Okruhliak na obzore

Isaac Asimov

SHOUT
SHARE
IT

- Isaac Asimov
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22

Isaac Asimov
Okruhliak na obzore

1
Medzi dvoma krokmi

DVE MINÚTY PREDTÝM, AKO JOZEF SCHWARTZ navždy zmizol zo sveta, v ktorom žil, prechádzal sa po prívetivých uliciach chicagského predmestia a v duchu si recitoval Browninga.

Svojím spôsobom to bolo dosť prekvapujúce, lebo náhodný okoloidúci by sotva Schwartza pokladal za človeka, ktorý by vôbec vedel citovať Browninga. Vyzeral totiž presne na to, čím aj bol: krajčírom na dôchodku s neúplným „všeobecným vzdelaním“, ako sa vravieva v dnešnom skazenom svete. Mal však bystrú a hĺbavú myseľ a prečítal všetky knihy, čo mu len prišli pod ruku. Vďaka tejto čitateľskej vášni získal aké-také vedomosti takmer o všetkom a dobrá pamäť mu tieto poznatky uchovávala.

Napríklad Rabbiho ben Ezru od Róberta Browninga čítal dva razy, ešte za mladi, a vedel ho skoro naspamäť. Väčšinou mu nerozumel, ale v ostatných rokoch mu prvé tri verše akoby hovorili rovno zo srdca. V teplom a žiarivom dni začínajúceho leta tisíc deväťsto štyridsaťdeväť si ich ešte raz v duchu zopakoval:

Zostarni so mnou!

To najkrajšie nás ešte len čaká.

Jeseň života, keď leto je už za nami…

Schwartz sa s týmito slovami plne stotožňoval. Po pohnutom detstve v Európe a mladosti v Spojených štátoch sa tešil na pokojnú, bezstarostnú starobu. Keďže má pohodlný dom a dostatok peňazí, mohol prestať pracovať, ako aj urobil. Žena je zdravá, dve dcéry dobre vydaté, má už aj vnuka, čo mu bude spestrovať posledné, najlepšie roky; prečo sa teda znepokojovať?

Pravda, bola tu ešte atómová bomba a tie trochu zarážajúce reči o tretej svetovej vojne, ale Schwartz veril v lepšie stránky ľudskej povahy. Pochyboval, že by ešte niekedy mohla byť vojna. Neveril, že zem ešte raz uzrie zlovestné slnko atómového výbuchu. Tak sa iba dobrosrdečne usmieval na okoloidúce deti a v duchu im želal rovnú, a nie veľmi krivolakú púť, čo ich dovedie od mladosti až k tomu najlepšiemu životnému obdobiu.

Zdvihol nohu, aby prekročil ošúchanú handrovú bábiku, ktorá sa naňho opustene usmievala uprostred cestičky; deti si zrejme ešte nevšimli, že ju stratili. Kým však nohu opäť položil…

Pracovníci Ústavu nukleárneho výskumu v chicagskej štvrti azda mali na základné črty ľudskej povahy iný názor, ale sami sa zaň trochu hanbili, pretože napokon ľudskú povahu celkom presne ničím nezmeriaš. Keď sa nad ňou zamýšľali, najčastejšie si pritom želali, aby

zásah z nebies odučil ľudskú povahu (a prekliatu ľudskú vynaliezavosť) využívať každý zaujímavý a nevinný objav na výrobu vražednej zbrane.

A predsa aj ten, ktorému svedomie dovolí venovať sa štúdiu jadrových reakcií, čo by jedného dňa mohli vyhubiť pol zemegule, je v prípade potreby ochotný riskovať život na záchranu hoci aj bezvýznamného spolupracovníka.

Pozornosť doktora Smitha najprv upútala modrastá žiara za laborantovým chrbtom.

Zastal v pootvorených dverách a zahľadel sa na ňu. Veselý mladý laborant s pohvizdovaním prevracal v rukách kalibrovanú nádobku s akýmsi roztokom. V tekutine sa lenivo prevaľoval a pomaly rozpúšťal biely prášok. Na prvý pohľad nebolo nič podozrivé, ale varovný inštinkt prinútil doktora Smitha konať.

Vbehol dnu, schytil akúsi drevenú tyč a zmietol ňou všetko zo stola na podlahu. Počuli zlovestné zasyčanie roztopeného kovu. Doktorovi Smithovi stiekla po čele kvapka potu.

Mladík ako zmeravený hľadel na betónovú podlahu, kde pomaly tuhli striebristé mláčky chladnúceho kovu. Ešte z nich sálala horúčava.

„Čo sa stalo?“ spýtal sa zarazene.

Doktor Smith pokrčil plecami. Nestačil sa spamätať. „Neviem. Vy by ste mi mali povedať… Čo to tu vyvádzate?“

„Nič zvláštne,“ vykríkol laborant zdesene. „Mal som tam iba vzorku prírodného uránu. Určoval som elektrolýzou obsah medi… Neviem, čo sa mohlo stať.“

„Nech už sa stalo čokoľvek, chlapče, poviem vám, čo som videl. Okolo toho platinového téglika sa vytvorila koróna, zrejme išlo o silnú radiáciu. Hovoríte urán?“

„Áno, ale prírodný, a ten nie je taký nebezpečný. Veď jednou z najdôležitejších podmienok štiepenia je práve extrémna rýdzosť uránu, či nie?“ Oblizol si pery. „Myslíte, pane, že došlo k štiepeniu? Ale veď toto nie je plutónium, ani sme ho nebombardovali.“

„A navyše,“ povedal doktor Smith zamyslene,je ho menej ako kritické množstvo. Pravda, menej ako doteraz známe kritické množstvo.“ Uprene hľadel na steatitovú dosku stola, na sčerneté pľuzgieriky spáleného laku na drevenej skrini a na striebristé jazyky stuhnutého kovu na betónovej podlahe. „Tak či onak, urán sa topí pri tisícosemsto stupňoch Celzia a jadrové reakcie nepoznáme natoľko, aby sme to mohli podceňovať. Celá miestnosť je asi trochu zamorená. Keď to tu vychladne, chlapče, dajte všetko radšej pozbierať a dôkladne preskúmať.“

Zamyslene sa poobzeral, potom podišiel k protiľahlej stene a znepokojene sa zahľadel na akúsi škvrnu vo výške pliec.

„A toto je čo?“ spýtal sa laboranta. „Toto tu bolo aj predtým?“

„Čo, pane?“ Mladík nervózne podišiel k nemu a zadíval sa na miesto, ktoré mu ukazoval starší kolega. V stene bola dierka, akoby do nej niekto zatíkol tenký klinec a potom ho vytiahol — lenže klinec by musel prejsť hrubou tehlovou stenou i omietkou, lebo z druhej strany prenikalo denné svetlo.

Laborant pokrútil hlavou. „Doteraz som si to nevšimol, lebo som si tú stenu nijako pozorne neprezeral.“

Doktor Smith mlčal. Pomaly cúvol a prešiel popri termostate, väčšej kovovej skrinke, kam vyúsťovala dvojica trubíc. Elektromotor pomaly víril vodu a elektrické žiarovky, pod hladinou slúžiace ako ohrievače, sa striedavo zažínali a zhasínali podľa impulzov ortuťového relé.

„No dobre, a táto bodka tu bola?“ A doktor Smith poklopkal prstom neďaleko veka termostatu. Bola tam drobná dierka, akoby vyvŕtaná do plechovej steny, kúsok nad hladinou vody.

Laborant vytreštil oči. „Toto tu predtým určite nebolo, pane. Za to ručím.“

„Hm. A je aj na druhej strane?“

„Dočerta, veru j e!“

„Dobre, tak poďte sem a pozrite sa odtiaľto cez tie dierky. Prosím vás, vypnite termostat. Dívajte sa.“ Priložil prst na otvor v stene. „Čo vidíte?“

„Váš prst, pane. Tam je ten otvor?“

Doktor Smith mu neodpovedal. Pokojne, hoci mu to nebolo jedno, ho požiadal: „Teraz pozrite opačným smerom… Čo vidíte?“

„Nič.“

„Ale veď tam stál téglik s uránom. Dívate sa presne na to miesto, či nie?“

„Myslím, že áno, pane,“ prisvedčil laborant neisto.

Doktor Smith rýchlo pozrel na menovku na dverách a povedal chladne: „Pán Jennings, všetko, čo sa tu odohralo, pokladajte za prísne tajné. Nechcem, aby ste o tom s kýmkoľvek hovorili. Rozumeli ste?“

„Áno, pane!“

„A teraz poďme odtiaľto. Pošleme sem niekoho z radiačného prieskumu, nech to tu premerajú, a my dvaja sa dáme vyšetriť v nemocnici.“

„Myslíte, že sme dostali priveľkú radiačnú dávku?“ zbledol laborant. „To sa ukáže.“

Nezistili im však nijaké príznaky rádioaktívneho ožiarenia. Krvný obraz mali v medziach normy a výsledky rozboru korienkov vlasov neboli znepokojujúce. Pociťovali iba nevoľnosť, a tú lekári nakoniec označili za psychosomatickú.

A v celom ústave sa nenašiel nikto, kto by bol vedel uspokojivo

vysvetliť, prečo sa téglik s prírodným uránom, ktorého bolo oveľa menej ako kritické množstvo a nebol ani vystavený priamemu bombardovaniu neutrónmi, odrazu roztopil a objavila sa okolo neho zlovestná smrtiaca žiara.

Napokon sa celá záležitosť uzavrela tým, že v jadrovej fyzike je ešte veľa neprebádaného a nejasného.

Doktor Smith sa však nevedel prinútiť, aby vo svojom hlásení, ktoré napokon napísal, uviedol celú pravdu. Nezmienil sa o dierkach, ktoré v laboratóriu objavil. Zamlčal, že dierku bližšiu k tégliku bolo ledva vidieť, že tá na druhej strane termostatu bola o niečo väčšia a že do dierky v stene, trojnásobne vzdialenej od toho desivého miesta, by sa dal strčiť klinec.

Lúč, ktorý by sa priamočiaro šíril od tohto miesta, by vo vzdialenosti niekoľkých kilometrov dosiahol priemer aspoň troch metrov, ale zakrivenie zemského povrchu by zabránilo ďalším škodám. A potom by sa už neškodne stratil vo vesmíre, čoraz širší a slabší, čudesné vlákenko v zložitom tkanive vesmíru.

Túto teóriu si ponechal pre seba.

Nikomu sa nezmienil ani o tom, že hneď na druhý deň si dal do nemocnice priniesť všetku dennú tlač a pozorne si ju prezrel.

Ale v takom veľkomeste miznú denne bez stopy desiatky ľudí. A nikto nepribehol na políciu vyplašené oznámiť, že mu pred očami zmizol človek (alebo len polovica človeka?). Aspoň sa o ničom takom nikde nepísalo.

Doktor Smith sa napokon prinútil zabudnúť na celý prípad.

Jozefovi Schwartzovi sa to stalo, keď zdvihol pravú nohu, aby prekročil roztrhanú handrovú bábiku. Na okamih ho ovládla čudná nevoľnosť, akoby ho na zlomok sekundy uchvátil vír a vyhodil celého dolámaného na breh. Keď opäť stúpil na pravú nohu, zastenal a pocítil, že sa mu podlamujú kolená a klesá do trávy.

Prižmúril oči a potom ich otvoril.

Nemýlil sa! Sedel na tráve, hoci predtým kráčal po dlažbe.

Domy zmizli! Zmizli rady bielych domov s upravenými trávnikmi!

A nesedel ani na trávniku; tráva okolo neho bola riedka a nepestovaná, rástlo tu aj niekoľko stromov a na obzore sa týčili ďalšie.

A vtom zažil najväčší šok, lebo lístie na stromoch bolo zožltnuté a pod rukou mu sucho zašuchotalo. Hoci bol z mesta, vedel, ako vyzerá jeseň.

Jeseň! A keď zdvihol pravú nohu, bol júnový deň a čerstvá zeleň sa len tak ligotala!

Podvedome si pozrel na nohy a s výkrikom sa k nim sklonil… Zočil malú handrovú bábiku, ktorú prekračoval, aspoň nejaký dôkaz reality…

To nie je možné! Keď ju obrátil v trasúcich sa rukách, videl, že

nie je celá. Nebola však dajako veľmi poškodená, iba prerezaná. Ale ako! Presne pozdĺž, a netrčal z nej ani kúsok bavlny, ktorou bola vypchatá. Akoby ju boli prerezali britvou.

Na ľavej nohe si všimol čosi nezvyčajné. S bábikou v ruke si dôkladnejšie prezrel topánku. Špica bola hladko odrezaná. Tak hladko, ako by to nedokázal nijaký pozemský nástroj v rukách pozemského obuvníka. Čerstvé okraje neuveriteľne hladkého rezu sa priam ligotali.

Podvedome pocítil zmätok a ten zaplavil Schwartzovi odrazu aj mozog. Hrôzou zmeravel.

Napokon už aj zvuk vlastného hlasu pôsobil naňho upokojujúco v tomto pomätenom svete, preto začal hovoriť nahlas. Hlas mal však slabý a trasľavý.

Hovoril si: „Po prvé, nezošalel som. Cítim sa ako vždy… Pravda, keby som aj bol šialený, uvedomoval by som si to? Nie…“ Už sa ho pomaly zmocňovala hystéria, no s námahou ju potlačil. „Musí existovať nejaké iné vysvetlenie.“

‚Žeby sa mi to snívalo?' uvažoval.‚Ako zistím, či je to sen alebo skutočnosť?' Uštipol sa, a keď ho to zabolelo, potriasol hlavou.‚Aj tá bolesť sa mi možno iba zdá. Nič nedokazuje.“

Zúfalo sa poobzeral. Vari sen môže byť taký živý, podrobný a dlhý? Kdesi čítal, že väčšina snov netrvá dlhšie ako päť sekúnd, že ich vyvolávajú drobné mozgové vzruchy a že ich dĺžka je iba zdanlivá.

Aká slabá útecha! Vyhrnul si rukáv košele a pozrel na hodinky. Sekundová ručička neúnavne obiehala po ciferníku. Ak je to sen, tých päť sekúnd sa vlečie na zbláznenie. Odvrátil pohľad od hodiniek a z čela si utrel studený pot.‚Žeby som strácal pamäť?'

Pomaly zložil hlavu do dlaní, nenachádzajúc odpoveď. Čo ak vo chvíli, keď zdvihol pravú nohu, mu myseľ skĺzla z vychodených a dobre známych koľají, po ktorých sa tak dlho spoľahlivo pohybovala… Čo ak sa mu pamäť vrátila až v tejto chvíli, keď na jeseň po troch mesiacoch, alebo po desiatich rokoch a troch mesiacoch, stúpil pravou nohou na zem na tomto čudesnom mieste? Ale kde teda bol a čo robil po celý ten čas?

„Nie!“ vykríkol mimovoľne. To nemôže byť pravda! Pozrel sa na košeľu. Túto košeľu si obliekol dnes ráno a je čistá. Rozmýšľal a potom chytro siahol do vrecka saka a vytiahol jablko.

Zúfalo doň zahryzol. Bolo šťavnaté a studené, lebo ešte pred dvoma hodinami bolo v chladničke.

Ale ako si potom vysvetliť tú preťatú handrovú bábiku? Zmocňovala sa ho hystéria. Musí to byť sen, lebo inak asi zošalel.

Uvedomil si, že sa deň zmenil. Bolo neskoré popoludnie a tiene sa pomaly predlžovali. Odrazu naňho ochromujúce doľahlo ticho a opustenosť okolia.

Vyskočil na rovné nohy. Musí nájsť niekoho, kohokoľvek. A teda

najlepšie by bolo pohľadať dajaký dom, ktorý bude najskôr pri ceste.

Bez rozmýšľania sa pustil tadiaľ, kde sa mu tráva videla najredšia.

Keď konečne narazil na rovný pruh asfaltovej cesty, premkol ho prvý večerný chlad a vrcholce stromov, ktoré sa navôkol varovne týčili, sa strácali v šere. Uľahčené si vzdychol, vyšiel na cestu a s pôžitkom vnímal pevnú zem pod nohami.

No všade naokolo sa rozprestierala úplná pustatina a Schwartzovi akoby chladná ruka opäť zovrela srdce. Dúfal však, že sa čoskoro zjaví nejaké auto. Nebude predsa nič jednoduchšie, ako naň zamávať a spýtať sa — vo svojej nedočkavosti to už vyslovil nahlas — „Nejdete náhodou do Chicaga?“

Ale čo ak je ďaleko od Chicaga? Nuž nech ho teda vezmú do najbližšieho mesta, hocikam, kde bude telefón. Vo vrecku má síce iba štyri doláre a dvadsaťsedem centov, ale môže sa predsa obrátiť na políciu…

Kráčal stredom autostrády a zavše sa obzrel. Ani nádherný západ slnka, ani prvé vychádzajúce hviezdy naňho teraz nezapôsobili.

Na ceste sa nezjavilo jediné auto. Ani jediné! A tma hustla.

Zľakol sa, že sa ho opäť zmocňuje nevoľnosť, lebo celá ľavá strana obzoru akoby svetielkovala. Spoza tmavých kontúr stromov prenikala chladná modrastá žiara. Nebola to plápolavá červeň lesného požiaru, ale slabé, plazivé žiarenie. A aj asfaltová cesta pod nohami akoby trochu svetielkovala. Zohol sa a dotkol sa jej: obyčajná cesta. Bol však presvedčený, že asfalt vskutku trochu svetielkuje.

Odrazu sa pristihol, že zúfalo beží po autostráde a v ušiach sa mu rozlieha jeho ťažký, nerovnomerný dupot. Uvedomil si, že v ruke ešte vždy zviera zničenú handrovú bábiku, a zlostne ju zahodil.

Vyškierajúca sa, zlomyseľná spomienka na predchádzajúci život…

A potom zdesene zastal. Nech už je to akokoľvek, ale bábika zároveň dokazuje, že je normálny. A preto ju nesmie zahodiť! Kľakol si do trávy a hmatkal okolo seba, až ju zasa našiel, tmavú škvrnu na svetielkujúcom pozadí. Roztržité jej napchal do bruška vytŕčajúcu plsť, ktorou bola vypchatá.

Opäť vykročil; na beh sa cítil priveľmi vyčerpaný.

Práve keď si začal uvedomovať, že je hladný a naozaj vydesený, zazrel na pravej strane svetlo.

Ved'jetodom!

Divo vykríkol, a hoci mu nikto neodpovedal, dom tam skutočne stál, prvá iskierka reality v posledných hrozných, neskutočných hodinách. Zišiel z cesty a rozbehol sa krížom cez priekopu, pomedzi stromy a krovie a prebehol cez potok.

Zvláštne! Ešte aj potok akoby fosforeskoval! Zaregistroval to však len mimovoľne.

Dobehol k domu, vystrel ruky a nahmatal tvrdý biely povrch.

Neboli to tehly, kameň ani drevo; múr vyzeral skôr ako z dajakého hrubého, pevného porcelánu, no v tej chvíli mu to bolo celkom jedno. Hľadal len dvere, a keď ich konečne objavil a nenašiel zvonec, začal do nich kopať a vykrikovať ako zmyslov zbavený.

Vnútri čosi zašuchotalo a začul túžobne očakávaný zvuk ľudského hlasu. Opäť vykríkol. „Hej, vy tam!“

Ozvalo sa slabé, tlmené zabzučanie a dvere sa otvorili. Zjavila sa v nich žena s vyľakaným výrazom v očiach. Bola vysoká a šľachovitá. Za ňou stál chudý muž v montérkach š tvrdými črtami v tvári… Nie, neboli to montérky. Niečo také Schwartz ešte nevidel, no vyzeralo to ako pracovné šaty.

Teraz sa však nad tým veľmi nezamýšľal. Jemu sa aj takto oblečení videli krásni! Takí krásni, ako sa osamelému človeku môžu zdať len priatelia.

Žena čosi zreteľne a pevne povedala a Schwartz sa musel oprieť o veraje. Pery sa mu nezvučne pohybovali a všetky jeho naj-černejšie obavy ho opäť zaplavili, zadúšalo ho a zvieralo mu srdce.

Žena totiž prehovorila rečou, ktorú Schwartz v živote nepočul.

2
Čo s cudzincom?

TOHO VEČERA HRALA LOA MARENOVÁ KARTY so svojím nevýbojným manželom Arbinom; odrazu starec, sediaci v kúte v elektricky poháňanom invalidnom kresle, nahnevane zašucho-tal novinami a ostro skríkol: „Arbin!“

Arbin Maren hneď neodpovedal. Zamyslene prechádzal prstom po hladkých tvrdých okrajoch kariet a rozmýšľal, ako tentoraz začať. Keď sa rozhodol, roztržito sa ozval: „Čo chceš, Grew?“

Prešedivený Grew si zaťa zlostne premeral ponad okraj novín a opäť nimi zašuchotal. Veľmi ho to uspokojovalo. Keď človek prekypujúci energiou odrazu zostane prikovaný ku kolieskovému kreslu a nohy mu už neslúžia, musí sa, pri vesmíre, nejako odreagovať. Grew sa odreagúval novinami. Šuchotal nimi, skladal ich a gestikuloval nimi, a keď sa nazlostil, plieskal nimi po stole.

Grew vedel, že všade okrem Zeme sa používajú iba telexové noviny; z prístroja vychádzajú zvitky mikrofilmov s najnovšími správami, ktoré sa premietajú na obrazovku. No Grew sa nad niečím takým len výsmešné uškŕňal. Slabošské, dekadentné maniere!

„Čítal si o tej archeologickej expedícii, čo posielajú sem na Zem?“ spýtal sa.

„Nie, nečítal,“ odpovedal Arbin. Grew to vedel, lebo okrem neho nikto noviny nečítal a videoprístroj predali už vlani. Svoju poznámku mienil len ako úvod do ďalšej debaty.

„Nuž, prídu sem. A rovno na galaktickej úrovni, čo na to povieš?“ Začal im čítať z novín a hlas mu pritom čudne preskakoval ako väčšine ľudí, keď čítajú nahlas. „Bel Arvardan, vedúci výskumný pracovník Imperiálneho archeologického ústavu, sa na konferencii so zástupcami galaktickej tlače vyjadril, že si sľubujú veľa cenných poznatkov od archeologického prieskumu planéty Zem, ktorá sa nachádza na okraji sektora Sírius (pozri mapu). Zem, povedal, so svojou archaickou kultúrou a unikátnym prostredím je ukážkou degenerovanej civilizácie, ktorú naši sociológovia doteraz zanedbávali. Som takmer presvedčený, že najbližší rok alebo dva prinesú revolučné zmeny do niektorých našich zdanlivo neotrasiteľných teórií o histórii ľudstva a o spoločenskom vývoji. A tak ďalej a tak ďalej,“ uzavrel rázne.

Arbin Maren ho počúval iba na pol ucha. Zamrmlal: „A čo myslí tou,degenerovanou civilizáciou'?“

Loa Marenová vôbec nepočúvala. Teraz povedala: „Hraj, Arbin.“

Grew pokračoval: „A ani sa nespýtaš, prečo to bolo rovno v Tribúne? Vieš predsa, že by tam bez príčiny neuverejnili ani riadok z

galaktických správ, hoci by im sľúbili aj milión.“

Chvíľu márne čakal na odpoveď a potom pokračoval: „Urobili to len preto, že tej expedícii venovali celostránkový úvodník a toho Arvardana rozniesli v zuboch. Ten chlap sem chce prísť čosi vedecky skúmať a ich to privádza do zúrivosti. Prezri si tie táraniny! Len si ich prezri!“ Potriasol novinami. „Prečo si to neprečítaš?“

Loa Marenová položila karty na stôl a pevne zovrela tenké pery. „Otec,“ povedala, „mali sme namáhavý deň, takže momentálne nás politika veľmi nezaujíma. Azda neskôr, dobre? Prosím ťa o to, otec.“

Grew sa zamračil a začal ju posmešne napodobňovať. „Prosím ťa, otec, prosím ťa, otec. Zdá sa, že ti tvoj zostarnutý otec poriadne ide na nervy, keď s ním nechceš stratiť ani pár slov o bežných udalostiach. Tuším vám už zavadziam, lebo nečinne sedím v kúte a nechám vás dvoch robiť za troch… Ale kto za to môže? Som ešte silný a chcem pracovať. A viete dobre, že keby som si nohy liečil, bol by som zdravý ako predtým.“ Plieskal sa pritom po stehnách zlostnými, silnými údermi, ktoré počul, ale necítil. „Lenže to nejde, už som starý a nestojím im za liečenie. A podľa vás toto azda nie je zdegenerovaná civilizácia? Ako inak možno nazvať svet, v ktorom človek chce pracovať, ale neumožnia mu to? Pri vesmíre, myslím, že by sme už mohli prestať s tým táraním o našich takzvaných osobitných zákonoch. Nie sú len osobitné, sú priam hrozné! Poviem vám…“

Doširoka rozhadzoval rukami a tvár mu od hnevu sčervenela.

Arbin sa len zdvihol zo stoličky a pevne stisol starcovi plece.

„Prečo sa tak rozčuľuješ, Grew? Keď dopozeráš noviny, prečítam si ten úvodník.“

„Dobre, lenže čo z toho, keď aj tak dáš za pravdu im? Vy mladí ste všetci obyčajní sraľovia, bábky v rukách Bratstva.“

„Prestaň, otec,“ skočila mu ostro do reči Loa. „S takýmito rečami nezačínaj.“ Už chvíľu nervózne sedela a načúvala. Nevedela presne, čo ju znepokojilo, ale…

Arbinovi prebehli zimomriavky ako vždy, keď sa spomenulo Bratstvo strážcov tradícií. Od Grewa nebolo rozumné hovoriť takýmto tónom, posmievať sa starým zvyklostiam…

Grew rozpráva ako nadšený stúpenec asimilácie. Rozpačito preglgol; samotná predstava bola hrozivá.

Pravdaže, za Grewovej mladosti sa oveľa bláznivejšie rojčilo o tom, že treba zanechať staré zvyky, no vtedy boli iné časy. Grew by si to mal uvedomiť — a možno si to aj uvedomoval, ibaže nie je také ľahké správať sa vždy rozumne a uvážlivo, keď je človek väzňom invalidného kresla a bezmocne čaká na nové sčítanie.

Grew si z dcériných slov veľa nerobil, ale už radšej mlčal. Ako minúty plynuli, zmocňovala sa ho čoraz väčšia ochabnutosť a riadky sa mu rozplývali pred očami. Nedostal sa už ani k zvyčajnému

podrobnému hodnoteniu športových udalostí, a hlava mu odrazu klesla na hruď. Potichu zachrápal, noviny mu vykĺzli spomedzi prstov a znova zašuchotali.

Loa ustarostené zašepkala: „Možno nie sme naňho dosť milí, Arbin. Pre človeka, ako je otec, to nie je ľahké, najmä v porovnaní so životom, na aký si zvykol predtým; iste si pripadá napoly mŕtvy.“

„Myslím, že preháňaš, Loa. Má predsa noviny a knihy. Len ho nechaj! Trochu rozčuľovania mu nezaškodí. Teraz bude zasa pár dní v lepšej nálade.“ Arbin opäť nazrel do svojich karát, a práve keď sa chystal jednu vyniesť, ozvalo sa búchanie na dvere a chrapľavo, nezrozumiteľné výkriky.

Arbin sa mykol a ruka s kartou mu znehybnela. V Loiných o-čiach sa zjavila úzkosť; pozrela na manžela a dolná pera sa jej roz-triasla. „Odvez ho odtiaľto. Chytro!“ prikázal jej Arbin.

Nestačil ani dopovedať a Loa už stála pri kresle. Potichu, chlácholivo zamľaskala jazykom.

Spiaci sa však so zastonaním strhol, len čo sa invalidné kreslo pohlo. Grew sa vzpriamil a automaticky hmatkal po novinách.

„Čo sa robí?“ spýtal sa podráždene a dosť nahlas.

„Psst. Všetko je v poriadku,“ mrmlala Loa neurčito a posunula ho s kreslom do vedľajšej miestnosti. Zavrela dvere a oprela sa o ne chrbtom; hrúd sa jej od vzrušenia dvíhala a očami hľadala manželov pohľad. Opäť sa ozvalo búchanie.

Keď sa dvere otvorili a zjavil sa v nich nevysoký, zavalitý muž, ktorý sa na nich vyčerpané usmieval, stáli tesne pri sebe a z celého ich zjavu sálala nevraživosť.

„Čo si želáte?“ spýtala sa Loa so silenou zdvorilosťou, ale zrazu vydesene odskočila dozadu, lebo muž zastonal a oprel sa o stenu, aby nespadol.

„Vari mu je zle?“ spýtal sa Arbin zmätene. „Pomôž mi, vezmeme ho dnu.“

O niekoľko hodín sa Loa s Arbinom v tichu spálne chystali spať.

„Počuj, Arbin,“ začala Loa.

„Čo je?“

„Nie je to nebezpečné?“

„Nebezpečné?“ Zdalo sa jej, že naschvál nechce rozumieť.

„Hovorím o človeku, ktorého sme prichýlili. Kto je to?“

„Ako to mám vedieť?“ odvetil podráždene. „Ale nech je to ktokoľvek, nemôžeme predsa odmietnuť pomoc chorému. Ak nám zajtra neukáže svoju identifikačnú kartu, oznámime to Oblastnej bezpečnostnej ústrední, a tým sa to skončí.“ Obrátil sa na druhú stranu, čím naznačil, že chce rozhovor skončiť.

Žene to nedalo pokoj a po chvíli sa opäť ozvala ticho, naliehavo. „Azda to len nie je agent Bratstva, čo ty na to? Vieš, kvôli Gre-wovi.“

„Myslíš, ako že pre jeho dnešné reči? To je úplný nezmysel. O tom sa s tebou vôbec nebudem baviť.“

„Dobre vieš, že tak som to nemyslela. Ide o to, že už dva roky tu ilegálne, prechovávame Grewa, čím porušujeme jedno z najdôležitejších Nariadení.“

„Nikomu tým predsa neškodíme,“ zahundral Arbin. „Predpísané dodávky plníme, aj keď sú určené pre troch — troch práceschopných. A keď si ich plníme, prečo by mali niečo šípiť? Veď ani nevychádza z domu.“

„Možno dáko zistili, že si skonštruoval to invalidné kreslo. Veď motorček a ostatné vybavenie si musel kúpiť.“

„Nezačínaj s tým zasa, Loa. Už som ti sto ráz vysvetľoval, že by na to stačili náhradné súčiastky do obyčajných domácich spotrebičov. A okrem toho ten chlap určite nie je agent Bratstva, to je nezmysel. Myslíš, že by sa toľko namáhali kvôli úbohému starkému v invalidnom kresle? Prišli by vo dne a s povolením na prehliadku. Prosím ťa, uvažuj trochu.“

„Nuž, ak je to tak,“ oči sa jej odrazu dychtivo rozžiarili, „ak si o tom naozaj presvedčený, potom je to určite nejaký Prišelec. Zaručene to nie je pozemšťan.“

„Ako si na to prišla, prosím ťa? To je smiešne. Prečo by si niekto z celého galaktického impéria vybral práve Zem?“

„To neviem. Možno niekde spáchal zločin.“ Myšlienka ju hneď zaujala. „A prečo nie? Je celkom logické, že prišiel sem na Zem. Komu by zišlo na um hľadať ho práve tu?“

„Ak to je Prišelec odniekiaľ z galaxie. Ale ako si na to prišla?“

„Veď nevie našu reč, nevšimol si si? To musíš uznať. Rozumel si mu čo len slovo? Určite teda pochádza z dákeho zastrčeného kúta galaxie, kde ešte rozprávajú nejakým nezrozumiteľným dialektom. Veď všade sa už museli naučiť nový jazyk, aby sa dohovorili na imperátorovom dvore v Trantore… Chápeš, čo tým myslím? Ak je tu na Zemi cudzincom, nie je zaregistrovaný ani v Ústrednom štatistickom úrade a bude len rád, ak sa o ňom nedozvedia. Mohol by teda pracovať tu na farme namiesto otca a traja ľahšie splníme predpísané dodávky na budúci rok… Mohol by nám hneď pomôcť pri žatve.“

Ustarostené sa zadívala na manžela, ktorý dlhší čas nerozhodne mlčal, až napokon vyhlásil: „Spime už, Loa. Porozprávame sa ešte zajtra, možno budeme múdrejší.“

Po chvíli šepot zmĺkol, zhasli svetlo a napokon sa dom pohrúžil do spánku.

Na druhý deň všetko nastolili Grewovi. Arbin dúfal, že im svokor poradí. Spoliehal sa na jeho vnútornú silu, akú v sebe nepociťoval.

„Vaše problémy, Arbin,“ začal Grew, „pramenia jednoducho z

toho, že som ešte vždy vedený ako práceschopný, a preto sa musia plniť dodávky za tri osoby. Nechcem vám robiť viacej starostí. Už druhý rok žijem nad stanovený termín. Stačilo mi.“

Arbin prišiel do pomykova. „Ale veď o to teraz vôbec nejde. Nechcel som naznačiť, že nám robíš starosti.“

„A napokon aký je v tom rozdiel? O dva roky bude nové sčítanie, a potom už pôjdem tak či onak.“

„Ale dovtedy môžeš ešte dva roky oddychovať a čítať knižky. Prečo by si to nevyužil?“

„Lebo ani iní nemali takéto výhody. A čo sa stane s tebou a Loou? Ak na to prídu, zoberú aj vás. Čo by som to bol za človeka, ktorý by si chcel ešte požiť mizerné dva roky za cenu…“

„Prestaň, Grew. Len nijaké scény. Často sme ti predsa vysvetľovali, ako to urobíme. Ohlásime to týždeň pred sčítaním.“

„A oklameme aj lekára?“

„Toho podplatíme.“

„Hmm. A čo ten cudzinec, veď to bude dvojnásobný prečin ukrývať aj jeho.“

„Toho potom pošleme preč. Pri vesmíre, načo sa teraz nad tým vzrušovať? Máme ešte dva roky času. Ale čo s ním teraz urobiť?“

„Nejaký cudzinec si sem jednoducho príde a zaklope na dvere,“ hundral Grew. „Ktovie odkiaľ pochádza… hovorí nezrozumiteľnou rečou… Neviem, čo ti poradiť.“

„Vyzerá celkom neškodne,“ poznamenal Arbin. „Zdá sa, že je na smrť vydesený. Nemôže nám nijako uškodiť.“

„Vydesený? A čo ak je to dáky imbecil? Možno vôbec nehovorí cudzou rečou, iba slabomyseľné bľaboce.“

„To sa mi nezdá,“ pohniezdil sa Arbin rozpačito.

„Chceš ho využiť, tak si o ňom všeličo vymýšľaš. Ale ja ti poviem, čo s ním treba urobiť. Vezmi ho do mesta.“

„Do Chica?“ zdesil sa Arbin. „Veď to by bol koniec.“

„Vôbec nie,“ odvetil Grew pokojne. „Prečo ani jeden z vás nečíta noviny? Našťastie ich čítam aspoň ja. V Ústave nukleárneho výskumu totiž vyvinuli prístroj, ktorý má uľahčiť učenie. V sobotňajšej prílohe bol o tom článok na celú stranu. A hľadajú dobrovoľníkov. Chod ta s ním a prihlás ho.“

Arbin rozhodne pokrútil hlavou. „Zošalel si, Grew? To predsa jednoducho nemôžem. V prvom rade by sa pýtali na jeho registračné číslo. Mohlo by byť z toho vyšetrovanie a potom by prišli aj na teba.“

„Nie, nie je to tak. Náhodou sa veľmi mýliš, Arbin. Ústav totiž hľadá dobrovoľníkov, lebo prístroj ešte len skúšajú. Zrejme pritom už zopár ľudí prišlo o život, tak sa určite nebudú na nič veľmi vypytovať. A ak ten cudzinec zomrie, možno to bude preňho vykúpenie… Dones čítač textov, Arbin, a nastav mi ho. A keď prídu noviny, hneď mi ich

doneste, dobre?“

Keď Schwartz otvoril oči, bolo popoludnie. Srdce mu zovrela tupá, neľútostná bolesť: manželka už neleží po jeho boku, známy svet kdesi zmizol…

Kedysi dávno už takúto bolesť cítil: spomienky na okamih ožili a zreteľne sa mu pred očami vybavila dávno zabudnutá scéna. On, ešte mládenec, uprostred zasneženej dedinky… pripravené sane… na konci cesty ho čaká vlak… a potom parník…

Takúto zúfalú, bolestnú túžbu po známom svete pociťoval naposledy ako dvadsaťročný, keď emigroval do Ameriky.

Bolesť bola ozaj silná. To nemôže byť sen.

Keď svetlo nad dverami zablikalo a barytón jeho hostiteľa povedal čosi nezrozumiteľné. Schwartz vyskočil. Dvere sa otvorili a muž mu doniesol raňajky — akúsi chutnú mäsovú kašu, akú ešte nejedol, s príchuťou kukurice, a mlieko.

„Ďakujem,“ povedal Schwartz a vďačne pokývol hlavou.

Muž čosi povedal a zdvihol zo stoličky Schwartzovu košeľu. Pozorne si ju poprezeral, pričom ho zaujali najmä gombíky. Potom ju odložil a doširoka otvoril dvere na skrini; Schwartz si až teraz uvedomil, že steny sú z akéhosi nepriehľadného mliečnobieleho materiálu.

„Plastická hmota,“ zahundral si, ako všetci laici pevne presvedčený, že sa nemýli. Všimol si, že izba nemá ani kúty a steny na seba hladko nadväzujú.

Muž podával Schwartzovi akési predmety a jeho gestá boli jednoznačné. Zrejme od neho žiadal, aby sa umyl a obliekol.

S mužovou pomocou sa mu to akosi podarilo. Nenašiel však nič, čím by sa mohol oholiť, a keď sa to usiloval posunkami naznačiť, muž mu so zjavným odporom v tvári povedal niekoľko nezrozumiteľných slov. Schwartz si poškrabal sivé strnisko a zhlboka vzdychol.

A potom ho muž zaviedol k malému podlhovastému dvojkolesovému vozidlu a naznačil mu, aby nastúpil. Rýchlo uháňali po prázdnej ceste, kým sa pred nimi nezjavili nízke belostné budovy a v diaľke modravá hladina.

„Chicago?“ spýtal sa dychtivo s nádejou, ktorá ho však pomaly opúšťala, lebo podobné mesto v živote nevidel.

Muž neodpovedal.

A posledná iskierka nádeje zhasla.

3
Jeden svet — či veľa svetov?

BEL ARVARDAN, KTORÝ UKONČIL SVOJU TLAČOVÚ konferenciu o chystanej výskumnej expedícii na Zem, by bol najradšej vyobjímal obyvateľov všetkých sto miliónov hviezdnych sústav, vytvárajúcich vesmírne galaktické Impérium. Odteraz už nebude známy len v tomto či susednom sektore. Keď sa potvrdia jeho teórie o vývoji Zeme, rozletí sa jeho meno po všetkých obývaných planétach Mliečnej cesty, po všetkých hviezdach, kam vstúpila ľudská noha za tie státisíce rokov osídľovania vesmíru.

Zvučné renomé, ako aj významné vedecké úspechy získal pomerne rýchlo, ale nie ľahko. Teraz mal iba tridsaťpäť rokov, no jeho vedeckú kariéru už napínali nečakané zvraty. Začala sa senzáciou, ktorá poriadne zatriasla dôstojnými múrmi univerzity na Arcture, kde ako neuveriteľne mladý — dvadsaťtriročný — obhájil doktorát z archeológie. Senzáciu vyvolala redakcia Revue galaktickej archeologickej spoločnosti, keď odmietla publikovať výťah z jeho habilitačnej práce, čo sa stalo po prvý raz v histórii univerzity. Takisto po prvý raz v histórii tohto renomovaného odborného časopisu odmietli nejaký príspevok tak jednoznačne.

Takáto nevraživá reakcia na čisto vedeckú a trochu suchopárnu rozpravu, nazvanú Niektoré artefakty zo sektora Sírius vo svetle expanznej teórie o vývine ľudskej rasy, by laikovi prichodila azda trochu prehnaná. Išlo však o to, že Arvardan sa vo svojej práci plne stotožnil s niekdajšou hypotézou známych mystikov, ktorí sa zaoberali skôr metafyzikou ako archeológiou: že ľudská rasa vznikla na niektorej planéte a odtiaľ sa postupne rozšírila do celej galaxie. Táto hypotéza bola aj obľúbeným námetom spisovateľov vedecko-fantastických románov a zároveň nočnou mórou všetkých seriózne uvažujúcich archeológov v Impériu.

Lenže Arvardan bol odborníkom, akého museli rešpektovať aj tí najrenomovanejší, lebo za desať rokov sa z neho stala uznávaná autorita v oblasti archeologických pamiatok z obdobia predimperiálnych kultúr, ktoré ešte vždy bolo možné objaviť v niektorých zastrčených kútoch galaxie.

Napísal napríklad monografiu o mechanistickej civilizácii v sektore Rigel, kde roboty počas stáročného vývoja dosiahli taký stupeň dokonalosti, že aktivita obyvateľstva ochabla a flotily medziplanetárnych vojnových korábov ministra vojny lorda Moraya ich ľahko premohli. Prívrženci ortodoxnej archeológie boli naopak presvedčení, že vývoj ľudskej rasy prebiehal samostatne na

jednotlivých planétach a rozličné atypické formy civilizácií ako napríklad na Rigeli pokladali za názorný príklad takéhoto izolovaného vývoja, neovplyvneného kontaktom s inými planétami. Arvardan túto teóriu vyvrátil, lebo dokázal, že rozvoj robotov na Rigeli bol iba prirodzeným výsledkom pôsobenia ekonomických a spoločenských faktorov v danej oblasti a v čase.

Neskôr sa venoval výskumu zaostalej planéty Ophiuchus, ktorú ortodoxná archeológia uvádzala ako klasický príklad primitívnej ľudskej spoločnosti, čo nedospela ani k etape medziplanetárnych letov. Každá učebnica používala túto planétu za najpádnejší dôkaz migračnej teórie, že ľudská rasa predstavuje prirodzený vrchol evolučného vývinu na každej planéte s kyslíkovo-vodným chemickým režimom a primeranou teplotou a gravitáciou, že jednotlivé formy ľudskej rasy sa môžu navzájom krížiť a po rozvoji medziplanetárnych letov k tomuto kríženiu aj došlo.

Arvardanovi sa však podarilo odkryť stopy ranej civilizácie, predchodkyni desaťtisícročného primitívneho obdobia na Ophiuchuse, a skonštatovať, že už v prvých zachovaných záznamoch na planéte sa spomínajú medziplanetárne lety. A napokon jednoznačne dokázal, že človek na túto planétu prišiel ako civilizovaná bytosť.

Až po tomto sa v RGAS-e (ako znela skratka archeologickej revue), vyše desať rokov po obhajobe, rozhodli uverejniť Arvarda-novu habilitačnú prácu.

A teraz Arvardana priviedli vedecké záujmy na azda najbezvýznamnejšiu planétu celého Impéria — na planétu Zem.

Arvardan pristál na jednej z opustených náhorných plošín severne od Himalájí, ktorá na Zemi predstavovala kúsok Impéria. Tu, na mieste, kam rádioaktívne žiarenie nikdy nepreniklo, sa ligotal palác, architektonicky očividne odlišný od pozemského štýlu. V podstate išlo o kópiu miestodržiteľských palácov, roztrúsených po okolitých, šťastnejších planétach. Všade navôkol rástla mäkká hustá tráva. Desať štvorcových kilometrov bezútešného skalnatého povrchu pokryli vrstvou úrodnej pôdy, zavodnili a pomocou umelej atmosféry pretvorili na trávniky a kvetinové záhrady.

Spotreba energie na vybudovanie a udržiavanie tohto zázraku bola podľa pozemských kritérií závratná, no umožňovali ju priam nevyčerpateľné zdroje desiatok miliónov planét Impéria, ktorých počet neustále vzrastal. (Podľa štatistických údajov z roku osemstodvadsaťsedem galaktickej éry získavalo čestný štatút provincie asi päťdesiat nových planét denne, pričom podmienkou bolo, aby počet obyvateľstva dosahoval aspoň päťsto miliónov.)

V tejto rajskej záhrade žil guvernér Zeme a zavše sa mu v umelej nádhere podarilo na čas zabudnúť, že je guvernérom bezvýznamnej planéty, a uvedomiť si, že je aristokratom z preslávenej patricijskej

rodiny.

Jeho manželka si však ich osamelosť uvedomovala častejšie, najmä keď si vyšla na trávnatý vŕšok a v diaľke zazrela ostrú, rozoklanú hradbu pohorí, čo ich oddeľovala od pustej divočiny ostatnej Zeme. A vtedy v nej ani všetky farebné fontány (v noci svetielkujúce, čím pripomínali šľahajúce chladné plamene), chodníky ovrúbené ružami či idylické hájiky nevedeli zahnať vedomie, že sú tu vlastne v exile.

Preto Arvardana privítali možno ešte srdečnej šie, ako predpisoval protokol. Napokon, Arvardan bol pre guvernéra poslom zo samotného srdca Impéria, prinášal mu závan vesmíru a neohraničených diaľav.

A aj Arvardan tu našiel veľa pozoruhodného.

„Máte to tu veľmi pekné, čo svedčí o vašom dobrom vkuse," povedal. „Neuveriteľné, ako kultúra zo sídelného mesta preniká až do najvzdialenejších okrskov Impéria, lord Ennius."

Ennius sa usmial. „Obávam sa, že guvernérovo sídlo tu na Zemi sa väčšmi páči návštevníkom ako jeho trvalým obyvateľom. Je to ako keď poklopkáte na peknú mušľu a zistíte, že je dutá. Sídelné mesto zastupujem vlastne iba ja so svojou rodinou a služobníctvom, vojenská posádka v niekoľkých dôležitých mestách na planéte a občasný návštevník, ako teraz vy. A to veru nie je veľa."

Sedeli za neskorého popoludnia pod stĺporadím v záhrade; zapadajúce slnko zalievalo svojím purpurovým svetlom zahmlené končiare na horizonte a vzduch, preniknutý vôňou kvitnúcich kvetov a kríčkov, sa takmer nehýbal.

Prirodzene, guvernérova dôstojnosť vyžadovala, aby sa len veľmi nenápadne zaujímal o plány svojho hosťa, no keďže bol tak dlho izolovaný od všetkého diania v Impériu, nepridržiaval sa toho až tak prísne.

„Dokedy máte v úmysle sa tu zdržať, pán doktor?" spýtal sa.

„Ešte neviem, lord Ennius. Prišiel som pred svojou expedíciou, aby som sa oboznámil s pozemskou kultúrou a vybavil potrebné formality. Musím napríklad od vás získať oficiálne povolenie na zriadenie archeologických táborov na vhodných miestach a podobne."

„Ale prirodzene, prirodzene! A kedy chcete začať s vykopávkami? A čo mienite nájsť v tejto mizernej hŕbe skália?"

„Dúfam, že ak všetko dobre pôjde, zriadime si pracovisko za niekoľko mesiacov. A pokiaľ ide o túto planétu, nemožno ju označiť za mizernú hŕbu skália. Je to najunikátnejšia planéta galaxie."

„Najunikátnejšia?" začudoval sa guvernér. „To by som ani nepovedal! Je to obyčajný zapadákov, posledná diera, ohavné smetisko, najodpornejšie miesto celého vesmíru, na aké si len spomeniete. A okrem všetkých týchto nelákavých označení by ste asi sotva našli planétu, ktorá by sa jej vyrovnala v primitívnosti a

hrubosti svojho obyvateľstva.“

„Ale nezabúdajme,“ namietol Arvardan, trochu zmätený záplavou pohŕdavých slov, „že celá planéta je rádioaktívna.“

„No a čo? V galaxii je niekoľko tisíc rádioaktívnych planét a niektoré sú oveľa rádioaktívnejšie ako Zem.“

Vtom upútal ich pozornosť servírovací stolík s nápojmi, ktorý kĺzavým pohybom zastal pri nich.

Ennius naň ukázal a spýtal sa Arvardana: „Na čo máte chuť?“

„Ani neviem. Azda si dám citronádu.“

„Nech sa páči. V stolíku je všetko potrebné… S chenseyom, či bez?“

„Iba trošku,“ ukázal Arvardan prstami.

„Hneď to bude.“

Vo vozíku (azda najatraktívnejšej ukážky ľudského dômyslu) pracovalo elektronicky riadené dávkovacie zariadenie, ktoré miešalo jednotlivé prísady priam v lekárnický naprogramovaných dávkach a ktoré nepredstihol ani najtalentovanejší barman.

Na stolíku sa ako zázrakom zjavili dva plné poháre.

Arvardan si vzal pohár so zelenkavou tekutinou a na okamih si pritisol chladné sklo na líce. Potom priložil pohár na pery a ochutnal nápoj.

„Výborné,“ povedal. Vložil pohár do vtipne riešeného držiaka na bočnom operadle kresla a pokračoval: „Máte pravdu, pán guvernér, rádioaktívnych planét sú celé tisíce, ale iba jedna z nich je obývaná. A to je táto.“

„Nuž,“ Ennius si odpil zo svojho nápoja a zdalo sa, že lahodná chuť ho naladila trochu zmierlivejšie, „možno v tomto ohľade je skutočne unikátna. Ale nie je to závideniahodné prvenstvo.“

„Nejde tu iba o štatistickú zvláštnosť,“ povedal Arvardan a zavše si upíjal z pohára. „Otázka má hlbší význam a možno ďalekosiahle dôsledky. Biológovia totiž vyhlasujú, že na planétach, kde rádioaktívne žiarenie v atmosfére a oceánoch dosiahne istú hladinu, nerozvinú sa určité formy života… Úroveň radiácie tu na Zemi túto hladinu podstatne prevyšuje…“

„Zaujímavé, to som ani nevedel. Zrejme takto budete môcť definitívne dokázať, že formy života tu na Zemi sa diametrálne líšia od foriem života v ostatnej galaxii… To vám iste nebude proti mysli, keďže aj vy pochádzate zo Šíria.“ Trochu ironicky sa pousmial a dodal dôverne: „Viete, že najväčším problémom pri riadení tejto planéty je prekonávať silný antiterrestrializmus zakorenený v celom sektore Sírius? A tunajší pozemšťania im to rovnako intenzívne odplácajú. Prirodzene, netvrdím, že antiterrestrializmus vo viac či menej zastretej forme by sa nevyskytoval aj inde v galaxii, no na Síriu sa zrejme silnejšie zakorenil.“

Arvardan mu nedočkavo a energicky odpovedal. „Lord Ennius, s týmto vaším názorom nemôžem súhlasiť. Nie som o nič neznášanlivejší ako ostatní. Celým svojím srdcom vedca verím v jednotu ľudskej rasy, a do toho rátam aj Zem. A rovnako aj forma života je iba jediná, založená na existencii zložitých bielkovinových molekúl v koloidnom roztoku nazvanom protoplazma. Rádioaktívne žiarenie, o ktorom sme hovorili, nepôsobí len na niektoré formy ľudského života či niektoré formy života vôbec. Pôsobí na všetko živé, lebo pôsobí na molekuly bielkovín. Pôsobí na vás, na mňa, na pozemšťanov, na pavúky i na mikróby.

Ako iste viete, bielkoviny sú nesmierne zložité zoskupenia aminokyselín a ďalších komponentov, usporiadané do komplikovaných trojrozmerných štruktúr, ktoré sú také menlivé ako slnečné lúče na rozbúrenej hladine. A práve v tejto ich menlivosti je život, pretože sa ustavične preskupujú a pritom si zachovávajú identitu — je to niečo podobné, ako keď akrobat balansuje dlhou tyčou na nose.

Lenže predtým, ako vznikol život, musel tento nádherný chemický zázrak, bielkoviny, vzniknúť z anorganických prvkov. A tak na samom začiatku sa pod vplyvom slnečných lúčov vytvárali v obrovských organických roztokoch, nazývaných oceány, čoraz zložitejšie organické molekuly, od metánu cez formaldehydy až po cukry a škroby a od močoviny až po aminokyseliny a bielkoviny. Prirodzene, vytváranie i zánik jednotlivých zhlukov atómov sú čisto náhodné a proces, ktorý na jednej planéte trval milióny rokov, by na druhej mohol trvať len niekoľko storočí. Pravdepodobnejšie však je, že aj na tej druhej planéte potrvá približne rovnako dlho, a najpravdepodobnejšie sa možno ani nezačne.

Organickí chemici už celkom presne určili všetky podmienky, za akých tieto reakcie prebiehajú, najmä ich energetické bilancie, to znamená spotreba alebo uvoľnenie energie pri každom preskupení atómov. Jednoznačne sa dokázalo, že niektoré základné pochody pri vytváraní živých prvkov môžu prebehnúť iba za neprítomnosti svetelného žiarenia. Možno sa vám to vidí čudné, pán guvernér, ale fotochémia, zaoberajúca sa skúmaním reakcií spôsobovaných svetlom, pozná nespočetné množstvo jednoduchých pochodov, ktoré môžu prebehnúť takým či onakým smerom v závislosti od prítomnosti či neprítomnosti svetla.

Na väčšine planét je jediným alebo prinajmenšom najintenzívnejším zdrojom svetelnej energie slnko. A pod mrakom alebo v noci tu dochádza k ustavičnému utváraniu a premodelovávaniu rozličných štrukturálnych väzieb uhlíka a dusíka, ktoré je možné len vďaka tomu, že ich slnko nebombarduje svetelnými časticami — fotóny tu mô- zeme prirovnať ku kolkárskym guliam hodeným do nesčíselného množstva maličkých kolkov.

Ale na rádioaktívnych planétach, či už za najtmavšej noci, alebo hlboko v podzemí, každá kvapka vody svetielkuje od tvrdého gama žiarenia, ktoré pôsobí na atómy uhlíka — aktivizuje ich, ako vravia chemici — a usmerňuje isté základné reakcie len určitým smerom, ktorý však nevedie ku vzniku života.“

Arvardan dopil. Prázdny pohár položil do servírovacieho vozíka. Pohár okamžite zmizol a v oddelenej časti bol umytý, sterilizovaný a pripravený na ďalšie použitie.

„Dáte si ešte?“ spýtal sa Ennius.

„Ďakujem, možno po večeri,“ odvetil Arvardan. „Nateraz mi stačí.“

Ennius poklopkal dlhým špicatým nechtom na operadlo kresla a spýtal sa: „Váš výklad znie veľmi zaujímavo, ale ako potom vysvetlíte existenciu života tu na Zemi? Ako vôbec vznikol?“

„Aha, vidím, že vás to začalo zaujímať. Nazdávam sa, že odpoveď je jednoduchá. Úroveň radiácie, ktorá nedovoľuje vznik nového života, je dosť nízka a nemusí vždy zničiť existujúce formy života. Môže ich pochopiteľne ovplyvniť, ale nie zničiť, iba ak by sa enormne zvýšila… Rozumiete, chemické pochody sú tu trochu odlišné. V prvom prípade stačí zabrániť zhlukovaniu jednotlivých molekúl do reťazcov, kým v druhom treba zničiť už existujúce zložité štrukturálne väzby. A to nie je to isté.“

„Ale aj tak nerozumiem,“ povedal Ennius.

„Dá sa to veľmi ľahko vysvetliť. Život na Zemi vznikol ešte predtým, ako sa planéta stala rádioaktívnou. Pán guvernér, to je jediné možné vysvetlenie, ak nechceme poprieť fakt, že tu život skutočne existuje, alebo postaviť na hlavu celú teóriu chémie.“

Ennius naňho ohromene a neveriaco hľadel. „To azda nemyslíte vážne?“

„Prečo nie?“

„Ale ako by sa planéta odrazu mohla stať rádioaktívnou? Rádioaktívne prvky v zemskej kôre sa predsa rozpadávajú celé milióny rokov. Aspoň toto si pamätám zo svojich štúdií. Tieto prvky tu museli existovať už strašne dávno.“

„Pán guvernér, existuje ešte umelo vyvolaná rádioaktivita, a to aj vo veľkom rozsahu. Existujú predsa tisíce nukleárnych reakcií, pri ktorých uvoľnené množstvo energie stačí na získanie všetkých možných druhov rádioaktívnych izotopov. Ak napríklad predpokladáme, že ľudia tu na Zemi využívali riadenú nukleárnu reakciu na technické účely a táto sa im nejako vymkla z rúk, alebo ju dokonca použili na vojenské ciele — viete si predstaviť, že po takejto celosvetovej nukleárnej vojne by sa väčšina pôdy pochopiteľne stala rádioaktívna. Aký máte na to názor?“

Zapadajúce slnko vykrvácalo na končiaroch vzdialeného pohoria

a posledné lúče vrhali purpurový odblesk na Enniusovu chudú tvár. Zaševelil podvečerný vánok a ospanlivý bzukot starostlivo vybraných druhov hmyzu pôsobil ešte upokojujúcej šie.

„Prichodí mi to dosť vykonštruované," namietol Ennius. „Neviem si napríklad predstaviť, že by sa nukleárne reakcie využili vo vojne alebo že by sa mohli až do takej miery vymknúť spod kontroly…"

„Prirodzene, pán guvernér, podvedome nukleárnu reakciu podceňujete, lebo žijete v časoch, keď ju vieme veľmi ľahko ovládať. Ale predstavte si, že by niekto — napríklad niektorá armáda — použil takéto zbrane ešte predtým, než sa proti nim našla účinná obrana? Ako keby použili zápalné bomby, keď ešte protivník nevie, že voda a piesok hasia oheň."

„Hm," zahundral Ennius, „hovoríte ako Shekt."

„Kto je Shekt?" pozrel naňho chytro Arvardan.

„Istý pozemšťan. Jeden z mala solídnych — chcem povedať, že sa s ním dá rozumne rozprávať. Je fyzik. Aj ten mi raz vykladal, že Zem možno nebola vždy rádioaktívna."

„Aha… Nuž, na tom nie je nič čudné, pretože na túto teóriu som, prirodzene, neprišiel až ja. Uvádza sa v Kódexe Bratstva, ktorý obsahuje staroveké povesti a mýty o prehistórii Zeme. Svojím spôsobom som vlastne jej siahodlhé litánie pretlmočil stručným odborným výkladom."

„Kódex Bratstva?" Na Enniusovej tvári sa zjavil údiv a mierne znepokojenie. „A ako ste sa k nemu dostali?"

„Rozličnými cestami. Nebolo to jednoduché, a podarilo sa mi získať z neho iba jednotlivé časti. Prirodzene, všetky tieto staroveké legendy o tom, že Zem kedysi nebola rádioaktívna, aj keď celkom vedecky nepodložené, sú pre môj projekt dôležité… Prečo sa pýtate?"

„Lebo táto kniha je hotovým písmom svätým pre radikálnu skupinu pozemšťanov. Nijakému mimozemšťanovi sa nesmie dostať do rúk. Tu by ste sa nemali chváliť, že ste ju čítali. Mimozemšťanov či Prišelcov, ako ich oni nazývajú, tu už zlynčovali za menšie veci."

„Znie to, akoby si s nimi imperiálna polícia nevedela poradiť."

„Keď ide o takúto svätokrádež, ani by si neporadila. Majte to na pamäti, pán doktor."

Rozozvučala sa tichá melodická zvonkohra, dokonale harmonizujúca so šumením stromov. Po chvíľke pomaly doznela, akoby sa melódia iba nerada lúčila s pôvabným prostredím.

Ennius sa zdvihol. „Zrejme je čas na večeru. Prijmite moje pozvanie a využite pohostinstvo, ktoré vám môže ponúknuť tento kúsok Impéria na Zemi."

Príležitostí na slávnostné večere tu nebývalo vela, a tak každú zámienku radi vítali. Večera mala veľa chodov, sála bola nádherne vyzdobená, muži boli galantní a ženy očarujúce.

A treba dodať, že doktor Bel Arvardan z Baronnu, sektor Sí-rius, bol stredobodom pozornosti.

Ku koncu banketu Arvardan využil príležitosť a zopakoval prítomným, čo predtým rozprával guvernérovi, ale tu sa jeho názory nestretli s takým porozumením.

Brunátny muž v plukovníckej uniforme sa k nemu naklonil s výrazom blahosklonnej zhovievavosti vojaka k civilovi a povedal: „Ak vám dobre rozumiem, pán doktor, chcete povedať, že títo pozemskí psi sú vlastne predstaviteľmi starovekej rasy, z ktorej sa kedysi vyvinulo všetko ľudstvo?“

„Netrúfam si jednoznačne odpovedať, pán plukovník, ale myslím, že takáto zaujímavá možnosť jestvuje. Verím, že o rok to budem vedieť naisto.“

„Ak by sa táto vaša teória potvrdila, o čom silno pochybujem,“ poznamenal plukovník, „bolo by to najväčšie prekvapenie v mojom živote. Slúžim tu na Zemi štvrtý rok a mám už určité skúsenosti. Podľa mňa sú pozemšťania darebáci a podliaci, všetci do jedného. Zďaleka sa nevyrovnajú našej intelektuálnej úrovni. Nemajú ani štipku iskry, čo kedysi dokázala doviesť ľudstvo do všetkých oblastí galaxie. Sú leniví, poverčiví, chamtiví a v ich srdci niet ani stopy po šľachetnosti. Až potom, keď mi vy alebo niekto iný ukáže pozemšťana, ktorý by sa aspoň v niečom vyrovnal normálnemu človeku — napríklad vám alebo mne — uznám, že možno z tejto rasy pochádzajú naši predkovia. Ale dovtedy odo mňa niečo také nečakajte.“

Zavalitý muž na druhom konci stola znezrady povedal:

„Vraví sa, že len mŕtvy pozemšťan je dobrý pozemšťan a ešte k tomu aj páchne,“ a hlučne sa rozosmial.

Arvardan sa zamračil a upierajúc pohľad do taniera pred sebou, povedal: „Nemám najmenšiu chuť polemizovať o rasových rozdieloch, najmä keď táto otázka je celkom podružná. Hovoril som o pozemšťanoch prehistorického obdobia. Ich dnešní potomci boli dlho odlúčení od ostatného Impéria a navyše tunajšie životné podmienky sú také nezvyčajné, že o to väčšmi ich musíme brať do úvahy.“

Obrátil sa k Enniusovi a spýtal sa ho: „Pán guvernér, pred večerou ste spomínali akéhosi pozemšťana.“

„Naozaj? Už ani neviem.“

„Fyzika menom Shekt.“

„Aha, pravdaže.“

„Celým menom sa volá Aŕrret Shekt?“

„Áno. Vari ste o ňom počuli?“

„Myslím, že áno. Odvtedy, čo ste ho spomenuli, stále mi vŕta v hlave, ale už som sa rozpomenul, kam ho nám zaradiť. Nepracuje náhodou v Ústave nukleárneho výskumu v — ako sa len volá to prekliate mesto?“ Udrel si dlaňou po čele. „V Chicu?“

„To je on. A čo je s ním?“

„Ide len o to, že v augustovom čísle Fyzikálnych rozhľadov uverejnil článok. Všimol som si ho, lebo ma zaujíma všetko, čo súvisí so Zemou, a články pozemšťanov sa v galaktických periodikách zjavujú naozaj veľmi zriedkavo… Tvrdí tam, že vyvinul zariadenie, ktoré nazval synapsiřikátor a ktoré má zlepšiť schopnosť učenia u cicavcov.“

„Naozaj?“ spýtal sa Ennius trochu ostro. „Nepočul som o tom.“

„Môžem vám ten článok vyhľadať. Je to celkom zaujímavé, aj keď, prirodzene, nerozumiem všetkým matematickým dôkazom. V podstate išlo o to, že robil pokusy s akýmisi tunajšími zvieratami — tuším potkanmi — a po experimente na synapsifikátore ich púšťal do bludiska. Viete, čo mám na mysli: chcel ich naučiť nájsť správnu cestu za potravou cez umelý labyrint. Zistil, že potkany našli správnu cestu priemerne o tretinu času skôr, ako na to potrebovali ostatné kontrolované potkany… Uvedomujete si, čo to znamená, pán plukovník?“

Vojak, ktorý vlastne celú diskusiu vyvolal, ľahostajne odvetil: „Nie, pán doktor.“

„Som pevne presvedčený, že ktorýkoľvek vedec schopný vyvinúť takýto prístroj, hoci aj pozemšťan, sa mi dozaista intelektuálne vyrovná, a ak dovolíte, zrejme aj vám.“

Ennius ho prerušil. „Prepáčte, pán doktor. Rád by som sa ešte vrátil k tomu synapsifikátoru. Experimentoval Shekt aj s ľuďmi?“

Arvardan sa usmial. „Pochybujem, pán guvernér. Deväť desatín z jeho synapsifikovaných potkanov totiž pri experimentoch zahynulo. Kým prístroj nezdokonalí, iste sa neodváži experimentovať s ľuďmi.“

Ennius sa s trochu ustarosteným výrazom pohodlnejšie usadil v kresle a do konca večere už nič nevzal do úst a mlčal.

Pred polnocou z banketu nenápadne odišiel, povedal niekoľko slov manželke a vládnym vzducholetom sa vydal na dvojhodinovú cestu do Chica; ustarostený výraz z tváre mu nezmizol a srdce mu zvierala úzkosť.

A tak keď odpoludnia Arbin Maren priviedol Jozefa Schwartza do Chica na experimentálny pokus na synapsifikátore, Shekt už vyše hodiny diskutoval za zatvorenými dverami so samotným guvernérom Zeme.

4
Kráľovská cesta

ARBIN BOL V CHICU CELÝ NESVOJ. CÍTIL SA ako v obkľúčení. Kdesi v strede mesta, jednom z najväčších na Zemi — údajne tu žilo až päťdesiattisíc obyvateľov — sídlili úrady veľkého galaktického impéria.

Ešte nikdy nevidel mimozemšťana, a tak sa ustavične úzkostlivo obzeral, či nejakého nezazrie. V podstate by nevedel vysvetliť, ako by rozoznal pozemšťana od Prišelca, keby aj nejakého stretol, no v hĺbke duše bol pevne presvedčený, že by ten rozdiel zbadal.

Pred vchodom do Ústavu sa obzrel. Jeho vozidlo stálo osamelo na parkovisku so zaplateným parkovacím kupónom na šesť hodín. Nie je to nápadné?… Všetkého sa bál. Všade akoby naňho striehli sliedivé oči a uši.

Musí dúfať, že ten cudzinec zostane schovaný v zadnom priestore vozidla. Nie si je istý, či mu dobre rozumel, hoci nadšene prikyvoval. Odrazu pocítil zlosť sám na seba. Prečo sa dal Grewovi nahovoriť na takúto hlúposť? Dvere sa pred ním otvorili a z myšlienok ho vyrušil hlas. „Čo chcete?“

Znelo to dosť netrpezlivo, možno sa ho to už niekoľko ráz pýtali.

Zachrípnuto odpovedal a slová sa mu pritom zadŕhali v hrdle: „Tu sa možno prihlásiť na experiment na synapsifikátore?“

Vrátnička naňho ostro pozrela a odvetila: „Najprv sa tu zapíšte.“

Arbin schoval ruky za chrbát a priškrteným hlasom zopakoval: „Kde by som sa niečo dozvedel o synapsifikátore?“ Grew mu povedal, ako sa ten prístroj volá, no Arbin sa aj tak trochu zajakával.

Vrátnička mu však neoblomne odsekla: „Kým sa tu nezapíšete, nemôžem vám nič prezradiť. To je predpis.“

Arbin sa bez slova zvrtol, že odíde. Mladá žena za pultom stisla pery a energicky stlačila gombík na bočnom operadle kresla.

Arbina, ktorý chcel zostať čo najnenápadnejší, ovládla úzkosť. Žena si ho premeriavala veľmi pozorne. Zapamätá si ho aj na sto rokov. Najradšej by sa pustil do behu, naskočil do svojho vozidla a vrátil sa na farmu…

Z neďalekej kancelárie rýchlo vyšiel ktosi v bielom laboran-tskom plášti a vrátnička ukázala prstom na Arbina. „Dobrovoľník na synapsifikátor, slečna Shektová,“ oznámila. „Nechce prezradiť meno.“

Arbin zdvihol pohľad. Pred ním stála mladá žena. Na tvári sa mu zjavil rozpačitý výraz. „Vy ste šéfka toho prístroja, slečna?“

„Ale kdeže.“ Veľmi priateľsky sa naňho usmiala a Arbin pocítil, ako ho opúšťa úzkosť.

„Ale môžem vás poslať za šéfom,“ pokračovala. Potom sa dychtivo spýtala: „Naozaj sa chcete podrobiť pokusom na synapsifi-kátore?“

„Chcem hovoriť so šéfom,“ zopakoval Arbin tvrdošijne.

„V poriadku.“ Nezdalo sa, že by sa jej dotkla jeho nedôvera. Vkĺzla do dverí, odkiaľ vyšla, a chvíľku jej nebolo. Potom mu po-kývla prstom…

S búšiacim srdcom ju nasledoval do predsienky. Prívetivo mu povedala: „Ak počkáte takú polhodinku, doktor Shekt vás prijme. Teraz je veľmi zaneprázdnený… Ak by ste si dovtedy chceli pozrieť nejaký film, prinesiem vám prehliadačku.“

Arbin však iba mlčky pokrútil hlavou. Zdalo sa mu, že štyri steny malej miestnosti sa naňho valia a takmer mu nedovolia dýchať. Je tu v pasci? Prídu si poňho agenti Bratstva?

Bolo to najdlhšie čakanie v jeho živote.

Lord Ennius, guvernér Zeme, nezažil pri svojej návšteve u doktora Shekta takéto ťažkosti, hoci chvíľami pociťoval tiež vzrušenie. Po štyroch rokoch vo funkcii guvernéra bola preňho cesta do Chica ešte vždy vítanou zmenou. Ako oficiálny zástupca vzdialeného imperátora bol de jure vicekráľom rozsiahlych galaktických sektorov, ktorých hviezdne svety zaberali celé stovky parsekov, no v skutočnosti nebolo toto miesto skoro o nič lepšie ako vyhnanstvo.

Guvernér, uväznený v sterilnej prázdnote himalájskej náhornej plošiny, uprostred jalových škriepok obyvateľstva, ktoré nenávidelo jeho a Impérium, čo zosobňoval, pokladal návštevu Chica za únik pred každodennou nudou.

Jeho úniky bývali vždy krátke, lebo aj tu v Chicu musel mať na sebe po celý čas, dokonca aj v spánku, ochranný odev, a čo bolo ešte nepríjemnejšie, musel stále užívať metabolin.

Práve sa na to ponosoval Shektovi.

„Metabolin,“ povedal a ukázal mu červenkastú tabletku, „možno najpresnejšie symbolizuje, čo za úskalia prináša so sebou pobyt na vašej planéte. Jeho úlohou je zrýchliť všetky moje metabolické pochody, pokým som medzi vami, obklopený rádioaktívnym oblakom, ktorý na vás nemá škodlivé účinky.“

Prehltol tabletku. „A je to! Teraz sa mi rozbúcha srdce, zrýchli tep a pečeň naplno rozbehne všetky chemické pochody, pre ktoré ju lekári nazývajú najdôležitejšou továrňou nášho organizmu. A neskôr sa u mňa dostavia bolesti hlavy a malátnosť.“

Doktor Shekt ho trochu pobavene počúval. Hoci nemal okuliare, ani neprižmuroval oči, zdalo sa, že je krátkozraký, lebo za dlhé roky si zvykol všetko pozorne prezerať a každé slovo starostlivo zvažovať. Mal okolo päťdesiatky, bol vysokej štíhlej postavy a trochu sa hrbil.

Dobre poznal celú galaktickú kultúru a neprejavovali sa uňho stopy nepriateľstva a podozrievavosti, akými väčšina pozemšťanov

odpudzovala aj takého kozmopoliticky založeného predstaviteľa Impéria, ako bol Ennius.

„Som presvedčený, že by ste sa zaobišli aj bez tej — tabletky," namietol. „Sám dobre viete, že užívanie metabolinu je len predsudok. Keby som vám namiesto neho podstrčil tabletku cukru, necítili by ste sa o nič horšie. A dokonca by ste si potom namysleli aj bolesti hlavy."

„Vravíte to len preto, že vám toto prostredie vyhovuje. Chcete azda poprieť, že váš bazálny metabolizmus funguje rýchlejšie ako môj?"

„To, prirodzene, nechcem, ale čo na tom? Viem, že v celom Impériu je zakorenené, ako sa my pozemšťania líšime od ostatných ľudí, ale podľa mňa nie v základných veciach. Alebo teraz tlmočíte názory antiterrestrialistov?"

Ennius si vzdychol. „Vaši pozemskí priatelia im sami vkladajú do rúk tie najlepšie tromfy. Tým, ako živoria na tejto hnusnej planéte, ako sa ustavične zožierajú bezmocným hnevom, sú vlastne iba hnisavým vredom v organizme galaxie.

Myslím to celkom vážne. Ktorá iná planéta si zachovala v každodennom živote toľko starodávnych zvykov a ľpie na nich s takou masochistickou tvrdohlavosťou? Neprejde deň, aby som z niektorého vášho justičného orgánu nedostal na potvrdenie rozsudok smrti nad úbožiakom, ktorý sa previnil len tým, že vstúpil do zakázanej oblasti, že sa chcel vyhnúť sčítaniu, alebo si iba jednoducho privlastnil viac jedla, ako mu patrilo."

„Ale zato rozsudok vždy potvrdíte. Neznepokojuje vás to natoľko, aby ste odporovali."

„Hviezdy sú mi svedkom, že som vždy bojoval za zákaz trestu smrti. Ale čo si pomôžem? Imperátorova vôľa je, aby sa na všetkých planétach Impéria nijako nezasahovalo do miestnych zvyklostí, a to je správne a múdre rozhodnutie, lebo takto si aspoň sami urobia poriadok s rozličnými šialencami, ktorí by inak každú chvíľu podnecovali vzbury. A navyše keby som naďalej zastával iné stanovisko ako všetky tie vaše výbory, kongresy a senáty, zdvihla by sa tu taká búrka odporu, nevraživosti a nenávisti proti Impériu a všetkému, čo sa tu vykonalo, že by som bol radšej dvadsať rokov v pekle ako desať minút na tejto Zemi."

Shekt si vzdychol a prstami si prešiel po rednúcich vlasoch. „Pre ostatnú galaxiu, ak o nás vôbec vedia, je Zem iba okruhliak na oblohe. Pre nás je to domov, jediný domov, ktorý máme. Ale aj tak nie sme iní ako vy, mimozemšťania, sme len nešťastnejší. Tiesnime sa tu na polomŕtvej planéte, uväznení medzi hradbami rádioaktivity, uprostred ostatných planét galaxie, ktoré nás zavrhujú. Ako nemáme byť zatrpknutí? Súhlasili by ste, pán guvernér, aby sme naše nadbytočné obyvateľstvo presídlili na iné planéty?"

Ennius pokrčil plecami. „Prečo by som nesúhlasil? Ale obyvatelia tých planét by sa postavili proti. Báli by sa, že ich skosia choroby pozemšťanov.“

„Choroby pozemšťanov!“ zamračil sa opovržlivo Shekt. „S tými nezmyslami by sa už malo prestať. Nie sme predsa poslovia smrti. Veď ani vy ste neumreli, a ste tu medzi nami.“

„Pre istotu,“ usmial sa Ennius, „sa s vami stretávam čo najmenej.“

„To iba preto, že podliehate propagande, ktorú si vymysleli tí vaši zadubenci.“

„Akože, pán doktor, vari nie je vedecky podložený názor, že všetci pozemšťania sú rádioaktívni?“

„Ale áno, isteže sú. Ako by sa tomu vyhli? Lenže to ste aj vy. A takisto aj všetci obyvatelia tých stámiliónov planét v celom Impériu. Uznávam, že sme azda trochu rádioaktívnej ši ako ostatní, ale nie natoľko, aby sme niekoho ohrozili.“

„Ale priemerný obyvateľ galaxie si, žiaľ, myslí pravý opak a netúži sa o tom presvedčiť na vlastnej koži. Okrem toho…“

„Chcete povedať, že okrem toho sa aj tak trochu odlišujeme od vás. Nie sme vlastne ani ľudské bytosti, lebo následkom radiácie u nás rýchlo došlo k rozličným zmenám… Ani to sa nedokázalo.“

„Ale všetci tomu veria.“

„A kým tomu budú veriť, pán guvernér, a kým s nami pozemšťanmi budete zaobchádzať ako s dákymi páriami, vždy u nás objavíte vlastnosti, ktoré vám nebudú po chuti. Čudujete sa, že sa bránime, keď nás vháňate do kúta? Prečo vás zaráža, že za nenávisť sa vám oplácame nenávisťou? Nie, my nikomu neubližujeme, nám ubližujú oveľa viac.“

Enniusa zarazilo Shektovo rozhorčenie. Ešte aj tých najlepších z nich, pomyslel si, zaslepujú predsudky, že Zem je sama proti celému vesmíru.

„Pán doktor, ospravedlňujem sa za svoju netaktnosť,“ začal zmierlivo. „Na vine je moja neskúsenosť a veľká nuda. Stojí pred vami sotva štyridsaťročný chudák — štyridsať rokov je v úradníckej kariére priam dojčenský vek — ktorý si tu na Zemi odsluhuje učňovské roky. Môže trvať ešte celé roky, kým si ma tí hlupáci z Ministerstva vonkajších provincií všimnú, aby ma povýšili a poslali na nejaké menej nebezpečné miesto. Takže obaja sme vlastne väzňami Zeme, ale zároveň aj občanmi veľkého sveta duchovná, kde niet rozdielov medzi planétami ani ľudskými vlastnosťami. Podajme si ruky a buďme priatelia.“

Vrásky na Shektovej tvári sa vyhladili a z jeho výrazu bolo vidieť, že sa mu zlepšila nálada. Zasmial sa. „Slová sú síce zmierlivé, ale tón prezrádza sebavedomého diplomata Impéria. Nie ste najlepší herec, pán guvernér.“

„Tak ma poučte ako dobrý učiteľ a povedzte mi niečo o tom vašom synapsifikátore.“

Shekt sa mykol a zamračil. „Akože, vy už o ňom viete? Nie ste teda iba úradník, ale aj fyzik?“

„Mojou povinnosťou je byť informovaný o všetkom. Ale vážne, pán doktor, rád by som sa o ňom dozvedel niečo bližšie.“

Fyzik sa uprene pozrel na svojho spoločníka, zdalo sa, že sa nevie rozhodnúť. Vstal a suchou rukou si začal zamyslene poťahovať peru. „Vlastne ani neviem, čím začať.“

„Nuž, pri hviezdach nad nami, ak neviete, ktorou matematickou teóriou začať, pomôžem vám. Nemusíte spomenúť ani jednu, aj tak tým vašim funkciám a tenzorom nerozumiem.“

Shekt zažmurkal. „Nuž, ak sa mám obmedziť len na opis vlastnej funkcie prístroja, jeho úlohou je zdokonaliť ľudskú schopnosť učiť sa.“

„Ale čo! A funguje to?“

„To by som aj ja rád vedel. Vyžiada si to ešte veľa práce. Poviem vám základné fakty, pán guvernér, a posúďte si ich už sám. Nervový systém človeka — aj zvierat — tvorí neuroproteínová štruktúra. Túto štruktúru tvoria veľké molekuly navzájom spojené veľmi citlivou bioelektrickou väzbou. Aj ten najmenší impulz podráždi niektorú z molekúl, ktorá sa potom uvedie do pôvodného stavu tým, že odovzdá vzruch susednej a tá zasa ďalšej, až kým sa vzruch nedostane do mozgu. Mozog samotný je obrovským zoskupením podobných molekúl, prepojených všetkými možnými spôsobmi. Pretože počet týchto molekúl sa pohybuje medzi desiatym a dvadsiatym rádom — čiže až do jednotky s dvadsiatimi nulami na konci — množstvo možných kombinácií prepojenia predstavuje faktoriál čísla desať až dvadsať. Toto číslo je také závratné, že keby zo všetkých elektrónov a protónov v kozme vznikli nové kozmy a z týchto zasa ďalšie, súčet všetkých elektrónov a protónov v takto vzniknutom novom vesmíre by nebol ničím v porovnaní so… Rozumiete?“

„Žiaľ, ani slovo. Keby som sa o to aj usiloval, iste by som od tej duševnej námahy zavýjal ako pes.“

„Hmm. Teda to, čo my nazývame nervovými vzruchmi, je vlastne iba narušenie bioelektrickej rovnováhy medzi molekulami, ktoré putuje cez nervy až do mozgu a potom späť do nervov. Chápete?“

„Áno.“

„Potom ste hotový génius. Cez nervovú bunku postupuje tento vzruch rýchlo, pretože neuroproteínové molekuly sa vlastne dotýkajú. No jednotlivé nervové bunky oddeľuje veľmi tenká membrána — synapsa — bez tejto neuroproteínovej štruktúry. Inými slovami, dve susediace nervové bunky nie sú navzájom spojené.“

„Aha,“ poznamenal Ennius, „čiže nervový vzruch musí túto synapsu prekonať.“

„Presne tak. Synapsa zoslabuje intenzitu vzruchu a spomaľuje rýchlosť jeho šírenia v závislosti od druhej mocniny svojej hrúbky. To isté platí aj pre mozog. A teraz si predstavte, že by sa podarilo nájsť spôsob, ako znížiť dielektrickú konštantu tejto synapsy.“

„Akú konštantu?“

„Inými slovami to možno nazvať izolačným odporom synapsy. Ak by sa nám ho podarilo znížiť, vzruchy by ju prekonávali ľahšie. Uvažovali by ste rýchlejšie a rýchlejšie by ste aj chápali.“

„Vráťme sa teda k mojej pôvodnej otázke. Už to funguje?“

„Prístroj som vyskúšal na zvieratách.“

„A s akým výsledkom?“

„Nuž, väčšina veľmi chytro zahynula na koaguláciu mozgových bielkovín, niečo podobné ako keď na tvrdo uvaríte vajce.“

Ennius sa strhol. „V týchto chladnokrvných vedeckých pokusoch je čosi nevýslovné kruté. A čo bolo s tými, ktoré prežili?“

„Z toho nemožno robiť závery, nešlo predsa o ľudí. Výsledky sú však uspokojivé… Lenže potrebujem ľudí. Chápete, veľa záleží na prirodzených bioelektrických vlastnostiach jednotlivých mozgov. V každom mozgu sa tvoria mikroprúdy určitého typu, každý mozog má svoje odlišnosti. Možno to prirovnať k odtlačkom prstov alebo obrazcu žiliek na sietnici. Ba dokonca individuálne rozdiely sú ešte zreteľnejšie. Pri pokusoch to musíme brať do úvahy, a ak sa nemýlim, k ďalším koaguláciám už nedôjde… Nemám však na tento experiment dobrovoľníkov. Aj ich hľadám, ale…“ Rozhodil rukami.

„Ani sa nečudujem,“ povedal Ennius. „Ale teraz vážne; ak sa vám prístroj podarí zdokonaliť, aké máte s ním plány?“

Fyzik pokrčil plecami. „To nie je moja starosť. O tom pochopiteľne rozhodne Veľká rada.“

„Nemali by ste námietky, keby sa s vaším objavom čo najskôr oboznámili v celom Impériu?“

„Ja? Vôbec nie. Ale iba Veľká rada je oprávnená…“

„Dočerta s vašou Veľkou radou,“ prerušil ho Ennius netrpezlivo. „Už som s nimi mal do činenia. Ale boli by ste vy ochotný porozprávať sa s nimi, keď nadíde pravá chvíľa?“

„Isteže, ale ako by som ich mohol ovplyvniť?“

„Mohli by ste im vysvetliť, že ak sa na Zemi podarí vyvinúť synapsifikátor, ktorý by sa dal celkom bezpečne využívať aj na ľuďoch, a ak ho Zem poskytne aj ostatným členom Impéria, možno sa zrušia niektoré obmedzenia týkajúce sa emigrácie pozemšťanov na iné planéty.“

„Akože?“ začudoval sa Shekt ironicky, „a riskovali by sa aj epidémie zapríčinené našimi odlišnosťami a tým, že vlastne ani nie sme ľudia?“

„Možno by ste sa dokonca,“ povedal Ennius potichu, „mohli

presťahovať en masse na inú planétu. Pouvažujte o tom.“

Vtom sa otvorili dvere a do miestnosti vkĺzla mladá žena a ako jarný vánok osviežila potuchnuté ovzdušie skromne zariadenej pracovne. Pri pohľade na návštevníka sa zarazila a trochu začervenala.

„Len pod ďalej, Póla,“ vyzval ju Shekt náhlivo. „Pán guvernér,“ povedal Enniusovi, „rád by som vám predstavil svoju dcéru. Póla, toto je lord Ennius, guvernér Zeme.“

Guvernér vstal a zdvorilo kývol hlavou, akoby si to, že chcela odísť, vysvetľoval len ako slušnosť.

„Milá slečna,“ povedal, „neveril som, že by Zem mohli zdobiť takéto krásne kvety. Teraz som však presvedčený, že by ste boli rovnakou ozdobou ktorejkoľvek inej planéty.“

Póla mu náhlivo, ba až hanblivo podala ruku. Na okamih sa zdalo, že jej ju chce bozkať podľa galantného zvyku starej generácie, no zostalo iba pri symbolickom náznaku. Zrejme si to rozmyslel, lebo jej veľmi rýchlo pustil ruku.

Póla sa akoby na okamih zamračila, ale úctivo odvetila: „Pán guvernér, som úprimne dojatá, ako milo sa správate k obyčajnej pozemšťanke. Vaša zdvorilosť sa vyrovná vašej odvahe, s akou riskujete možnú infekciu.“

Shekt si odkašľal a skočil jej do reči. „Moja dcéra, pán guvernér, končí štúdium na univerzite v Chicu a je tu na praxi; dva dni v týždni pracuje v mojom laboratóriu ako technička. Je veľmi šikovná, a hoci zo mňa hovorí otcovská pýcha, možno dakedy zaujme moje miesto.“

„Otec,“ povedala Póla potichu, „chcem ti oznámiť niečo dôležité.“ Zaváhala.

„Chcete zostať osamote?“ spýtal sa Ennius zdvorilo.

„Nie, netreba,“ odmietol Shekt. „O čo ide, Póla?“

„Máme dobrovoľníka, otec.“

Shekt na ňu vyjavené pozrel. „Na synapsifikátor?“

„Aspoň to tvrdí.“

„Nuž, vidím, že som vám priniesol šťastie,“ poznamenal Ennius.

„Tak to vyzerá.“ Shekt sa obrátil k dcére. „Povedz mu, nech počká. Odveď ho do izby C a ja prídem čoskoro za vami.“

Keď Póla odišla, pozrel na Enniusa. „Môžete ma ospravedlniť, pán guvernér?“

„Isteže. Ako dlho experiment potrvá?“

„Niekoľko hodín. Chceli by ste sa na ňom zúčastniť?“

„Nič skľučujúcejšie si neviem predstaviť, milý pán doktor. Až do zajtra budem vo vládnom paláci. Oboznámili by ste ma potom s výsledkom?“

Zdalo sa, že Shektovi odľahlo. „Ale isteže.“

„Dobre… A porozmýšľajte, čo som vám povedal o tom vašom

synapsifikátore. O tej vašej novej kráľovskej ceste za poznaním.“

A Ennius odišiel ešte nespokojnejší, ako prišiel; vlastne sa nič nedozvedel a jeho obavy vzrástli.

5
Nedobrovoľný dobrovoľník

LEN ČO SHEKT OSAMEL, ROZVÁŽNE A POMALY stisol gombík bzučiaka a do miestnosti náhlivo vošiel mladý technik v belostnom plášti so starostlivo zopnutými dlhými hnedými vlasmi.

„Povedala vám Póla…“ začal Shekt.

„Áno, pán doktor. Pozorovala ho skrytou kamerou a nepo-chybne je to ozajstný dobrovoľník.“

„Čo myslíte, mám to ohlásiť Rade?“

„Ťažko povedať. Rade by sa iste nepáčilo, že ste použili bežné komunikačné prostriedky. Viete, že sa všetko odpočúva.“ Oživené dodal: „Ale mohol by som ho poslať preč. Hoci mu povedať, že potrebujeme iba mužov do tridsať rokov. Tento má určite najmenej tridsaťpäť.“

„Nie, to nie. Najprv sa naňho pozriem.“ Shektovi hlavou vírili myšlienky. Doteraz sa mu darilo držať situáciu pevne v rukách. Za informácie, čo publikoval, by ho nemohli obviniť, že niečo tají. A teraz sa mu zrazu prihlásil ozajstný dobrovoľník, a to ešte rovno po Enniusovej návšteve. Nesúvisí to nejako? Shekt mal iba hmlistú predstavu o sile jednotlivých tajných politických zoskupení, ktoré na spustošenej Zemi znova súperili o moc. Svojím spôsobom však toho vedel dosť. Dosť na to, aby si uvedomil, že im je vydaný na milosť a nemilosť, a iste vedel toho viac, ako si o ňom mysleli členovia Bratstva.

Ale čo môže robiť, keď je medzi dvoma mlynskými kameňmi?

O desať minút si už so záujmom prezeral šľachovitého farmára, ktorý stál pred ním s čiapkou v ruke a s poodvrátenou hlavou, akoby sa chcel vyhnúť skúmavému pohľadu. Shekt usúdil, že má iste menej ako štyridsať, no ťažká práca na poli nikomu na mladistvom výzore nepridá. Mužova ošľahaná hnedá tvár teraz sčervenela a na čele a na sluchách sa mu perlili kvapôčky potu, hoci v miestnosti bolo príjemne chladno.

Nervózne si mädlil prsty.

„Môj milý,“ začal Shekt prívetivo, „chápem, že nám nechcete prezradiť svoje meno.“

Arbin si tvrdohlavo húdol svoje. „Povedali mi, že sa dobrovoľníka nebudete na nič vypytovať.“

„Hm. A máte vôbec v úmysle prezradiť nám niečo o sebe? Či sa chcete rovno podrobiť experimentu?“

„Ja? A hneď?“ zľakol sa Arbin. „Ale veď ja nie som ten dobrovoľník. Nič také som ani netvrdil.“

„Nie? Teda dobrovoľníkom je niekto iný?“

„Pravdaže. Načo by som sa…“

„Rozumiem. A ten druhý muž je tu s vami?“

„Vlastne áno,“ povedal Arbin neurčito.

„Dobre. Pozrite, povedzte nám len to, čo uznáte za vhodné. Všetko, čo sa od vás dozvieme, zostane v prísnej tajnosti a všemožne sa pousilujeme pomôcť vám. Súhlasíte?“

Farmár sklopil zrak, akoby naznačoval svoj rešpekt. „Ďakujem. Je to totiž takto, pane. Na farme máme istého muža, — hm, nášho vzdialeného príbuzného. Pomáha nám, chápete…“

Arbin namáhavo preglgol a Shekt vážne prikývol.

Arbin pokračoval. „Je veľmi usilovný a dobrý pracovník… viete, mali sme syna, ale ten zomrel… a potrebovali sme s mojou dobrou ženou pomoc… je chorľavá… a bez neho by sme si ťažko poradili.“ Cítil, že týmto vysvetľovaním všetko ešte väčšmi zamotáva.

Vychudnutý vedec však pokojne prikývol. „A chcete, aby sa váš príbuzný dal na tento experiment?“

„Veď som vám to už povedal… prepáčte, som z toho trochu nesvoj. Viete, ide o to, že ten chudák to nemá — hm, nemá to v hlave celkom v poriadku.“ A náhlivo pokračoval: „Chápete, nie že by bol duševne chorý. Nie je až taký chorý, aby ho bolo treba odstrániť. Je len trochu ťažkopádny. Viete, ani nerozpráva.“

„Nevie rozprávať?“ znepokojil sa Shekt.

„Ale — ale vie. Ibaže nerád rozpráva. Nerozpráva totiž celkom dobre.“

Fyzik sa pochybovačné zatváril. „A vy by ste chceli, aby synapsifikátor zlepšil jeho duševné schopnosti, však?“

Arbin pomaly prikývol. „Viete, keby bol trochu bystrejší, mohol by všeličo porobiť namiesto mojej ženy, lebo ona už tak nevládze.“

„Ale môže sa stať, že zomrie. Uvedomujete si to?“

Arbin naňho bezmocne hľadel a zúfalo si mädlil prsty.

„Potrebujem jeho súhlas,“ vyhlásil Shekt.

Farmár pomaly, zaťato pokrútil hlavou. „Neporozumie vám.“ Potom naliehavo pokračoval: „Pozrite, pane, som si istý, že ma pochopíte. Nevyzeráte, že by ste nevedeli pochopiť ťažký život. Ten muž je už starší. Šesťdesiatku síce ešte neprekročil, ale pri najbližšom sčítaní by si mohli povedať, že je poloblázon, a odstrániť ho. Nechceme ho stratiť, a preto som vám ho aj priviedol.

A trochu to tajím, lebo…“ Arbinov úzkostlivý pohľad preletel po stenách miestnosti, akoby chcel odhaliť zvedavé uši za nimi, „lebo Bratstvu by sa azda nepáčilo, že chcem zachrániť toho chudáka. Posudzovali by to možno ako porušenie Nariadení, ale život nie je ľahký, pane… A pre vás by to bolo výhodné. Veď predsa hľadáte dobrovoľníkov.“

„Tak je. Kde máte toho svojho príbuzného?“

Arbin využil príležitosť. „Vonku, v mojom bimote, pane, ak si ho medzitým niekto nevšimol. Sám by si ťažko poradil…“

„Dúfajme, že je v poriadku. Pôjdeme teraz von a dovezieme bimot do našej garáže v suteréne. Postarám sa, aby sa okrem mojich spolupracovníkov nikto nedozvedel, že je tu. A ubezpečujem vás, že Bratstvo vám nebude robiť ťažkosti.“

Priateľsky potľapkal Arbina po pleci a ten sa vyľakane zaškeril. Mal pocit, akoby mu z hrdla sňali slučku.

Shekt sa zahľadel na tučného plešivejúceho muža, ktorý ležal na pohovke. Pacient bol v bezvedomí, ale dýchal zhlboka a pravidelne. Rozprával nezrozumiteľne a nechápal ani slovo. Nijaké fyziologické príznaky slabomyseľnosti však uňho neobjavili. Reflexy mal primerané staršiemu veku.

Starý. Hmm.

Pozrel na Arbina, ktorý všetko veľmi pozorne sledoval.

„Nechcete, aby sme mu urobili analýzu kostného tkaniva?“

„Nie,“ vykríkol Arbin. Potom pokojnejšie dodal: „Nechcem nič, čo by mohlo prispieť k identifikácii.“

„Ale možno by nám pomohlo — boli by sme bezpečnejší, rozumiete — keby sme presne vedeli, koľko má rokov,“ presviedčal ho Shekt.

„Má päťdesiat,“ povedal Arbin rázne.

Fyzik pokrčil plecami. Napokon, na tom nezáleží. Opäť pozrel na spiaceho. Keď ho doviedli dnu, pacient bol alebo aspoň vyzeral skľúčený, vystrašený a apatický. Ani hypnotiká v ňom nevyvolali podozrenie. Keď mu ich ponúkli, letmo a nervózne sa usmial a prehltol ich.

Technik práve doviezol poslednú časť synapsifikátora. Po stlačení gombíka sa molekuly v polarizovaných sklách okien preskupili a do operačnej miestnosti už nevnikalo nijaké svetlo. Iba prenikavý biely jas lámp dopadal na pacienta, ktorý sa teraz vznášal nad operačným stolom v niekoľkostokilowattovom diamagnetickom poli.

Arbin sedel bokom v šere a nič nechápal: bol však pevne rozhodnutý aspoň svojou prítomnosťou prekaziť ich zákerné zámery, lebo na ne nestačil vedomosťami.

Fyzici si ho nevšímali. Pacientovi pripevnili na hlavu elektródy. Bola to zdĺhavá práca. Najprv bolo treba pozorne preskúmať U-llsterovou metódou štruktúru lebky, pričom na nej objavili pokrútené, zbiehajúce sa švy. Shekt sa neveselo pousmial. Lebečné švy síce ktovieako spoľahlivo neurčujú vek, ale v tomto prípade celkom postačia. Muž mal iste viac ako predpokladaných päťdesiat.

Ale po chvíli sa prestal usmievať a zamračil sa. S tými švami nebolo niečo v poriadku. Vyzerali čudne, akoby nie celkom…

Na okamih bol skalopevné presvedčený, že štruktúra lebky je celkom primitívna, dajaký anachronizmus, ale… Napokon, ten chlap je aj duševne zaostalý, tak prečo nie?

Odrazu prekvapene skríkol: „Čo to vidím? Veď ten muž zarastá!“ Obrátil sa k Arbinovi: „Vždy mu rástla brada?“

„Brada?“

„No chlpy na tvári! Poďte sem! Vari ich nevidíte?“

„Áno, pane.“ Arbin horúčkovito uvažoval. Ráno si to naozaj všimol, ale neskôr na to zabudol. „On sa už takto narodil,“ povedal a chytro doložil, „aspoň si myslím.“

„Nič to, odstránime mu ich. Nechcete predsa, aby nám tu behal chlpatý ako dajaká šelma, však nie?“

„Nie, pane.“

Technik v gumových rukaviciach starostlivo potrel mužovi tvár depilačným roztokom a chlpy ľahko zišli.

„Pán doktor, aj na hrudi je zarastený,“ povedal technik.

„Pri veľkej galaxii,“ vykríkol Shekt. „Naozaj, ten chlap je zarastený ako opica. Ale pod košeľou chlpy nevidieť, tak mu ich nechajte, a radšej pripojte elektródy. Dajte ich sem, sem a sem.“ Do kože zapichli tenké platinové kontakty. „A sem a sem.“

Cez kožu k lebečným švom preniklo dvanásť veľmi tenkých elektród, ktoré zachycovali aj tie najslabšie bioprúdy, čo prebiehali medzi jednotlivými mozgovými bunkami.

Ručičky citlivých mikroampérmetrov sa chveli a poskakovali a ihly zapisovacieho prístroja zanechávali na registračnom papieri jemnú pavučinu nepravidelných kriviek.

Registračný papier vybrali a položili na prehliadači pult. Zhŕkli sa okolo neho a čosi si šepkali.

Arbin zachytil útržkovité poznámky:,…. pozoruhodne pravidelné… pozrite na ten hrot… myslím, že by sme to mali analyzovať… jasne viditeľné aj púhym okom…“

A potom nasledovala zdanlivo dlhá a náročná príprava samotného synapsifikátora. Zapínali a vypínali rozličné spínače, sledovali stupnice a registračné záznamy, znova a znova kontrolovali jednotlivé prístroje a nanovo nastavovali rozsahy.

Napokon sa Shekt usmial na Arbina a povedal: „O chvíľu sme hotoví.“

Veľký prístrojový agregát sa ako nejaká ťarbavá a hladná príšera pomaly prisunul nad spiaceho. Na končatiny pripevnili mužovi dlhé káble a zozadu pod šiju mu upevnili o plecia čiernu gumovú podušku. Napokon, ako tykadlá obrovského chrobáka, mu k bledej okrúhlej tvári priložili z každej strany elektródu, ktorá sa opierala o sluchu.

Shekt nespúšťal oči zo stopiek a ruku mal položenú na hlavnom vypínači. Zrazu pootočil rukou, ale zdanlivo sa nič nestalo, dokonca

ani Arbin nič nepostrehol, hoci všetko úzkostlivo sledoval. Shekt znova pootočil vypínačom o necelé tri minúty, ktoré sa zdali nekonečné dlhé.

Jeho asistent sa náhlivo sklonil nad spiaceho Schwartza a s triumfálnym výrazom sa narovnal. „Žije!“

Snímanie rozličných kontrolných záznamov, ktoré trvalo niekoľko hodín, prebehlo v ovzduší potláčaného vzrušenia. Až neskoro po polnoci pichli spiacemu injekciu a očné viečka sa mu zachveli.

Shekt odstúpil, vyčerpaný, ale spokojný. Chrbtom ruky si utrel čelo. „Je v poriadku.“

Energicky sa obrátil k Arbinovi: „Musí tu zopár dní zostať.“

V Arbinových očiach sa opäť zjavil vydesený výraz. „Ale veď… veď…“

„Nie, nie, musíte mi dôverovať. Tu bude v bezpečí, na to dám krk. Vlastne už teraz riskujem, že oň prídem. Nechajte ho tu, okrem nás ho nikto neuvidí. Keby ste ho teraz odviezli, azda by to ani neprežil. A čo by ste z toho mali? A keby zomrel, museli by ste všetko vysvetľovať Bratstvu.“

Posledné Shektove slová trafili do čierneho. Arbin preglgol a spýtal sa: „Ale počujte, ako sa dozviem, že si mám poňho prísť? Svoje meno vám neprezradím!“

To už bola kapitulácia. Shekt mu odpovedal: „Nepýtam sa vás naň. Príďte presne o týždeň večer o desiatej. Budem vás čakať pri dverách do garáže, kam ste dnes vošli svojím bimotom. Musíte mi veriť, človeče, nemáte sa čoho báť.“

Už bol večer, keď Arbin vyrazil z Chica. Iba dvadsaťštyri hodín uplynulo od chvíle, čo im neznámy zabúchal na dvere, a za ten čas viac ráz porušil všetky najprísnejšie Nariadenia.

Keď vo svojom bimote uháňal po prázdnej ceste, často sa mimovoľne obzrel. Nesleduje ho niekto? Nechcú vypátrať, kde býva? Alebo ho už potajme odfotografovali? A teraz si tú fotografiu pohodlne porovnávajú dakde v spravodajskej centrále Bratstva vo Was-henne, kde sú založené osobné materiály všetkých žijúcich pozemšťanov kvôli evidencii, kedy sa kto dožije šesťdesiatky.

Šesťdesiatky, ktorej sa napokon nikto nevyhne. Hoci on má pred sebou ešte dvadsaťpäť rokov, prenasleduje ho tento prízrak denne vďaka Grewovi a teraz aj vďaka cudzincovi.

A čo keby sa už v Chicu neukázal?

Nie! S Loou by nevládali robiť za troch, a len čo by neodovzdali predpísaný kontingent, vyšiel by najavo ich prvý prečin, ukrývanie Grewa. A tak keď niekto raz poruší jedno z Nariadení, nevyhnutne musí porušiť aj to ďalšie.

Arbin vedel, že sa do Chica vráti, aj keď sa to spája s veľkým rizikom.

Až neskoro po polnoci si Shekt uvedomil, že by si mal oddýchnuť, aj to len preto, že ustarostená Póla naňho naliehala. No ani potom nevedel zaspať. Vankúš akoby ho rafinovane pridúšal a prikrývka ho omotávala tak pevne, že sa nevládal hýbať. Vstal a odniesol si stoličku k obloku. Mesto bolo teraz temné, ale na horizonte oproti jazeru sa slabo mihotala modravá smrtonosná žiara, ktorá zalievala celú Zem.

Udalosti rušného dňa sa mu opäť bláznivo vynárali v mysli. Len čo presvedčil vyplašeného farmára, aby odišiel domov, spojil sa videofónom s vládnym palácom. Ennius sa osobne prihlásil, akoby už čakal. Ešte vždy bol v ťažkom ochrannom odeve.

„Dobrý večer, pán doktor. Experiment ste skončili?“

„Áno, ale chudák dobrovoľník ho ledva prežil.“

Ennius sa zatváril vydesene. „Dobre som usúdil, že urobím lepšie, ak odídem. Povedal by som, že ani nie je veľký rozdiel medzi vami vedcami a vrahmi.“

„Ale veď ešte nezomrel, pán guvernér, a možno ho aj zachránime, hoci…“ A pokrčil plecami.

„Na vašom mieste by som sa v budúcnosti zameral výlučne na potkany… Ale akosi sa mi nezdáte vo svojej koži, milý priateľ. Veď vy ste si predsa na niečo takéto už zvykli, nie ako ja.“

„Starnem, pán guvernér,“ vysvetlil Shekt jednoducho.

„Tu na Zemi je to nebezpečná kratochvíľa,“ odvetil mu Ennius sucho. „Choďte si ľahnúť.“

A tak Shekt teraz sedel pri okne a hľadel na potemnené mesto umierajúcej planéty.

Skúšky so synapsifikátorom trvajú už dva roky a po celý ten čas je otrokom a poslušnou bábkou Bratstva strážcov tradícií či Bratstva, ako sa sami nazývajú.

Napísal sedem alebo osem článkov, ktorých uverejnenie v Sírianskej neurofyziologickej revue by jeho meno razom preslávilo po celej galaxii. A tieto články plesnivejú v jeho písacom stole. Namiesto toho musel napísať ten pomotaný a zámerne skresľujúci článok do Fyzikálnych rozhľadov. Typické metódy Bratstva. Radšej polopravdy než čistá lož.

A predsa sa Ennius oňho zaujíma. Prečo?

Vari to súvisí s ostatnými informáciami, čo získal? Má zástupca Impéria to isté podozrenie ako on?

V ostatných dvesto rokoch boli na Zemi tri povstania. Tri razy sa obyvatelia Zeme v mene niekdajšej veľkosti vzbúrili proti imperiálnym posádkam. A prirodzene, tri razy ich porazili, a keby imperiálna politika nebola taká zhovievavá a galaktický kongres neprejavil toľkú štátnickú múdrosť, mohla byť už Zem krvavo vyčiarknutá zo zoznamu obývaných planét.

Teraz by sa to však mohlo azda skončiť inak… Lenže naozaj by sa

to mohlo skončiť inak? Nakoľko sa dá veriť slovám umierajúceho šialenca, ktoré boli zväčša iba nesúvislým bľabotaním?

Ale čo si pomôžeš? Tak či onak, nesmie nič podniknúť. Môže iba čakať. Starne, a ako povedal Ennius, na Zemi je to nebezpečná kratochvíľa. Šesťdesiatka je už blízko a z jej smrtiaceho zovretia sa len málokomu podarilo získať výnimku.

A predsa túži žiť, hoci aj na prekliatej rádioaktívnej kope hliny zvanej Zem.

Opäť si ľahol a v polospánku mu ešte zišlo na um, či Bratstvo neodpočúvalo jeho rozhovor s Enniusom. Vtedy ešte netušil, že Bratstvo má aj iné zdroje informácií.

Shektovmu mladému technikovi trvalo až do rána, kým sa definitívne rozhodol.

Šéfa síce obdivoval, no dobre vedel, že použiť synapsifikátor a nedať si oficiálne schváliť dobrovoľníkov, je hrubým porušením príkazu Bratstva. A keďže tento príkaz neskôr vyšiel ako Nariadenie, bola takáto neposlušnosť ťažkým zločinom.

Uvažoval. Napokon, koho vlastne podrobili tomu experimentu? Nábor dobrovoľníkov sa starostlivo pripravil a usmerňoval. Bolo treba zverejniť dostatočné množstvo informácií o synapsifikátore, aby prípadní imperiálni agenti nemali dôvody na podozrenie, a zároveň sa skôr odradili potenciálni dobrovoľníci. Bratstvo strážcov tradícií poslalo na experiment niekoľko svojich ľudí, a to malo stačiť.

Ale kto teda poslal tohto muža? Bratstvo tajne, aby si preverilo, či sa možno na Shekta spoľahnúť?

Alebo je Shekt zradca? Popoludní sa tam s kýmsi zamkol — a neznámy mal na sebe masívny odev, aký nosievajú Prišelci na ochranu pred rádioaktívnym žiarením.

Tak či onak, Shekta ľahko môže stihnúť záhuba, a prečo by mal na to doplatiť aj on? Veď je ešte mladý a má pred sebou takmer štyridsať rokov života. Prečo by si mal predčasne privolávať Šesťdesiatku?

Okrem toho by to znamenalo povýšenie… A napokon, Shekt je už starý a pri najbližšom sčítaní ho aj tak odstránia, čiže mu ani veľmi neublíži. Prakticky mu vôbec neublíži.

Technik sa definitívne rozhodol. Vzal do ruky komunikátor a vyťukal kombináciu čísiel, čím sa priamo zapojil do kancelárie premiéra Zeme, po imperátorovi a guvernérovi najvyššieho pána nad životom a smrťou všetkých pozemšťanov.

Až večer sa ružový opar bolesti Schwartzovi v hlave trochu rozplynul a prenikli ním prvé nejasné vnemy. Spomenul si na cestu k nízkym, husto nakopeným budovám pri jazere, na to, ako sa musel dlho krčiť v batožinovom priestore vozidla.

A potom — čo bolo potom? Myšlienky sa mu ťažkopádne

prevaľovali v mozgu… Áno, prišli poňho. Zaviedli ho do veľkej miestnosti, plnej všelijakých prístrojov a stupníc, a dali mu dve tabletky… Áno, to je ono. Dali mu tabletky a on ich pokojne prehltol. Čo mohol stratiť? Keby ho otrávili, preukázali by mu láskavosť.

A na nič iné sa nepamätá.

Okamih! Spomenul si, že útržkovité čosi ešte vnímal… Nakláňali sa nad ním ľudia… Niekto mu pritískal na hruď chladný stetos-kop… Akési dievča ho kŕmilo.

Blyslo mu hlavou, že ho akiste operovali, a pochytila ho panika; náhlivo odhrnul prikrývku a sadol si.

Vtom bolo pri ňom akési dievča a usilovalo sa ho uložiť späť na vankúš. Čosi chlácholivo rozprávalo, ale nerozumel jej ani slovo. Márne sa vzpieral jej útlym rukám. Bol veľmi slabý.

Zahľadel sa na svoje ruky. Vyzerali normálne. Pohýbal nohami a počul, ako prikrývka zašuchotala. Teda mu ich neamputovali.

Obrátil sa k dievčaťu a s malou nádejou sa jej spýtal: „Rozumiete vy mne? Viete, kto som?“ Ledva si spoznával svoj hlas.

Dievča sa pousmialo a odrazu naňho vychrlilo záplavu nezrozumiteľných slov. Schwartz zastenal. Vzápätí vošiel starší muž a dával mu tabletky. Muž s dievčaťom sa chvíľu rozprávali, potom sa dievča obrátilo ku Schwartzovi, ukázalo mu na pery a povzbudivo naňho kývlo.

„Čože?“ spýtal sa.

Nadšene prikývla; jej pekná tvár žiarila a Schwartz, hoci mal zlú náladu, hľadel na ňu s potešením.

„Chcete, aby som rozprával?“ spýtal sa.

Muž si sadol k nemu na posteľ a posunkami naznačil, nech otvorí ústa. Povedal „A-h-h“ a Schwartz zopakoval „A-h-h,“ pričom mu muž prstami masíroval ohryzok.

„Čo tu so mnou vyvádzate?“ zašomral Schwartz nevrlo, keď mu muž dal konečne pokoj. „Vari vás prekvapilo, že viem rozprávať? Za koho ma máte?“

Dni plynuli a Schwartz sa už čo-to naučil. Muž sa volal doktor Shekt; bol to prvý človek, ktorého poznal podľa mena od chvíle, čo prekročil handrovú bábiku. Dievča bola jeho dcéra Póla. Schwartz zistil, že sa už nepotrebuje holiť. Prestal zarastať. To ho vyľakalo. Bude ešte vôbec niekedy zarastať?

Sila sa mu chytro vracala. Dovolili mu, aby sa sám obliekal a prechádzal, a kŕmili ho aj hutnejšími jedlami, nielen kasičkou.

Trpí vari na amnéziu? Preto ho tu držia? Je tento svet x okolo neho normálny a prirodzený, kým svet, na aký si pamätá, je iba výplodom jeho chorého mozgu?

Nikdy mu nedovolia opustiť izbu a nepustia ho ani na chodbu. Žeby bol väzňom? Spáchal azda nejaký zločin?

Nikto sa necíti taký stratený ako ten, čo zablúdil v nekonečných, spletitých chodbách vlastnej opustenej mysle, kde ho nikto nenájde a nezachráni. Nikto nie je bezmocnejší ako ten, čo stratil pamäť.

Póla ho s potešením učila jednotlivé slová. Neprekvapovalo ho, ako ľahko ich chápe a pamätá si ich. Spomínal si, že aj v minulosti mal dobrú pamäť; zdá sa, že aspoň tá mu zostala. O dva dni už rozumel jednotlivým vetám. Na tretí deň sa sám vedel vyjadriť tak, aby mu rozumeli.

Na tretí deň však prekvapil aj sám seba. Shekt ho učil rátať a dával mu príklady. Schwartz mu odpovedal a Shekt pozeral na hodinky a značil si, ako rýchlo odpovedá. Potom mu Shekt vysvetlil pojem dekadického logaritmu a chcel, aby mu povedal logaritmus dvoch.

Schwartz starostlivo vyberal slová. Slovná zásoba mu ešte vždy nepostačovala, pomáhal si gestami. „Ja-nie-povedať. Odpoveď — nie — číslo."

Shekt vzrušene prikývol: „Nie číslo. Ani jedno, ani druhé; časť toho, časť toho."

Schwartz pochopil, že Shekt súhlasí s jeho odpoveďou, že nejde o celé číslo, a odpovedal: „Nula, čiarka, tri, nula, jeden, nula — a mnoho čísiel."

„Stačí!"

V tej chvíli bol Schwartz ohromený. Ako to, že správne odpovedal? Bol si istý, že nikdy predtým o logaritmoch nepočul, a predsa sa mu v mozgu zrodila správna odpoveď, len čo doznela otázka. Nemal potuchy, ako na to prišiel. Zdalo sa mu, akoby mu myseľ pracovala celkom samostatne a on vystupoval iba ako jej tlmočník.

Alebo bol v tých dávnych časoch, ešte pred amnéziou, matematikom?

Pobyt v izbe znášal čoraz horšie. Dni plynuli a on pociťoval stále naliehavejšie, že sa musí dostať von a nájsť odpoveď na otázky, ktoré ho trápili. Nikdy sa ich nedozvie v tejto väzenskej cele, kde (zrazu mu to zišlo na um) je vlastne iba pokusným králikom.

Príležitosť sa naskytla na šiesty deň. Už mu priveľmi dôverovali a Shekt raz pri odchode zabudol za sebou zamknúť. Dvere zvyčajne tak priliehali, že nebolo vidieť ani tú najmenšiu škáru, no teraz zostali asi na centimeter odchýlené.

Chvíľu počkal, či sa Shekt znenazdajky nevráti, a potom sa pomaly dotkol tlmeného svetielka pri dverách, ako to často vídal. Dvere sa hladko a potichu odsunuli. Chodba bola prázdna.

6
Nočná predtucha

GUVERNÉROV PALÁC VYZERAL V NOCI AKO z rozprávky. Girlandy nočných kvetov (všetky mimozemského pôvodu) otvorili svoje bohaté biele kalichy a steny boli nasiaknuté ich jemnou vôňou. Kremičitanové vlákna, dômyselne upevnené na nosnú konštrukciu paláca z hliníkovej zliatiny, žiarili v polarizovanom mesačnom svetle jemnou fialovou farbou, ktorá sa odrážala od kovového lesku paláca.

Ennius sa díval na hviezdy. Mali v sebe niečo prekrásne, veď boli časťou Impéria.

Zemská obloha bola prechodom medzi dvoma extrémami. Nežiarila intenzívne ako oblohy planét Centrálnej časti, tak nahusto posiate hviezdami, že nočná temnota mizla v záplave ich žiarivého svitu. Takisto nemala ani osamelú dôstojnosť oblohy planét dakde na Periférii, kde nepreniknuteľnú čerň iba chvíľami rozjasňovalo matné svetielkovanie osamotenej hviezdy, a celá galaxia vyzerá len ako svetlejšia škvrna a jednotlivé hviezdy sa strácajú ako v diamantovom prachu.

Zo Zeme bolo naraz vidieť dvetisíc hviezd. Ennius sa zahľadel na Sírius, okolo ktorého krúžila jedna z desiatich najznámejších planét celého Impéria. Bol tam aj Arcturus, hlavné mesto sektora, kde sa narodil. Slnko Trantora, sídelného mesta celého Impéria, sa strácalo kdesi v Mliečnej ceste. Ani cez teleskop nebola jeho žiara intenzívnejšia.

Keď na pleci pocítil dotyk mäkkej ruky, prikryl ju svojou.

„To si ty, Flóra?“ zašepkal.

„Čakáš azda niekoho iného?“ začul pobavený hlas svojej ženy. „Vieš ty vôbec, že si od návratu z Chica ešte nespal? Vieš, že už bude svitať?… Nemám ti sem poslať raňajky?“

„Prečo nie?“ Nežne sa na ňu usmial a potom nahmatal hnedú kučierku vlasov na jej sluche. Poťahal ju za ňu. „A prečo si hore aj ty? Chceš, aby boli tiene pod najkrajšími očami v celej galaxii?“

Odtiahla hlavu a potichu mu odpovedala: „Tuším mi chceš tie tiene spôsobiť ty svojimi rečami, ale ja už dobre viem, kedy máš akú náladu. Čo ťa trápi, drahý?“

„Nuž, stále to isté, že som ťa tu doslova zahrabal a ty si zatiaľ mohla byť ozdobou ktoréhokoľvek vicekráľovského dvora v galaxii.“

„Ale choď, Ennius, to mi nenahovoríš.“

Ennius v tme pokrútil hlavou a povedal: „Vlastne ani neviem. Znepokojuje ma viacero maličkostí, čo sa zrazu nakopili. Napríklad ten Shekt a jeho synapsifikátor. A ten archeológ Arvardan so svojimi

teóriami. A ešte všeličo iné. Načo som vlastne tu, Flóra, veď som ešte nič užitočné nevykonal.“

„Včasné ráno nie je tá pravá chvíľa, kedy sa máme zamýšľať nad sebou.“

Ennius však pokračoval so zaťatými zubami. „Títo pozemšťania! Ako dokáže taká hŕstka niktošov narobiť starosti samotnému Impériu? Pamätáš sa, Flóra, keď ma po prvý raz vymenovali za tunajšieho guvernéra, ako ma môj predchodca starý Faroul varoval pred nastávajúcimi ťažkosťami?… A mal pravdu. Azda iba že ma nevaroval dosť dôrazne. A ja som sa mu vtedy smial a v duchu som si myslel, že si to zavinil sám svojou neschopnosťou a senilitou. Bol som vtedy mladý, plný energie a odhodlania. Myslel som si, že to zvládnem oveľa lepšie…“ Zmĺkol, pohrúžený do seba, a potom zdanlivo nesúvislo pokračoval: „Nezávisle od seba jestvujú mnohé náznaky signalizujúce, že pozemšťanov zasa začína chytať ošiaľ rebélie.“

Pozrel na svoju ženu. „Poznáš predsa základnú doktrínu Bratstva strážcov tradícií, že kedysi Zem bola jedinou planétou obývanou ľuďmi, že je vlastne vyvolenou planétou celej rasy, povolanou byť reprezentantkou ľudstva?“

„Ale veď nám to predvčerom rozprával aj Arvardan.“ V takýchto prípadoch bolo najlepšie nechať, nech sa vyrozpráva.

„Áno, rozprával,“ prisvedčil Ennius zachmúrene, „lenže on hovoril iba o minulosti. A Bratstvo má na mysli aj budúcnosť. Vravia, že sa Zem znova stane stredom celej civilizácie. Dokonca tvrdia, že mytologické Druhé kraľovanie Zeme sa už blíži, varujú, že Impérium zničí jediná veľká katastrofa a triumfujúca Zem opäť zažiari v celej svojej niekdajšej sláve,“ hlas sa mu zatriasol, „tento zaostalý, barbarský, spálený svet! Tieto nezmyselné teórie už tri razy vyvolali vzburu, no porážky vonkoncom neotriasli ich hlúpou vierou.“

„Veď títo pozemšťania sú vlastne úbožiaci,“ povedala Flóra. „Čo im zostáva okrem ich viery? Sú ukrátení o všetko ostatné — o trochu znesiteľný svet, o znesiteľný život. Dokonca sú ukrátení aj o to, aby ich ostatná galaxia pokladala za seberovných. Tak útechu hľadajú v snoch. Môžeš im to zazlievať?“

„Áno, môžem.“ vykríkol Ennius rozhorčene. „Nech už konečne prestanú snívať a pokúsia sa prispôsobiť. Nepopierajú, že sú iní. Sú len jednoducho presvedčení, že sú lepší, a nie horší ako my, a to im predsa nikto v galaxii neuverí. Nech už raz prestanú so svojimi večnými politickými zápasmi a zrušia tie svoje zastarané a škodlivé Nariadenia. Nech sú už raz konečne ľuďmi a všetci ich budú uznávať. Nech sú jednoducho pozemšťanmi a všetci ich budú tak brať.

Ale o to teraz ani nejde. Napríklad neviem, čo zamýšľajú so synapsifikátorom. A to mi nedá spať.“ Ennius sa zamračene pozrel na tmavý oblak, čo na východe tienil hviezdnatú oblohu.

„Synapsifikátor?… Nie je to ten prístroj, o ktorom rozprával doktor Arvardan pri večeri? Bol si sa naň v Chicu pozrieť?“

Ennius prikývol.

„A čo si zistil?“

„Nuž, vlastne nič. Poznám Shekta, ba myslím, že ho poznám dobre. Rozoznám, kedy je vo svojej koži a kedy nie. Poviem ti iba toľko, Flóra, že počas nášho rozhovoru sa navidomoči niečoho veľmi bál. A keď som sa zdvihol na odchod, nesmierne sa mu uľavilo. A to mi vŕta v hlave, Flóra.“

„A bude ten prístroj fungovať?“

„Neviem, nie som neurofyzik. Shekt tvrdí, že nefunguje. Teraz mi volal, že dobrovoľník takmer prišiel o život. Ale neverím mu. Bol veľmi rozrušený, ba čo viac, akoby triumfoval. Dobrovoľník to prežil a experiment sa skončil úspešne, to by som nesmel vedieť, ako sa správa spokojný človek… Ale čo povieš, prečo ma klamal? Myslíš, že synapsifikátor je už schopný prevádzky? Že pomocou neho získavajú novú rasu géniov?“

„Ale prečo to taja?“

„Prečo? To ti nie je jasné? A prečo bola Zem zakaždým, keď povstala, porazená? Lebo boli strašne zaostalí. A teraz si predstav, že sa priemerná inteligencia pozemšťanov zvýši dvojnásobne. Alebo trojnásobne. Kto bude potom v nevýhode?“

„Ach, Ennius.“

„Môžeme sa dostať do postavenia opíc, útočiacich na ľudí. Čo nám pomôže početná prevaha?“

„Myslím, že sa zbytočne obávaš. Také niečo sa neutají. Môžeš predsa požiadať Ministerstvo vonkajších provincií, nech sem pošlú niekoľkých psychológov, aby otestovali zopár náhodne vybraných pozemšťanov. Každé mimoriadne zvýšenie IQ iste hneď zistia.“

„Áno, máš pravdu… Ale možno to bude celkom inak. Nie som si istý ničím, Flóra, len tým, že ďalšia vzbura je na obzore. Možno niečo podobné povstaniu zo sedemstopäťdesiateho roku, ibaže oveľa horšie.“

„A sme na to pripravení? Chcem povedať, že ak si o tom presvedčený…“

„Pripravení?“ Enniusov smiech znel ako zaštekanie. „Ja áno. Posádky sú v pohotovosti a dobre vyzbrojené. Urobil som všetko, čo sa dalo urobiť s jestvujúcimi silami a materiálom. Lenže ja tu nechcem mať vzburu, Flóra. Nechcem, aby obdobie môjho tunajšieho účinkovania vošlo do dejín ako obdobie vzbúr. Nechcem, aby sa moje meno spájalo s vraždením a smrťou. Najprv by ma za to vyznamenali, ale o sto rokov by ma v učebniciach nazývali krvavým despotom. Ako to bolo s vicekráľom na Santanni v šiestom storočí? Mohol urobiť niečo inšie, ako mu kázala povinnosť, aj keď zahynuli celé milióny? Vtedy ho za to vyznamenali, ale kto dnes nájde preňho slovko

uznania? Chcel by som radšej zostať v pamäti ako ten, čo zabránil vzbure a zachránil bezcenné životy dvadsiatich miliónov bláznov.“ Z hlasu mu však zaznievala skôr beznádej.

„A prečo myslíš, Ennius, že sa ti to nepodarí?“ Sadla si k nemu a zľahka mu prešla končekmi prstov po brade.

Pevne jej zovrel prsty do dlane. „Pochybujem. Všetko sa sprisahalo proti mne. Ministerstvo samo nahráva týmto pozemským fanatikom, že sem poslalo toho archeológa Arvardana.“

„Ale, drahý, nechápem, ako by tu archeológ mohol narobiť nejaké škody. Priznávam, že jeho reči vyznievajú trochu rojčivo, ale to azda nie je až taká chyba.“

„Akože, ty si ho nepochopila? Chce, aby sme mu dovolili dokázať, že Zem je kolískou všetkého ľudstva. Túto podvratnú teóriu chce vedecky podložiť.“

„Tak mu to prekaz.“

„Nemôžem. Pozri, nie je to také jednoduché. Vraví sa, že guvernéri môžu všetko, ale nie je tomu celkom tak. Ten Arvardan má písomné povolenie od Ministerstva vonkajších provincií. Potvrdil ho sám imperátor. To mi celkom zväzuje ruky. Nemôžem nič podniknúť, najprv by som sa musel odvolať na Ústredný parlament, a to by trvalo dlhé mesiace… A aké argumenty by som uviedol? Keby som mu v tom zabránil násilím, kvalifikovali by to ako svojvôľu, a sama vieš, ako pohotovo Ústredný parlament odvolá každého vysokého úradníka, o ktorom sa nazdáva, že prekročil svoju právomoc; toto sa začalo hneď po Občianskej vojne v osemdesiatych rokoch. A čo by bolo ďalej? Nahradili by ma niekým, kto sa v situácii vôbec nevyzná, a Arvardan by si aj tak nerušene robil, čo chce.

A ani to ešte nie je najhoršie, Flóra. Vieš, ako chce dokázať starobylosť Zeme? Hádaj.“

Flóra sa pobavene zasmiala. „Žartuješ, Ennius. Ako to mám uhádnuť, nie som predsa archeologická. Povedala by som, že sa najskôr pokúsi vykopať nejaké staré sochy alebo kosti a určiť ich vek rádioizotopickou metódou, alebo niečo také.“

„Bodaj by si mala pravdu. Včera mi však povedal, že chce robiť vykopávky na rádioaktívnych územiach Zeme. Dúfa, že tam nájde rozličné artefakty a dokáže, že existovali ešte predtým, ako sa stal povrch Zeme rádioaktívny — je totiž pevne presvedčený, že túto rádioaktivitu spôsobil človek — a že sa mu podarí určiť aj ich vek.“

„Ale veď ja som ti povedala v podstate to isté.“

„Vieš, čo znamená vstúpiť na rádioaktívne územie? To je zakázané. Je to jedno z najprísnejších Nariadení platných pre pozemšťanov. Nikto nesmie vstúpiť na zakázané územie a všetky rádioaktívne územia sú zakázané.“

„Ale potom je všetko v najlepšom poriadku. Arvardanovi v tom

zabránia sami pozemšťania.“

„Máš pravdu, prekazí mu to premiér! Lenže ako ho potom presvedčíme, že celú Arvardanovu misiu nenaplánovala vláda a že Impérium nemá v úmysle podporovať takúto svätokrádež?“

„Premiér predsa nebude taký nedotklivý!“

„Že nie?“ Ennius sa zaklonil a pozrel na ženu. Už sa brieždilo, a videl ju teda trochu zreteľnejšie. „Tvoja naivita ma priam dojíma. Určite bude taký nedotklivý. Vieš, čo sa tu stalo pred takými päťdesiatimi rokmi? Vyrozprávam ti to, aby si to mohla posúdiť.

Pozemšťania nedovolia, aby sa kdekoľvek na Zemi umiestnili znaky imperiálnej nadvlády, lebo sú presvedčení, že právoplatným vládcom celej galaxie by mala byť Zem. Lenže raz mladý Stannell H. - pamätáš sa, ten pološialený chlapec, ktorého po dvojročnom panovaní zavraždili — nariadil, že musia vztýčiť imperiálne insígnie v paláci Veľkej rady vo Washenne. Nebolo na tom nič zvláštne, lebo tieto insígnie sú umiestené v zákonodarných zhromaždeniach na všetkých planétach galaxie ako symbol jednoty Impéria. Ale čo sa stalo tu? V deň, keď insígnie slávnostne vztýčili, v meste vypukli masové nepokoje.

Fanatici z Washennu insígnie strhli a potom zaútočili na naše vojenské posádky. Ten šialenec Stannell nariadil, že jeho príkaz treba splniť, aj keby mali zmasakrovať všetkých pozemšťanov, ale zavraždili ho, skôr ako to stihli vykonať, a jeho nástupca Edard rozkaz odvolal. A opäť nastal pokoj.“

„Chceš povedať,“ spýtala sa Flóra neveriaco, „že imperiálne insígnie tam už nevztýčili?“

„Presne tak. Pri hviezdach, Zem, táto mizerná planéta, je jediná z miliónov planét Impéria, ktorá nemá v paláci svojho najvyššieho zhromaždenia imperiálne insígnie. A keby sme sa o to pokúsili dnes, bojovali by do posledného muža, aby nám v tom zabránili. A ty sa ma pýtaš, či sú nedotkliví. Hovorím ti, sú to šialenci.“

Na chvíľu sa odmlčal. V sivom svetle brieždenia zaznel tichý a neistý Florin hlas. „Ennius?“

„Prosím?“

„Ty sa neobávaš tej vzbury len preto, že by ti mohla pokaziť reputáciu. Ako tvoja manželka ti viem aj trochu čítať myšlienky a zdá sa mi, že sa bojíš akéhosi nebezpečenstva, ktoré by mohlo ohroziť celé Impérium… Nemal by si predo mnou nič tajiť. Bojíš sa, že pozemšťania zvíťazia.“

„Flóra, nechcem o tom hovoriť.“ V očiach sa mu zjavil utrápený výraz. „Je to vlastne menej ako predtucha… Možno štyri roky pobytu na tejto planéte sú pridlhé pre každého normálneho človeka… Ale prečo sú si pozemšťania takí istí?“

„Prečo si to myslíš?“

„Naozaj sú si veľmi istí. Aj ja mám svoje zdroje informácií, vieš? Len sa nad tým zamysli: tri razy sme ich rozdrvili, nemôžu si robiť nijaké ilúzie. A predsa sa chcú postaviť proti dvesto miliónom planét, z ktorých každá je oveľa mocnejšia ako oni, a pritom si veria. Naozaj tak pevne veria v nejaký osud alebo dajakú nadprirodzenú silu, v čosi, čo poznajú iba oni? Možno… možno…“

„Možno čo, Ennius?“

„Možno majú nejaké nové zbrane.“

„Zbrane, ktoré by jednej planéte umožnili poraziť dvesto miliónov iných planét? Nerob paniku. To nedokáže nijaká zbraň.“

„Už som ti hovoril o synapsifikátore.“

„A ja som ti poradila, čo treba podniknúť. Vieš o nejakej inej zbrani, ktorú by mohli použiť?“

„Nie,“ zaváhal Ennius.

„No vidíš. Nijaká taká zbraň neexistuje. A teraz ti poviem, čo urobíš, drahý. Nemohol by si zájsť za premiérom, ubezpečiť ho o svojej dobrej vôli a upozorniť ho na Arvardanove plány? Neoficiálne mu navrhni, aby mu nedali povolenie. Tým sa zároveň vyhneme aj prípadnému podozreniu, že vláda Impéria má niečo spoločné s takýmto hrubým porušením ich tradícií. Znemožníš Arvardanovi činnosť a zároveň sa otvorene proti nemu nepostavíš. Potom požiadaj Ministerstvo, nech ti sem pošlú dvoch dobrých psychológov — alebo si radšej žiadaj štyroch, a pošlú ti aspoň dvoch — a dáš im posúdiť možnosti synapsifikátora… A o všetko ostatné sa postarajú naši vojaci a budúce generácie, tie nech sa o seba starajú samy.

Nechcel by si si zdriemnuť? Pripravím ti ležadlo, zakryješ sa touto kožušinou, a keď sa zobudíš, dám ti sem doniesť raňajky. V slnečnom svetle sa ti budú tie problémy javiť inak.“

A tak Ennius po prebdenej noci zaspal päť minút pred východom slnka.

Preto sa aj premiér dozvedel od guvernéra o Belovi Arvardanovi a jeho expedícii až o osem hodín.

7
Konverzácia so šialencami?

ARVARDAN MAL NATERAZ IBA JEDINÚ STAROSŤ — ako čo najlepšie využiť voľný čas. Medziplanetárny koráb Ophiu-chus mal priletieť najskôr o mesiac, a teda mohol celý čas stráviť podľa vlastnej vôle.

Na šiesty deň po prílete na Everest sa Arvardan rozlúčil s hostiteľom a nasadol na Stratolet, najväčšie lietadlo Celosvetovej leteckej spoločnosti na linke medzi Everestom a hlavným mestom Zeme Washennom.

Hoci mu Ennius ponúkol rýchly vzducholet, zámerne uprednostnil obyčajné lietadlo, lebo ako cudzinec a archeológ bol pochopiteľne zvedavý na bežný život tvorov obývajúcich Zem.

A mal na to aj iný dôvod.

Arvardan pochádzal zo sektora Sírius, najvyspelejšieho v celej galaxii, kde boli antiterrestriálne predsudky hlboko zakorenené. Aj tak si vždy rád nahováral, že sám tým predsudkom nepodľahol. Ako vedec a archeológ si to ani nemohol dovoliť. Prirodzene, v podvedomí sa aj uňho slovo pozemšťan spájalo s predstavami akejsi karikatúry človeka, ba aj samotné slovo mu znelo barbarsky. Ale usiloval sa nebyť zaujatý.

Aspoň si to myslel. Napríklad keby sa nejaký pozemšťan chcel pripojiť k jeho expedícii alebo s ním spolupracovať na hocijakom mieste a mal by na to patričné vzdelanie i skúsenosti — prijal by ho. Pravda, keby mal voľné miesto. A keby ostatní členovia expedície nič nenamietali. V tom bol háčik. Zvyčajne ostatní namietali, tak čo mohol robiť?

Zamyslel sa nad tým. Celkom isto by mu bolo ľahostajné, keby mal jesť pri stole s pozemšťanom alebo bývať s ním v izbe, ak by to nešlo inak — pravda, keby bol pozemšťan aspoň trochu čistotný a zdravý. V podstate by sa k nemu správal ako k hocikomu inému. Nemôže si však nepriznať, že aj tak by preňho zostal len pozemšťanom. Už je to raz tak. Na vine je detstvo, prežité vo fanatickom ovzduší rasovej neznášanlivosti, ktorú síce takmer nevnímal, ale predsa bola taká dôsledná, že ju pokladal za niečo celkom prirodzené. Až keď všetko odvrhol, mohol spätne zhodnotiť jej obmedzenosť.

Nuž tu má príležitosť overiť si, aký vlastne je. V lietadle boli okrem neho samí pozemšťania, a predsa sa medzi nimi cítil celkom dobre. Azda bol trochu nesmelý.

Poobzeral sa po obyčajných a normálnych tvárach okolosedia-cich cestujúcich. Mali by sa zrejme niečím odlišovať, ale rozoznal by ich od ostatných, keby ich náhodne stretol niekde inde? Sotva. Ženy vôbec

nevyzerajú zle… Zvraštil obočie. Pravda, aj rasová znášanlivosť má svoje medze. Napríklad sobáš s pozemšťankou uňho neprichádza vôbec do úvahy.

Lietadlo sa mu zdalo dosť malé a trochu zastaralé. Prirodzene, bolo na nukleárny pohon, ale staršieho typu, s nízkou účinnosťou. Ani vlastná nukleárna jednotka nezaručovala dostatočnú radiačnú ochranu. Potom si však pomyslel, že tvrdé gama lúče a veľká hustota rýchlych neutrónov v ovzduší asi na pozemšťanov nepôsobia tak škodlivo ako na ostatných.

Zadíval sa z okna na Zem, ktorá na tmavom, vínovopurpuro-vom pozadí stratosféry vyzerala priam rozprávkovo. Obrovské, trochu zahmlené plochy pevniny (tu a tam zatienené slnkom osvetlenými oblakmi) žiarili sýtou pomarančovou farbou. Pred letiacim lietadlom pomaly ustupovali mäkké závany tmy, ktorú miestami rozjasňovalo svetielkovanie rádioaktívnych oblastí.

Arvardanovu pozornosť upútal smiech spolucestujúcich. Odvrátil pohľad od okna a počúval. Stredobodom pozornosti bol zrejme starší pár, obaja usmievaví a guľatučkí. „O čom sa hovorilo?“ spýtal sa Arvardan suseda. Sused zaváhal, no potom predsa odvetil: „Slávia štyridsaťročné spolužitie, tak sa vydali na Veľkú cestu.“

„Veľkú cestu?“

„Veď viete, okolo sveta.“

Starší muž, zrumenený od radosti, prítomným podrobne opisoval všetky svoje zážitky a dojmy. Manželka mu chvíľami skákala do reči a opravovala ho v úplne bezvýznamných maličkostiach, čo im však nijako nekazilo dobrú náladu. Všetci ich pozorne počúvali, takže Arvardan si pomyslel, že pozemšťania sú práve takí prívetiví a srdeční ako hociktorí iní obyvatelia galaxie.

Potom sa ktosi spýtal: „A kedy vás čaká Šesťdesiatka?“

„O mesiac,“ zaznela pohotová, veselá odpoveď. „Šestnásteho novembra.“

„Aha,“ povedal muž, ktorý sa spytoval, „verím, že budete mať pekné počasie. V deň, keď sa otec dožil Šesťdesiatky, lialo ako z krhly. Odvtedy som taký dážď nezažil. Odprevádzal som ho — chápete, v takú chvíľu potrebujete niekoho pri sebe — a on po celý čas šomral na počasie. Išli sme totiž v otvorenom bimote a premokli sme do kože. “Počuj,“ povedal som mu “čo sa ty sťažuješ, otec? Ja budem moknúť ešte aj na spiatočnej ceste.““

Všetci, aj dvojica oslávencov, sa hlasno rozosmiali. Arvardana sa zmocnila hrôza, lebo v ňom vzklíčilo strašné podozrenie.

Obrátil sa na svojho suseda: „Tá Šesťdesiatka, o ktorej sa tu hovorí — predpokladám, že ide o eutanáziu. Mám tomu rozumieť tak, že keď sa dožijete šesťdesiatky, odstránia vás?“

Arvardanovi sa pri posledných slovách trochu zachvel hlas, lebo

jeho sused sa odrazu prestal smiať a uprel naňho prenikavý, podozrievavý pohľad. Napokon odvetil: „No a vy si to ako vysvetľujete?“

Arvardan neurčito mávol rukou a hlúpo sa usmial. Vedel o tejto zvyklosti, ale iba teoreticky ako o niečom, o čom sa možno dočítať v knihách. O niečom, čo je predmetom polemiky v odborných časopisoch. Teraz však pochopil, že to naozaj postihuje živé bytosti, že okolosediaci muži a ženy môžu podľa tohto Nariadenia žiť iba šesťdesiat rokov.

Sused z neho nespúšťal pohľad. „Počujte, priateľke, a odkiaľ ste vlastne? U vás ste ešte nepočuli o Šesťdesiatke?“

„Počuli, ale u nás ju voláme Čas,“ odvetil Arvardan neisto. „Ja som stamodtiaľ.“ Ukázal prstom kamsi ponad plece a po nekonečných sekundách odvrátil sused od neho tvrdý, skúmavý pohľad.

Arvardanovi sa zachveli pery. Naozaj sú podozrievaví. Aspoň túto vlastnosť, z ktorej sa tak často vysmievali karikaturisti, skutočne nemožno odškriepiť.

Starší muž mal opäť slovo. „Pôjde so mnou aj ona,“ povedal a ukázal na usmievavú manželku. „Na rade je síce až o tri mesiace, ale povedala si, že nemá význam bezo mňa ďalej žiť, a tak odídeme spoločne. Pravda, bacuľka?“

„Pravdaže,“ prisvedčila a zasmiala sa. „Všetky deti už majú rodiny a vlastné starosti. Bola by som im len na ťarchu. A okrem toho bez môjho starkého by ma ani žiť netešilo, tak radšej odídeme naraz.“

Nato začali všetci cestujúci napäto vyratúvať, koľko času im zostáva, premieňali roky a mesiace na dni a niekoľko manželských dvojíc začalo o tejto otázke zanietene debatovať.

Šťúply chlapík v priliehavých šatách s neústupčivým výrazom na tvári ohnivo povedal: „Zostáva mi presne dvanásť rokov, tri mesiace a štyri dni. Dvanásť rokov, tri mesiace a štyri dni. Ani o deň viacej či menej.“

Ktosi rozvážne poznamenal: „Pravda, ak sa toho dožijete.“

„Nezmysel,“ okamžite odpovedal. „Nechystám sa zomrieť skôr. Vyzerám azda na to, že by som mal zomrieť predčasne? Budem žiť ešte dvanásť rokov, tri mesiace a štyri dni, a nech sa mi to niekto odváži vyvrátiť.“ A zatváril sa veľmi výhražné.

Štíhly mladý muž si potiahol z dlhej, fičúrskej cigarety a zachmúrene povedal: „Dobre takým, ktorí si to môžu vyrátať na deň. Ale je plno ľudí, čo žijú aj nad svoj čas.“

„Veru tak,“ prisvedčil mu ďalší a ostatní súhlasne prikyvovali a vznikla akási podráždená nálada.

„Nie že by som niečo namietal,“ pokračoval mládenec, pričom si podchvíľou poťahoval z cigarety a nonšalantne trúsil popol, „ak si niekto chce predĺžiť svoj čas až po najbližšie zasadnutie Rady, najmä

ak má dokončiť nejakú prácu. Ide mi skôr o tých potmehúdov a parazitov, ktorí by nedbali žiť aj do ďalšieho sčítania a ujedajú pritom chlieb nasledujúcim generáciám…“ Vyzeral, že ho táto predstava naozaj znepokojuje.

Arvardan sa nenápadne zamiešal do debaty. „Vari nie je vek každého presne zaregistrovaný? Tak sa potom nedá veľmi klamať.“

Nastalo všeobecné ticho, v ktorom bolo priam hmatateľne cítiť pohŕdanie takýmto naivným idealizmom. Napokon ktosi diplomaticky poznamenal, akoby už chcel uzavrieť debatu na túto tému: „Nuž, myslím, že život po Šesťdesiatke aj tak nie je ktovieaká slasť.“

„Najmä keď ide o farmára,“ doložil ktosi zlostne. „Keď niekto pol storočia hrdlačí na poli, bol by blázon, keby nechcel dobrovoľne odísť. Ale čo tí kadejakí úradníci a obchodníci?“

Napokon sa vyslovil aj starší muž, ktorého štyridsiate výročie svadby celú debatu vlastne podnietilo. Možno ho trochu posmeľovala skutočnosť, že ako najbližšia obeť Šesťdesiatky sa už nemá čoho báť.

„Záleží aj na tom, aké máte známosti,“ a významne zažmurkal. „Raz som poznal muža, ktorý sa dožil Šesťdesiatky rok po sčítaní roku osemsto desať a prišli na to až pri sčítaní roku osemsto dvadsať. Odišiel ako šesťdesiatdeväťročný. Šesťdesiatdeväť! Len si predstavte!“

„Ako sa mu to podarilo?“

„Mal nejaké peniaze a jeho brat bol členom Bratstva. A za takých okolností nieje nič nemožné.“

Všetci súhlasne zamrmlali.

„Niečo vám poviem,“ začal mládenec s cigaretou. „Mal som strýka, ktorý žil rok navyše — iba jediný rok. Viete, bol to jeden z tých sebcov, čo sa im nechce odísť. A na ostatných kašle… Chápete, ja som o tom nevedel, inak by som ho bol, namojdušu, ohlásil sám, lebo keď nadíde čas, každý má ísť. Vzhľadom na nasledujúce generácie je to namieste. No napokon ho odhalili a ja som sa o celom prípade dozvedel, až keď z Bratstva prišli za mnou a za bratom, vraj prečo sme ho neoznámili. Povedal som im, došľaka, že ani ja, ani nikto z našej rodiny o ničom nevedel. Veď sme ho už desať rokov nevideli. A otec to potvrdil. Ale aj tak nám naparili pokutu päťsto kreditov. Tak to vyzerá, keď nemáte konexie.“

Arvardanovo znepokojenie vzrastalo. Sú to vari šialenci, že prijímajú smrť s takou samozrejmosťou, ba dokonca znenávidia svojich priateľov a príbuzných, keď jej chcú uniknúť? Dostal sa azda omylom na lietadlo, čo odváža novú várku pomätencov do blázinca — alebo na likvidáciu? Alebo sú to celkom normálni pozemšťania?

Sused si ho opäť zamračene premeriaval a jeho hlas pretrhol Arvardanove myšlienky.

„Počujte, priateľke, a kde je vlastne to “stamodtiaľ“?“ začal sa vypytovať.

„Prosím?“

„Pýtam sa, odkiaľ ste? Povedali ste, že “stamodtiaľ“. Kde to je? Há?“

Všetky pohľady sa teraz upierali na Arvardana a všetky oči odrazu podozrievavo zaiskrili. Vari ho pokladajú za člena toho ich Bratstva? Pôsobí so svojimi naivnými otázkami ako agent provocateur?

V náhlom návale úprimnosti odpovedal: „Nie som zo Zeme. Som Bel Arvardan z Baronnu v sektore Sírius. A vy sa ako voláte?“ a podával mu ruku.

Jeho slová zaúčinkovali podobne, akoby bol doprostred kabíny hodil granát.

Na tvárach okolosediacich sa zjavil strach, vzápätí ho vystriedal výraz hlbokej, zatrpknutej nenávisti. Jeho sused okamžite strnulo vstal a presadol si na iné sedadlo, kde sa dvaja cestujúci potisli, aby mu uvoľnili miesto.

Všetky tváre sa od neho odvrátili. Videl už iba chrbty. Vzbíkla v ňom zlosť. Pozemšťania si dovolili takto sa k nemu správať. Pozemšťania! Podával im predsa ruku ako priateľ. On, občan Šíria, sa znížil a správal sa k nim priateľsky, a oni ho odmietli.

Po chvíli sa ovládol. Jasné, rasové predsudky vždy platia obojstranne, nenávisť plodí nenávisť!

Všimol si, že si niekto prisadol, a nevraživo sa k nemu obrátil. „No, čo je?“

Bol to mládenec s cigaretou. Práve si pripálil ďalšiu.

„Zdravím vás,“ začal. „Volám sa Creen… Nedajte sa tým bláz-nom znervózniť.“

„Mne sa to tak ľahko nestane,“ odvetil Arvardan stručne. Novému spoločníkovi sa veľmi nepotešil, ani nemal náladu počúvať blahosklonne rady nejakého pozemšťana.

Creen však zrejme nevedel rozoznávať jemnejšie odtienky reči. Niekoľko ráz si poriadne potiahol z cigarety, aby sa mu rozhorela, a odklepol popol ponad bočné operadlo do uličky.

„Vidiečania!“ zašepkal pohrdlivo. „Hŕba farmárov… Chýba im galaktický rozhľad. Nevšímajte si ich… Ja mám napríklad celkom iné názory. Mojím heslom je žiť a nechať žiť. Nemám nič proti Prišelcom. Ak ku mne budú priateľskí, oplatím sa im priateľstvom. Veď čo na tom, dočerta… Nemôžu za to, že sú Prišelci, tak ako ja nemôžem za to, že som pozemšťan. No nemám pravdu?“ A potľapkal Arvarda-na familiárne po zápästí.

Arvardan prikývol a cítil, ako ním prebehli zimomriavky, keď sa ho dotkol sused. Aj keby nešlo o pozemšťana, nežiadalo sa mu nadväzovať známosť s mužom, ktorého zrejme mrzelo, že nemohol urýchliť strýkovu smrť.

Creen sa oprel dozadu. „Letíte do Chica? Akože sa to voláte? Albaldan?“

„Arvardan. Áno, cestujem do Chica.“

„Ja som odtiaľ. Bez debaty je to najfantastickejšie mesto na celej Zemi. Zdržíte sa tam dlhšie?“

„Možno. Ešte som sa nerozhodol.“

„Hm… Počujte, dúfam, že sa neurazíte, ak vám pochválim vašu košeľu. Mohol by som sa na ňu lepšie pozrieť? To je zo Šíria, čo?“

„Áno.“

„Fantastický materiál. Niečo také tu na Zemi nezoženiete… Počujte, priateľke, nemáte náhodou ešte jednu takúto? Keby ste ju chceli predať, rád kúpim. Vyzerá svetovo.“

Arvardan odmietavo pokrútil hlavou. „Žiaľ, nezobral som si so sebou veľa. Nakúpim si šatstvo tu na Zemi.“

„Dám vám za ňu päťdesiat kreditov,“ naliehal Creen. Po chvíli mlčania trochu nazlostené dodal: „To je slušná cena.“

„Veľmi slušná,“ prisvedčil Arvardan, „ale ako som už povedal, nemienim ju predať.“

„Nuž, čo sa dá robiť…“ Creen pokrčil plecami. „Zrejme sa tu na Zemi zdržíte dlhšie, však?“

„Možno.“

„A čím sa zaoberáte?“

Archeológ už nevedel potlačiť podráždenosť. „Pozrite, pán Creen, ak nemáte nič proti tomu, som trochu unavený a chcel by som si pospať. Súhlasíte?“

Creen sa zamračil. „Čo je s vami? Vari sa u vás nezvyknete správať k sebe zdvorilo? Veď som sa vás len slušne pýtal, zato mi hneď ešte nemusíte odtrhnúť hlavu.“

Predtým rozprával potichu, ale teraz takmer kričal. K Arvardanovi sa opäť obrátili nepriateľské tváre a archeológ pevne stisol pery.

Tak mi treba, pomyslel si nazlostené. Keby sa do nich nezasta-rel, keby sa nechcel chvastať hlúpou liberálnosťou a nevnucoval sa ľuďom, ktorí oňho nestoja, nemal by teraz nepríjemnosti.

Odmerane odvetil: „Pán Creen, ja som vás nevolal, aby ste si prisadli ku mne, a ani som k vám nebol nezdvorilý. Opakujem, že som unavený a chcel by som si oddýchnuť. Myslím, že na tom nie je nič zlé.“

„Počujte,“ mládenec vstal, zlostne odhodil cigaretu a namieril na Arvardana prstom, „zato ešte nemusíte so mnou zaobchádzať ako so psom. Vy smradľaví Prišelci sa sem dohrniete, machrujete, nafukujete sa a myslíte si, že si tu môžete robiť, čo sa vám zachce. Ale my vám to nemusíme trpieť. Ak sa vám tu nepáči, môžete sa pratať, odkiaľ ste prišli, a ešte slovo a vysvetlím vám to aj dôraznejšie. Myslíte, že sa vás bojím?“

Arvardan odvrátil hlavu a strnulo hľadel do okna.

Creen si bez slova šiel sadnúť na svoje pôvodné miesto. V lietadle sa opäť rozprúdila vzrušená vrava, ale Arvardan už ich nepočúval. Podvedome cítil, ako sa naňho zavše uprú ostré, nepriateľské pohľady. Až si ho napokon prestali všímať.

Zvyšok cesty strávil osamelo a mlčky.

Pristátie v Chicu bolo preňho vyslobodením. Pri prvom pohľade z lietadla „bez debaty na najfantastickejšie mesto na celej Zemi“ sa Arvardan trochu pousmial, no aj tak to bola vítaná zmena oproti ťaživej, nepriateľskej atmosfére, čo vládla v lietadle.

Počkal na batožinu a dal si ju odniesť do taxíka. Povezie sa v ňom len sám, a keď sa zbytočne nepustí do reči s taxikárom, nevzniknú nijaké ťažkosti.

„Vládny palác,“ povedal taxikárovi a vozidlo sa pohlo.

Arvardan prvý raz vkročil do Chica práve v deň, keď Jozef Schwartz ušiel z Ústavu nukleárneho výskumu.

Creen s úškľabkom hľadel za odchádzajúcim Arvardanom. Vytiahol z vrecka malý zápisník a pozorne si ho prezeral, poťahujúc z cigarety. Tentoraz z cestujúcich veľa toho nevytiahol, nepomohla mu ani bájka o strýkovi (predtým s ňou mal vždy úspech). Isteže, je tu ten starý, čo spomínal, že ktosi, vďaka svojim konexiám v Bratstve, žil dlhšie, ako mu patrilo. To by bol priestupok za ohováranie Bratstva. Lenže starého chrena aj tak čaká o mesiac Šesťdesiatka, načo by ho udával.

Ale ten Prišelec, to je čosi inšie. Uspokojené si znova prezrel svoju poznámku: „Bel Arvardan z Baronnu v sektore Sírius — zvedavý na Šesťdesiatku — tajil, čo je zač — priletel do Chica normálnou leteckou linkou dvanásteho októbra o jedenástej dopoludnia — antiterrestriálny postoj veľmi výrazný.“

Tentoraz sa mu možno podaril kapitálny úlovok. Udávať všelijakých neškodných tárajov je nudná rutina, ale toto sa mu zrejme vyplatí.

O pol hodiny budú mať v Bratstve jeho hlásenie. Flegmaticky opustil letisko.

8
Stretnutie v Chicu

DOKTOR SHEKT UŽ PO DVADSIATY RAZ prelistoval hŕbu svojich najčerstvejších poznámok a potom zdvihol hlavu, lebo do kancelárie vošla Póla. Zamračene si obliekla pracovný plášť.

„Otec, a ty si ešte nejedol?“

„Čože? Ale isteže… A toto je čo?“

„To je obed, alebo kedysi to bol obed. Naposledy si zrejme raňajkoval. Uznaj, načo by som ti zháňala jedlo, keď ho nemieniš zjesť. Musím ťa donútiť, aby si chodieval na obed domov.“

„No tak sa už nevzrušuj. Najem sa. Len nemôžem prerušovať dôležité experimenty zakaždým, keď si zmyslíš, že by som sa mal najesť.“

Pri zákusku sa opäť rozveselil. „Nemáš potuchy,“ začal, „čo za človeka je ten Schwartz. Rozprával som ti o jeho lebečných švoch?“

„Hej, spomínal si, vraj ich má ako primitív.“

„Lenže to nie je všetko. Má tridsaťdva zubov, tri stoličky po oboch stranách vrchnej a spodnej čeľuste, jedna z nich je umelá, asi si ju robil sám. Aspoň doteraz som nevidel kovovú protézu, prichytenú o vedľajšie zuby, ale naopak, zapustenú do čeľuste… Ale videla si už niekedy niekoho s tridsiatimi dvoma zubmi?“

„Nerátam okoloidúcim na ulici zuby, otec. A koľko ich má vlastne byť — dvadsaťosem?“

„Pri vesmíre, jasné… Ale ešte som neskončil. Včera sme mu urobili interné vyšetrenie. Hádaj, čo sme objavili? No hádaj!“

„Že má vnútornosti?“

„Póla, vidím, že si zo mňa strieľaš, ale nedbám. Nenamáhaj sa, prezradím ti to. Apendix má asi desať centimetrov dlhý a komunikuje s hrubým črevom. Veľká galaxia, to je neuveriteľné! Overil som si to na lekárskej fakulte — pochopiteľne, celkom nenápadne — apendix vraj nebýva dlhší ako centimeter a nikdy nekomunikuje s hrubým črevom.“

„A čo to značí?“

„Nuž, že strašne zaostal vo vývine, je to hotová žijúca skamenelina.“ Zdvihol sa od stola a náhlivými krokmi meral kanceláriu. „Vieš čo, Póla, myslím, že by sme Schwartza nemali len tak pustiť. Je to privzácny exemplár.“

„Nie, nie, otec,“ namietala Póla chytro, „to nemôžeš urobiť. Sľúbil si tomu farmárovi, že im ho vrátiš, a musíš brať ohľad aj na Schwartza. Je tu nešťastný.“

„Nešťastný! Veď ho tu obskakujeme ako dákeho významného

Prišelca.“

„Myslíš, že mu na tom záleží? Ten chudák je zvyknutý na svoju rodinu a farmu. Prežil tam celý život. A teraz tu podstúpil šokujúci experiment — zrejme mal pritom aj bolesti — a myseľ mu začala pracovať celkom inak. Nemôžeme od neho očakávať, že to pochopí. Musíme rešpektovať jeho ľudské práva a vrátiť ho rodine.“

„Ale, Póla, záujem vedy…“

„Hlúposti! Čo ma po záujme vedy? Čo myslíš, že sa stane, ak sa Bratstvo dozvie, že si tu experimentuješ bez ich súhlasu? Myslíš, že ich budú trápiť záujmy vedy? Mysli aspoň na seba, ak už ti nezáleží na Schwartzovi. Čím dlhšie ho tu držíš, tým väčšie riziko podstupuješ, že ťa odhalia. Pošleš ho domov zajtra večer, presne podľa pôvodného dohovoru, počuješ?… Idem za ním, či niečo nepotrebuje.“

O chvíľu sa vrátila bledá a vydesená. „Otec, zmizol!“

„Kto?“ spýtal sa vyľakane.

„Schwartz!“ vykríkla, premáhajúc plač. „Akiste si zabudol zamknúť za sebou dvere.“

Shekt vyskočil od stola. „Kedy ušiel?“

„Neviem. Ale nemôže byť dlho preč. Kedy si bol za ním?“

„Asi pred štvrťhodinou. Keď si sem prišla, práve som sa odtiaľ vrátil.“

„Dobre,“ povedala rázne. „Bežím von. Možno sa len poneviera dakde po okolí. Ty zostaneš tu. Ak ho niekto zadrží, nesmú ho dávať do súvislosti s tebou. Rozumieš?“

Shekt iba mlčky prikývol.

Jozef Schwartz sa ani priveľmi nepotešil, keď sa mu podarilo vymeniť miestnosti nemocničného väzenia za voľné priestranstvo okolitého mesta. Ani si nenahováral, že postupuje podľa nejakého plánu. Vedel celkom jasne, že len improvizuje.

Okrem nejasnej túžby vymeniť nečinnosť za akúkoľvek činnosť ho poháňal iba jediný trochu racionálny impulz — nádej, že nejaký náhodný zážitok alebo situácia mu prinavráti stratenú pamäť. Teraz bol už pevne presvedčený, že ho postihla strata pamäti.

Prvý pohľad na mesto mu nedodal odvahy. V slnečnom svetle neskorého odpoludnia bolo celé Chico biele ako mlieko. Všetky budovy vyzerali ako z porcelánu, podobné farmárskemu domu, do ktorého vtedy prišiel.

Čosi hlboko v ňom mu našepkávalo, že mestá majú byť hnedé a červenohnedé. A oveľa špinavšie. Tým si bol celkom istý.

Kráčal pomaly. Cítil, že po ňom nevyhlásia nejaké rozsiahle pátranie. Vedel to, hoci nechápal, ako na to prišiel. V ostatných dňoch spozoroval, že čoraz citlivejšie vníma „atmosféru“ alebo „cíti“, čo sa okolo neho robí. Aj takto sa prejavovali zvláštne pochody jeho mysle odvtedy čo…

Myšlienky sa mu roztratili.

Tak či onak, „atmosféra“ v nemocničnom väzení bola akási tajomná; zdalo sa mu, akoby sa čohosi báli. Teda nemôžu ho prenasledovať s veľkým krikom. Vede] to. Ale prečo to vie? Vari sa táto čudná schopnosť mysle dostavuje ako sprievodný znak amnézie?

Prešiel ďalšiu križovatku. Vozidiel bolo pomerne málo. Chodci boli — nuž, ako chodci. Odevy mali dosť smiešne — bez gombíkov, bez švíkov, ale zato pestrofarebné. Ale tak bol oblečený aj on. Prišlo mu na um, kde sú asi jeho staré šaty, a vzápätí sa zamyslel, či ich vôbec mal. Ak raz začneme zásadne pochybovať o svojej pamäti, nemôžeme si byť vlastne ničím istí.

Ale veď sa zreteľne pamätá na svoju ženu a deti. To nemôže byť fikcia. Zastal uprostred chodníka, aby sa trochu upokojil. Možno sú to len pokrivené obrazy nejakých skutočných ľudí v tomto neskutočne vyzerajúcom ozajstnom svete; musí ú to ujasniť.

Ľudia doňho vrážali a zavše niektorý zlostne zašomral. Vykročil ďalej. Odrazu si uvedomil, že je hladný, alebo čoskoro bude, a že nemá peniaze.

Obzeral sa po ulici. Nevidel nič, čo by mu pripomínalo reštauráciu. Napokon, veď ako by to zistil? Nevie prečítať tie nápisy.

Zastavoval sa pri každom výklade, popri ktorom prechádzal… A odrazu zbadal za sklom miestnosť s malými stolíkmi; pri jednom sedeli dvaja muži, pri ďalšom jeden. Všetci jedli.

Aspoň to sa nezmenilo. Muži pri jedení ešte vždy žuli a pregí-gali.

Vošiel dnu a zmätene zastal. Nikde nevidel pult, kuchyňu, alebo že by sa varilo. Chcel si na jedlo zarobiť umývaním tanierov, ale komu sa má ponúknuť?

Placho pristúpil k dvom mužom; ukázal prstom na ich taniere a namáhavo povedal: „Jedlo? Kde? Prosím.“

Začudovane naňho pozreli. Potom ho jeden z nich zahrnul prívalom nezrozumiteľných slov a potľapkal skrinku v stene, pri ktorej stál stôl. Druhý čosi netrpezlivo povedal.

Schwartz sklopil oči. Obrátil sa a chcel odísť, ale vtom ho ktosi chytil za rukáv…

Granz si všimol okrúhlu Schwartzovu tvár, ako zažiadané nazerá dnu.

„A tento čo chce?“

Messter, ktorý sedel chrbtom k oknu, sa obzrel, pokrčil plecami a mlčal.

„Ide dnu,“ povedal Granz.

„No a čo?“ odvetil Messter.

„Nič, len hovorím.“

Nový hosť sa chvíľu bezmocne obzeral, potom pristúpil k ich stolu, ukázal na dusené hovädzie, čo jedli, a s čudným prízvukom

povedal: „Jedlo! Kde? Prosím.“

Granz zdvihol hlavu. „Jedlo dostanete tu, priateľko. Len si sadnite k niektorému stolu a použite jedlomat… jedlo-mat! Vari neviete, čo to je? Pozri na chudáka blázna, Messter. Díva sa, akoby mi nerozumel ani slovo. Hej, kamoš, tu je to — stačí tam hodiť mincu a môžete jesť, rozumiete?“

„Čo ťa po ňom,“ mrmlal Messter. „Je to dáky povaľač, čo sa chce zadarmo najesť.“

„Hej, počkajte.“ Keď sa Schwartz obrátil na odchod, Granz ho chytil za rukáv a povedal Messterovi. „Dám tomuto chlapíkovi najesť. Veď čo nevidieť ho zrejme čaká Šesťdesiatka. To je ešte najmenej, čo môžem preňho urobiť… Hej, kamoš, máš peniaze?… Dočerta, veď ten mi tuším nerozumie. Peniaze, kamoš, prachy! Toto…“

Vytiahol z vrecka ligotavú polkreditovú mincu, ktorá sa zatrblietala, keď ju vyhodil do vzduchu.

„Máš nejaké?“ spýtal sa.

Schwartz pomaly pokrútil hlavou.

„Tak si za toto niečo daj!“ Vopchal polkreditovú mincu do vrecka a podal Schwartzovi oveľa menšiu.

Schwartz ju nerozhodne držal v ruke.

„No tak, nestoj tu ako stĺp. Strč ju do jedlomatu. Tuto.“

Schwartz odrazu porozumel. Jedlomat mal niekoľko otvorov na mince rozličnej hodnoty a plno gombíkov pod obdĺžnikmi z mliečneho skla s nápismi, ktorým nerozumel. Schwartz ukázal na jedlo na ich stole a potom so spýtavým výrazom putoval prstom po gombíkoch automatu.

Messter podráždene zahundral: „Tak obložený chlebíček pánovi nestačí. Začíname tu mať akýchsi nóbl povaľačov. Škoda si s nimi začínať, Granz.“

„Nič to, nech teda prídem o ten polkredit. Aj tak zajtra beriem… Tu máš,“ povedal Schwartzovi. Strčil mincu do jedlomatu a z výklenku v stene vytiahol plytkú kovovú misku. „A teraz si to odnes k niektorému stolu… A tú mincu si nechaj. Kúp si za ňu kávu.“

Schwartz si misku opatrne odniesol k susednému stolu. Zboku bola na miske pripevnená lyžica akýmsi priehľadným materiálom, ktorý sa uvoľnil a slabo pukol, len čo sa ho dotkol prstom. V tej chvíli sa priehľadné veko misky rozdvojilo v spojovacom švíku a obe polovice sa posunuli dozadu.

Jeho jedlo na rozdiel od ostatných bolo studené, ale teraz mu to bolo jedno. Po chvíľke si všimol, že jedlo je čoraz teplejšie a miska je na dotyk horúca. Zarazene prestal jesť a čakal.

Z omáčky sa začalo pariť a napokon sa obsah misky dôkladne prehrial. Potom pomaly chladol a Schwartz ho zjedol.

Keď odchádzal, Granz a Messter tam ešte sedeli. Bol tam aj ďalší

muž, ktorého si Schwartz nevšimol.

Nevšimol si ani šťúpleho chudého muža, ktorý sa mu prilepil na päty už od chvíle, čo ušiel z Ústavu.

Keď sa Bel Arvardan osprchoval a preobliekol, rozhodol sa podľa pôvodného plánu pozorovať tie ľudské zvieratá, pozemšťanov, v ich prirodzenom prostredí. Počasie bolo príjemné, povieval osvie- žujúci vetrík a sama dedina — prepáčte, mesto — vyzeralo prívetivo, pokojne a čisto. Nie najhoršie.

Prvá zastávka bude Chico, pomyslel si. Najväčšia koncentrácia pozemšťanov na celej planéte. Potom navštívi Washenn, hlavné mesto Zeme. Potom Senloo, Senfran a Bonair. . Svoju cestu po západných kontinentoch (kde žila väčšina pozemšťanov, roztrúsených po celej planéte) si naplánoval tak, aby strávil všade dva-tri dni a vrátil sa do Chica pred príchodom vesmírneho korábu s jeho archeologickou expedíciou.

Bude to celkom poučné.

V podvečer si zašiel do jedlomatu a tu sa stal svedkom príhody, ktorej aktérmi boli dvaja pozemšťania, čo prišli hneď po ňom, a tučný starší muž. No pozoroval ich len roztržito a ľahostajne, len aby mu nový zážitok vymazal z pamäti nepríjemné chvíle strávené v lietadle. Dvaja pri stole boli zrejme vodičmi aerotaxíkov, a hoci nemali veľa peňazí, vedeli byť aj pohostinní.

Tulák vyšiel a po dvoch minútach sa pobral aj Arvardan.

Ulice sa už medzitým zaplnili ľuďmi, pracovný deň sa chýlil ku koncu.

Chytro ustúpil nabok, aby sa nezrazil s mladým dievčaťom.

„Prepáčte," ospravedlnil sa.

Dievča bolo oblečené v bielom plášti, typickej uniforme ošet- rovateliek. Očividne si vôbec neuvedomovala, že doňho takmer vrazila. S ustarosteným výrazom sa poobzerala na všetky strany a pritom vôbec nevnímala, čo sa okolo robí. Bolo zrejmé, že ju čosi trápi.

Zľahka sa dotkol jej pleca. „Môžem vám nejako pomôcť, slečna? Máte dáke starosti?"

Zastala a vyľakane naňho pozrela. Arvardan ju odhadol na deväťnásť až dvadsaťjeden rokov a so záujmom si prezeral jej hnedé vlasy a tmavé oči, vyčnievajúce lícne kosti a jemnú bradu, tenký driek a pôvabné držanie tela. Skutočnosť, že toto žieňa bolo pozem-šťankou, akoby dodávala jej príťažlivosti akýsi pikantný nádych.

Ešte vždy sa naňho dívala, a keď mu napokon odpovedala, a-koby ju opustili všetky sily. „Ach, nemá to význam. Prosím vás, nerobte si starosti. Vyložená hlúposť hľadať niekoho, keď nemáme ani potuchy, kam išiel." Oči jej zvlhli a na okamih ochabnuto spustila plecia. Potom sa vystrela a zhlboka nadýchla. „Nevideli ste náhodou asi

päťdesiatštyriročného zavalitého plešivého muža v zeleno-bielych šatách, bez klobúka?“

Arvardan na ňu zarazene pozrel. „Ako? V zelenobielych šatách?… To by bola náhoda… Počujte, ten muž nevie dobre rozprávať, pravda?“

„Áno, áno. Vy ste ho teda videli?“

„Ani nie pred piatimi minútami jedol s tamtými dvoma… Počujte, vy tam!“ A kývol na nich.

Granz k nim prišiel prvý. „Taxík, pane?“

„Nie, ale ak poviete slečne, kam odišiel muž, ktorému ste zaplatili jedlo, zarobíte si aj tak.“

„Žiaľ, nikdy predtým som ho nevidel,“ namrzene odvetil.

Arvardan sa obrátil k dievčaťu. „Pozrite, slečna, iste sa nepo-bral ta, odkiaľ ste prišli, vtedy by ste ho boli stretli. A nemôže byť ďaleko. Mali by sme sa vybrať severným smerom. Keby som ho zbadal, spoznám ho.“

Pomoc ponúkol celkom impulzívne, aj keď tak nezvykol konať. Pristihol sa, že sa na ňu usmieva.

Granz sa zamiešal do rozhovoru. „A čo vyviedol, slečna? Dúfam, že neporušil nejaké Nariadenie?“

„Nie, nie,“ odvetila chytro. „Je len trochu chorý.“

Keď odišli, Messter sa dlho díval za nimi. „Trochu chorý?“ Posotil si čiapku so šiltom dozadu a zamyslene si šúchal bradu. „Čo ty na to, Granz? Trochu chorý!“ A úkosom pozrel na svojho spoločníka.

„Čo je s tebou?“ spýtal sa Granz neisto.

„Znepokojuje ma to. Ten chlapík určite ušiel rovno zo špitála. Sestrička, čo ho tu hľadala, vyzerala riadne vyľakaná. Prečo by bola taká vyľakaná, keby bol iba trochu chorý? Veď ledva zo seba vytisol slovo, a sotva nám rozumel. Všimol si si to vôbec?“

V Oranžovom pohľade sa odrazu zjavila panika. „Hádam len nechceš povedať, že má horúčku?“

„Som si istý, že má horúčku z ožiarenia — a teraz dakde ušiel. Bol pri nás bližšie ako na pol metra. A to pre nás neznamená nič dobré…“

V tej chvíli sa pri nich zjavil šťúply muž. Dengľavý chlapík s prenikavým, ostrým pohľadom a štebotavým hláskom, akoby spadol z neba. „O čo ide, páni? Kto má horúčku z ožiarenia?“

Uvítali ho nevraživé pohľady. „A vy ste kto?“

„Ale, ale,“ zaštebotal zlostne chlapík, „tak vy chcete vedieť, kto som? Keby niečo, som v službách Bratstva, aby sme si rozumeli.“ Ukázal im malý lesklý odznak, ktorý mal pripevnený pod chlop-ňou saka. „V mene Bratstva strážcov tradícií vás žiadam, aby ste mi ihneď vysvetlili, čo mali znamenať tie reči o horúčke z ožiarenia?“

Messter, trochu vyľakaný, mu mrzuto odpovedal. „O ničom neviem. Nejaká zdravotná sestra tu hľadala chorého pacienta a mne

len napadlo, či náhodou nemá horúčku z ožiarenia. Tým som neporušil nijaké Nariadenie.“

„Hohó! Vy chcete mňa poúčať o Nariadeniach? Radšej si choďte po svojom a Nariadenia nechajte na mňa.“

Chlapík si pomädlil ruky, chytro sa poobzeral a náhlivo vykročil severným smerom.

„Tamto je!“ A Póla nadšene chytila svojho spoločníka za lakeť. Urobila to úplne mimovoľne, rýchlo a samozrejme. Znenazdajky ho zazreli v hlavnom vchode do samoobslužného obchodného domu, asi tri bloky od jedlomatu.

„Vidím ho,“ zašepkal Arvardan. „Držte sa vzadu, ja ho budem sledovať. Ak zazrie vás, zmizne v dave, a už ho nenájdeme.“

Opatrne sa prikrádali ako na dajakej poľovačke. Množstvo ľudí v obchode bolo ako pohyblivý piesok, čo pomaly alebo rýchlo pohltí korisť, navždy, alebo ju znenazdajky vypľuje a obklopí neprekonateľnou bariérou. Dav akoby riadila akási spoločná škodoradostná myseľ.

Napokon Arvardan pozorne obišiel pokladnicu, nespúšťajúc Schwartza z očí, akoby ho mal na udici. Pevnou rukou mu stisol rameno.

Schwartz čosi nezrozumiteľné zabľabotal a v panike chcel ujsť. Ale Arvardan ho pevne držal, z jeho zovretia by sa nevymanil ani oveľa silnejší muž ako Schwartz, a aby nikto nič nezbadal, usmieval sa a nahlas sa mu prihováral: „Ahoj, kamoš, už som ťa večnosť nevidel. Ako si žiješ?“

Keď počúval Schwartzov nezrozumiteľný bľabot, uvedomil si, že je to veľmi priehľadný trik, ale vtom mu prišla na pomoc Póla.

„Pán Schwartz,“ zašepkala, „poďte s nami.“

Schwartz ešte chvíľu zanovito stál, no napokon rezignoval.

Unavene povedal: „Ja — pôjdem — s vami,“ no jeho slová odrazu zanikli v reve miestneho rozhlasu.

„Pozor! Pozor! Pozor! Žiadame všetkých návštevníkov, aby organizovane opustili obchodný dom cez východ na Piatu ulicu. Pri východe sa preukážte identifikačnými kartami. Urobte tak bez meškania. Pozor! Pozor! Pozor!“

Výzvu zopakovali tri razy, pričom poslednú už sprevádzal šuchot krokov davu, ktorý sa disciplinovane staval do radu pri východe. Zovšadiaľ zaznievalo vzrušené mrmlanie a v mnohých obmenách sa opakovala otázka, na ktorú ako zvyčajne nevedel nikto odpovedať: Čo sa stalo? O čo ide?

Arvardan pokrčil plecami a povedal: „Poďme sa teda postaviť do radu, slečna. Veď už sme aj tak na odchode.“

Póla potriasla hlavou. „To nemôžeme. My nesmieme…“

„Ale prečo?“ Archeológ sa zachmúril.

Dievča od neho mlčky odstúpilo. Ako mu má vysvetliť, že Schwartz vôbec nemá identifikačnú kartu? Kto to vlastne je? Prečo jej chce pomáhať? Zmietalo ňou podozrenie a zúfalstvo.

Zachrípnuto mu povedala: „Radšej odíďte, lebo sa dostanete do maléru.“

Horné poschodia sa pomaly vyprázdňovali a pohyblivými schodmi sa hrnuli zástupy návštevníkov. Arvardan, Póla a Schwartz boli akýmsi ostrovčekom v tejto ľudskej riave.

Keď na to Arvardan neskôr spomínal, uvedomil si, že v tej chvíli bol ešte čas dievča opustiť. Nechať ju napospas osudu a viac sa s ňou nestretnúť. A nemusel by si nič vyčítať!… A všetko by sa skončilo inak. Veľké galaktické Impérium by zachvátil chaos a záhuba.

Zostal pri dievčati. Zdesenie a zúfalstvo jej na kráse nepridali. Nikto by v takej situácii nevyzeral pôvabne. No jej bezmocnosť Arvardana dojímala.

Odstúpil o krok a obzrel sa. „Chcete zostať tu?“

Prikývla.

„Ale prečo?“

„Lebo…“ a v tej chvíli ju zaliali slzy, „neviem, čo si počať.“

Bolo to vlastne iba malé vyľakané dievčatko, hoci išlo o pozemšťanku. Arvardan sa jej jemne prihovoril: „Ak mi poviete, o čo ide, pokúsim sa vám pomôcť.“

Neodpovedala mu.

Vyzerali ako živý obraz. Schwartz si čupol na dlážku, lebo ho pichalo pri srdci, a prestal sa zaujímať o ich rozhovor i o to, že obchodný dom sa odrazu vyprázdnil; napokon si zúfalým gestom mlčky zovrel hlavu do dlaní. Plačúca Póla si iba uvedomovala, že je vystrašená oveľa viac, ako by pokladala za možné. Zmätený Arvardan ju neobratne a márne potľapkával po pleci, aby ju upokojil, a uvedomoval si iba fakt, že sa po prvý raz dotkol pozemšťanky.

A vtedy sa pri nich zjavil šťúply chlapík.

9
Konflikt v Chicu

PORUČÍK MARC CLAUDY Z CHICOSKEJ posádky zoširoka zívol a s výrazom nevýslovnej nudy tupo hľadel pred seba. Slúžil na Zemi už druhý rok a túžobne čakal na vystriedanie.

Nikde v galaxii neboli také problémy s udržovaním imperiálnej posádky ako na tejto odpornej planéte. Inde sa domáce obyvateľstvo, a najmä ženy po čase s vojakmi spriatelili a vládla medzi nimi otvorenosť a bezprostrednosť.

Ale služba v tunajšej posádke bola ako väzenie. Bývali v budovách chránených pred rádioaktívnym žiarením, s klimatizovaným ovzduším zbaveným rádioaktívneho prachu. Museli nosiť odev spevnený olovom, studený a ťažký, bez ktorého by podstúpili veľké riziko. A na dovŕšenie všetkého nijaké zblíženie s miestnym obyvateľstvom (za predpokladu, že osamelí vojaci by sa napokon znížili aj k pozemšťankám) neprichodilo vôbec do úvahy.

Čo potom človeku zostávalo, ako sem-tam si zdriemnuť, popoludní si poriadne pospať a dozrievať pre blázince?

Poručík Claudy v márnom úsilí trochu sa prebrať potriasol hlavou, opäť zažíval, sadol si a začal sa obúvať. Pozrel na hodinky a usúdil, že na večerné jedlo je ešte privčas.

A odrazu skočil do pozoru, zasalutoval, rozpačito a zahanbene si pritom uvedomujúc, že má obutú len jednu topánku a je celý rozstrapatený.

Plukovník si ho znechutene premeral, ale nič nepovedal. Stručne mu nariadil: „Poručík, v obchodnej štvrti je nejaký nepokoj. Pôjdete s odmorovacou čatou do Dunhamovho obchodného domu a obnovíte tam poriadok. Postarajte sa, aby všetci vaši muži boli dôkladne chránení pred horúčkou z ožiarenia.“

„Horúčkou z ožiarenia?“ vykríkol poručík. „Prepáčte, pán plukovník, ale…“

„O pätnásť minút vyrazíte,“ prerušil ho plukovník.

Arvardan prvý zbadal drobného chlapíka a zarazilo ho, keď mu kývol na pozdrav. „Zdravíčko, šéfko. Zdravíčko, silák. Povedzte tuto slečinke, nech nesmoklí.“

Póla chytro zdvihla hlavu a zhlboka si vzdychla. Mimovoľne sa pritisla k Arvardanovi, akoby uňho hľadala ochranu, a on jej tiež s úplnou samozrejmosťou položil ruku okolo pliec. Neuvedomil si, že v tejto chvíli sa vlastne už po druhý raz dotýka pozemšťanky.

Ostro sa spýtal: „Čo chcete?“

Chlapík s prenikavými očami opatrne vyšiel spoza pultu,

založeného rozličnými balíčkami. V líškavom tóne znela zároveň aj bezočivosť.

„Vonku je dáko rušno," povedal, „ale nad tým sa netrápte, slečinka. Ja vám toho človeka dopravím nazad do ústavu."

„Do akého ústavu?" spýtala sa Póla bojazlivo.

„Ale choďte," odvetil šťúply chlapík. „Volám sa Natter, predávam v stánku s ovocím rovno oproti Ústavu nukleárneho výskumu. Podchvíľou vás tam vídam."

„Počujte," oslovil ho Arvardan, „o čo vlastne ide?"

Natterova dengľavá postavička sa roztriasla od smiechu. „Myslia si totiž, že tuná tento má horúčku z ožiarenia…"

„Horúčku z ožiarenia?" vykríkli Arvardan s Polou.

Natter prikývol. „Áno. Tvrdia to o ňom dvaja taxikári, ktorí s ním boli v jedlomate. Viete, takéto správy sa šíria ako blesk."

„A tie stráže vonku," spýtala sa Póla, „hľadajú toho postihnutého?"

„Áno."

„Ale ako to, že vy sa nebojíte tej horúčky?" spýtal sa odrazu Arvardan. „Nazdávam sa, že obchod dali vyprázdniť z obavy pred možným rozšírením choroby."

„Jasné. A teraz šéfstvo stojí vonku a bojí sa vojsť. Čakajú na odmorovaciu čatu Prišelcov."

„A vy sa tej horúčky nebojíte?"

„Prečo by som sa mal báť? Veď tento chlapík vôbec nie je chorý. Len naňho pozrite. Nemá pľuzgiere na perách. Nie je ani rozpálený, ani oči nemá podliate krvou. Viem, ako vyzerajú ľudia s touto horúčkou. Poďte, slečinka, radšej odtiaľto vypadneme."

Ale Poly sa opäť zmocnila úzkosť. „Nie, nie. Nemôžeme. Veď on…" ZmÍkla.

Natter významne povedal: „Ja ho odtiaľto dostanem. Nikto sa nebude nič vypytovať. Nebude treba ani identifikačnú kartu…"

Póla nevedela potlačiť tichý výkrik a Arvardan znechutene poznamenal: „Vy ste nejaký dôležitý?"

Natter sa chrapľavo zasmial. „Pracujem pre Bratstvo strážcov tradícií. Nikto sa ma nebude nič vypytovať."

„A prečo to chcete urobiť?"

„Pre peniaze! Máte starosti a ja vám pomôžem. To je celkom férový kšeft. Vás bude stáť povedzme sto kreditov, a mne to za to stojí. Päťdesiat hneď, päťdesiat potom."

„Chcete ho odovzdať do rúk Bratstva," zašepkala Póla zdesene.

„Čo by som z toho mal? Oni oňho nestoja a ja si na ňom takto zarobím sto kreditov. Ak budete otáľať, prídu Prišelci, zabijú ho a potom zistia, že nie je chorý. Veď ich poznáte, nijako im nezáleží na tom či je o jedného pozemšťana viac alebo menej. Vlastne ho radšej

zabijú.“

„Vezmite túto mladú dámu so sebou,“ požiadal ho Arvardan.

V Natterových ľstivých očkách sa zjavil prefíkaný výraz. „To nie. To teda nie, šéfko. Riskujem len do určitej miery. S jedným ma nechajú odísť, ale s dvoma ťažko. A keď si mám vybrať jedného, tak beriem toho, na ktorom viac zarobím. To je predsa logické, nie?“

„A čo,“ zavrčal Arvardan, „keď vás chytím a roztrhnem ako žabu? Ako by sa vám to páčilo?“

Natter sa mykol, no hneď sa spamätal a silene sa rozosmial. „Ale to by bola hlúposť. Dostali by vás tak či onak a mali by ste na krku ešte aj vraždu… Len pokojne, šéfko. Nijaké násilie.“

„Prosím vás,“ potiahla Póla Arvardana za ruku, „musíme to riskovať. Spravme, ako navrhuje… Môžeme sa na vás spoľahnúť, pán Natter, však?“

Natter vyceril zuby. „Váš silák mi vykrútil ruku. Urobil mi to pre nič za nič a ja neznášam, keď niekto machruje. To vás bude stáť ďalších sto kreditov. Spolu dvesto.“

„Otec vám zaplatí.“

„Stovku vopred,“ trval chlapík na svojom.

„Ale veď ja nemám pri sebe sto kreditov,“ namietala Póla.

„Je to v poriadku, slečna,“ povedal Arvardan pokojne. „Ja to vybavím.“

Otvoril peňaženku a vybral z nej niekoľko bankoviek. Podal ich Natterovi. „A teraz už choďte!“

„Choďte s ním, pán Schwartz,“ zašepkala Póla.

Schwartz ľahostajne a mlčky vykročil. V tej chvíli by sa bol vybral rovnako ľahostajne aj do horúcich pekiel.

Zostali sami a uprene sa na seba zahľadeli. Až vtedy si Póla vlastne po prvý raz poriadne Arvardana prezrela a prekvapene zistila, že je vysoký, mužný, pokojný a sebaistý. Doteraz ho brala iba ako náhodného cudzieho človeka, ktorý jej chce pomôcť, ale teraz… Odrazu sa zahanbila a všetky udalosti uplynulých hodín akoby prehlušilo mocné búšenie jej srdca.

Veď sa ani nepredstavili.

Usmiala sa a povedala: „Som Póla Shektová.“

Arvardan ju dovtedy nevidel usmievať sa a skonštatoval, že jej úsmev sa mu veľmi páči. Akoby sa jej vtedy rozžiarila celá tvár. Mal pritom zvláštny pocit… Ale vzápätí túto myšlienku rázne odohnal. Pozemšťanka!

Predstavil sa azda trochu chladnejšie, ako zamýšľal. „Som Bel Arvardan.“ Vystrel opálenú ruku a Polina drobná rúčka na okamih vkĺzla do jeho dlane.

„Musím sa vám poďakovať za vašu pomoc,“ povedala.

Arvardan len pokrčil plecami. „Nepôjdeme aj my? Chcem

povedať, že teraz, keď je váš priateľ v bezpečí, môžeme ísť.“

„Hádam by sme počuli dáky hluk, keby sa s ním robilo niečo zlé, čo myslíte?“ Prosebné sa naňho zahľadela, akoby čakala povzbudenie, a on sa musel veľmi premáhať, aby nebol k nej milý.

„Pôjdeme?“

Zarazilo ju to. „Áno, pravdaže,“ prisvedčila chladne.

Zvonku k nim doľahlo prenikavé ťahavé kvílenie sirén a v o-čiach dievčaťa sa opäť zračil strach a vystretá ruka jej klesla.

„Čo sa to robí?“

„Prišli imperiálni vojaci.“

„Vari sa bojíte aj tých?“ Z Arvardana teraz prehovoril sebavedomý mimozemšťan, archeológ zo Šíria. Či je už zaujatý, alebo nie, v situáciách, keď je všetko hore nohami, predstavujú imperiálni vo- jaci záruku zdravého rozumu a humanity. Teraz si už mohol dovoliť byť blahosklonný.

„S Prišelcami si nerobte starosti,“ povedal, dokonca sa jej natoľko prispôsobil, že použil pozemský názov pre mimozemšťanov. „Ja to s nimi vybavím, slečna Shektová.“

Zatvárila sa ustarostené. „Nie, nie, také niečo radšej neskúšajte. Nič im nehovorte. Urobte, čo vám prikážu, a ani sa na nich nepozerajte.“

Arvardanovi sa na tvári zjavil široký úsmev.

Keď vychádzali z budovy, stráže ich zbadali a ustúpili o kúsok. Zastali pred hlavným východom a okolo nich sa okamžite utvorilo prázdne miesto; začuli vzrušený šum. A v tej chvíli sa so zavýjajúcimi sirénami prihnali vojenské autá.

Pancierové autá zastali na námestí pred obchodným domom a povyskakovali z nich vojaci v priehľadných plexisklových prilbách. Úsečnými rozkazmi a rúčkami neuronických korbáčov začali rozháňať zhromaždený dav, ktorý sa pred nimi vyľakane rozostupoval.

Poručík Glaudy v ochrannej olovenej kombinéze podišiel k pozemšťanovi, čo strážil východ. „Tak čo, kto má tú horúčku?“

Pod priehľadnou prilbou s filtrovaným vzduchom vyzerala jeho tvár trochu deformovaná. Hlas z reproduktora prilby znel plechovo.

Strážca sklonil hlavu na znamenie úcty. „Vaša milosť, chorého sme izolovali vnútri obchodu. Tí dvaja, čo boli s ním, stoja teraz tamto.“

„To sú oni? Dobre, nech tam zatiaľ zostanú. V prvom rade treba odtiaľto odohnať tých zvedavcov. Seržant! Vyprázdnite námestie!“

Rozkaz bol vykonaný až desivo rýchlo. Zástup zvedavcov akoby sa vyparil; na mesto padol prvý náznak súmraku. Ulice v tej chvíli zalialo mäkké svetlo pouličného osvetlenia.

Poručík Claudy si rúčkou neuronického korbáča poklopkával po sárach ťažkých čižiem. „Ste si istý, že ten chorý pozemský červík

zostal dnu?“

„Zatiaľ sa neukázal, vaša milosť. Určite je tam.“

„Dobre, predpokladajme teda, že je dnu, a nestrácajme čas. Seržant! Odmoriť budovu!“

Skupinka vojakov v hermetických odevoch, ktoré ich chránili pred okolitým ovzduším, vbehla dnu. Zdržali sa tam asi štvrť hodiny. Arvardan sledoval všetko so záujmom. Išlo predsa o konkrétny príklad kontaktu dvoch odlišných civilizácií a nechcel do toho zasahovať.

Poslední vojaci vyšli a budovu zahalila tma.

„Zapečatiť dvere!“

Prešlo niekoľko minút a vnútri sa automaticky otvorili nádoby s dezinfekčným prostriedkom, ktoré boli rozmiestené na jednotlivých poschodiach budovy. Husté kúdoly pary, čo sa z nich vyvalili, postupne zaplnili jednotlivé priestory, zasiahli každý centimetrík stien a prenikli aj do tých najmenších škár. Nijaká forma protoplazmy, od mikróbu až po človeka, nemohla v tomto prostredí zostať nažive, a aby sa do budovy dalo znova vkročiť, vyžiada si to veľmi komplikovanú chemickú neutralizáciu týchto pár.

Poručík sa priblížil k Arvardanovi a Pole.

„Ako sa volal?“ V jeho hlase zaznievala úplná ľahostajnosť, nie krutosť. Nuž, pomyslel si, zabili sme jedného pozemského červíka, čo na tom; dnes som už zabil aj muchu.

Odpovede sa nedočkal. Póla pokorne sklonila hlavu a Arvardan naňho zvedavo hľadel. Dôstojník z nich nespúšťal pohľad. Krátko pokývol: „Skontrolujte, či nie sú nainfikovaní.“

Pristúpil k nim poddôstojník s označením imperiálnych zdravotníckych útvarov a nie práve naj ohľaduplnejšie ich prezrel. V rukaviciach ich ohmatával pod pazuchami a roztiahol im pery, aby im mohol vidieť do úst.

„Nie sú nainfikovaní, pán poručík. Keby to dnes popoludní chytili, príznaky by už boli celkom zreteľné.“

„Hm.“ Poručík Claudy si opatrne sňal plexisklovú prilbu a doprial si dúšok čerstvého vzduchu, hoci iba pozemského. Prilbu si strčil pod pazuchu, aby mu nezavádzala, a ostro sa spýtal: „Ako sa voláš, ty pozemský červík?“

Urážlivé oslovenie ešte znásobil jeho urážlivý tón, ale Póla nedala najavo svoje pobúrenie.

„Som Póla Shektová, pane,“ zašepkala.

„Ukáž papiere!“

Siahla do vrecka bieleho plášťa a vybrala z neho preukaz v ružovom obale.

Vychytil jej ho z ruky, otvoril a prezeral vo svetle baterky. Potom jej ho hodil naspäť. Roztvorený preukaz jej padol k nohám a Póla sa poň chytro zohla.

„Vstaň,“ prikázal nástojčivo dôstojník a odkopol preukaz z jej dosahu. Póla vyľakane odtiahla ruku a zbledla.

Arvardan sa zamračil a usúdil, že je načase zasiahnuť. „Počujte, miernite sa,“ povedal.

Poručík sa k nemu bleskové zvrtol a vyceril zuby. „Čo si to povedal, ty pozemský červík?“

Póla sa rýchlo postavila medzi nich. „Prepáčte, pane, ale tento človek nemá s dnešnými udalosťami nič spoločné. Nikdy predtým som ho nevidela.“

Poručík ju odsotil nabok. „Pýtam sa, čo si to povedal, ty pozemský červík?“

Arvardan sa naňho pokojne díval. „Povedal som, aby ste sa miernili. A chcel som vám povedať aj to, že sa mi nepáči, ako sa správate k ženám, a že by ste sa mali hádam lepšie ovládať.“

Od zlosti sa ani nenamáhal odškriepiť poručíkovu domnienku, že j e pozemšťan.

Poručík Claudy sa zlovestne usmial. „A odkiaľ si prišiel, ty pozemský červík? Zabudol si, že keď sa so mnou rozprávaš, máš mi vravieť “pane“? Tuším nevieš, čo sa patrí. No, už aj tak som dávno nemal to potešenie učiť móresom nejakého pozemského ŕičúra. Tak tu máš!“

Bleskurýchlo sa rozohnal a vylepil Arvardanovi pár zaúch. Arvardan ohromene ustúpil a pocítil, ako mu od hnevu začalo hučať v ušiach. Pevne zovrel poručíkovu ruku, ktorá sa naňho opäť zaháňala. Na poručíkovej tvári zbadal výraz prekvapenia…

Svaly na pleciach sa mu napäli.

Poručík tupo dopadol na chodník a plexisklová prilba sa rozsypala na kúsky. Zostal ležať bez pohnutia a Arvardan sa zlostne uškrnul. Oprášil si ruky. „Ešte si tu dáky darebák myslí, že sa bude so mnou zahrávať?“

Seržant zdvihol neuronický korbáč. Stisol gombík a z rukoväte vyšľahol slabý fialový záblesk, ktorý akoby oblizol Arvardanovu vysokú postavu.

Všetky svaly v tele mu stiahol kŕč neznesiteľnej bolesti a pomaly klesol na kolená. Vzápätí, celkom ochromený, stratil vedomie.

Keď sa Arvardan prebral z mdlôb, pocítil na čele príjemný chladivý dotyk. Pokúšal sa otvoriť oči, ale viečka akoby sa mu zasekli v zhrdzavených pántoch. Nechal ich teda zatvorené a krátkymi trhanými pohybmi (pri každom napnutí svalov akoby mu do celého tela pichali špendlíky) zdvihol ruku k tvári.

Nahmatal mäkký mokrý uterák a drobnú dlaň…

Podarilo sa mu otvoriť jedno oko a preniknúť pohľadom cez závoj mdloby.

„Póla,“ povedal.

Mimovoľne ticho vykríkla od radosti. „Áno, to som ja. Ako sa cítite?“

„Akoby som bol mŕtvy,“ zachrčal, „ale vtedy už aspoň nič nebolí… Čo sa stalo?“

„Odviezli nás do kasární. Bol tu aj plukovník. Prezreli vás — neviem, čo chcú urobiť, ale — pán Arvardan, nemali ste na toho poručíka siahať. Myslím, že ste mu zlomili ruku.“

Na Arvardanovej tvári zaihral slabý úsmev. „Fajn. Mal som mu vykrútiť krk.“

„Ale klásť odpor imperiálnemu dôstojníkovi — to je hrdelný zločin,“ zašepkala vydesene.

„Naozaj? To sa ešte uvidí.“

„Psst. Vracajú sa.“

Arvardan zavrel oči. Polin tichý plač akoby k nemu doliehal z veľkej diaľky; nevládal sa pohnúť, ani keď zacítil pichnutie injekčnej ihly.

Vzápätí sa mu v žilách a nervoch rozliala zázračná úľava a bolesť zmizla. Zaťaté päste sa mu otvorili a stuhnutý zhrbený chrbát vystrel. Chytro zažmurkal, oprel sa o ruku a sadol si.

Plukovník ho zamyslene pozoroval; zboku naňho skúmavo, ale natešene hľadela Póla.

„Zdá sa, pán doktor, že včera večer došlo v meste k nepríjemnému nedorozumeniu.“

Arvardan sa pousmial.

Pán doktor. Póla si uvedomila, že o svojom spoločníkovi vlastne nič nevie, dokonca ani čím sa zaoberá… Také pocity ešte nezažila.

Arvardan sa krátko zasmial. „Vravíte nepríjemnému nedorozumeniu? Povedal by som, že to nieje ten najvýstižnejší výraz.“

„Zlomili ste ruku imperiálnemu dôstojníkovi pri výkone služby.“

„On ma udrel prvý. Plnenie jeho služobných povinností si nijako nevyžadovalo, aby ma hrubo urážal a fyzicky napadol. Sám svojím konaním zapríčinil, že som k nemu stratil všetku úctu ako k dôstojníkovi a gentlemanovi. Jeho arogantné, dokonca neprípustné správanie vo mne, ako v slobodnom občanovi Impéria, vyvolalo plným právom rozhorčenie.“

Plukovník zahmkal a na okamih akoby nevedel, čo povedať. Póla na nich začudovane pozerala.

Napokon plukovník ticho povedal: „Nuž, azda vám ani nemusím hovoriť, že celý incident pokladám za nešťastnú náhodu. Podľa všetkého napokon obidve strany zakúsili rovnaké poníženie i bolesť, a tak by bolo vari najlepšie na celú vec zabudnúť.“

„Zabudnúť? Ani by som nepovedal. Som hosťom guvernéra a možno ho bude zaujímať, akými metódami udržuje jeho posádka na Zemi poriadok.“

„Okamih, pán doktor. Ak vám zaručím, že sa vám verejne ospravedlní…“

„Nech ho čert vezme. Čo mienite robiť so slečnou Shektovou?“

„Čo by ste navrhovali?“

„Aby ste ju okamžite prepustili, vrátili doklady a ospravedlnili sa jej — a to hneď.“

Plukovník očervenel, ale potom sa ovládol a súhlasil. „Prirodzene.“ Obrátil sa k Pole. „Dovoľte, aby som vyslovil najhlbšie poľutovanie…“

Hmlisté obrysy kasární zostali za nimi. Desaťminútovú cestu nehlučným aerotaxíkom do centra mesta absolvovali mlčky a teraz stáli pred tmavým komplexom budov Ústavu. Bolo po polnoci.

„Myslím, že aj tak tomu nerozumiem,“ povedala Póla. „Vy ste zrejme veľmi významná osoba. Som asi pekne hlúpa, keď som podľa mena nevedela, o koho ide. Ale nikdy by som neverila, že Prišelci sa takto vedia správať k pozemšťanovi.“

Arvardan cítil, že toto nedorozumenie musí vysvetliť, hoci sa mu nechcelo. „Nie som pozemšťan, Póla. Som archeológ zo sektora Sírius.“

Rýchlo sa k nemu obrátila a jej tvár vyzerala v mesačnom svetle celkom biela. Chvíľku mlčala, akoby pomaly rátala do desať. „Tak vy ste sa proti tým vojakom postavili, lebo ste vedeli, že sa vám napokon nemôže nič stať. A ja som si myslela… mala som to hneď pochopiť.“

V jej hlase zaznievalo roztrpčenie a hnev. „Pane, pokorne prosím o odpustenie, ak som si dnes vo svojej nevedomosti dovolila k vám nejakú neúctivú familiárnosť…“

„Póla,“ zvolal nahnevane, „a čo na tom? Čo na tom, že nie som pozemšťan? Za tých päť minút sa predsa nestal zo mňa iný človek!“

„Mohli ste mi to povedať hneď, pane.“

„Nechcem, aby ste ma oslovovali “pane“. Nebuďte ako ostatní, dobre?“

„Akí ostatní, pane? Ako tie ostatné odpudzujúce zvery, čo obývajú Zem?… Som vám dlžná sto kreditov.“

„Na to zabudnite,“ povedal Arvardan znechutene.

„Tento váš príkaz nemôžem splniť. Ak mi dáte vašu adresu, pošlem vám zajtra šek.“

Arvardanovi sa odrazu zažiadalo byť voči nej krutý. „Ste mi dlžná oveľa viac ako sto kreditov.“

Póla si zahryzla do pery a povedala šeptom: „Môžem vám splatiť iba túto časť svojho veľkého dlhu, pane. Aká je vaša adresa?“

„Vládny palác,“ vyštekol cez plece a zmizol v tme.

A Póla si odrazu uvedomila, že plače.

Shekt stretol Pólu medzi dvermi svojej kancelárie.

„Vrátil sa,“ povedal jej. „Doviedol ho akýsi dengľavý chlapík.“

„To je dobre.“ Ledva sa zmohla na odpoveď.

„Pýtal za to dvesto kreditov. Dal som mu ich.“

„Patrilo mu len sto, ale na tom nezáleží.“

Prekízla popri otcovi. Zamyslene povedal: „Mal som veľké obavy… Neďaleko bolo akosi rušno, ale radšej som sa na nič nevypytoval, aby som ti náhodou nenarobil ťažkosti.“

„Všetko je v poriadku. Nič sa nestalo… Nechaj ma tu dnes prenocovať, otec.“

Hoci bola veľmi unavená, nemohla zaspať, lebo niečo sa predsa len stalo. Zoznámila sa s mužom a ten je Prišelec.

Má však jeho adresu. Má jeho adresu.

10
Interpretácia udalostí

TÍTO DVAJA POZEMŠŤANIA TVORILI SVOJÍM spôsobom úplný protiklad — jeden z nich bol predstaviteľom najvyššej moci na Zemi, druhý mal moc v rukách skutočne.

Premiér bol najdôležitejším pozemšťanom, uznávaným vládcom planéty na základe dekrétu samotného Imperátora celej galaxie, pričom, prirodzene, sa podriaďoval príkazom imperiálneho guvernéra. Jeho tajomník zdanlivo nič neznamenal — obyčajný člen Bratstva strážcov tradícií, ktorého si teoreticky vyberal premiér na vybavovanie rozličných drobných záležitostí a teoreticky ho mohol kedykoľvek prepustiť.

Premiéra dobre poznali na celej Zemi a vystupoval ako najvyššia inštancia, keď sa posudzovali porušovania Nariadení. Len on udeľoval výnimky zo Šesťdesiatky a súdil buričov, ktorí sa postavili proti vláde, previnilcov, ktorí narušovali prídelový alebo dodávkový systém alebo vstúpili na zakázané územia. Tajomníka, naopak, nepoznal nikto, ani po mene, iba Bratstvo strážcov tradícií a premiér.

Premiér bol skúsený rečník a jeho časté prejavy boli nezvyčajne zápalisté a plné ušľachtilých ideálov. Mal dlhé svetlé vlasy a jemný oduševnelý patricijský výzor. Tajomník s tupým vyhrnutým nosom a večným úškrnom na tvári mal radšej stručné slová ako dlhé vety, ešte radšej len nezrozumiteľne hundral a najradšej mlčal — aspoň na verejnosti.

Prirodzene, premiér bol zdanlivým nositeľom moci, kým tajomník skutočným. A v súkromí premiérovej kancelárie bolo toto postavenie celkom jasné.

Premiér bol trochu znepokojený, no tajomník zostával chladný a ľahostajný.

„Nechápem," povedal premiér, „ako spolu súvisia všetky tieto hlásenia, ktoré ste mi doniesli. Hlásenia, hlásenia!" Zahnal sa a prudko udrel do imaginárnej hŕby papierov. „Nemám na ne čas."

„Máte pravdu," prisvedčil tajomník pokojne. „Na to som tu ja. Prečítal som si ich, urobil analýzu a zhodnotil."

„Tak k veci, milý Balkis. Ale rýchlo, lebo sú to samé lapálie."

„Lapálie? Pri takom prenáhlenom posudzovaní by sa mohla Vaša Excelencia niekedy neodpustiteľne pomýliť… Pozrime, o čo v tých hláseniach v skutočnosti ide, a ja sa vás potom spýtam, či to ešte vždy pokladáte za lapáliu. Najprv to hlásenie spred siedmich dní od Shektovho podriadeného, ktoré ma priviedlo na prvú stopu."

„Na akú stopu?"

V Balkisovom úsmeve sa mihol výsmech. „Vaša Excelencia, ide o istý dôležitý projekt, ktorý na Zemi uskutočňujeme už niekoľko rokov.“

„Pst!“ Premiér akoby na okamih zabudol na dôstojnosť a náhlivo sa poobzeral.

„Vaša Excelencia, k víťazstvu nám dopomôže iba vzájomná dôvera, a nie nervozita… Viete, že úspech projektu závisí od správneho využitia tej Shektovej hračky, synapsifikátora. Až doteraz, aspoň pokiaľ vieme, sa používal len podlá našich pokynov a s celkom presným zámerom. A odrazu Shekt nečakane synapsifikoval akéhosi neznámeho muža, čím vedome porušil všetky naše príkazy.“

„Ale veď je to jednoduché,“ povedal premiér. „Vynadajte Shektovi, toho synapsifikovaného uväznite a bašta.“

„Nie, nie. Vidíte to priveľmi zjednodušene, Vaša Excelencia. Uniká vám to podstatné. Nejde o to, čo Shekt urobil, ale prečo to urobil. Všimnite si, že v celej záležitosti sa vynorilo pozoruhodné množstvo náhod. V ten istý deň navštívil Shekta guvernér a on nás lojálne a pravdivo informovalo všetkom, čo sa medzi nimi odohralo. Ennius chce využiť synapsifikátor v záujme celého Impéria. Podľa všetkého prisľúbil za to Zemi všestrannú pomoc a blahosklonnosť samého imperátora.“

„Hmm,“ ozval sa premiér.

„Zaujalo vás to? Zdá sa vám, že taký kompromis v porovnaní s naším súčasným nebezpečným kurzom vyzerá dosť lákavo?… Pamätáte sa, ako nám pred piatimi rokmi za hladomoru ustavične sľubovali dodávky potravín? A nakoniec nám ich neposlali, lebo sme nemali dostatok imperiálnych peňazí, a naše výrobky odmietli ako rádioaktívne. A vari nám dali aspoň nejaké potraviny bezplatne? Ponúkli nám aspoň pôžičku? Stotisíc ľudí zomrelo hladom. Nikdy neverte sľubom Prišelcov. Ale o to nejde. Tentoraz nám Shekt podal veľmi presvedčivý dôkaz svojej lojality.

Zaručene by sme mu mali plne dôverovať. A vôbec by sme nemali predpokladať, že nás zradí ešte v ten istý deň. A predsa sa tak stalo.“

„Máte na mysli jeho neohlásený experiment, Balkis?“

„Áno, Vaša Excelencia. Kto bol ten synapsifikovaný muž? Máme jeho fotografie a vďaka Shektovmu technikovi aj snímku očnej sietnice. Pri kontrole v Ústrednej celosvetovej kartotéke sme jeho záznam nenašli. Z toho vyplýva, že to nie je pozemšťan, ale Prišelec. A Shekt to určite vedel, lebo identifikačnú kartu nemožno sfalšovať ani zameniť, pretože sa porovnáva obraz sietnice. Slovom, nezvratné fakty nás privádzajú k záveru, že Shekt vedome synapsifikoval Prišelca. A prečo?…

Odpoveď na túto otázku môže byť až znepokojivo jednoduchá. Shekt nie je ideálny nástroj pre naše ciele. V mladosti patril k asimi-

lacionistom, raz sa dokonca vo voľbách uchádzal o miesto vo Veľkej rade, pričom jeho volebný program sa zakladal na zmierení sa s Impériom. Ale nezvolili ho.“

„To som nevedel,“ povedal premiér. „Že ho nezvolili?“

„Nie, že sa o to usiloval. Prečo ste ma o tom neinformovali? Na terajšom mieste je pre nás Shekt veľmi nebezpečný.“

Balkis sa blahosklonne pousmial. „Shekt vynašiel synap-sifikátor a vlastne sa v ňom vyzná iba on. Mali sme ho ustavične pod dozorom a teraz dozor ešte sprísnime. Nezabúdajte, že zradca v našich radoch, o ktorom vieme, nám môže byť v boji proti nepriateľovi užitočnejší ako lojálny občan.

A preberme si ostatné fakty. Shekt synapsifikoval Prišelca. Prečo? Synapsifikátor sa dá prakticky použiť len na jediný účel — na zdokonalenie duševných schopností. A načo by to Prišelci potrebovali? Nuž lebo iba tak môžu prekonať našich vedcov, ktorí by sa podrobili synapsifikovaniu. Chápete? To znamená, že Impérium asi tuší, čo sa tu robí. Pokladáte to ešte vždy za lapáliu, Vaša Excelencia?“

Premiérovo čelo sa zarosilo od potu. „Naozaj je to tak?“

„Fakty sú ako hlavolam — dajú sa poskladať iba jedným spôsobom. Synapsifikovaný Prišelec je celkom nenápadný, dokonca trochu komický muž. Bol to z ich strany dobrý ťah; ten plešivý tučniak mô- že byť zároveň ich najskúsenejší vyzvedač. No pravdaže. Veď komu inému by zverili takú zodpovednú úlohu? Cudzinca, ktorý vystupuje pod menom Schwartz, sme však sledovali. A teraz si zoberme druhé hlásenie.“

Premiér hodil pohľad na hŕbu fasciklov na stole. „To o Arvar-danovi?“

„Doktor Bel Arvardan,“ prisvedčil Balkis, „vynikajúci archeológ zo známeho sektora Sírius, kde žijú tí najspupnejší naťúkanci.“ Posledné slová priam vypľul. „No nič to. V každom prípade tu máme ukážkový, priam poetický kontrast postupu, aký zvolili pri Schwar-tzovi. Nejde o bežného človeka, naopak, je známou osobnosťou. Neprichádza sem tajne, ale urobili okolo neho veľký rozruch. A neupozornil nás naňho bezvýznamný technik, ale samotný guvernér!“

„Myslíte, Balkis, že medzi nimi existuje nejaká spojitosť?“

„Vaša Excelencia, nemožno vylúčiť alternatívu, že jeden má za úlohu odpútať pozornosť od druhého. Inak povedané, keďže Imperiálna rada vie majstrovsky intrigovať, názorne nám predkladá dva spôsoby kamufláže. Vo Schwartzovom prípade sú svetlá zhasnuté, v Arvardanovom zažiaria naplno, ale nám priamo do očí, aby sme nič nepostrehli. Pozrite, veď pred čím nás vlastne Ennius vystríhal v súvislosti s Arvardanom?“

Premiér si zamyslene pošúchal nos. „Povedal, že Arvardan tu bude vedúcim archeologickej expedície so súhlasom Imperiálnej rady

a v záujme vedy chce navštíviť aj zakázané územia. Guvernér však nechce, aby došlo k nepokojom, a keď to Arvardanovi slušne odmietneme, podporí naše stanovisko v Imperiálnej rade. Niečo v tom zmysle.“

„Chce teda upriamiť našu pozornosť na Arvardana, ale prečo? Aby sme mu nedovolili vstúpiť na zakázané územia? Teda máme tu vedúceho archeologickej expedície, bez ľudí, dopravných prostriedkov i ostatného vybavenia. Máme tu Prišelca, ktorý nezostane v Himalájach, ako by sa dalo čakať, ale nevedno prečo sa začne potulovať po Zemi — a vyberie sa rovno do Chica. A ako chcú odpútať našu pozornosť od tých nesmierne zarážajúcich a podozrivých okolností? Upozorňujú nás, aby sme starostlivo sledovali niečo celkom bezvýznamné.

Všimnite si, Vaša Excelencia, že Schwartza ukrývali v Ústave nukleárneho výskumu šesť dní. A zrazu im ušiel. Nie je to čudné?

Dvere odrazu neboli zamknuté, na chodbe nebol dozor. Nepochopiteľná nedbanlivosť. A kedy ušiel? Práve v deň, keď Arvardan pricestoval do Chica. Ďalšia čudná zhoda okolností.“

„Myslíte teda, že…“ začal premiér vzrušene.

„Myslím, že Schwartz je agentom Prišelcov, že Shekt robí spojku medzi nimi a tunajšími asimilacionistickými zradcami a že Arvardan je spojka medzi Schwartzom a Impériom. Všimnite si, ako rafinovane bolo naplánované stretnutie Schwartza s Arvardanom. Schwartzovi umožnia ujsť a po patričnom čase sa ho ošetrovateľka — už ma ani neprekvapilo, že Shektova dcéra — vyberie hľadať. Keby na ich precízne naplánovanej schôdzke niečo zlyhalo, je jasné, že by ho okamžite našla, že pre každého by bol iba úbohý chorý a mohli by ho pokojne odviesť do bezpečia a zorganizovať ďalší pokus. Dvom zvedavým taxikárom vlastne aj povedala, že Schwartz je chorý, a to sa jej neskôr vypomstilo.

Počúvajte ma pozorne. Schwartz s Arvardanom sa po prvý raz stretnú v jedlomate. Tam sa však tvária, že sa nepoznajú. Je to iba predbežné stretnutie, ktoré má potvrdiť, že všetko zatiaľ klape a že možno podniknúť ďalší krok… Teší ma, že nás aspoň nepodceňujú.

Potom Schwartz odtiaľ odišiel; o chvíľu vyšiel za ním aj Arvardan a stretol sa so Shektovou dcérou. Mali to načasované na sekundy. Keď zahrali spomínaným taxikárom malé divadlo, pobrali sa všetci do Dunhamovho obchodného domu a tam sa stretli. Kde by si našli lepšie miesto? Ideálne na schôdzku, bezpečnejšie ako jaskyňa v horách. Priveľmi na očiach, aby to vyvolávalo podozrenie, priveľmi prepchaté, aby ich mohli odpočúvať. Skvelý nápad, skutočne skvelý; naši nepriatelia si zaslúžia uznanie.“

Premiér sa pohniezdil v kresle. „Ak si naši nepriatelia zaslúžia také veľké uznanie, mohli by aj vyhrať.“

„Vylúčené! Už teraz sú porazení. A za toto vďačím nášmu vynikajúcemu Natterovi.“

„A to je kto?“

„Doteraz bezvýznamný agent, no odteraz ho začneme čo najväčšmi využívať. Včera postupoval priam vynikajúco. Jeho hlavnou úlohou bolo sledovať Shekta. Preto si zriadil stánok s ovocím rovno oproti Ústavu. Minulý týždeň sme ho špeciálne inštruovali, na čo sa má v súvislosti so Schwartzom zamerať.

Natter bol práve v stánku, keď Schwartz ušiel z Ústavu; vedel, o koho ide, lebo ho poznal podľa fotografie a úchytkom ho zazrel, aj keď ho ta priviezli. Nenápadne sledoval všetko, čo sa stalo, a práve jeho hlásenie nám mnohé objasnilo. S neuveriteľnou jasnozrivosťou vytušil, že skutočným cieľom “úteku“ bolo stretnutie s Arvardanom. Pretože nemal možnosť zistiť, o čom sa bude na schôdzke hovoriť, rozhodol sa prekaziť ju. Taxikári, ktorým Shektová povedala, že Schwartz je chorý, sa nazdávali, že ide o horúčku z ožiarenia. Natter to hneď geniálne využil. Len čo zistil, že sú všetci pospolu v obchodnom dome, oznámil, že jeden z nich je postihnutý a našťastie chicoské úrady mali toľko rozumu, že bez meškania zareagovali.

Dali vyprázdniť obchodný dom, a tým ich zbavili možnosti nerušene sa porozprávať vo virvare kupujúcich. Zostali dnu sami, čo bolo veľmi podozrivé. Natter neváhal. Podišiel k nim a nakoniec ich presvedčil, že odvedie Schwartza nazad do Ústavu. Súhlasili. Nemali iné východisko. Takže v ten deň si Arvardan so Schwartzom prakticky nestačili vymeniť ani slovo.

Vyvaroval sa aj hlúposti, aby dal Schwartza zatknúť. Tí dvaja ešte vždy netušia, že sme ich odhalili, a určite nás dovedú aj k ďalšej stope.

Natter pokračoval v hre. Privolal imperiálnych vojakov, a to bol geniálny ťah. Dostal takto Arvardana do situácie, s ktorou asi nerátal. Ten sa musel buď priznať, že je Prišelec, a prísť tak o inkognito, lebo na Zemi sa dovtedy pohyboval ako pozemšťan, búd tajomstvo zachovať a vystaviť sa nie veľmi ohľaduplnému zaobchádzaniu. Vybral si tú odvážnejšiu alternatívu a dokonca, aby nevyzeral podozrivo, zlomil imperiálnemu dôstojníkovi ruku. To mu treba prirátať k dobru.

Tým činom nás priviedol na veľmi dôležitú stopu. Sotva by sa on ako Prišelec dal ochromiť neuronickým korbáčom kvôli pozem-šťanke, keby v hre nebolo čosi oveľa dôležitejšie.“

Premiér zovrel päste a položil ruky pred seba na stôl. Zlostne sa zamračil a jemné črty tváre prezrádzali nepokoj. „Výborne, Bal-kis, z takýchto slabých dôkazov utkať takú pevnú sieť. To je majstrovský kúsok a cítim, že máte pravdu. Iná logická možnosť neexistuje… Ale to znamená, Balkis, že sú nám na stope. Už sú veľmi blízko… A tentoraz nebudú mať zľutovanie.“

Balkis pokrčil plecami. „Ktovieako blízko ešte asi nie sú, lebo inak, keď celému Impériu hrozí záhuba, boli by už udreli… A veľa času im nezostáva. Aby prišli k nejakým záverom, Arvardan sa najprv musí stretnúť so Schwartzom, a tak vám už teraz môžem predpovedať, čo sa stane.“

„Počúvam.“

„Schwartza treba dakde odpratať a počkať, kým sa všetko trochu utíši.“

„Ale kam?“

„Aj to vieme. Do Ústavu ho doviezol akýsi muž, zrejme farmár. Jeho opis nám dodal Shektov technik i Natter. Prešli sme si o-sobné údaje všetkých farmárov v okruhu sto kilometrov od Chica a Natter ho identifikoval ako Arbina Marená. Jeho svedectvo nezávisle potvrdil aj technik. Nenápadne sme si toho človeka preverili a zdá sa, že ukrýva svokra, bezmocného mrzáka, ktorý sa vyhýba Šesťdesiatke.“

Premiér udrel do stola. „Takých prípadov začína byť čoraz viac, Balkis. Treba sprísniť…“

„O to teraz nejde, Vaša Excelencia. Dôležitý je fakt, že farmára, ktorý takto porušil Nariadenie, možno vydierať.“

„Ach…“

„Shekt i jeho prišeleckí spojenci potrebujú práve takúto skrýšu, nejaké miesto, kde Schwartz môže v bezpečí prečkať dlhší čas, čo by v Ústave, prirodzene, nešlo. Tento farmár, zrejme celkom bezmocný a naivný človek, sa im na to výborne hodí. Budeme ho teda sledovať a zo Schwartza takisto nespustíme oči… Napokon budú nútení zorganizovať ďalšie stretnutie s Arvardanom a tentoraz nás zastihnú pripravených. Je vám teraz už všetko jasné?“

„Áno.“

„Chválazemi. Tak vás už nebudem zdržovať.“ A s ironickým úsmevom dodal: „Prirodzene, s vaším dovolením.“

Premiér súhlasne kývol rukou a zdalo sa, že si jeho sarkazmus ani nevšimol.

Tajomník kráčal do kancelárie. Stávalo sa mu, keď bol sám, že nevedel udržať na uzde myšlienky, ktoré sa mu zatúlali až do najtajnejších zákutí mysle.

Prestal sa zaoberať doktorom Shektom, Schwartzom, Arvardanom, a najmenej zo všetkých ho zaujímal premiér.

V duchu videl planétu Trantor, odkiaľ bola z obrovskej metropoly riadená celá galaxia. Pred očami sa mu vynoril obraz veľkolepého paláca, ktorého špicaté veže a smelé oblúky nikdy v skutočnosti nevidel, práve tak ako nijaký iný pozemšťan. Predstavoval si neviditeľné nite moci a slávy, ktoré ako pavučina omotávajú jednotlivé planéty a zbiehajú sa v tomto paláci v rukách vládcu, ktorý napokon je tiež len človek.

Ustavične sa mu vracala jediná utkvelá myšlienka — predstava moci, ktorá nositeľovi môže už za živa dopriať pocit všemocnosti, a pritom je sústredená v rukách niekoho, kto je napokon tiež len človek.

Len človek! Ako on sám!

Azda by raz mohol byť…

11
Zmena

JOZEF SCHWARTZ SI LEN HMLISTO uvedomoval okamih, kedy sa vlastne zmenil. Veľa ráz sa v hlbokom nočnom tichu — noci boli teraz oveľa tichšie; naozaj boli kedysi plné ruchu, svetiel a hemženia miliónov ľudí? - usiloval vystopovať jej začiatok. Rád by bol povedal: tu, v tejto chvíli sa to začalo meniť.

Spomínal na hrozný, šokujúci deň, keď odrazu zostal celkom sám v cudzom svete; spomínal naň len hmlisto, tak ako na niekdajšie Chicago. A potom nasledovala cesta do Chica a jej čudné, prekvapujúce zakončenie. Často nad tým uvažoval.

Najprv mu dali akési tabletky. Potom sa niekoľko dní zotavoval, neskôr ušiel, blúdil po meste, a napokon bol v obchodnom dome svedkom udalostí, ktoré si nevedel vysvetliť. Možno si ich ani dobre nepamätá. Všetko, čo sa mu stalo, než prišiel do Chica, vnímal nezvyčajne zreteľne a pamäť mu slúžila výborne.

Už vtedy vlastne postrehol, že sa s ním robí niečo neobyčajné. Mimoriadne citlivo vnímal atmosféru, čo ho obklopovala. Starý lekár aj so svojou dcérou boli nesvoji, takmer vyľakaní. Cítil to už vtedy? Alebo to bol iba prchavý dojem, ktorý si neskôr v spomienkach takto zafixoval?

No vtedy, v obchodnom dome, tesne predtým, ako ho ten veľký chlap zadržal — tesne predtým — vycítil, že ho chce chytiť. Vnútorný hlas ho síce varoval neskoro, takže nestačil ujsť, no zároveň mu definitívne potvrdil zmenu, ktorá sa s ním stala.

Odvtedy mával občas bolesti hlavy. Vlastne to ani bolesti neboli. Skôr akési búšenie, akoby sa mu v mozgu rozbehlo ukryté dynamo a rozochvievalo mu celú lebku. V Chicagu nikdy nič podobné nezakúsil, ba ani počas prvých dní v tomto skutočnom svete.

Vari s ním vtedy v Chicu niečo porobili? Tým prístrojom? Tie tabletky boli určite anestetikum. Žeby ho operovali? Keď sa v myšlienkach asi stokrát vrátil až k tomuto bodu, akoby odrazu narazil na nepreniknuteľný múr.

Deň po jeho nevydarenom úteku ho odviezli z Chica a teraz sa mu dni míňali celkom príjemne.

Napríklad Grew v kolieskovom kresle mu nahlas predčítal jednotlivé slová a gestikuloval pritom presne ako tá Póla v Ústave. Až naraz jedného dňa Grew prestal bľabotať nezmysly a začal rozprávať po anglicky. Ale nie, to on — on, Jozef Schwartz — prestal rozprávať po anglicky a začal bľabotať nezmysly. Ibaže teraz to už neboli nezmysly.

Všetko bolo také jednoduché. Čítať sa naučil za štyri dni. Prekvapilo ho to. Kedysi dávno, v Chicagu, mal výbornú pamäť, aspoň si to o sebe myslel, ale aj tak by niečo takéto nezvládol. Grew však nevyzeral prekvapený. Schwartz si nad tým radšej prestal lámať hlavu. Neskôr, keď celé okolie pozlátila jeseň, pomáhal pri poľných prácach. Zvládol ich priam hravo. A opäť si to všimol — nikdy sa nepomýlil. Stačilo mu stručné vysvetlenie a hneď vedel obsluhovať aj tie najzložitejšie mechanizmy. Čakal, kedy jeseň vystrieda zima, ale tá akosi neprichádzala. Celú zimu strávili na poliach, bránili a hnojili pôdu a pripravovali ju na jarné siatie.

Spýtal sa na to Grewa, chcel mu dokonca vysvetliť, ako vyzerá sneh, no ten naňho nechápavo pozeral a potom povedal: „Zmrznutá voda, čo padá z oblakov podobne ako dážď? Tak to sa volá sneh! Viem, že na niektorých planétach existuje, ale nie na Zemi.“

Schwartz odvtedy denne kontroloval teplotu a zistil, že sa takmer nemení — a dni sa pritom krátili, ako sa dalo čakať na severnej pologuli povedzme približne v takej zemepisnej šírke ako niekdajšie Chicago. Často pochyboval, či je vôbec na Zemi.

Skúsil čítať niektoré z Grewových knižných mikrofilmov, no čoskoro sa vzdal. Ľudia síce zostali naďalej ľuďmi, ale odradilo ho, že vôbec nepozná zvyklosti bežného života; ani množstvo historických a sociologických údajov, ktoré sa uvádzali ako samozrejmosť, mu nič nevravelo.

Záhadám nebolo konca. Napríklad ten vždy rovnako teplý dážď, tie kategorické zákazy, že sa musí vyhýbať určitým oblastiam. A potom ho raz večer priveľmi zaujal svetielkujúci horizont a modrastá žiara na juhu…

Po večeri vykĺzol z domu a neprešiel ani dva kilometre, už ho takmer nehlučne dostihol bimot a vo večernom tichu sa ozýval Arbinov zlostný hlas. Zastal a musel sa s ním vrátiť domov.

Arbin sa nahnevane prechádzal hore-dolu a povedal: „Musíš sa vyhýbať všetkým miestam, ktoré svetielkujú v tme.“

„Prečo?“ spýtal sa Schwartz pokojne.

„Lebo je to zakázané,“ zaznela ostrá odpoveď. Po chvíli sa Arbin spýtal: „Vari naozaj nevieš, ako to tam vyzerá, Schwartz?“

Schwartz bezmocne rozhodil ruky.

„Odkiaľ teda prichádzaš? Si vari — Prišelec?“

„Kto je to Prišelec?“

Arbin len pokrčil plecami a odišiel.

Tento večer však mal pre Schwartza mimoriadny význam, lebo práve počas krátkej prechádzky k svetielkujúcemu obzoru sa všetky jeho nepochopiteľné duševné schopnosti vykryštalizovali a splynuli v jedinú — v Duševný dotyk. Aspoň tak ju nazval a ani neskôr nenašiel vhodnejší názov, ktorý by ju presnejšie vystihoval.

Išiel celkom sám v tmavnúcej purpurovej žiare súmraku. Na asfaltovej ceste takmer nebolo počuť jeho kroky. Nikoho nevidel. Nikoho nepočul. Ničoho sa nedotkol.

Ale predsa… Bolo to čosi ako dotyk, ale nie na povrchu tela. Cítil to v mysli… Azda ani nie celkom ako dotyk, ale skôr ako prítomnosť niečoho — ako jemné pohladenie zamatovou látkou.

Pocítil dva — dva dotyky, zreteľne a každý osve. Ten druhý — ako ich má vlastne rozlíšiť? - bol akoby silnejší (nie, to nie je správne slovo), bol zreteľnejší, jednoznačnejší.

A v tej chvíli už vedel, že sa blíži Arbin. Vedel to už päť minút predtým, ako začul šum blížiaceho sa bimotu, desať minút predtým, ako zazrel Arbina na vlastné oči.

Odvtedy sa mu tento pocit čoraz častejšie vracal.

Všimol si, že vždy vycítil prítomnosť Arbina, Loy alebo Grewa v okruhu tridsiatich metrov, hoci vôbec nevedel, kde sú, ba dokonca aj keď si myslel, že by mali byť preč. Spočiatku tomu nechcel veriť, ale neskôr sa mu to už zdalo celkom prirodzené.

Viac ráz si to overoval a zistil, že vždy presne uhádne, kto sa kde nachádza. Vedel ich aj presne rozlíšiť, lebo Duševný dotyk každého človeka bol iný. No nikdy v sebe nenašiel odvahu, aby sa im s tým zdôveril.

Zavše rozmýšľal, čo mal znamenať ten prvý Duševný dotyk, keď sa vtedy vydal k svetielkujúcemu obzoru…

Nebol to ani Arbin, ani Loa, ani Grew. No a čo? Záleží na tom?

Ako sa neskôr ukázalo, záležalo. Raz večer, keď zahnal dobytok do ohrady, spomenul si na Dotyk znova. Spýtal sa Arbina:

„Arbin, čo je v lesíku za Južným pohorím?“

„Nič,“ odvetil mu Arbin mrzuto. „Vládne pozemky.“

„A čo je to?“

Arbin vyzeral podráždený. „Načo to chceš vedieť? Volajú to vládne pozemky, lebo patria premiéroví.“

„A prečo nie sú obrobené?“

„Lebo to neprichádza do úvahy.“ V Arbinovom hlase zaznelo ohromenie. „Kedysi dávno tu bolo veľké mesto. Tie pozemky ležia na najposvätnejších miestach mesta a nikto nesmie na ne vstúpiť. Pozri, Schwartz, ak sa nechceš dostať do maléru, prestaň byť zvedavý a staraj sa o seba.“

„Ale keď je to posvätné miesto, tak tam iste nikto nežije.“

„Uhádol si.“

„Nemýliš sa?“

„Som si tým istý… A ty tam nepchaj nos. Bol by to tvoj koniec.“

„Dobre, nebudem.“

Schwartz, zamyslený a trochu znepokojený, odišiel. Práve z toho lesíka vychádzal vtedy prvý Duševný dotyk, bol celkom zreteľný, a

keď teraz nad tým uvažoval, vycítil z neho ešte ďalšiu vlastnosť. Bol to nepriateľský, výhražný Dotyk.

Ale prečo? Prečo?

Ešte vždy sa im s tým nezdôveril. Aj tak by mu neverili, a napokon by mal z toho nepríjemnosti. Aj to vedel. Vedel toho vlastne až priveľa.

V poslednom čase akosi omladol. A nielen fyzicky. Brucho mu spľaslo a plecia zmohutneli, svaly mal pevnejšie a pružnejšie, chutilo mu viac jesť, ale to hádam preto, že pracoval na čerstvom vzduchu. No pozoroval to najmä v inom spôsobe myslenia.

Starí ľudia zabúdajú, ako uvažovali kedysi za mladi, zabúdajú, ako pružne reagovali na nové podnety, zabúdajú na odvážnu mladistvú intuíciu, na svoj niekdajší bystrý úsudok. Navyknú si na ťažko- pádnejšie myslenie, a keďže toto je sprievodným znakom životných skúseností, starí sa pokladajú za múdrejších, ako sú mladí.

Hoci mal Schwartz za sebou kopu životných skúseností, s veľkým potešením skonštatoval, že všetko pochopí na prvý raz, že ak predtým ledva stihol sledovať Arbinovo vysvetľovanie, teraz si ho už domyslí. Uvažuje rýchlejšie ako on.

Výsledkom bol pocit novej mladosti, no oveľa plnší, než aký v ňom mohla vyvolať znovuzískaná fyzická kondícia.

Prešli dva mesiace a odrazu sa všetko vyjasnilo — v besiedke pri partii šachu s Grewom.

Šach sa akýmsi zázrakom nezmenil, iba jednotlivé figúrky sa volali inak. V podstate hra zostala taká, akú si pamätal, a to ho utešovalo. Aspoň v tomto smere ho jeho rozháraná pamäť nesklamala.

Grew ho oboznámil s rozličnými variantmi šachovej hry. Existoval šach pre štyroch, pričom šachovnica každého hráča sa v rohoch dotýkala šachovníc dvoch ďalších hráčov a priestor uprostred vypínala piata šachovnica, nazývaná Územie nikoho. Existoval trojrozmerný šach, pri ktorom bolo na seba priestorovo upevnených osem priehľadných šachovníc a každá figúrka sa mohla pohybovať pozdĺž troch priestorových osí, počet figúr i pešiakov tu bol dvojnásobný a mat bol iba vtedy, keď ho zároveň dostali obidvaja nepriateľskí králi. Existovalo ešte plno ďalších populárnych variantov tejto hry, napríklad o počiatočnom postavení jednotlivých figúr rozhodovala hodená kocka, lebo určité políčka boli pre figúry výhodné; niekedy sa používali aj rozličné nové šachové figúrky s čudesriˆmisáriuŠHch, pôvodný a tradičný, sa nijako nezmenil a v turnaji medzi Schwartzom a Grewom už odohrali prvých päťdesiat partií.

Keď začali hrávať, Schwartz si už ledva pamätal ťahy jednotlivých figúrok, a tak ustavične prehrával. Ale to sa postupne zmenilo a prehry boli čoraz zriedkavejšie. Grew neskôr hrával už pomaly a opatrne, medzi jednotlivými ťahmi vyfajčil neraz aj celú fajku, ale

napokon začal prehrávať jednu partiu za druhou, pričom sa ustavične zlostil a škriepil.

Grew mal biele figúrky a jeho pešiak už postúpil na e4.

„Poďme," súril ho mrzuto. V zuboch pevne stískal fajku a oči mu nervózne behali po šachovnici.

Schwartz si v hustnúcom súmraku sadol k stolu a vzdychol. Partie ho začínali čoraz väčšmi nudiť, lebo už vopred vedel, aký ťah Grew urobí. Bolo to, akoby Grewovi čítal myšlienky. A skutočnosť, že on sám takmer inštinktívne vedel, ako správne odpovedať, vyplývalo vlastne zo zmeny, ktorá sa s ním stala.

Používali „večernú šachovnicu", ktorá v tme tlmene modrasto-oranžovo svietila. Figúrky, cez deň kúsky červenkastej pálenej hliny, sa v tom svetle celkom zmenili. Polovica, sfarbená na bielo, vyzerala ako z chladného lesklého porcelánu, kým na ostatných akoby ustavične poskakovali červené iskričky.

Prvé ťahy šli rýchlo za sebou. Schwartzov pešiak postúpil na e5. Grew vyšiel jazdcom na f3, Schwartz jazdcom na c6. Grewov biely poľný strelec zastal na b5 a Schwartzov vežový pešiak postúpil o jedno pole dopredu, aby ho zahnal na a4. Schwartz potom vyšiel druhým jazdcom na f6.

Pretože v tme nebolo vidieť prsty hráčov, zdalo sa, že sa svetielkujúce figúrky pohybujú po šachovnici samy.

Schwartz bol rozrušený. Možno teraz zistí, že je pomätený, ale musí si to vyjasniť. Znezrady sa spýtal: „Kde to som?"

Grew vyšiel druhým jazdcom na c3, zdvihol hlavu a spýtal sa: „Čože?"

Schwartz nepoznal výraz „krajina" alebo „štát". Spýtal sa: „A-ko sa volá tento svet?" a posunul strelca na e7.

„Zem," odvetil Grew stručne a rázne urobil malú rošádu; najprv preložil vysokú figúrku kráľa a vzápätí aj vežu.

Schwartz sa s jeho odpoveďou neuspokojil. Výraz, ktorý Grew použil, si Schwartz síce vysvetlil ako „Zem", ale čo pod týmto pojmom rozumie Grew? Každá planéta je „Zemou" pre tých, čo ju o-bývajú. Postúpil pešiakom v stĺpci b o dve políčka a Grewov strelec opäť ustúpil, tentoraz na b3. Schwartz a za ním aj Grew postúpili dámskym pešiakom o jedno pole, aby uvoľnili cestu strelcom, pretože boj v centre sa už začínal.

Schwartz sa spýtal tak pokojne a ľahostajne, ako len vedel: „Aký je teraz rok?" Urobil malú rošádu.

Grew sa zarazil. „Čo dnes stále otravuješ? Nechce sa ti hrať? Ale ak ti to urobí radosť, tak teraz je rok osemstodvadsaťsedem." A sarkasticky dodal: „g. e." Zachmúrene sa zahľadel na šachovnicu a rázne poslal dámskeho jazdca do boja na d5.

Schwartz chytro ustúpil jazdcom na a4, kde mal lepšiu pozíciu na

protiútok. Boj sa začal. Grewov jazdec vzal Schwartzovi čierneho strelca, ktorý naposledy zažiaril červeným svetlom a s hlasným klepnutím zmizol v škatuli, kde bude ako padlý bojovník odpočívať až do ďalšej partie. Odvážneho jazdca vzápätí zlikvidovala Schwartzova dáma. V tej chvíli Grewov útok zakolísal a on s prehnanou opatrnosťou premiestnil druhého jazdca do bezpečia na el, kde však bol relatívne neškodný. Schwartz vzápätí vzal jazdcom strelca z b3 a Grew jazdca zobral vežovým pešiakom.

Po chvíli mlčania sa Schwartz potichu spýtal: „A čo je to g. e.?“

„Čože?“ zavrčal Grew mrzuto. „Aha — ty ešte vždy špekuluješ, aký je teraz rok? Teda väčšiu hlúposť — hm, ustavične zabúdam, že si sa len pred mesiacom naučil rozprávať. Ale inak si inteligentný. Tak ty to teda naozaj nevieš? Je rok osemstodvadsaťsedem galaktickej éry — g. e., chápeš? Osemstodvadsaťsedem rokov od založenia Galaktického impéria, osemstodvadsaťsedem rokov od korunovácie Fran-kenna I. A teraz, prosím ťa, si na ťahu.“

Schwartz na okamih zovrel jazdca v dlani. Zmocnilo sa ho nevýslovné sklamanie. „Počkaj,“ povedal a položil jazdca na d7. „Hovoria ti niečo tieto názvy? Amerika, Ázia, Spojené štáty, Rusko, Európa…“ Horúčkovito rozmýšľal, čo ešte vymenovať.

Grewova fajka svetielkovala v tme červenou žiarou a nezreteľné obrysy jeho postavy, zhrbenej nad svetielkujúcou šachovnicou, pôsobili dojmom, že z neho unikol všetok život. Možno pokrútil hlavou, ale Schwartz to v temnote nezbadal. Ani nemusel. Vycítil zápornú odpoveď, akoby ju počul zreteľne.

Skúsil to znova: „Vieš mi povedať, kde by som dostal mapu?“

„Čo ťa po mape,“ zavrčal Grew, „ak nechceš prísť v Chicu o krk. V zemepise sa veľmi nevyznám. Tie názvy, čo si spomínal, som v živote nepočul. Čo znamenajú? Sú to mená nejakých ľudí?“

Prísť o krk? A prečo? Schwartzovi prebehli po chrbte zimomriavky. Vari spáchal nejaký zločin? A Grew o tom vie?

Neisto sa spýtal: „Ale slnko má deväť planét, však?“

„Desať,“ zaznela nekompromisná odpoveď.

Schwartz zaváhal. Nuž, azda objavili ďalšiu, o ktorej nevie. Ale ako to, že o nej vie Grew? Rátal na prstoch a potom sa spýtal: „A ako vyzerá šiesta planéta? Má prstence?“

Grew pomaly postúpil pešiakom v stĺpci f o dve polia na f4 a Schwartz vzápätí svojím pešiakom na f5.

„Máš na mysli Saturn?“ spýtal sa Grew. „Prirodzene, že má prstence.“ Zamyslel sa. Mohol vziať pešiaka buď na stĺpci e, alebo f, no všetky dôsledky si ešte neujasnil.

„A existuje pás asteroidov — malých planét — medzi Marsom a Jupiterom? Chcem povedať, medzi štvrtou a piatou planétou?“

„Áno,“ zahundral Grew. Znova si napchal fajku, zapálil ju a

horúčkovito uvažoval. Schwartz vycítil jeho nerozhodnosť, rozčuľovala ho. Teraz, keď si ujasnil identitu Zeme, boli preňho šachy tou najbezvýznamnejšou hlúposťou. V mozgu mu vírili nespočetné otázky a jedna mu vykĺzla z úst.

„Tvoje mikrofilmy kníh teda nie sú výmysly? Existujú aj iné svety? Obývané?“

Grew teraz zdvihol hlavu od šachovnice a očami ho márne hľadal v tme. „To myslíš vážne?“

„Existujú, či nie?“

„Pri galaxii! Vidím, že naozaj nevieš o ničom!“

Schwartz sa zahanbil za nevedomosť. „Prosím ťa-“

„Prirodzene, že existujú. Celé milióny! Obývané sú všetky hviezdy, ktoré vidíš, a väčšina tých, ktoré nevidieť. Všetky sú časťou Impéria.“

Schwartz v mysli počul tichú ozvenu Grewových zápalistých slov, akoby preskakovali z Grewovho mozgu rovno do jeho. Takáto schopnosť duševného kontaktu akoby sa zo dňa na deň zväčšovala. Možno onedlho bude počuť v duchu tie tiché slová, hoci ich človek, ktorý si ich bude myslieť, nevysloví.

A v tej chvíli mu prvý raz zišlo na um aj iné vysvetlenie, ako to, že zošalel. Žeby nejako precestoval časom? Žeby napríklad prespal celé stáročia?

„A kedy sa toto všetko vytvorilo, Grew?“ spýtal sa prišikrteným hlasom. „Koľko rokov uplynulo odvtedy, čo Zem bola jediná obývaná planéta?“

„Čo tým sleduješ?“ Grew odrazu zvážnel. „Vari patríš k Bratstvu?“

„Ku komu? Nie, nepatrím, ale nebola Zem kedysi dávno jedinou obývanou planétou?… Čo ty na to?“

„Bratstvo tak tvrdí,“ povedal Grew zachmúrene, „ale ktovie, ako to bolo? Kto to naozaj vie? Všetky ostatné planéty sú už odjakživa obývané, aspoň čo ja viem.“

„No dobre, ale ako dlho?“

„Povedal by som, že tisíce rokov. Päťdesiattisíc, stotisíc — ťažko povedať.“

Tisíce rokov! Schwartz sa len s námahou ovládol, aby zdesene nezastonal. A to všetko medzi dvoma krokmi? Jeden výdych, chvíľka, sekunda — a preskočil tisíce rokov? Cítil, ako naňho opäť idú mdloby. To, že sa mu podarilo identifikovať slnečnú sústavu, bola iba náhoda, útržkovité spomienky, ktoré premkli cez túto hustú hmlu.

Ale Grew už robil ďalší ťah — vzal mu pešiaka z f5 a Schwartz si takmer mechanicky uvedomil, že to bolo nesprávne. Ťahy teraz na seba nadväzovali takmer automaticky. Zobral vežou predného zo zdvojených bielych pešiakov na stĺpci f. Biely jazdec postúpil na f3. Schwartzov strelec sa presunul na b7 a Grew nasledoval jeho príklad a

presunul strelca na d2.

Schwartz sa pred rozhodujúcim útokom na chvíľu zarazil. Spýtal sa: „A Zem nad tým vládne, však?“

„Nad čím?“

„Nadlmpé…“

Grew mu však nedal dohovoriť a skríkol, až sa figúrky roztrias-li. „Počuj, už mám tých tvojich otázok po krk. Čo ti naozaj haraší? Ako by Zem mohla niekomu vládnuť?“ Ozval sa tichý šuchot a Grew s kolieskovým kreslom obišiel stôl. Schwartz zacítil, ako mu hmatkajúce prsty zovreli ruku.

„Pozri! Pozri tamto!“ zachrčal Grew. „Vidíš ten obzor? Vidíš, ako svetielkuje?“

„Áno.“

„Tak takáto je Zem — celá Zem. Okrem niekoľkých fliačikov, ako je tento.“

„Nerozumiem.“

„Zemský povrch je rádioaktívny. Vychádza z neho rádioaktívne žiarenie, vždy vychádzalo a aj bude vychádzať. Nič tu nerastie. Nikto tu nemôže žiť… To si naozaj nevedel? A čo myslíš, načo je Šesťdesiatka?“

Hnev ho prešiel. Vrátil sa na svoju stranu stola. „Si na ťahu.“

Šesťdesiatka! Opäť pocítil Duševný dotyk, tentoraz s podtónom neurčitej hrozby. Kým nad tým stiesnene uvažoval, jeho figúrky akoby hrali samy. Pešiak zo stĺpca e zobral Grewovho pešiaka z f4. Čierny jazdec sa premiestnil na d4 a Schwartzova veža ustúpila na g5. Čierny jazdec sa vrátil na f3, aby na ňu opäť zaútočil, a Schwartzova veža sa premiestnila na g4. Schwartzov krajný pešiak postúpil na h3 a veža zaútočila. Zobrala pešiaka z g2 a dala šach. Grew zobral vežu kráľom, no vzápätí sa na g5 objavila Schwartzova dáma a dala mu šach. Grewov kráľ sa chytro stiahol na hl a Schwartz poslal do útoku aj jazdca, ktorého presunul na e5. Grew presunul dámu na e2, aby lepšie zmobilizoval obranu, a Schwartz mu odpovedal tak, že dámu posunul dopredu o dve polia na g3; prichádzalo k boju zblízka. Grew nemal na výber: pritiahol dámu na g2, takže si pani kráľovné stáli tvárou v tvár. Do boja teraz zasiahol aj Schwartzov jazdec, ktorý zobral bieleho jazdca na D, a keď sa napadnutý biely strelec chytro presunul na c3, jazdec odskočil na d4. Grew po chvíľke rozmýšľania dámou zobral čierneho strelca na konci diagonály na b7.

Potom si uľahčené vydýchol. Jeho mudrlantský protivník mal ohrozenú vežu nasledujúcim šachom a biela dáma mohla v radoch čierneho spôsobiť hotové krviprelievanie. A navyše mal výhodu veže proti pešiakovi.

„Si na ťahu,“ povedal uspokojené.

„Čo je — čo je to Šesťdesiatka?“ spýtal sa Schwartz.

V Grewovom hlase zaznel ostrý nepriateľský tón. „Prečo sa pýtaš? O čo ti ide?“

„Prosím ťa,“ poprosil ho Schwartz pokorne. Cítil sa veľmi zronený. „Nič zlé tým nesledujem. Iba neviem, kto som a čo sa so mnou stalo. Možno som stratil pamäť.“

„Najskôr,“ zaznela pohŕdavá odpoveď. „Unikáš pred Šesťdesiatkou? Ale povedz pravdu.“

„Veď ti vravím, že neviem, čo je to Šesťdesiatka!“

Zrejme Grewa presvedčil. Nastalo dlhé mlčanie. Schwartz cítil, ako sa v Grewovej mysli rodí čosi hrozivé, no celkom tomu nerozumel.

Napokon Grew pomaly začal: „Šesťdesiatka sú tvoje šesťdesiate narodeniny. Zem uživí iba dvadsať miliónov ľudí. Aby človek smel žiť, musí byť produktívny. Ak nie si produktívny, nemáš právo žiť. A po šesťdesiatke už nie si produktívny.“

„Takže…“ Schwartz ohromene otvoril ústa.

„Odstránia ťa. Bezbolestne.“

„Zabijú?“

„To nie je vražda,“ odsekol Grew odmerane. „Musí to tak byť. Na iných planétach nás neprijmú a nejako musíme uvoľniť miesto svojim deťom. Staršia generácia musí ustúpiť mladšej.“

„A čo ak sa niekto neprizná, že už má šesťdesiat?“

„Čo by z toho mal? Život po šesťdesiatke nie je nijaká slasť… Každých desať rokov robia sčítanie, aby odhalili bláznov, čo chcú načierno žiť dlhšie. Okrem toho vek každého je zaregistrovaný.“

„Ale môj nie.“ Vykĺzlo Schwartzovi skôr, ako si to stihol uvedomiť. „Okrem toho budem mať teraz len päťdesiat.“

„Na tom nezáleží. Môžu si to zistiť podľa tvojho kostného tkaniva. To si nevedel? Nedá sa to nijako utajiť. Tentoraz ma už dostanú… Si na ťahu.“

Schwartz si výzvu nevšímal. „Chceš povedať, že ťa…“

„Samozrejme, mám síce len päťdesiatpäť, ale vidíš moje nohy. Nemôžem už pracovať, chápeš? Naša rodina je zaregistrovaná ako trojčlenná a výšku dávok nám tiež určili na tri osoby. Keď som dostal porážku, mali to oznámiť, a znížili, by nám kvótu dávok. Ale mňa by postihla predčasná Šesťdesiatka, a to by Arbin s Loou neurobili. Sú blázni, lebo odvtedy musia omnoho viac pracovať — až kým si neprišiel ty. A na budúci rok ma aj tak dostanú… Si na ťahu.“

„Na budúci rok je sčítanie?“

„Áno… Si na ťahu.“

„Počkaj!“ poprosil ho Schwartz naliehavo. „A to každého odstránia po šesťdesiatke? Neexistujú nijaké výnimky?“

„Pre takých ako si ty alebo ja určite nie. Celý život smie prežiť iba premiér a členovia Bratstva strážcov tradícií; a ešte zopár vedcov

alebo mimoriadne významných osobností. Ale len málokomu udelia výnimku. Takým dvanástim do roka… Si na ťahu!“

„Kto rozhoduje o udelení výnimky?“

„Prirodzene, premiér. Tak hráš, či nie?“

Schwartz vstal. „Už sme dohrali. Zmatoval by som ťa piatym ťahom. Vezmem dámou pešiaka na h3 a dám ti šach; musíš ustúpiť kráľom na gl; znova ťa budem šachovať jazdcom na e2; musíš postúpiť kráľom na f2; potom ťa budem šachovať dámou na g3, a keď ustúpiš kráľom na hl, zmatujem ťa dámou na h3. Pekná partia,“ dodal.

Grew dlho hľadel na šachovnicu a potom ju s nazlosteným výkrikom zhodil zo stola. Žiariace figúrky sa rozkotúľali po trávniku.

„Rozptyľovali ma tie tvoje táraniny,“ zavyl Grew.

Schwartz ho však nevnímal. Nevnímal vlastne nič, len zúfalú túžbu uniknúť Šesťdesiatke. Lebo hoci Browning kedysi povedal:

Zostarni so mnou!

To najkrajšie nás ešte len čaká… to bolo kedysi dávno na Zemi, obývanej miliardami ľudí a oplývajúcej hojnosťou. To najkrajšie, čo ho čaká teraz, je Šesťdesiatka — a s ňou smrť.

Schwartz už mal šesťdesiatdva rokov.

Šesťdesiatdva…

12
Myseľ, ktorá zabíjala

SCHWARTZOVE ÚVAHY NA SEBA LOGICKY nadväzovali. Keďže nechce zomrieť, musí odísť z farmy. Ak zostane, pri sčítaní ho nájdu a čaká ho smrť.

Musí teda odísť. Ale kam?

Existuje akési — čo to bolo, nemocnica? — miesto v Chicu. Tam sa oňho už raz postarali. A prečo? Lebo bol „prípad“. Ale vari teraz už nie je? A navyše teraz vie rozprávať, mohol by im všetky symptómy opísať, čo predtým nevedel. Mohol by im dokonca povedať aj o Duševnom dotyku.

Alebo azda tú schopnosť majú všetci? Ako by to zistil?… Ale ostatní ju zrejme nemajú. Arbin, Loa a Grew celkom určite nie. To vedel. Tí nikdy nevytušili jeho prítomnosť, kým ho nevideli alebo nezačuli. Napríklad Grewa by v šachu nikdy neporazil, keby Grew poznal…

Ale veď šach je všeobecne známa hra. No nedal by sa hrať, keby všetci mali schopnosť Duševného dotyku. Aspoň nie regulárne.

Je teda iný ako ostatní, psychologická zvláštnosť. Možno ho ako takého nečaká ktovieako veselá budúcnosť, no aspoň si zachráni život.

A to ešte nezvážil všetky nové možnosti, čo sa pred ním otvárajú. Povedzme, že ho nepostihla strata pamäti, ale akýmsi záhadným spôsobom prekročil hranicu času. Teda nielenže vníma Duševný dotyk, ale navyše je človekom z minulosti. Čiže je aj historickou, archeologickou zvláštnosťou: jednoducho ho nemôžu zabiť. Pravda, ak mu uveria.

Ten lekár by mu uveril. Keď ho vtedy ráno Arbin zaviezol do Chica, bol celý zarastený. Pamätá si to celkom zreteľne. A odvtedy mu prestala rásť brada aj fúzy; zrejme s ním niečo porobili. To znamená, že lekár si iste pamätá, že on, Schwartz, bol vtedy zarastený. A to by bol závažný argument. Grew a Arbin sa nepotrebovali holiť.

Grew mu raz povedal, že iba zvieratá majú chlpy na tvári. Musí sa teda dostať k tomu lekárovi. Ako sa volal? Shekt?… Áno, Shekt.

Lenže sa v tomto hroznom svete akosi nevyznal. Keby sa v noci vydal neznámym krajom, určite by sa dopustil niečoho zakázaného, dostal by sa do nejakej rádioaktívnej zóny alebo niečo podobné. A preto sa s odvahou človeka, ktorý nemá čo stratiť, vybral v jedno popoludnie na autostrádu.

Teraz ho čakajú až na večeru, a dovtedy už bude ďaleko. Oni totiž nie sú obdarení Duševným dotykom, ktorý by ich varoval.

Prvú polhodinu bol priam rozjarený; takýto pocit od začiatku

všetkých nešťastných udalostí ešte nezažil. Konečne sa zmohol na nejaký čin, robí niečo, čím sa bráni tlaku okolia. A navyše si to premyslel, nie ako vtedy, keď bezhlavo ušiel v Chicu.

A na svoj vek sa drží celkom dobre. Ešte im ukáže.

V tej chvíli zostal ako prikovaný. Zastal uprostred autostrády, lebo si uvedomil vtieravú prítomnosť čohosi, na čo už takmer zabudol.

Pocítil čudný, neznámy Dotyk; prvý raz ho postrehol, keď sa vybral k svetielkujúcemu horizontu a Arbin ho dohonil: Dotyk prichádzal z vládnych pozemkov.

A teraz tu bol opäť- niekto kráča za ním, sleduje ho.

Pozorne načúval, či lepšie povedané, sústredil sa, aby čo najzreteľnejšie vnímal všetko, čo mu prezrádza Dotyk. Ten ktosi sa nepribližoval, ale sústreďoval pozornosť len naňho. V Dotyku bolo cítiť opatrnosť i akési nepriateľstvo, ale nie bezprostredné nebezpečenstvo.

Vyjasnili sa aj ďalšie skutočnosti. Prenasledovateľ ho nechce stratiť z očí a je ozbrojený.

Schwartz sa takmer automaticky obrátil a skúmavo si prezeral okolie.

A Dotyk sa v okamihu zmenil.

Razom sa v ňom zjavila zvýšená opatrnosť, akoby mal určité obavy o vlastnú bezpečnosť a pochybnosti, či sa mu jeho zámer, nech už bol akýkoľvek, vydarí. Aj skutočnosť, že je ozbrojený, náhle vystúpila do popredia, akoby cudzinec uvažoval, či v prípade potreby použiť zbraň.

Schwartz dobre vedel, že bez zbrane je celkom bezmocný. Vedel aj to, že neznámy ho radšej zabije, len aby sa mu nestratil z očí; zabil by ho aj pri prvom neopatrnom pohybe… A ešte vždy nikoho nevidel.

Schwartz sa teda obrátil a pokračoval v ceste; vedel, že neznámy sa drží kúsok za ním, aby ho mohol kedykoľvek zabiť. Cítil, ako mu tuhne chrbát v očakávaní čohosi neznámeho. Čo cíti človek, keď umiera?… Čo vlastne?… Myšlienka sa mu ustavične vracala v rytme krokov, pulzovala v hlave a prenikala do podvedomia; cítil, že to už dlho nevydrží.

Jediná záchrana je sledovať Dotyk neznámeho. Iste postrehne náhle zvýšenie napätia, čo mu prezradí, že neznámy už namieril zbraň a chystá sa stisnúť kohútik či stlačiť gombík laseru. V tej chvíli sa musí vrhnúť na zem, potom utekať…

Ale prečo? Ak prišli vykonať Šesťdesiatku, prečo ho rovno nezabili?

Teória, že sa sem akýmsi tajomným spôsobom preniesol z iného času, sa mu už nezdala taká presvedčivá; asi to bude predsa len strata pamäti. Možno je dajaký zločinec, nebezpečný človek, ktorého treba neustále sledovať. Alebo bol predtým vysokým úradníkom, ktorého

nechcú jednoducho zabiť, ale potrebujú ho verejne odsúdiť. Možno tú stratu pamäti spôsobilo jeho podvedomie, aby ho uchránilo pred vedomím nejakej veľkej viny.

A tak teraz kráčal po opustenej autostráde za neistým cieľom a za ním sa zakrádala smrť.

Začalo sa stmievať a zdvihol sa chladný vietor. Ako všetko, aj počasie bolo akési popletené. Schwartz usudzoval, že bude asi tak december, a západ slnka o pol piatej tomu aj zodpovedal, no vietor mu nijako nepripomínal ľadové vetriská, na aké bol Schwartz v tomto ročnom období zvyknutý.

Už dávnejšie usúdil, že mierne podnebie tejto planéty (je to vôbec Zem?) nie je závislé len od slnečných lúčov. Aj rádioaktívna pôda vydávala určité teplo, na jednotku plochy síce malé, no pri miliónoch štvorcových kilometrov obrovské.

Po zotmení sa Dotyk neznámeho stal zreteľnejší. Akoby sa rozhodoval nadviazať kontakt. Sledovanie v šere bolo dosť náročné. Pozoroval ho aj vtedy v noci, keď sa vybral k svetielkujúcemu obzoru. Vari to už druhý raz nechce riskovať?

„Hej! Hej, kamoš!“

Nosový hlas zaznel prenikavo. Schwartz stuhol.

Pomaly, ťarbavo sa obrátil. Drobná postava, ktorá sa k nemu blížila, mu zakývala rukou, no v hustnúcom šere ju zreteľne nevidel. Neznámy sa nenáhlivo približoval. Schwartz čakal.

„Zdravíčko. Fajn, že som vás vymákol. Motať sa tu sám nie je bohvieaká zábava. Môžem sa pridať?“

„Zdravím vás,“ odvetil Schwartz otupené. To je ten Dotyk. To je ten človek, ktorý ho sledoval. Tvár sa mu zdá akási povedomá. Videl ju kdesi v tých zmätených dňoch v Chicu.

A v tej chvíli aj neznámy dal najavo, že ho spoznáva: „Čujte, veď my sa poznáme! No jasné!… Nepamätáte sa na mňa?“

Schwartz si nebol istý, či by za iných okolností a v inom čase uveril alebo neuveril jeho úprimnosti. Teraz však jasne vedel, že pod tenkým závojom predstieraného prekvapenia sa skrývajú hlboké spodné prúdy, a Dotyk mu vravel — priam kričal — že šťúply chlapík s očami ako nebožiece ho dobre pozná už od začiatku. Pozná ho a má pre každý prípad naporúdzi aj zbraň.

Schwartz pokrútil hlavou.

„Ale určite,“ presviedčal ho chlapík. „Videli sme sa v tom obchodnom dome. Dostal som vás odtiaľ.“ Skrútil sa v záchvate neúprimného smiechu. „Mysleli si, že máte horúčku z ožiarenia. Určite sa na to pamätáte.“

Schwartz si naozaj hmlisto spomínal. Bol tam takýto chlapík, a ešte aj plno iných, najprv ich nechceli pustiť, ale potom im uvoľnili cestu.

„Áno,“ prisvedčil. „Teší ma, že vás opäť stretávam.“ Nebolo to ktovieaké duchaplné, no Schwartz si nevedel nič lepšie vymyslieť a šťúplemu chlapíkovi to zrejme bolo jedno.

„Volám sa Natter,“ predstavil sa a podal mu mľandravú ruku. „Vtedy sme sa ani nestihli porozprávať — dalo by sa povedať, že v tej chvíli išlo o vážnejšie veci — ale som rád, že sa opäť naskytla príležitosť. Zoznámme sa.“

„Schwartz.“ A krátko sa dotkol dlaňou ruky toho druhého.

„Prečo idete pešo?“ vyzvedal Natter. „Máte niekam namierené?“

Schwartz pokrčil plecami. „Len sa tak prechádzam.“

„Stopár? Aj ja to robievam! Celý rok sa potĺkam po cestách — človeka to aspoň trochu preberie.“

„Čože?“

„Viete, hneď mi býva lepšie. Človek dýcha svieži vzduch a cíti, ako mu búši srdce, no nie?… Ale dnes som zašiel priďaleko. Nechce sa mi vracať potme samému. Teraz mi spoločník dobre padne. Kam idete?“

Natter sa ho už druhý raz spýtal, kam ide, a Dotyk jasne potvrdil, že ho to veľmi zaujíma. Schwartz si nebol istý, dokedy sa bude môcť vyhýbať odpovedi. V mysli neznámeho cítil neodbytnú zvedavosť. A tú len tak nejaké klamstvo neuspokojí. Schwartz sa navyše nevyznal v tomto novom svete natoľko, aby vedel klamať.

„Idem do nemocnice,“ odvetil.

„Do nemocnice? Do akej nemocnice?“

„Bol som v nej vtedy v Chicu.“

„Aha, vy myslíte Ústav. Tam som vás vtedy odviedol z toho obchodného domu.“ Úzkosť a napätie neznámeho narastali.

„Idem za doktorom Shektom,“ pokračoval Schwartz. „Poznáte ho?“

„Počul som o ňom. Vraj je to veľké zviera. Vari ste chorý?“

„Nie, ale raz za čas sa im mám prísť ukázať.“ Uverí mi?

„A to idete pešo?“ začudoval sa Natter. „Neposlal po vás ani bimot?“ Zrejme to nebola šikovná výhovorka.

Schwartz rozpačito mlčal.

Natter sa odrazu rozjaril. „Pozrite, kamoš, len čo prídeme k prvej verejnej rádiostanici, objednám z mesta taxík. Príde nám oproti.“

„Verejnej rádiostanici?“

„Isteže, sú popri celej autostráde. Pozrite, tamto je jedna.“

Vykročil smerom k nej a Schwartz odrazu skríkol: „Stojte! Ani krok!“

Natter zastal, a keď sa obrátil k Schwartzovi, na tvári mal chladný, nepriateľský výraz. „Čo sa vám nezdá, priateľko?“

Schwartz zistil, že novým jazykom nevládze vychrliť na neznámeho všetky slová, ktoré sa mu tisnú na jazyk. „Mám toho

divadla po krk. Viem, kto ste a čo chcete urobiť. Máte v úmysle niekomu oznámiť, že idem za doktorom Shektom. Budú na mňa čakať v meste a pošlú za nami aj bimot. A viem, že ma pri pokuse o útek zabijete.“

Natter sa zachmúril. Zamrmlal si pre seba: „To posledné si sakramentsky uhádol…“ Schwartz jeho slová síce nepočul, ale vďaka Duševnému dotyku ich vnímal zreteľne.

Natter nahlas povedal: „Šéfko, vy ste ma dobre nepochopili. A teraz by ste sa do mňa najradšej pustili.“ Ustúpil dozadu a ruka sa mu už zakrádala k boku.

A vtedy sa Schwartz prestal ovládať. Zúrivo zamával rukami. „Prečo mi nedáte pokoj? Čo som vám urobil?… Choďte preč! Zmiznite!“

Z hrdla sa mu vydral chrapľavý výkrik, čelo mal zvraštené od nenávisti a strachu pred kreatúrou, ktorá sa za ním ustavične zakráda a ktorej myseľ je plná zla. Schwartzove emócie sa vzopäli a zaútočili na Dotyk, aby sa zbavili jeho zlovestnej prítomnosti, zbavili sa jeho jedovatého dychu…

A odrazu sa Dotyk stratil. Nečakane a úplne zmizol. Hlavou mu preblesol pocit neznesiteľnej bolesti — nie vlastnej, toho druhého — a nastala prázdnota. Dotyk sa stratil. Vymizol mu z mysle, ako keď zovretá päsť ochabne a bezvládne klesne.

Natter ležal na tmavej autostráde ako hŕbka šiat. Schwartz k nemu váhavo prikročil. Natter bol dengľavý, ľahko ho prevrátil na chrbát. V tvári mal hlboko vrytý výraz smrteľnej agónie. Strhané črty zostávali nehybné, neuvoľnili sa. Schwartz mu chcel nahmatať pulz, ale nijaký necítil.

Zdesil sa nad sebou samým a vzpriamil sa.

Zavraždil človeka!

A vzápätí sa ho zmocnilo ohromenie…

Veď sa ho ani nedotkol! Zabil ho len vlastnou silou nenávisti, tým, že zaútočil na jeho Duševný dotyk.

Akými schopnosťami je ešte obdarený?

Rýchlo sa rozhodol. Prehľadal Natterovi vrecká a našiel peniaze. Výborne! Môžu sa mu zísť. Telo odvliekol kúsok od cesty a ukryl ho vo vysokej tráve.

Ešte zo dve hodiny kráčal a nijaký Dotyk ho už nevyrušil.

Vyspal sa na lúke pod holým nebom a na druhý deň ráno po ďalších dvoch hodinách chôdze dorazil na predmestie Chica.

Chico bolo iba dedinou v porovnaní s Chicagom, na aké sa Schwartz pamätal; na uliciach len kde-tu stretával ľudí. No aj tak spočiatku vnímal mnoho Dotykov. Bol celkom ohromený a zmätený.

Také množstvo! Niektoré boli ľahostajné a roztržité, iné intenzívne a zvedavé. V mysliach niektorých okoloidúcich akoby

ustavič- ne vybuchovali drobné explózie; iným v hlavách spokojne dozrievali spomienky na nedávne raňajky.

Schwartz sa spočiatku pri každom náhodnom Dotyku strhával a obzeral sem a tam, lebo ho zakaždým vzťahoval na seba; ale za hodinu sa naučil nevšímať si ho.

V ušiach mu znela aj záplava slov, hoci ľudia prechádzali popri ňom mlčky. To bolo čosi nové a začal sústredene počúvať. Boli to iba útržkovité vety, čudné, nedokončené a roztratené, akoby z veľkej diaľky… A spolu s nimi vnímal zároveň rozličné emócie a nálady, ktoré by ani nevedel pretlmočiť — celý svet mu pripomínal vriaci kotol, ktorý však vidí iba on.

Zistil, že jeho myseľ vie preniknúť aj do budov, akoby ju mal priviazanú na remienku, a keď remienok uvoľní, myseľ sa dostane aj do tých najmenších škár v budove a donáša mu odtiaľ najtajnejšie myšlienky tých, čo boli vnútri.

Pred mohutnou budovou s kamenným priečelím sa zarazil. Tí v nej (nech už to bol ktokoľvek) išli po ňom. Zabil ich špicľa, no určite sa zjavia aj ďalší — tí, ktorých chcel špiceľ privolať. Azda by bolo najlepšie na pár dní sa niekam ukryť, ale ako to urobiť?… Nájsť si prácu?…

Zastal pred ďalšou budovou. Akýsi slabý Duševný dotyk mu signalizoval, že by tu mohol dostať prácu. Prijímali pracovníkov do textilky — a on bol kedysi krajčír.

Vošiel dnu, ale nikto si ho nevšímal. Chytil kohosi za plece.

„Kde sa môžem uchádzať o miesto?“

„Tamtie dvere!“ Vzápätí pocítil podráždený a podozrievavý Dotyk.

Vošiel do dverí a tam ho chudý chlapík s končistou bradou zasypal paľbou otázok a nadieroval do kvalifikačného počítača Schwartzove odpovede.

Schwartz mu rozpačito a neisto servíroval výmysly a polopravdy.

Personálny úradník sa s ním spočiatku rozprával bez najmenšieho záujmu. Otázky išli rýchlo za sebou: „Vek?… Päťdesiatdva? Hmm. Zdravotný stav?… Ženatý?… Prax?… Pracovali ste s textíliami?… S akými?… Termoplastické? Elastometrické?… Čo tým chcete povedať, všelijakými?… Kde ste naposledy pracovali?… Hláskujte mi to… Vy nie ste z Chica, však?… Ukážte mi papiere… Ak sa tu chcete zamestnať, musíte ich doniesť… Aké je vaše registračné číslo?…“

Schwartz pomaly cúval k dverám. Nerátal, že sa to takto vyvinie. A Dotyk úradníka sa začínal meniť. Vycítil v ňom podozrievavosť a obozretnosť. Pod falošnou prívetivosťou a dobrosrdečnosťou sa skrývalo nepriateľstvo, ktoré znamenalo blížiace sa nebezpečenstvo.

„Vyzerá to tak,“ povedal Schwartz nervózne, „že sa na tú prácu nehodím.“

„Ale nie, len poďte ďalej,“ pokývol mu muž. „Niečo tu pre vás nájdeme. Len musím najprv pozrieť do našich materiálov.“ Usmieval sa, ale jeho Dotyk bol už teraz jednoznačne nepriateľský.

Stisol gombík bzučiaka na stole. Schwartz sa v náhlej panike rozbehol k dverám. „Zadržte ho!“ vykríkol úradník a vyskočil spoza stola. Schwartz v mysli zlostne zaútočil na jeho Dotyk a začul za chrbtom ston. Chytro sa obzrel ponad plece. Personálny úradník s tvárou skrivenou od bolesti sedel na zemi a zvieral si rukami sluchy. Ďalší z úradníkov sa skláňal nad ním, ale na jeho pokyn sa rozbehol k Schwartzovi, ktorý už dlhšie nečakal.

Vybehol na ulicu, uvedomujúc si, že je zrejme po ňom vyhlásené pátranie, že oznámili jeho opis a že personálny úradník ho akiste spoznal.

Bezhlavo sa rozbehol ulicami mesta. Pútal na seba oveľa väčšiu pozornosť ako predtým, lebo ulice už boli plné ľudí — podozrenie, všade podozrenie — lebo beží, lebo má dokrkvané šaty, ktoré sú mu pritesné…

V množstve Dotykov, zmätený, vystrašený a zúfalý, nepostrehol, že sa k nemu blížia ozajstní nepriatelia, ktorí nemajú len podozrenie, ale istotu; a tak si ani nestihol uvedomiť, že mu hrozí neuro-nický korbáč.

Odrazu pocítil v celom tele strašnú bolesť, ktorá ním prenikla ako šľahnutie bičom a zavalila ho ako skalná lavína. Niekoľko sekúnd akoby padal z vysokého útesu a potom všetko pohltila tma.

13
Washennské intrigy

BUDOVY A POZEMKY UNIVERZITY BRATSTVA vo Washenne pôsobia dojmom nezvyčajnej dôstojnosti. Vládne tu ovzdušie prísnej disciplíny a rovnako vážne sa tvária aj hlúčiky študentov z mladších ročníkov, ktorí sa večer prechádzajú pod stromami na štvorcovom nádvorí, kde je vstup povolený len členom Bratstva. Občas po trávniku prejde niektorý z členov predstavenstva v zelenej tunike, blahosklonne odpovedajúc na pozdravy.

A raz za čas sa tu dokonca zjaví aj sám premiér.

Dnes sem však takmer dobehol, celý zadychčaný, vôbec si nevšímal úctivé pozdravy okoloidúcich, ba bolo mu ľahostajné, že naňho prekvapene pozerajú a potom si so zdvihnutým obočím vymieňajú veľavýznamne pohľady.

Bočným vchodom vošiel do Zákonodarného zhromaždenia a tu sa už, nedbajúc na nič, rozbehol po prázdnej chodbe, kde sa jeho kroky hlasno ozývali. Zabúchal na dvere, ktoré sa otvorili, a premiér vrazil dnu.

Jeho tajomník sedel za malým jednoduchým pracovným stolom a ledva zdvihol hlavu od miniatúrneho televízora, ktorý pozorne počúval a zároveň kĺzal očami po hŕbe akýchsi úradných listín, čo mal pred sebou.

Premiér udrel päsťou na stôl. „Čo to má znamenať? Čo sa vlastne robí?“

Tajomník po ňom chladne blysol očami a odsunul televízor nabok. „Úctivo vás zdravím, Vaša Excelencia.“

„To si môžete odpustiť!“ odsekol premiér netrpezlivo. „Chcem vedieť, čo sa robí.“

„Slovom, ten človek nám ušiel.“

„Ide o toho muža, ktorého Shekt synapsifikoval, toho Prišelca, toho špióna, toho z farmy neďaleko Chica…“

Iste by si bol v rozrušení vymyslel množstvo ďalších prívlastkov, keby ho tajomník nebol ľahostajne prerušil: „Veru o toho.“

„Prečo ste mi to neohlásili? Prečo ma nikdy o ničom neinformujete?“

„Bolo treba okamžite konať, a vy ste boli práve zaneprázdnený. Dovolil som si teda rozhodnúť za vás, podlá svojho najlepšieho svedomia.“

„Áno, vy beriete ohľady na moju zaneprázdnenosť len vtedy, keď chcete rozhodovať bezo mňa. Ale už to viac nestrpím. Nedovolím, aby ste ma obchádzali a robili si za mojím chrbtom, čo chcete. Nie…“

„Nezdržujme sa zbytočne,“ povedal tajomník pokojne a premiér, ktorý už takmer kričal, razom stíchol.

Odkašlal si, potom rozpačito otáľal a napokon sa krotko spýtal:

„Viete nejaké podrobnosti, Balkis?“

„Takmer nijaké. Po dvoch mesiacoch trpezlivého sledovania, ktoré neprinieslo nijaké ovocie, Schwartz odrazu zmizol.“

„A to už ako?“

„Podrobnosti ešte nevieme, ale tu sú ďalšie fakty. Náš agent Natter sa nám dnes v noci ani raz neozval hoci to bolo vopred dohodnuté. Jeho spolupracovníci ho začali hľadať pozdĺž autostrády do Chica. Na svitaní ho našli mŕtveho v jarku pri autostráde.“

Premiér zbledol. „Ten Prišelec ho zabil?“

„Vyzerá to tak, hoci sa to nedá s istotou tvrdiť. Nevideli sme nijaké stopy násilia, iba na tvári mal výraz smrteľnej agónie. Prirodzene, nariadil som pitvu. Možno práve v tej najnešťastnejšej chvíli dostal infarkt.“

„To by bola priam neuveriteľná náhoda.“

„Tiež si myslím,“ zaznela pokojná odpoveď, „ale ak ho zabil Schwartz, nasledujúce udalosti sú ešte záhadnejšie. Rozumiete, Vaša Excelencia, z našich predchádzajúcich analýz jasne vyplývalo, že Schwartz zamieri do Chica, aby sa stretol so Shektom, napokon aj Nattera našli mŕtveho pri autostráde na úseku medzi Marenovou farmou a Chicom. Tak sme vyhlásili pred tromi hodinami celomestské pátranie a podarilo sa nám ho chytiť.“

„Schwartza?“ vykríkol premiér neveriaco.

„Isteže.“

„Ale prečo ste mi to nepovedali hneď?“

Balkis pokrčil plecami. „Vaša Excelencia, čakajú nás dôležitejšie veci. Ako som povedal, Schwartz je v našich rukách. Chytili sme ho veľmi rýchlo a bez problémov a práve to mi akosi nejde dokopy s Natterovou smrťou. Ako by niekto mohol byť taký prefíkaný, že by odhalil a zabil Nattera — veľmi schopného agenta — a zároveň taký hlúpy, že by hneď na druhé ráno prišiel do Chica a celkom otvorene sa zaujímal o miesto v továrni?“

„To že urobil?“

„Presne to… Sú dve možnosti. Buď stihol Shekta alebo Arvardana dajako informovať, a teraz sa dal chytiť, aby odpútal našu pozornosť, alebo sú do hry zapletení aj ďalší agenti, ktorých sme zatiaľ neodhalili a ktorých takto kryje. Tak či onak, nesmieme sa dať ukolísať.“

„Neviem, čo robiť,“ vzdychol si premiér bezmocne a pekná tvár sa mu ustarostené zachmúrila. „Na mňa je to priveľmi zamotané.“

Balkis sa usmial s neskrývaným pohŕdaním a povedal: „O štyri hodiny máte prijať profesora Bela Arvardana.“

„Naozaj? Ale prečo? Ako ho mám odbiť? Nechcem sa s ním stretnúť.“

„Len pokojne. Musíte ho prijať, Vaša Excelencia. Keďže onedlho má sem doraziť celá jeho fiktívna archeologická výprava, je prirodzené, že pokračuje vo svojej hre a príde vás požiadať o oficiálne povolenie preskúmať zakázané územia. Ennius nás varoval, aké má úmysly, a určite dobre pozná všetky podrobnosti tejto frašky. Dúfam, že ho ľahko odbijete nezáväznými rečičkami a pretvárku mu oplatíte pretvárkou.“

Premiér kývol. „Nuž, pokúsim sa.“

Bel Arvardan prišiel privčas, a tak si chvíľu obzeral budovu. Človeku, ktorý dobre pozná architektonické výtvory celej galaxie, sa univerzita Bratstva zdala iba fádnym hranatým žulovým objektom, postaveným v archaickom štýle. Archeológ však mohol z jeho pochmúrnych, až zlovestne strohých tvarov vyčítať, že je dôstojným stánkom pochmúrneho, až zlovestne strohého učenia. Jednoduchosťou akoby symbolizovala spätosť s dávnou minulosťou.

Arvardanove myšlienky sa opäť rozutekali. Dvojmesačná cesta po západnej zemeguli mu vlastne nepriniesla nič potešujúce. Všetko sa zbabralo hneď v prvý deň. Opäť sa ponoril do spomienok na ten prvý deň v Chicu.

Vzápätí sa v duchu nazlostené zahriakol. Bola to nevychovaná a neslýchané nevďačná primitívna pozemšťanka. Prečo by sa mal cítiť vinný? A predsa…

Možno mal s väčším pochopením znášať jej šok, keď zistila, že je Prišelec, taký istý ako dôstojník, ktorý ju urazil a ktorý na svoju arogantnosť napokon doplatil zlomenou rukou. Ako môže vedieť, čo všetko už vytrpela od Prišelcov? A znezrady prišla na to, že aj on patrí k nim.

Možno mal mať viac trpezlivosti… Prečo sa tak náhlil s rozlúčkou? Veď ani nevie, ako sa volá. Akási Póla. Čudné! Veď má dobrú pamäť. Alebo chce podvedome zabudnúť?

To by bolo asi najmúdrejšie. Zabudnúť! Napokon, na čo má spomínať? Na jednu pozemšťanku. Obyčajnú pozemšťanku.

Je zdravotnou sestrou v akejsi nemocnici. Povedzme, že by sa pokúsil nájsť tú nemocnicu. Vtedy v noci, keď sa rozlúčili, vnímal iba jej nejasné obrysy, ale všetko sa to odohralo zrejme v blízkosti tohojedlomatu.

Keď sa pristihol, nad čím uvažuje, opäť mal na seba zlosť. Čo je pomätený? Čo by z toho mal? Ide len o pozemšťanku. Síce peknú, milú, zvodnú…

Ale pozemšťanku!

Vošiel premiér a Arvardan sa v duchu potešil. Aspoň ho vyslobodil zo spomienok na Chico. V hĺbke duše však vedel, že

spomienky sa nedajú vymazať. Dobiedzali ustavične.

Premiér mal nové lesklé šaty. Na tvári ani stopy po neistote či starostiach.

Rozhovor prebiehal naozaj v priateľskom duchu. Arvardan si dal záležať, aby tlmočil premiérovi a všetkým pozemšťanom pozdravy od popredných štátnikov Impéria. Premiér zasa vybranými slovami vyjadril vďačnosť, ktorú pociťuje celá Zem k veľkodušnej a osvietenej imperiálnej politike.

Arvardan vysvetľoval premiérovi prínos archeológie pre rozvoj imperiálnej filozofie, ktorá dospela k záveru, že všetci ľudia vo všetkých svetoch galaxie sú bratia: premiér s ním zdvorilo súhlasil a podotkol, že Zem je už dlho ukážkovým príkladom planéty, kde by ostatná galaxia mohla uviesť teóriu do praxe, a vyjadril nádej, že sa tak onedlho stane.

Arvardan sa pousmial a povedal: „A práve z tohto dôvodu som vás požiadal o audienciu, Vaša Excelencia. Rozdiely medzi Zemou a niektorými susednými imperiálnymi dŕžavami sú pravdepodobne zväčša v spôsobe myslenia. Ale aj tak by sa dalo odstrániť mnoho trecích plôch, keby sme dokázali, že pozemšťania sa rasovo nelíšia od ostatných obyvateľov galaxie.“

„A ako by ste si to predstavovali, pán doktor?“

„To sa nedá tak jednoducho vysvetliť. Ako Vaša Excelencia iste dobre vie, v archeologickej vede sa postupom času vyvinuli dva hlavné smery, zvyčajne nazývané migračná teória a expanzná teória.“

„Mám o nich akú-takú laickú predstavu.“

„Výborne. Migračná teória vychádza z predpokladu, že rozličné druhy ľudských rás, ktoré sa vyvinuli celkom nezávisle od seba, sa navzájom premiešali hneď v ranom období primitívneho medziplanetárneho cestovania, o ktorom sa nezachovali takmer nijaké záznamy. Takáto koncepcia je nevyhnutná, ak má vysvetliť, prečo sa všetci ľudia navzájom ponášajú.“

„Áno,“ prisvedčil premiér sucho, „a takáto koncepcia si zároveň vyžaduje, aby vývinom vzniklo nezávisle od seba niekoľko sto alebo niekoľko tisíc bytostí viac-menej ľudského typu, biologicky a chemicky si takých podobných, že sa môžu navzájom rozmnožovať.“

„Výborne,“ prisvedčil Arvardan spokojne. „Dotkli ste sa najháklivejšieho bodu tejto teórie. Väčšina archeológov túto slabinu jednoducho ignoruje a tvrdohlavo sa pridŕža migračnej teórie, z ktorej vyplýva aj možnosť, že v niektorých vzdialených kútoch galaxie existujú ľudské rasy, ktoré sa na migrácii nezúčastňovali a trochu sa odlišujú…“

„Máte na mysli Zem,“ poznamenal premiér.

„Zem sa uvádza ako príklad. Naproti tomu expanzná teória…“

„Predpokladá, že sme všetci potomkami ľudstva pôvodne

obývajúceho len jednu planétu.“

„Správne.“

„Na základe niektorých našich historických dokumentov,“ povedal premiér, „ktoré sú pre nás posvätné a nesmú sa dostať do rúk Prišelcom, sú moji spoluobčania presvedčení, že kolískou všetkého ľudstva vo vesmíre bola práve Zem.“

„Ja sa s týmto názorom stotožňujem, a preto vás žiadam o pomoc, aby sme to dokázali celej galaxii.“

„Ste veľký optimista. Z čoho vychádzate?“

„Vaša Excelencia, som presvedčený, že v určitých oblastiach Zeme, ktoré sú nateraz na nešťastie postihnuté rádioaktívnym žiarením, by sa dalo objaviť množstvo primitívnych artefaktov a zvyškov budov. Vek týchto nálezov sa dá presne určiť rádiokarbónovou metódou…“

Premiér energicky pokrútil hlavou. „To neprichádza do úvahy.“

„Ale prečo?“ spýtal sa Arvardan prekvapene.

„Po prvé,“ začal premiér mierne, „čo by sa tým zmenilo? Keby ste aj dokázali celej galaxii, že pred miliónmi rokov boli všetci pozemšťanmi, komu by na tom záležalo? Napokon, pred miliardou rokov sme ešte všetci boli opicami, a predsa dnešné opice nemajú s nami nič spoločné.“

„Ale, Vaša Excelencia, tá analógia nie je celkom logická.“

„Nemáte pravdu. Vari je také nelogické predpokladať, že pozemšťania sa počas dlhej izolácie a pod vplyvom ustavičného rádioaktívneho žiarenia zmenili na celkom inú rasu, odlišnú od svojich predkov, ktorí sa presídlili na iné planéty?“

Arvardan si zahryzol do pery a váhavo odpovedal: „Presne takéto argumenty by použili vaši odporcovia.“

„Lebo si kladiem otázku, čo budú vravieť naši odporcovia. Takže napokon sa vám takto podarí ešte väčšmi rozdúchať nenávisť proti nám.“

„Lenže,“ namietol Arvardan, „ide aj o vedecké poznanie pravdy, o záujmy vedy…“

Premiér vážne prikývol. „Naozaj ľutujem, že vám nemôžem vyhovieť. Rozprávam sa teraz s vami ako rovnocenný občan Impéria. Osobne by som vám rád pomohol, ale moji spoluobčania sú svojhla-vá a pyšná rasa, ktorá sa v priebehu stáročí definitívne uzavrela do seba vzhľadom na — hm — poľutovaniahodný postoj, aký k nim zaujali v ostatných častiach galaxie. Majú svoje určité tabu, určité zaužívané Nariadenia, ktoré nemôžem porušiť ani ja.“

„A tie rádioaktívne územia…“

„Patria medzi najprísnejšie tabu. Hoci by som vám osobne rád vydal povolenie na ich prieskum, vyvolalo by to iba nepokoje a vzbury, pri ktorých by hrozilo nebezpečenstvo všetkým členom vašej

expedície, a napokon by museli disciplinárne zasiahnuť aj imperiálne posádky. Keby som to dovolil, spreneveril by som sa svojmu poslaniu a sklamal by som dôveru svojho ľudu.“

„Som ochotný pristúpiť na všetky vaše požiadavky. Ak chcete, môžete so mnou poslať vašich úradníkov… Prirodzene, všetko, čo budem chcieť publikovať, prekonzultujem vopred s vami.“

„Znie to povzbudivo,“ povedal premiér. „Je to veľmi zaujímavá myšlienka. Preceňujete však moju moc, aj keby sme nebrali do úvahy nálady obyvateľstva. Nie som neobmedzený vládca. Moja právomoc je v skutočnosti striktne vymedzená a pred vydaním každého rozhodnutia sa o ňom rokuje v predstavenstve Bratstva strážcov tradícií.“

Arvardan potriasol hlavou. „To je skutočne veľmi nepríjemné. Guvernér ma upozornil, že to nebude jednoduché, ale dúfal som, že… Kedy budete môcť konzultovať so svojím legislatívnym orgánom, Vaša Excelencia?“

„Predstavenstvo Bratstva strážcov tradícií sa zíde o tri dni. Nie je v mojej moci zmeniť program rokovania, takže vaša žiadosť príde na pretras zrejme neskôr. Povedzme tak o týždeň.“

Arvardan roztržito prikývol. „Nuž, hádam to bude stačiť… Mimochodom, Vaša Excelencia…“

„Prosím?“

„Tu na Zemi žije vedec, s ktorým by som sa rád stretol. Istý doktor Shekt z Chica. Keď som bol teraz v Chicu, nestačil som ho navštíviť a rád by som tú chybu napravil. Určite je veľmi zaneprázdnený, a tak by som vás chcel poprosiť, aby ste mi dali nejaké odporúčanie.“

Premiér sa očividne zarazil a chvíľku mlčal. Potom sa spýtal: „Povedali by ste mi účel vašej návštevy?“

„Ale isteže. Čítal som, že vyvinul akýsi nový prístroj, nazýva sa tuším synapsifikátor. Prístroj umožňuje ovplyvňovať neuroche-mické procesy v mozgovom tkanive a azda by som ho mohol využiť pri svojej ďalšej práci. Viete, zaoberám sa aj systémom zatriedenia jednotlivcov do skupín podľa encefalografických kriviek čiže mozgových bioprúdov.“

„Hmm… Čosi som o tom prístroji počul. Myslím, že nakoniec nefungoval.“

„Možno nie, ale Shekt by mi iste vedel poradiť.“ „Chápem. Okamžite vám dám pripraviť odporúčanie. Prirodzene, neplatí pre vstup do zakázaných území.“

„Pochopiteľne, Vaša Excelencia.“ Arvardan vstal. „Ďakujem vám za láskavosť a pochopenie a zostáva mi len dúfať, že predstavenstvo Bratstva bude mať pre moje zámery pochopenie.“

Len čo Arvardan vyšiel, vstúpil tajomník. Pery mu skrivil

charakteristický zlostný úškľabok.

„Výborne," povedal. „Zvládli ste to výborne, Vaša Excelencia."

Premiér naňho chladne pozrel a spýtal sa: „Čo to malo znamenať s tým Shektom?"

„Vari vás to znepokojuje? S tým si nerobte starosti. Všetko ide ako po masle. Všimli ste si, že keď ste mu odmietli vybaviť vstup na zakázané územia, ani ho to veľmi nemrzelo? Myslíte, že by takto reagoval vedec, ktorý sa celým srdcom upne na nejaký výskum a potom mu ho prakticky bezdôvodne zamietnu? Alebo to bola skôr reakcia človeka, ktorý musel hrať divadlo a odrazu ho tejto roly zbavili?

Opäť tu máme tú čudnú zhodu okolností. Schwartz ujde a zamieri do Chica. A hneď na druhý deň ráno sa tu zjaví Arvardan a po neslaných — nemastných úvahách o svojej expedícii odrazu len akoby mimochodom utrúsi, že ide do Chica navštíviť Shekta."

„Ale načo by to teda vôbec spomínal, Balkis? Zdá sa mi to nelogické."

„Lebo ste priveľmi priamočiary. Vžite sa do jeho situácie. Nemá potuchy, že ho podozrievame. Vtedy je namieste bezočivosť. Chce sa stretnúť so Shektom. V poriadku. Otvorene to povie a dokonca vás požiada o odporúčanie. Aký lepší dôkaz o svojich čestných a nevinných úmysloch by nám mohol predložiť? A tu sa vynára ďalší aspekt. Schwartz možno postrehol, že ho sledujú. Možno zabil aj Nattera. Ale určite nemal čas varovať ostatných, inak by sa táto komédia nekonala."

Tajomník s privretými očami ďalej snoval pavučinu intríg. „Ťažko povedať, kedy im začne byť podozrivé, že Schwartz sa nehlási, ale Arvardan so Shektom sa dovtedy určite stretnú. Prichýlime ich, a to už budú musieť s pravdou von."

„Koľko máme času?" spýtal sa premiér.

Balkis naňho zamyslene pozrel. „Plán je dosť pružný a odkedy vieme, že Shekt je zradca, pracuje sa na tri smeny a všetko sa úspešne vyvíja. Čakáme iba na výpočty optimálnych dráh letu. Trochu nás zdržuje malá výkonnosť našich počítačov. Ale povedzme… môže to trvať ešte niekoľko dní."

„Niekoľko dní!" V premiérovom hlase zaznel zároveň triumf i hrôza.

„Niekoľko dní!" zopakoval tajomník. „Ale nezabúdajte, že jediná bomba, čo len dve sekundy pred hodinou H, môže všetko prekaziť. A dokonca aj tak môžeme v rozpätí jedného až šiestich mesiacov očakávať odvetný úder. Takže ešte nemáme nič vyhráte."

Niekoľko dní! A potom sa začne tá najneuveriteľnejšia vojna v histórii celej galaxie — Zem zaútočí na všetky ostatné planéty.

Premiéroví sa roztriasli ruky.

Arvardan opäť sedel v Stratolete. V hlave mu divo vírili myšlienky. Vlastne ani nedúfal, že premiér aj so svojou bláznivou pozemskou bandou dovolí oficiálny prieskum rádioaktívnych území. V podstate s tým rátal, a ani ho to veľmi nemrzelo. Keby mu bolo na tom až tak záležalo, mohol naňho viacej naliehať.

Pri galaxii, napokon sa tam bude musieť dostať ilegálne. Ak bude treba, prebije si tam cestu svojím medziplanetárnym korábom. Najradšej by to aj tak urobil.

Blázni akísi!

Čo si vlastne, dočerta, o sebe myslia?

Áno, áno, veď vie. Pokladajú sa za potomkov prvotných ľudí, za obyvateľov pôvodnej planéty…

A najhoršie, že majú pravdu.

Hm… Lietadlo práve štartovalo. Cítil, ako sa zabára do mäkkého sedadla; o hodinu bude v Chicu.

Nie že by ktovieako túžil byť znovu v Chicu, ale ten synapsifikátor sa zdá byť užitočný a bola by škoda neprezrieť si ho, keď je raz na Zemi. Pôvodne nemal v úmysle vrátiť sa ešte niekedy do Chica.

Pekná diera!

Ennius mal pravdu.

Ale ten doktor Shekt… Nahmatal vo vrecku odporúčanie, plné oficiálnych formulácií…

A v tej chvíli sa v sedadle vystrel ako struna — alebo sa o to aspoň pokúsil, lebo zotrvačná sila ho ešte vždy zabárala do sedadla; Zem sa pod ním prepadala do hĺbky a modrastá farba oblohy sa zmenila na tmavopurpurovú.

Spomenul si na meno dievčaťa. Volala sa Póla Shektová.

Ale prečo si naň nespomenul už skôr? Cítil sa oklamaný a rástla v ňom zlosť na samého seba. Pamäť ho zlomyseľné zradila a pripomenula mu jej priezvisko, keď bolo prineskoro niečo zmeniť.

No kdesi v hĺbke duše pociťoval vlastne radosť.

14
Druhé stretnutie

ZA DVA MESIACE, KTORÉ UPLYNULI OD CHVÍLE, čo doktor Shekt synapsifikoval Jozefa Schwartza, sa fyzik veľmi zmenil. Ani nie tak telesne, hoci bol teraz ešte zhrbenej ši a pochudnutej-ší. Zmenilo sa jeho správanie — bol veľmi roztržitý a prestrašený. Žil veľmi uzavreto, so svojimi myšlienkami sa nezdôveroval ani najbližším spolupracovníkom a každý si všimol, že sa začal izolovať.

Iba Pole si sťažoval, čo ho ťaží, možno preto, že aj ona bola posledné dva mesiace nezvyčajne zamíknutá.

„Sledujú ma," hovorieval. „Niekedy to priam fyzicky cítim. Vieš, aký je to pocit?… V Ústave sa v ostatnom mesiaci vymenilo veľa pracovníkov a odišli práve tí, ktorých som mal rád a dôveroval im… Nemám pre seba ani minútu. Vždy sa pri mne niekto obšmieta. Ani len výsledky mi nedajú samému vyhodnotiť."

A Póla ho raz ľutovala, niekedy sa mu zasa vysmievala a znova a znova ho upokojovala: „Ale prečo by to všetko robili, čo vlastne proti tebe majú? Veď ten experiment so Schwartzom nie je až taký strašný zločin. Za to by ťa jednoducho len zavolali na koberec."

Obrátil k nej svoju zožltnutú a vychudnutú tvár a zašemotil: „Nenechajú ma žiť. Šesťdesiatka sa blíži, a oni ma nenechajú ďalej žiť."

„Po tom všetkom, čo si vytvoril? Nezmysel!"

„Viem priveľa, Póla, a oni mi nedôverujú."

„O čom vieš priveľa?"

V ten večer bol veľmi unavený a túžil zhodiť zo seba tú ťarchu. A tak jej to povedal. Najprv mu ani nechcela veriť, ale napokon sa jej zmocnila ochromujúca hrôza.

Na druhý deň zavolala vládny palác z verejného rádiotelefónu na druhom konci mesta. Na ústa si priložila vreckovku a pýtala si doktora Bela Arvardana.

Nebol tam. Azda by ho zastihla v Bonaire, vzdialenom desaťtisíc kilometrov, ale on svoj program nedodržiava veľmi úzkostlivo. Áno, očakávajú, že sa ešte vráti do Chica, ale nevedia kedy. Keby im povedala svoje meno, zavolajú jej, len čo sa im to podarí zistiť.

V tej chvíli položila slúchadlo a oprela sa lícom o sklenú stenu búdky, aby si ochladila tvár. Oči sa jej naplnili slzami sklamania.

Blázon! Ja blázon!

Vtedy jej pomohol z kaše, a ona ho napokon roztrpčeného poslala preč. Kvôli nej riskoval šľahnutie neuronickým korbáčom a všetky možné nepríjemnosti, len aby uhájil dôstojnosť malej pozem-šťanky

pred Prišelcom, a ona sa mu takto odvďačila.

Sto kreditov, ktoré mu poslala na druhý deň ráno do vládneho paláca, jej prišlo späť bez komentára. Potom ho chcela vyhľadať a ospravedlniť sa mu, ale nemala odvahu. Ako by sa dostala do vládneho paláca, keď tam smeli len Prišelci? Veď ho vlastne nikdy ani poriadne nevidela.

A teraz… Nedbala by ísť aj do paláca samého guvernéra, len aby…

Len on im môže pomôcť. On, Prišelec, ktorý sa so všetkými pozemšťanmi rozpráva ako rovný s rovným. Nikdy by jej ani na um nezišlo, že je Prišelec, keby jej to sám nepovedal. Je taký urastený a sebaistý. Určite bude vedieť, čo robiť.

A niekto to musí vedieť, lebo inak hrozí zánik celej galaxii.

Pravda, veľa mimozemšťanov by si inšie ani nezaslúžilo — ale aby na to doplatili všetci? Ženy, deti, starí, chorí? Aj prívetiví a dobrosrdeční ako Arvardan? Aj takí, čo nikdy o Zemi ani nepočuli? Napokon, všetci sú ľudia. Takáto hrôzostrašná pomsta by navždy utopila akúkoľvek spravodlivosť, ktorej sa Zem dožaduje, v nesmiernom mori krvi a hnijúcich mŕtvol.

A vtedy sa ako zázrakom ohlásil na návštevu Arvardan. Doktor Shekt pokrútil hlavou. „Nemôžem mu to povedať.“

„Musíš,“ nástojila Póla vášnivo.

„Tu? Vylúčené. To by bol koniec nás obidvoch.“

„Tak ho pošli preč. Ja to zariadim.“

Srdce jej priam poskakovalo od radosti. Prirodzene, teší sa len preto, že sa jej naskytuje možnosť zachrániť nespočítateľné miliardy ľudí. Spomenula si na jeho široký žiarivý úsmev. Spomenula si, ako chladnokrvne donútil plukovníka imperiálnej posádky, aby sa jej zdvorilo uklonil a ospravedlnil — jej, pozemšťanke, a ona mu láskavo prepáčila.

Bel Arvardan zvládne hocičo!

Arvardan pochopiteľne o tomto všetkom nič nevedel. Shektovo správanie si mohol vysvetľovať len ako prejav čudnej a nepochopiteľnej nevraživosti, s akou sa už na Zemi často stretol.

Cítil, ako ho v prázdnej predsieni Shektovej kancelárie zalieva zlosť. Zrejme je tu nevítaný hosť.

Starostlivo vyberal slová. „Nikdy by mi ani na um nezišlo obťažovať vás svojou návštevou, pán doktor, keby som sa výlučne z odborného hľadiska nezaujímal o váš synapsifikátor. Počul som, že na rozdiel od väčšiny pozemšťanov nie ste nepriateľsky naladený k ostatným obyvateľom galaxie.“

Akiste sa nevhodne vyjadril, lebo doktor Shekt ho hneď prerušil. „Nech už vám o mne rozprával ktokoľvek, myslím, že ste nesprávne informovaný. Neprechovávam k nikomu nijaké veľké sympatie, ani

antipatie. Som jednoducho pozemšťan…“

Arvardan zovrel pery a odvrátil sa.

„Pochopte, pán doktor,“ začul za sebou náhlivé, pridusené slová, „mrzí ma, ak to pokladáte za nezdvorilosť, ale naozaj nemôžem…“

„Chápem,“ povedal archeológ chladne, hoci vlastne nechápal nič. „Do videnia.“

Doktor Shekt sa stiesnene usmial. „Mám taký nával práce…“

„Ani ja nemám času nazvyš, pán doktor.“

Vykročil k dverám a v duchu preklínal všetkých pozemšťanov, v pamäti sa mu mimovoľne vynárali všetky príslovia, ktoré kedysi počul na svojej rodnej planéte: „Zdvorilosť na Zemi je zriedkavá ako voda v púšti“ alebo „Pozemšťan je štedrý, ak ho to nič nestojí, a daruje len to, čo nepotrebuje.“

Rukou už preťal lúč fotobunky, čo otvára vchodové dvere, keď za sebou začul šuchot náhlivých krokov a niekto mu čosi varovne zašepkal do ucha. V dlani zacítil akýsi papierik, a keď sa obzrel, zbadal za rohom miznúť postavu v červenom.

Papierik rozbalil až v prenajatom vozidle. Bolo na ňom načarbané:

„Dnes večer o ôsmej pri Veľkom divadle. Všímajte si, či vás nesledujú.“

Zlostne sa zamračil a ešte päť ráz si prečítal papierik. Potom si ho dôkladne poprezeral, akoby očakával, že sa zjaví nejaký odkaz napísaný neviditeľným atramentom. Nevdojak sa obzrel. Ulica bola prázdna. Zdvihol ruku, aby hlúpy odkaz vyhodil z okienka, ale potom si to rozmyslel a vopchal papierik do vrecka.

Keby bol mal v ten večer nejaký program, zo schôdzky by nebolo nič, a možno by to znamenalo zároveň záhubu približne trilióna ľudí. Ale práve v ten večer bol voľný.

A okrem toho mu zišlo na um, či mu náhodou ten lístoček nepodstrčila…

O ôsmej večer sa v aute pomaly blížil v hustom prúde k Veľkému divadlu. Náhodný okoloidúci, ktorého sa spytoval na cestu, si ho podozrievavo premeral (ani jeden pozemšťan sa zrejme nikdy nezbaví tej večnej podozrievavosti) a krátko odvetil: „Choďte za tamtými autami.“

Zdalo sa, že naozaj všetci idú do Veľkého divadla, lebo autá jedno za druhým mizli v širokom vchode do podzemnej garáže. Vybočil z radu a obišiel Veľké divadlo; čakal, ani sám nevedel načo.

Z chodníka zrazu priskočila štíhla postava a naklonila sa k bočnému okienku. Zarazene na ňu pozrel, ale neznáma medzitým otvorila dvere a vkĺzla dnu.

„Prepáčte,“ povedal Arvardan, „ale…“

„Psst!“ Postava sa schúlila na sedadle, aby ju nebolo vidieť.

„Sledovali vás?“

„A mali ma azda sledovať?“

„Teraz niet času na žarty. Choďte stále rovno, a keď vám poviem, odbočíte… Preboha, na čo čakáte?“

Ten hlas mu bol povedomý. Kapucňa jej skĺzla na plecia a zjavili sa svetlohnedé vlasy. Uprela naňho tmavé oči.

„Mali by sme radšej ísť,“ povedala potichu.

Pohli sa a najbližšiu štvrťhodinu mu len stručne prikazovala, kadiaľ má ísť. Ukradomky si ju prezeral a s náhlou radosťou si uvedomil, že je oveľa krajšia, ako si ju uchoval v pamäti. Čudné, teraz k nej nepociťoval ani stopu nevraživosti.

Zastali na kraji obytnej štvrte, kde nebolo živej duše. Dievčina sa najprv poobzerala a potom mu pokývla, aby šiel ďalej; po príjazdovej ceste sa dostali do garáže.

Dvere garáže sa za nimi zavreli a ich tváre osvetľovala iba lampička v aute.

Póla teraz naňho vážne pozrela a povedala: „Pán doktor, prepáčte, ale nemala som inú možnosť, ako sa s vami nerušene porozprávať. Viem, že si to už viac u vás nemôžem pokaziť…“

„Nerozprávajte takto, to si len namýšľate,“ prerušil ju rozpačito.

„Ale nenamýšľam. Dobre si uvedomujem, ako nízko a bezcitne som sa k vám vtedy správala. Nenachádzam slová, ktorými by som sa dostatočne ospravedlnila…“

„Prosím vás, nehovorme už o tom.“ Odvrátil tvár. „Aj ja som sa mohol správať diplomatickej šie.“

„Nuž…“ Póla sa na chvíľku odmlčala, aby sa aspoň trochu upokojila. „Ale kvôli tomu som vás sem nepriviedla. Vy ste totiž jediný Prišelec, ktorý vie byť šľachetný a láskavý — a preto potrebujem vašu pomoc.“

Arvardanom prenikla mrazivá bolesť. Tak kvôli tomu celé to divadlo? „Áno?“ spýtal sa chladne.

„Nie!“ vykríkla. „Nejde o mňa, pán doktor. Ide o celú galaxiu. Pre seba nechcem nič. Nič!“

„A o čo ide?“

„V prvom rade by som vás chcela požiadať… nevšimla som si síce, či nás niekto sleduje, ale ak začujete nejaký podozrivý zvuk, mali by ste… mali by ste…“ sklopila oči „ma objať a… veď viete.“

Prikývol a sucho povedal: „Myslím, že mi to nebude robiť nijaké problémy. A musíme vôbec čakať na nejaké zvuky?“

Póla sa začervenala. „Prosím vás, nežartujte, ani si nesprávne nevysvetľujte moje pohnútky. Iba takto môžeme odvrátiť podozrenie od našich ozajstných zámerov. To bude najpresvedčivejšie.“

„Naozaj je situácia taká vážna?“ spýtal sa Arvardan potichu.

Zvedavo sa na ňu zahľadel. Vyzerá tak detsky a je taká

zraniteľná. Svojím spôsobom to pokladal za nespravodlivosť. Nikdy v živote totiž nekonal nelogicky. Bol na to hrdý. Často pociťoval silné emócie, ale vždy ich vedel ovládať a potlačiť. A tu, len preto, že to dievčatko vyzerá také bezmocné, pociťuje celkom nevysvetliteľnú túžbu chrániť ju.

„Veľmi vážne," odpovedala. „Chcem vám čosi oznámiť a viem, že mi spočiatku ani neuveríte. Ale mali by ste sa j o to aspoň pokúsiť. Poviem vám čistú pravdu. A veľmi si želám, aby ste moje slová správne pochopili a pridali sa na našu stranu. Sľúbte mi, že sa o to pokúsite. Venujte mi pätnásť minút. Keď uplynie tento čas a usúdite, že vás klamem, alebo si nebudete chcieť páliť prsty, môžete odísť, a tým sa to skončí."

„Pätnásť minút?" Pery sa mu mimovoľne zvlnili úsmevom, sňal si z ruky hodinky a položil ich pred seba. „Dobre."

Zložila si ruky do lona a uprene sa zahľadela pred seba, na bielu stenu garáže.

Zamyslene pozoroval hladkú, mäkkú krivku jej brady, ktorá nezodpovedala rozhodnosti, do akej sa teraz nútila, rovný štíhly nos a zvláštne, pôvabné sfarbenie pokožky, charakteristické pre pozemšťanov.

Zbadal, že ho kútikom oka sleduje. Náhlivo odvrátila pohľad.

„Tak o čo ide?" spýtal sa.

Obrátila sa k nemu a zahryzla si do dolnej pery. „Obzerala som si vás."

„Áno, všimol som si. Mám vari na nose sadzu?"

„Ale nie." Trochu sa pousmiala, po prvý raz, čo si k nemu prisadla. Uvedomil si, že priam dychtivo vníma všetky detaily jej zjavu: zakaždým, keď potriasla hlavou, vlasy sa jej mäkko zavlnili. „Lenže stále mi vŕta v hlave — od toho večera — prečo nenosíte ten ochranný odev, keď ste Prišelec. To ma pomýlilo. Prišelci zväčša vyzerajú ako vrece zemiakov."

„A ja nie?"

„Ale kdeže," a tu jej odrazu v hlase zaznel neskrývaný obdiv, „vy vyzeráte… ako dáka antická mramorová socha, ibaže ste živý a plný energie. Prepáčte, že som taká prostoreká."

„Nazdávate sa, že vás pokladám za obyčajnú pozemšťanku, ktorá nevie, čo sa patrí. To si radšej hneď vyhoďte z hlavy, lebo inak nebudeme priatelia. Ja tým poverám o zvýšenej rádioaktivite neverím. Mám zmeranú tunajšiu atmosferickú rádioaktivitu a robili sme aj laboratórne pokusy na zvieratách. Som presvedčený, že za normálnych podmienok by mi tunajšie rádioaktívne žiarenie nemalo uškodiť. Som tu už dva mesiace a necítim nijaké chorobné príznaky. Vlasy mi nevypadávajú,'" a poťahal sa za ne, „a ani žalúdok nemám scvrknutý. A dúfam, že som sa nestal neplodný, hoci musím priznať, že v tomto

smere som podnikol určité bezpečnostné opatrenia. Ale ochranné spodky mi aspoň nevidieť, no nie?“

Povedal to s celkom vážnym výrazom tváre a ona sa znova usmiala. „Zdáte sa mi trochu pojašený,“ povedala.

„Naozaj? Neverili by ste, koľko veľmi inteligentných a známych archeológov tvrdí to isté — a navyše v siahodlhých prejavoch.“

„Máte záujem ma ešte počúvať? Pätnásť minút už uplynulo.“

„Čo myslíte?“

„Nuž, asi máte. Keby ste nemali, nesedeli by ste tu po tom všetkom, ako som sa k vám správala.“

„Zdá sa vám, že sa musím veľmi premáhať, aby som tu s vami sedel?“ spýtal sa mäkko. „Ak áno, tak sa mýlite… Viete, Póla, také pekné dievča, ako ste vy, som v živote ešte nestretol.“

Vrhla naňho zarazený pohľad a v očiach sa jej zjavil úľak. „Prosím vás, nie. O to mi predsa vôbec nejde. Vy si to nesprávne vysvetľujete.“

„Ale nie, Póla. Povedzte mi, čo vás trápi. Nech mi poviete čokoľvek, uverím vám a pomôžem vám.“ Pocítila príval sebadôvery. V tej chvíli by sa bol bez váhania podujal zosadiť samého Imperátora. Ešte nikdy nebol zaľúbený… v tej chvíli sa zarazil. To slovo preňho doteraz nič neznamenalo.

Zaľúbený? A do pozemšťanky?

„Rozprávali ste sa s mojím otcom, pán doktor?“

„Doktor Shekt je váš otec?… Prosím vás, volajte ma Bel. Ja vám budem hovoriť Póla.“

„Keď tak chcete, pokúsim sa. Myslím, že ste sa naňho poriadne nahnevali.“

„Nebol ku mne ktovieako zdvorilý.“

„Ani nemohol. Ustavične ho sledujú. Už vopred sme sa dohodli, že vás odbije a ja vás potom zavediem sem. Toto je totiž náš dom… Viete…“ hlas jej prešiel do napätého šepotu, „Zem sa chystá povstať.“

Arvardan nevedel potlačiť pobavený úsmev.

„Ale čo!“ zvolal a naširoko roztvoril oči. „Celá?“

Pólu to nahnevalo. „Nevysmievajte sa mi. Sľúbili ste, že ma vypočujete a že mi uveríte. Zem sa chystá povstať a je to veľmi vážne, lebo môže zničiť celé Impérium.“

„To že by vedeli?“ Arvardan sa tentoraz ovládol a nerozosmial sa. Zhovievavo sa spýtal: „Póla, vyznáte sa trochu v galaktografii?“

„Ako všetci, pán učiteľ, a čo tým chcete povedať?“

„Naša galaxia zaberá priestor niekoľkých miliónov kubických svetelných rokov. Je v nej dvesto miliónov osídlených planét s celkovým počtom asi päťsto kvadriliónov ľudí. Mám pravdu?“

„Azda áno, keď to vravíte vy.“

„Verte mi, je to tak. A na druhej strane stojí Zem, malá planéta s

dvadsiatimi miliónmi obyvateľov a nulovými zdrojmi. Inými slovami, na jedného obyvateľa Zeme pripadá dvadsaťpäť miliárd ostatných obyvateľov galaxie. Povedzte, aké vyhliadky môže mať Zem pri pomere jedna ku dvadsiatim piatim miliardám?“

Chvíľu sa zdalo, že dievča naozaj začalo pochybovať, no vzápätí naňho odhodlane pozrelo. „Bel,“ povedala vážne, „na to by vám vedel odpovedať môj otec. Najdôležitejšie fakty mi neprezradil, lebo sa bál, že by ma tým dostal do nebezpečenstva. Ale ak teraz pôjdete so mnou, vysvetlí vám to. Naznačil mi, že Zem objavila spôsob, ako zničiť všetok život na okolitých planétach, a on sa určite nemýli. Nikdy sa nemýli.“

Líca jej zružoveli od horlivosti, s akou ho presviedčala, a Arvardan zatúžil dotknúť sa ich. (Je to možné, že keď sa jej prvý raz dotkol, zostal zhrozený? Čo sa s ním robí?)

„Je už desať preč?“ spýtala sa Póla.

„Áno,“ odvetil.

„Tak už by mal byť doma — ak ho, pravda, nezatkli.“ Poobzera-la sa a mimovoľne sa zachvela. „Odtiaľto z garáže sa dostaneme rovno do domu; poďte za mnou…“

Položila ruku na kľučku dverí a odrazu stuhla. Priškrtené zašepkala: „Ktosi ide… chytro…“

Viac nestačila povedať, lebo Arvardan si pohotovo spomenul na inštrukcie, ktoré mu dala. Vášnivo ju objal a zacítil v náručí jej teplé, pružné telo. Jej pery mali nekonečne sladkú príchuť…

Spočiatku si div oči nevyočil, čo dával pozor, či nezazrie záblesk svetla alebo nezačuje kroky, no potom ho celkom premohlo vzrušenie a v ušiach mu znelo iba búšenie vlastného srdca.

Odtiahla pery, no on sa k nej opäť dychtivo naklonil a našiel ich. Tuho ju zovrel a ona sa k nemu odovzdane pritisla; cítil, ako im srdcia búšia v rovnakom rytme.

Až po chvíli ju pustil, ale ich líca sa naďalej dotýkali.

Arvardan nebol nikdy zaľúbený; tentoraz ho táto myšlienka nijako nezarazila.

No a čo? Pozemšťanka sem, pozemšťanka tam, v celej galaxii sa jej nijaká nevyrovná.

Natešene, zasnene povedal: „To bol iba nejaký šuchot zvonku.“

„Nebol,“ zašepkala. „Ja som si to len vymyslela.“

Pozrel jej do tváre, ale nesklopila oči. „Ty čertica. To hovoríš vážne?“

Oči jej zažiarili. „Chcela som, aby si ma bozkal. Vôbec ma to nemrzí.“

„Myslíš, že mňa áno? Bozkaj ma ešte, teraz zasa ja chcem.“

Po dlhej chvíli sa odrazu vymanila a cudnými, pôvabnými pohybmi si začala upravovať vlasy a golier šiat. „Radšej už poďme.

Zhasni svetlá auta. Mám baterku.“

Vystúpil z auta a kráčal za slabým svetielkom baterky, v ktorom sa črtali len nezreteľné obrysy jej postavy.

„Radšej sa ma chyť,“ povedala. „Pôjdeme hore schodmi.“

Zašepkal jej: „Ľúbim ťa, Póla.“ Vyslovovalo sa mu to tak prirodzene, a znelo to presvedčivo. Zopakoval to. „Ľúbim ťa, Póla.“

„Veď ma vôbec nepoznáš,“ namietla potichu.

„Poznám ťa celý život, prisahám! Celý život! Póla, po tieto dva mesiace som ustavične rozmýšľal a sníval len o tebe. Prisahám.“

„Som len pozemšťanka, pane.“

„Tak budem pozemšťan aj ja. Presvedč sa!“

Prinútil ju zastať a nežne jej zdvihol ruku s baterkou; svetlo dopadlo na jej zrumenenú, uslzenú tvár. „Prečo plačeš?“

„Keď vám otec oznámi, čo sa chystá, nebudete už môcť ľúbiť pozemšťanku.“

„Najprv sa presvedč.“

15
Sily sa vyrovnali

SHEKT ČAKAL ARVARDANA V ZADNEJ miestnosti na prvom poschodí. Polarizované okná boli starostlivo zatemnené. Póla zostala na prízemí, odkiaľ z kresla ostražito pozorovala tmavú a prázdnu ulicu.

Shektova zhrbená postava pôsobila akosi inak, ako keď ju Arvardan videl pred desiatimi hodinami. Tvár mal strhanú a vyčerpanú, no kým predtým vyžarovala z nej neistota a bojazlivosť, teraz sa mu na nej zračilo priam zúfalé odhodlanie.

„Pán doktor," začal rozhodne, „musím sa vám ospravedlniť za svoje dopoludňajšie správanie. Dúfal som, že hneď pochopíte…"

„Priznávam, až teraz som pochopil, čo ste tým sledovali."

Shekt si sadol k stolu a pohostinným gestom ukázal na fľašu vína. Arvardan odmietavo kývol rukou. „Ak sa neurazíte, radšej by som si dal nejaké ovocie… A čo je toto? Čosi také som ešte nevidel."

„Pomaranč," odvetil Shekt. „Pochybujem, či rastú aj mimo Zeme. Kôra sa ľahko šúpe." Keď ho Arvardan najprv zvedavo ovoňal, zahryzol do vínovočervenej dužiny. Vykríkol od prekvapenia.

„Je to vynikajúce, pán doktor! Pokúsili ste sa niekedy exportovať toto ovocie aj na iné planéty?"

„Bratstvo strážcov tradícií," povedal biofyzik zachmúrene, „nestojí o obchodovanie s inými planétami, a práve tak ani naši susedia nemajú záujem obchodovať s nami. Aj to je jeden z našich problémov."

Arvardan pocítil, ako ho zalieva vlna rozhorčenia. „Pekná hlúposť. Človek by si zúfal, keď vidí, ako dakedy ľudia uvažujú."

Shekt len pokrčil plecami; život ho asi naučil všeličo chápať. „Myslím, že je to názorná ukážka neriešiteľného antiterrestrializmu."

„Neriešiteľného," zvolal archeológ, „lebo nikto ho vlastne ani riešiť nechce! Veď väčšina pozemšťanov reaguje tak, že nenávidí bez rozdielu všetkých ostatných obyvateľov galaxie. Je to tá najrozšírenejšia choroba — nenávisť za nenávisť. Vari vaši ľudia naozaj stoja o rovnoprávnosť a vzájomné porozumenie? Nie! Väčšina z nich dúfa, že raz budú zasa pánmi oni."

„Vo vašich slovách je veľa pravdy," prisvedčil Shekt smutno. „Nepopieram, ale váš pohľad nie je úplný. Keby ste nám dali príležitosť, na Zemi by mohla vyrásť nová, vyspelejšia generácia, ktorá by zabudla na pocity krivdy a celým srdcom by verila v jednotu ľudskej rasy. Na Zemi bolo už aj neraz predtým silné asimilacionistické hnutie, ktoré verilo vo vzájomné porozumenie a

ústupky. Aj ja som jeden z prívržencov. Presnejšie, kedysi som k nim patril. Lenže teraz ovládli Zem zelóti, fanatickí nacionalisti, ktorí snívajú len o zašlej a budúcej sláve a moci. Práve pred nimi treba zachrániť Impérium.“

Arvardan sa zachmúril. „Máte na mysli povstanie, o ktorom mi vravela Póla?“

„Pán doktor,“ povedal Shekt vážne, „neľahko niekoho presviedčať o takej očividnej absurdite, že by Zem mohla zničiť celú galaxiu, ale je to tak. Nie som vôbec odvážny a veľmi túžim žiť. Viete si teda predstaviť vážnosť situácie, ktorá ma donútila riskovať velezradu, keď sa už aj miestne úrady pozerajú na mňa podozrievavo.“

„Ak je to také vážne, ako hovoríte,“ povedal Arvardan, „tak vám hneď na začiatku vravím, že som ochotný pomôcť, ale len ako obyčajný občan galaxie. Nemám tu oficiálne poslanie, ba ani mimoriadny vplyv na súde či u guvernéra. Som iba obyčajný archeológ na vedeckej expedícii, ktorý sa stará len o svoje odborné záujmy. Keď ste ochotný riskovať obvinenie z velezrady, bolo by lepšie, keby ste sa obrátili rovno na guvernéra. On by vám určite vedel poradiť.“

„A práve to nemôžem, pán doktor. Túto možnosť mi chce Bratstvo prekaziť. Keď ste dnes dopoludnia prišli ku mne, chvíľu som vás dokonca pokladal za sprostredkovateľa. Myslel som si, že Ennius niečo šípi.“

„Možno niečo šípi, ale nie som si istý. Môžem vám len zaručiť, že nie som sprostredkovateľ. Ale ak sa mi aj tak chcete zdôveriť, sľubujem vám, že ho vyhľadám.“

„Ďakujem, iné od vás nežiadam. A zároveň by ste mohli využiť svoje dobré styky a pokúsiť sa uchrániť Zem pred priveľmi prísnym trestom.“

„Spoľahnite sa.“ Arvardan sa cítil nesvoj. V tejto chvíli bol presvedčený, že má do činenia so starým čudáckym paranoikom, možno neškodným, ale riadne šibnutým. Kvôli Pole však nemohol robiť nič inšie, ako sedieť a počúvať tie bláznovstvá.

„Pán doktor, počuli ste už o synapsifikátore? Dnes ráno ste sa oň zaujímali.“

„Áno. Čítal som váš článok vo Fyzikálnych rozhľadoch. Rozprával som sa o tom prístroji aj s guvernérom a premiéram.“

„S premiéram?“

„No prirodzene. Veď mi dal aj odporúčanie, ktoré ste si — hm — odmietli prečítať.“

„Prepáčte mi to. Ale keby ste s ním radšej… Čo všetko viete o synapsifikátore?“

„Že je to zaujímavý vynález. Urýchľuje proces chápania. Dosiahli ste už isté výsledky s potkanmi, ale s ľuďmi to zatiaľ zlyhalo.“

Shekt sa zatváril namrzene. „Áno, z toho článku sa ani nedali vyvodiť iné závery. Mal zdôrazniť len neúspechy a všetky významné úspechy zamlčať.“

„Hmm. Azda trochu čudná ukážka vedeckej etiky, pán doktor.“

„Uznávam. Lenže mám už päťdesiatšesť rokov, a keď trochu vniknete do tunajších pomerov, prídete na to, že mi už veľa času nezostáva.“

„Aha, Šesťdesiatka. Áno, počul som o nej — vlastne viac, ako mi bolo milé.“ A uškrnul sa pri spomienke na prvú cestu pozemským Stratoletom. „Ale počul som, že významným vedcom sa udeľujú výnimky.“

„Isteže. Lenže tie udeľuje len premiér a rada Bratstva a proti ich rozhodnutiu niet odvolania, dokonca ani samotný imperátor nič nezmôže. Naznačili mi, že môj život závisí od toho, ako sa mi podarí zdokonaliť synapsifikátor a zároveň utajiť dosiahnuté výsledky.“ Shekt bezmocne rozhodil rukami. „A vtedy som vôbec netušil, načo chcú prístroj použiť, aké s ním majú úmysly.“

„Nuž a na aké ciele ho chcú používať?“ Arvardan vytiahol z vrecka košele cigarety a ponúkol aj svojmu spoločníkovi, no ten odmietol.

„Majte chvíľku strpenia… Keď experimenty dospeli do štádia, že sa prístroj mohol bez rizika použiť aj na ľuďoch, podrobili sa tomuto zákroku aj niektorí pozemskí biológovia. O všetkých som vedel, že sympatizujú so zélotmi čiže s extrémistami. Všetci zákrok prežili, aj keď sa na niektorých po čase prejavili sekundárne následky. Jedného z nich napokon doviezli späť, aby sme ho zachránili, ale bolo už neskoro. Lenže v delíriu prezradil ich plány.“

Bolo krátko po polnoci a deň bol dlhý a rušný. Odrazu sa v Arvardanovi čosi zachvelo. Stiesnene povedal: „Prejdite už k veci.“

„Prosím vás, vydržte,“ požiadal ho Shekt. „Ak mi máte uveriť, musím vám všetko dôkladne vysvetliť. Iste poznáte nezvyčajné životné prostredie na Zemi — vysokú rádioaktivitu…“

„Áno, viem o nej čosi.“

„A poznáte aj vplyv rádioaktivity na Zem a na jej ekonomiku?“

„Prirodzene.“

„Tak to nebudem rozoberať. Chcem len povedať, že na Zemi došlo k väčším mutáciám ako na ostatných planétach? Tvrdenie našich nepriateľov, že pozemšťania sú iní, je teda do istej miery pravdivé. Prirodzene, tieto mutácie sú v podstate nepatrné a bezvýznamné. Jediná trvalá zmena v organizme pozemšťanov sa prejavila v ich vnútornom metabolizme, čo im teraz umožňuje lepšie znášať okolité prostredie. A preto sme odolnejší voči rádioaktívnemu žiareniu, rýchlejšie sa nám hojí poškodené tkanivo…“

„Pán doktor, o tom všetkom viem.“

„A zišlo vám niekedy na um, či sa mutácie prejavili aj u iných tvorov na Zemi?“

Po chvíli Arvardan odpovedal: „Nie, nemyslel som na to, ale je to vlastne samozrejmé.“

„Správne. Napríklad domestikovaných zvierat máme viacej druhov ako kdekoľvek inde. Aj ten pomaranč prešiel mutačnými zmenami, ktoré by nikde inde nenastali. A aj preto ho nemôžeme exportovať. Mimozemšťania by naň hľadeli s rovnakým podozrením ako na nás, a my si ho zasa chránime ako vzácnosť. A, prirodzene, to isté, čo platí pre zvieratá a rastliny, platí aj pre mikrosvet.“

Arvardan pocítil prvý záchvev strachu.

„Máte na mysli baktérie?“

„Mám na mysli celú oblasť primitívnych foriem života. Proto-zoa, baktérie a autonómne sa reprodukujúce bielkoviny, ktoré sa nazývajú aj vírusy.“

„A čo tým chcete povedať?“

„Vidím, že sa v tom trochu vyznáte, pán doktor. Odrazu vás to začalo zaujímať. Viete, vaši ľudia veria, že pozemšťania prinášajú smrť, že kto sa stýka s pozemšťanmi, zomrie, že prinášame nešťastie a urieknutie…“

„To všetko som už počul. Hlúpa povera.“

„Nie celkom, a to je zlé. Všetky povery, akokoľvek nezmyselné, prekrútené a nepochopiteľné, majú v sebe zrnko pravdy. Viete, pozemšťan niekedy živí vo svojom tele mutačné formy mikroskopických parazitov, ktoré nikde inde nepoznajú a proti ktorým Prišelci nie sú ktovieako odolní. A čo nasleduje potom, je čisto biologický proces.“

Arvardan mlčal.

„Prirodzene, aj nás zavše postihnú nejaké epidémie,“ pokračoval Shekt. „Z rádioaktívnych oblastí sa rozšíri nejaký nový druh mikróbov a po celej Zemi sa preženú epidémie, ale v podstate vždy z nich vyviazneme. Proti každému druhu baktérií a vírusov sme si po celé generácie vytvárali imunitu, a tak sme prežili. Prišelci takúto schopnosť nemajú.“

„Chcete povedať,“ začal Arvardan s čudným pocitom, „že každý kontakt s vami…“

Shekt pokrútil hlavou. „Pravdaže nie. My tie choroby nevyvolávame, len ich prenášame. A aj to sa stáva veľmi zriedka. Keby som prešiel na vašu planétu, nebol by som o nič väčším bacilonosičom ako vy, nemám na to nijakú špeciálnu afinitu. Aj tu je nebezpečná iba jediná baktéria z kvadrilióna, alebo z kvadrilióna na druhú. Pravdepodobnosť, že sa v tomto dome niečím nakazíte, je menšia ako to, že sem vletí cez strechu meteorit a trafí vás. Pravda, ak sa tie baktérie cieľavedome nevyhľadajú, neizolujú a nesústredia vo

veľkých množstvách.“

Opäť zavládlo ticho, tentoraz trochu dlhšie. Potom sa Arvardan spýtal čudným, prišikrteným hlasom: „Vari sa pozemšťania o niečo také pokúšajú?“

Prestal Shekta pokladať za paranoika. Bol ochotný uveriť.

„Áno, ale začalo sa to celkom nevinne. Naši biológovia sa, pochopiteľne, zaujímajú o všetky formy pozemského života a nedávno sa im podarilo izolovať vírus detskej horúčky.“

„Čo je to detská horúčka?“

„Bežná choroba, aspoň pre nás. Väčšina pozemšťanov ju prekoná už v detstve. Jej symptómy nie sú veľmi nebezpečné. Nízke teploty, vyrážky, spuchnuté kíby a pery, neuhasínajúci smäd. Pacient za štyri až šesť dní vyzdravie a potom je už voči chorobe imúnny. Ja som ju prekonal. Póla takisto. Niekedy však toto ochorenie nadobudne nebezpečnejšiu formu — zrejme pri inom druhu vírusov — a vtedy ju voláme horúčkou z ožiarenia.“

„Horúčka z ožiarenia? O tej som už počul,“ povedal Arvardan.

„Naozaj? Názov horúčka z ožiarenia pochádza z nesprávnej predstavy, že ju zapríčiňuje pobyt v oblasti zamorenej rádioaktivitou. Je to síce pravda, ale iba preto, že práve v týchto oblastiach vírus najskôr nadobúda takúto nebezpečnú formu. Horúčku však vyvoláva vírus, a nie rádioaktívne žiarenie. Pri horúčke z ožiarenia sa symptómy vždy prejavia do dvoch hodín. Pery spuchnú, postihnutý nevládze ani rozprávať a za niekoľko dní môže aj zomrieť.

A teraz sme sa dostali ku kľúčovému problému, pán doktor. Pozemšťania si vypestovali voči detskej horúčke určitú odolnosť, ale Prišelci nie. Keď ju náhodou dostane niektorý vojak imperiálnej posádky, nereaguje na ochorenie tak, ako by reagoval pozemšťan. Zvyčajne do dvanástich hodín zomiera. Potom ho musia pochovať pozemšťania, lebo každý mimozemšťan, čo by s ním prišiel do styku, by tiež zomrel.

Tento vírus, ako som už spomenul, izolovali pred desiatimi rokmi. Je to nukleoproteín ako väčšina najnebezpečnejších vírusov, no pritom obsahuje nezvyčajne vysoké percento rádioaktívneho uhlíka, síry a fosforu. Keď vravím nezvyčajne vysoké, mám na mysli, že až päťdesiat percent tohto uhlíka, síry a fosforu je rádioaktívnych. Predpokladá sa, že vírus na svojho hostiteľa pôsobí skôr svojou rádioaktivitou ako toxínmi. Je teda logické, že pozemšťania, ktorí sú už privyknutí na gama žiarenie, znášajú ochorenie pomerne dobre. Spočiatku sa výskum tohto vírusu zameral na zistenie spôsobu, akým vo víruse dochádza ku koncentrácii rádioaktívnych izotopov. Ako viete, izotopy možno chemickou cestou izolovať len pomocou veľmi komplikovaných a náročných postupov. Okrem tohto vírusu takéto vlastnosti nemá nijaký iný organizmus. Ale potom sa odrazu výskum

zameral iným smerom.

Budem stručný, pán doktor. Myslím, že už viete, kam mierim. Podarilo sa uskutočniť experimenty na mimozemských zvieratách, ale nie na Prišelcoch. Je ich tu pomerne málo, a keby niekoľkí zmizli, iste by to vyvolalo rozruch.

A naše plány nesmeli vyjsť predčasne najavo. Poslali teda na synapsifikovanie skupinu bakteriológov, ktorých intelekt sa vzápätí mimoriadne rozvinul. A práve oni vypracovali novú matematickú teóriu chémie proteínov a imunológie, vďaka ktorej napokon umelo vytvorili nový kmeň vírusov, ktorý by postihoval všetky ľudské bytosti v celej galaxii okrem pozemšťanov. A teraz už existujú tony takýchto koncentrovaných vírusov."

Arvardan sa zhrozil. Cítil, ako mu po sluchách a lícach stekajú kvapky potu.

„Chcete povedať," zalapal po dychu, „že Zem chce použiť tieto vírusy proti celej galaxii, že chcú rozpútať gigantickú bakteriologickú vojnu…"

„A navyše ju my nemôžeme prehrať a vy ju nemôžete vyhrať. Naozaj je to tak. Len čo epidémia vypukne, každý deň zahynú milióny ľudí a nič im nepomôže. Vydesení utečenci prenesú vírus na iné planéty a nákazu sa vám nepodarí zlikvidovať, aj keby ste zničili celé planéty. A nikomu ani na um nezíde, že toto všetko má na svedomí Zem. Keď im začne byť podozrivé, že práve Zemi sa nákaza vyhla, všeobecný rozvrat a zúfalstvo mimozemšťanov dosiahne už taký stupeň, že im bude všetko jedno."

„A všetci zahynú?" Ochromujúca hrôza ním ešte nestihla celkom preniknúť.

„Možno ani nie. Naša nová bakteriológia sa totiž rozvíjala všestranne. Podarilo sa vyvinúť aj protilátku, ako aj priemyselný spôsob jej výroby. Použila by sa v prípade, že by sa niektoré planéty vzdali bez boja. Pochopiteľne, nejaké zastrčené kúty galaxie možno uniknú pohrome, alebo niekde budú mať proti tomu vírusu vrodenú imunitu."

Nasledovala chvíľa ticha a zdesený Arvardan ani prinajmenšom nezapochyboval, že počul čistú, ale hroznú pravdu, ktorá v okamihu vymazala predchádzajúci pomer síl dvadsaťpäť miliárd k jednej. Opäť zaznel tichý a ustatý Shektov hlas.

„Pravda, celá Zem takto nezmýšľa. Je len hŕstka vodcov, ktorých privádza do nepríčetnosti, že ich vláda Impéria takto ponižuje. Znenávideli každého, kto pochybuje, že Zem je predurčená vládnuť, a chcú sa pomstiť za každú cenu, a čo najkrutejšie…

A keď raz vojnu rozpútajú, Zem už nebude mať na výber. Veď čo inšie nám aj zostane? Ten strašný čin budeme musieť aj dokončiť.

Nemôžeme si dovoliť, aby časť galaxie prežila, a takto riskovať

neskoršiu odvetu.

No aj keď som pozemšťan, predovšetkým som človek. Musia trilióny zahynúť kvôli miliónom? Musí zaniknúť celá galaktická civilizácia len pre krivdu, ktorá sa stala jednej planéte? A čo by sme tým získali? Moc v galaxii zostane aj naďalej otázkou potrebných surovinových zdrojov — a my tu už nijaké nemáme. Pozemšťania by azda aj mohli na jednu generáciu ovládnuť Trantor, ale z ich detí by už boli Trantorčania, ktorí by povýšenecky hľadeli na svojich príbuzných na Zemi.

A navyše, čo získa ľudstvo, ak tyraniu Impéria vystrieda tyrania Zeme? Nie, nie… Musí predsa byť nejaké východisko pre všetkých, nejaká cesta k spravodlivosti a slobode.“

Kostnatými rukami si zakryl tvár a začal sa pomaly knísať na stoličke.

Arvardan ho počúval ako omráčený. Zamrmlal: „Toto nie je zrada, pán doktor. Okamžite odchádzam do Himalájí. Guvernér mi iste uverí. Musí mi uveriť.“

Bolo počuť rýchle kroky, dvere sa otvorili a zjavila sa v nich Polina vystrašená tvár.

„Otec, idú sem nejakí muži.“

Doktor Shekt zbledol. „Rýchle, pán doktor, cez garáž!“ Prudko ho posotil. „Nech ide s vami aj Póla, o mňa sa nestarajte. Zdržím ich.“

Na chodbe ich však čakal muž v zelenej tunike. Na úzkych perách mu pohrával úsmev a v ruke nedbanlivo držal neuronický korbáč. Bolo počuť, ako sa na vchodové dvere zniesla spŕška úderov; dvere sa rozleteli a po dome sa rozľahol dupot nôh.

„Kto ste?“ spýtal sa Arvardan rázne v nádeji, že zastraší votrelca. Postavil sa pred Pólu.

„Ja?“ spýtal sa drsne muž v zelenej tunike. „Som iba ponížený služobník Jeho Excelencie premiéra.“ Podišiel dopredu. „Vidím, že som čakal až zbytočne dlho. Nič to. Hmm, máme tu aj dievča. To nebolo rozumné…“

„Som slobodný občan Impéria,“ začal Arvardan pevne, „a upozorňujem vás, že nemáte právo ma zadržať, a napokon ani vstúpiť do tohto domu — bez úradného povolenia.“

„Ja predstavujem,“ poklopkal sa tajomník po prsiach, „zákon a moc na tejto planéte. A onedlho budem mať v rukách moc v celej galaxii. Tak, a už vás máme všetkých — aj Schwartza.“

„Schwartza!“ vykríkli doktor Shekt s Polou spoločne.

„Vari vás to prekvapilo? No poďte, zavediem vás k nemu.“

Posledné, čo Arvardan vnímal, bol tajomníkov široký úsmev — a záblesk neuronického korbáča. Zaliala ho pálčivá bolesť a stratil vedomie.

16
Rozhodni sa!

SCHWARTZ CHVÍĽU NEPOKOJNE SEDEL na tvrdej lavici v jednej z malých ciel v podzemí chicoského Paláca nápravy.

Palác, ako ho bežne nazývali, bol impozantným symbolom moci premiéra a jeho najbližších spolupracovníkov. Pochmúrne sa týčil do výšky ako hranatý útes a zatieňoval neďaleké kasárne imperiálnej posádky; akoby zdôrazňoval, že previnilci aj tak majú väčší strach z dlhého ramena pozemskej spravodlivosti ako z neveľmi zdôrazňovanej autority Impéria.

V priebehu uplynulých storočí tu veľa pozemšťanov čakalo na prísne rozsudky, ktoré postihovali všetkých, čo neplnili povinné dodávky, žili nad stanovený termín či spáchali nejaký iný zločin, alebo sa búrili proti vláde. Niekedy, keď sa už tvrdý rozsudok pozemskej justície videl niektorému skúsenému a zvyčajne ľahostajnému guvernérovi nezmyselný, mohol ho zrušiť, no to vždy znamenalo otvorenú vzburu, alebo aspoň nepokoje.

Keď Veľká rada žiadala trest smrti, guvernér ho zväčša potvrdil. Napokon, doplácali na to len pozemšťania…

Jozef Schwartz o tom všetkom, prirodzene, nemal ani potuchy. Obkolesovali ho iba štyri steny malej miestnosti s tlmeným osvetlením, dvoma tvrdými lavicami a stolom, a vo výklenku bol sprchovací kút a záchod. Nemal tu okno, cez ktoré by zazrel aspoň kúsok oblohy, a ventilácia vháňala do miestnosti len veľmi málo čerstvého vzduchu.

Poškrabal sa po plešivejúcej hlave a smutne sa pohniezdil. Jeho bezhlavý útek nikam (pretože kde na Zemi by bol v bezpečí?) bol krátky, neslávny a doviedol ho sem.

Ešteže je obdarený Duševným dotykom, aspoň sa má čím zaoberať.

Ale je to vlastne zle, či dobre?

Na farme to pociťoval ako čudný, trochu znepokojujúci dar, o pôvode ktorého nič nevedel a ani nerozmýšľal, ako by ho využil. Teraz si túto svoju schopnosť môže overiť.

Keby tu iba dumal nad svojím uväznením, zakrátko by sa určite zbláznil. Takto môže svoj Dotyk vyskúšať na okoloidúcich dozorcoch, na strážcoch v priľahlých chodbách a zachytiť neviditeľnými vlákenkami mysle až veliteľa Paláca v jeho vzdialenej kancelárii.

Sústredene začal skúmať mysle dozorcov, ktorí chodili popri jeho cele. Otvárali sa mu ako orechy a spod tvrdej škrupiny sa k nemu predierali ich pocity a predstavy.

Dozvedel sa všeličo o Zemi i Impériu, oveľa viac ako za tie dva mesiace na farme.

Prirodzene, jednou z vecí, ktoré sa neustále dozvedal — takže nemohlo ísť o omyl — bolo, že je odsúdený na smrť.

Pred tým sa nedalo uniknúť, nikde neobjavil nejaké pochybnosti či výhrady.

Možno sa to stane už dnes, možno zajtra. Ale určite zomrie.

Toto vedomie ním celkom preniklo a napokon mu prinieslo takmer úľavu.

Dvere sa otvorili a Schwartz vyľakane vyskočil. Človek sa síce môže rozumovo vyrovnať so smrťou, so všetkými jej aspektmi, no telo je divá šelma, čo sa neriadi rozumom. Už je to tu!

Nie — ešte nie. Duševný dotyk prichádzajúceho dozorcu nehovoril nič o smrti. Dozorca držal v ruke kovovú tyč. Schwartz už vedel, načo ju má.

„Poďte so mnou," povedal dozorca ostro.

Schwartz poslúchol a rozmýšľal o svojej zvláštnej duševnej moci. Prv než by dozorca stihol použiť zbraň, skôr ako by si vôbec uvedomil, že ju má použiť, mohol by ho nehlučne omráčiť, ani by nestihol zakričať o pomoc. Schwartz má jeho myseľ v rukách. Stačí slabé stisnutie a je to.

Lenže čo by tým získal? Je ich tu plno. S koľkými by si poradil naraz? Aké sú hranice možností jeho mysle?

Poslušne kráčal za dozorcom.

Nakoniec vošli do veľkej sály. Boli v nej iba dvaja muži a akési dievča, vystretí ako mŕtvoly na vysokých laviciach. Neboli však mŕtvi — zaregistroval tri fungujúce mozgy.

Sú ochromení! A nejakí povedomí… Naozaj sú mu povedomí? Zastal, aby sa im lepšie prizrel, ale pocítil na pleci dozorcovia ruku. „Poďme."

Susedná štvrtá lavica bola prázdna. Dozorcova myseľ nehovorila nič o smrti, tak si na ňu ľahol. Vedel, čo bude nasledovať.

Dozorca sa mu kovovou tyčou dotkol všetkých údov. Pocítil slabé uštipnutie a postupne celý stŕpol, takže napokon mal pocit, a-koby sa mu hlava vznášala na hladine prázdnoty.

Pokúsil sa obrátiť hlavu.

„Póla," zašepkal. „Vy ste Póla, však? To dievča, čo…"

Prikývla. Jej Duševný dotyk pred dvoma mesiacmi nebol taký zreteľný. Až teraz si to uvedomil. Vtedy mu jeho výnimočná schopnosť umožňovala len vycítiť „atmosféru". Teraz si na to prekvapivo jasne spomenul.

Ale aj od ostatných sa môže všeličo dozvedieť. Ten pri dievčati je doktor Shekt, ten na samom kraji doktor Bel Arvardan. Zistil, ako sa volajú, vycítil ich zúfalstvo, v mysli dievčaťa zbadal stopy hrôzy a

strachu.

Na chvíľu sa mu ich uľútostilo, ale vzápätí si uvedomil, kto sú a čo sú. A srdce mu zatvrdlo.

Nech umrú!

Tí traja tam už boli takmer hodinu. Do miestnosti by sa bez ťažkostí vošlo niekoľko sto ľudí a uväznení si tu prichodili celkom maličkí a stratení. Nemali si ani čo povedať. Arvardana pálilo v hrdle a s námahou obrátil hlavu na druhú stranu. Jedine tento pohyb vládal urobiť.

Shekt mal zavreté oči a bledé pery pevne zovreté.

„Pán Shekt, počujte, pán Shekt!“ zašepkal Arvardan.

„Čo?… Čo je?…“ spýtal sa slabým šepotom Shekt.

„Čo zamýšľate? Vari len nechcete driemať. Rozmýšľajte, človeče, rozmýšľajte!“

„Prečo? Nad čím mám rozmýšľať?“

„Kto je tento Jozef Schwartz?“

„Nepamätáš sa, Bel?“ zaznel slabý a vyčerpaný Polin hlas. „Vtedy v obchodnom dome, keď som ťa po prvý raz stretla… ako to bolo dávno…“

Arvardan sa zo všetkých síl vzoprel a s bolesťou sa mu podarilo zdvihnúť trochu hlavu. Zazrel iba časť Polinej tváre.

„Póla! Póla!“ Keby tak mohol pribehnúť k nej — tak ako mal možnosť za posledné dva mesiace, a nevyužil ju. Pozerala naňho so slabým úsmevom, pripomínala mu sochu. Povedal jej: „My ešte zvíťazíme. Uvidíš.“

Pokrútila hlavou a Arvardanovi opäť klesla hlava od neznesiteľnej bolesti v krku.

„Pán Shekt,“ začal znova. „Počúvajte ma. Ako ste sa zoznámili s týmto Schwartzom? Ako to, že je vaším pacientom?“

„Prihlásil sa ako dobrovoľník na synapsifikovanie.“

„A podrobil sa experimentu?“

„Áno.“

Arvardan nad tým chvíľu uvažoval. „Prečo vás vyhľadal?“

„To neviem.“

„Ale potom… Možno je to naozaj imperiálny agent.“

(Schwartz čítal jeho myšlienky a v duchu sa usmieval. Nepovedal však ani slovo, lebo sa rozhodol mlčať.)

Shekt pokrútil hlavou. „Imperiálny agent? To tvrdil aj premié-rov tajomník. Nezmysel. A keby aj, čo by nám to pomohlo? Je v rovnakej kaši ako my… Počujte, pán Arvardan, ak sa dohodneme na nejakej spoločnej verzii, možno nás hneď nezlikvidujú. Napokon nás možno…“

Archeológ sa chrapľavo zasmial, pričom ho zabolelo v hrdle. „Nechajú žiť, to ste chceli povedať. Keď vymrie celá galaxia a

civilizácia bude v troskách? Žiť? To môžem rovno umrieť!“

„Mal som na mysli Pólu,“ zamrmlal Shekt.

„Ja tiež,“ povedal Arvardan. „Spýtajte sa jej sám… Póla, podrobíme sa? Pokúsime sa zachrániť?“

Polin hlas bol pevný. „Už som sa rozhodla. Nechcem zomrieť, ale ak zomrie naša vec, chcem zomrieť s ňou.“

Arvardana zalial triumfálny pocit. Keď si ju dovedie na Sírius, bude pre nich len pozemšťankou, ale vyrovná sa im vo všetkom, a on s radosťou rozbije papuľu každému, čo…

A vtedy si uvedomil, že si ju sotva dovedie na Sírius, že sám sotva ešte niekedy uvidí Sírius. Zo Šíria už asi nič nezostane.

Aby unikol tejto predstave, akokoľvek unikol, povedal čo najhlasnejšie: „Hej, vy! Ako sa to voláte? Schwartz!“

Schwartz na chvíľu zdvihol hlavu a pozrel naňho. Neodpovedal.

„Kto ste?“ spytoval sa Arvardan. „Ako ste sa do tohto všetkého zaplietli? Akú úlohu v tom hráte?“

Jeho otázky Schwartzovi odrazu pripomenuli nespravodlivosť osudu. Pri spomienke na pokojnú minulosť si Schwartz opäť s hrôzou uvedomil, do akej situácie sa dostal, a všetko sa v ňom vzbúrilo. Zlostne vybuchol: „Ja? Ako som sa do tohto zaplietol? Tak počúvajte. Kedysi som bol celkom bezvýznamný človek, počestný, tvrdo pracujúci krajčír. Nikomu som nikdy neublížil, do ničoho som sa nemiešal a staral sa len o svoju rodinu. A potom som sa celkom bezdôvodne, celkom nevysvetliteľne ocitol tu.“

„V Chicu?“ spýtal sa Arvardan, ktorý dobre nerozumel.

„Nie, nie v Chicu!“ skríkol Schwartz zúfalo. „V tomto šialenom svete… Nedbám, či mi uveríte, alebo nie. Môj svet patrí minulosti. V mojom svete bolo dostatok miesta i potravy pre dve miliardy ľudí a bol to jediný známy svet.“

Arvardan sa pri jeho ostrých slovách zarazil. Obrátil sa na Shekta. „Rozumiete, čo hovorí?“

„Verili by ste,“ povedal mu Shekt začudovane, „že má desať-centimetrové slepé črevo? Pamätáš sa, Póla? A zuby múdrosti. A zarastá na tvári.“

„Áno, no a čo!“ vykríkol Schwartz vyzývavo. „Bár by som mal aj chvost, aby som vám ním zakýval! Pochádzam z minulosti. Prešiel som časovou slučkou. Ibaže neviem ako a prečo. A teraz mi už dajte pokoj.“ A odrazu doložil: „Onedlho po nás prídu. Toto čakanie nás má len zlomiť.“

„Ako to viete? Kto vám to prezradil?“ spýtal sa Arvardan.

Schwartz mu neodpovedal.

„Tajomník? Zavalitý muž s rozčľapnutým nosom?“

Schwartz nevedel opísať ľudí, ktorých jeho Duševný dotyk pocítil, ale že by to bol tajomník? V jednej chvíli nakrátko akoby zachytil

závan autority a moci — možno to aj bol tajomník.

„Balkis?“ spýtal sa zvedavo.

„Ako?“ povedal Arvardan, no Shekt mu skočil do reči. „Tak sa volá tajomník.“

„Aha. A čo vravel?“

„Nevravel nič,“ odvetil Schwartz. „Ja to jednoducho viem. Všetkých nás čaká smrť, a niet úniku.“

Arvardan stíšil hlas. „Čo myslíte, nieje pomätený?“

„Ktovie. . Ale mýlia ma jeho lebečné švy. Viete, má ich ozaj veľmi primitívne.“

Arvardan zostal celkom ohromený. „Vy vážne myslíte, že… Ale to je vylúčené!“

„Naopak, vždy som to šípil.“ V Shektovom hlase na chvíľu zaznel jeho zvyčajný vecný tón, akoby tento odborný problém preniesol všetky jeho myšlienky do izolovaného, objektívneho sveta, kam osobné starosti nepreniknú. „Kedysi vyrátali, že energia potrebná na premiestnenie hmoty pozdĺž časovej osi sa blíži nekonečnu, a tak sa čosi také pokladalo za neuskutočniteľné. No iná skupina vedcov poukázala na možnosť existencie “časových posunov“, podobne ako v geológii. Napríklad niekoľko kozmických korábov odrazu zmizlo, takmer všetkým pred očami. Z dávnych čias je známy prípad, keď istý Hor Dewallow vošiel jedného dňa do svojho domu a viac z neho nevyšiel, a vnútri ho tiež nenašli… Potom tu bola tá planéta, o ktorej sa zmieňujú všetky galaktografické príručky minulého storočia; navštívili ju tri expedície, podali o nej podrobný popis, a viac jej nebolo.

Niektoré objavy v nukleárnej chémii akoby spochybňovali zákon zachovania energie. A práve tieto rozdiely sa usilujú vysvetliť únikom istého množstva hmoty pozdĺž časovej osi. Napríklad jadro uránu za prítomnosti nepatrných, ale presne určených množstiev medi a bária pod vplyvom slabého gama žiarenia vytvorí určitý rezonančný systém…“

„Otec,“ prerušila ho Póla. „Prestaň! Načo teraz…“

„Počkajte,“ povedal energicky Arvardan. „Nechajte ma rozmýšľať. Ja by som to mohol zistiť. Napokon, kto by to vedel posúdiť lepšie? Len mu položím zopár otázok… Počúvajte, pán Schwartz.“

Schwartz opäť zdvihol hlavu.

„Vtedy bola v celej galaxii obývaná len vaša planéta?“

Schwartz prikývol a ťažkopádne doložil: „Áno.“

„Ale to ste sa iba nazdávali. Chcem povedať, že ste vtedy nepoznali cestovanie v kozme, a teda ste sa ani nemohli presvedčiť. Možno už vtedy existovalo množstvo iných obývaných planét.“

„O tom nič neviem.“

„Prirodzene. Škoda. A jadrovú energiu ste poznali?“

„Mali sme atómové bomby. Bol v nich urán… a plutónium… myslím, že práve preto je teraz tento svet rádioaktívny. Napokon zrejme došlo k ďalšej vojne — keď som odtiaľ odišiel… Boli to atómové bomby.“ A Schwartz sa v spomienkach opäť preniesol späť do starého známeho sveta, ešte kým nezačali vybuchovať tie bomby. A pocítil ľútosť. Nie nad sebou, ale nad tým krásnym svetom…

Arvardan si čosi hundral pre seba. „No dobre. Ale iste ste sa dorozumievali nejakým jazykom.“

„Na Zemi? Tam ich bolo veľa.“

„A vy ste ako hovorili?“

„Po anglicky — už ako dospelý.“

„Povedzte tou rečou niečo.“

Schwartz vyše dvoch mesiacov nerozprával po anglicky. Ale teraz pomaly a s láskou povedal: „Chcem ísť domov a žiť so svojou rodinou.“

„Týmto jazykom rozprával, aj keď sa prihlásil na experiment?“ obrátil sa Arvardan na Shekta.

„Neviem,“ odvetil Shekt zmätene. „Vtedy vydával také isté nezrozumiteľné zvuky ako teraz. Ako to môžem posúdiť?“

„Nič to… Ako sa povie “matka“ vaším jazykom, pán Schwartz?“

Schwartz mu to povedal.

„Hm. Ako “otec“… “brat“… “jeden“… “dva“… “tri“… “dom“… “muž“… “žena“…“

Chvíľu takto pokračovali a potom sa Arvardan odmlčal a v tvári sa mu zjavil výraz posvätného úžasu.

„Pán doktor,“ povedal, „buď je tento človek naozaj tým, za koho sa vydáva, alebo som obeťou najfantastickejšej nočnej móry. Rozpráva jazykom, ktorý sa prakticky nelíši od nápisov, čo sa našli v päťdesiattisíc rokov starých vrstvách na Síriu, Arcture, Alfe Centauri a dvadsiatich ďalších planétach. A on ním rozpráva. Nám sa tento jazyk podarilo rozlúštiť len pred niekoľkými rokmi a v celej galaxii ho okrem mňa pozná približne dvanásť ľudí.“

„Ste si tým istý?“

„Akože by nie. Som predsa archeológ, musím to vedieť.“

Schwartz pocítil, že pancier jeho osamelosti pomaly praská. Akoby sa mu vracalo stratené vedomie identity. Jeho tajomstvo vyšlo najavo: je človek z minulosti a oni to pochopili. Je teda normálny; trýznivé pochybnosti sa navždy rozplynuli a uľavilo sa mu. Osamelosť ho však celkom neopustila.

„Musím ho mať,“ povedal Arvardan, zapálený posvätným nadšením archeológa. „Ani si neviete predstaviť, čo to znamená pre archeológiu. Pán doktor, to je človek z minulosti! Ach, pri vesmíre!… Počujte, mohli by sme sa dáko rozumne dohodnúť. On je živým dôkazom, na ktorý Zem tak dlho čakala. Môžu ho teda mať. Môžu…“

Schwartz mu ironicky skočil do reči. „Viem, čo máte na mysli. Nazdávate sa, že Zem mojou zásluhou dokáže, že je kolískou celej galaktickej civilizácie, a za to mi budú povďační. Ale mýlite sa. Uvažoval som nad tým a sám by som pristúpil na takýto obchod, aby som si zachránil život. Lenže oni mi neuveria — a ani vám nie.“

„Ale veď toto je úplne nezvratný dôkaz.“

„Ani nás nebudú počúvať. A viete prečo? O minulosti si totiž zafixovali určité názory. Čokoľvek nové, hoci čistá pravda, by bolo v ich očiach rúhaním. Nepotrebujú pravdu; potrebujú svoje legendy.“

„Bel,“ ozvala sa Póla, „myslím, že sa nemýli.“

Arvardan zaškrípal zubami. „Aspoň to skúsme.“

„Nepomôže nám to,“ nástojil na svojom Schwartz.

„Ako to viete?“

„Viem to!“ A jeho slová zazneli tak presvedčivo a pevne, že Arvardan stíchol.

Shekt pozrel na Schwartza a v unavených očiach sa mu zjavil čudný záblesk.

Ticho sa spýtal: „Zbadali ste nejaké nepríjemné príznaky po experimente na synapsifikátore?“

Schwartz poslednému slovu nerozumel, ale domyslel si jeho význam. Tak oni ho operovali, a rovno mozog. Ako rýchlo teraz všetko chápe.

„Nijaké nepríjemné príznaky som nezbadal,“ odvetil.

„Ale všimol som si, že ste sa neobvykle rýchlo naučili náš jazyk. Rozprávate už veľmi dobre. Vlastne by vás mohli pokladať za tunajšieho. Vás to neprekvapilo?“

„Vždy som mal výbornú pamäť,“ odvetil Schwartz odmerane.

„Nepozorujete teda nijakú zmenu pred experimentom a po ňom?“

„Nie.“

Pohľad doktora Shekta stvrdol. „Prečo to nechcete priznať? Som si istý, že viete, ako to myslím?“

Schwartz sa krátko zasmial. „S tým čítaním myšlienok? No a čo?“

Shekt sa s ním prestal zhovárať. Obrátil bledú bezmocnú tvár k Arvardanovi. „Vie čítať myšlienky. Čo všetko by sa na ňom dalo skúmať! A teraz tu takto bezmocne trčíme…“

„Čože?… Čože?…“ vyhŕkol Arvardan ohromene.

Aj na Polinej tvári sa zjavil úžas. „Naozaj?“ spýtala sa Schwar-tza.

Prikývol. Dobre sa oňho starala a teraz ju chcú zabiť, že ich zradila.

„Pán doktor, pamätáte sa na bakteriológa, o ktorom som vám rozprával?“ začal Shekt. „Na toho, čo zomrel na následky synapsifikácie? Odrazu začal tvrdiť, že vie čítať myšlienky, a to bol prvý príznak jeho totálneho nervového zrútenia. A naozaj ich aj vedel čítať. Presvedčil som sa o tom ešte pred jeho smrťou a držal som to v

tajnosti. Neprezradil som to nikomu, ale v zásade je to možné, naozaj je to možné. Chápete, znížením prechodového odporu mozgových buniek môže k tomu dôjsť; mozog je schopný vnímať magnetické pole vytvorené mikroprúdmi iného mozgu a premieňať ho na myšlienky. Zakladá sa to na tom istom princípe ako u ktoréhokoľvek iného záznamu. Ide tu v pravom zmysle slova o telepatiu…“

Arvardan sa obrátil k Schwartzovi, ale ten tvrdohlavo a nepriateľsky mlčal. „Ak je to tak, možno by sa nám mohol zísť.“ Archeológ horúčkovito rozmýšľal a zvažoval možnosti. „Možno sa nám podarí nájsť nejaké východisko. Musí byť nejaké východisko. Pre nás i pre celú galaxiu.“

Schwartz cítil v jeho Duševnom dotyku celkom zreteľný zmätok, ale zostával chladný. „Myslíte pomocou môjho čítania myšlienok? Ale čo nám to pomôže? Prirodzene, dokážem aj viac, ako len čítať myšlienky. Čo poviete na toto?“

Psychickou silou uštedril Arvardanovi iba slabý úder, no ten vykríkol od bolesti.

„To som vám spôsobil ja,“ povedal Schwartz. „Chcete ešte?“

„Vedeli by ste to použiť aj proti strážam?“ zastonal Arvardan. „Aj proti tajomníkovi? Tak prečo ste sa sem vôbec dali doviesť? Pri galaxii, pán doktor, veď to nebude nijaký problém. Počujte, pán Schwartz…“

„Nie,“ prerušil ho Schwartz, „vypočúvajte mňa. Prečo by som mal chcieť odtiaľto uniknúť? Kam by som ušiel? Len do tohto mŕtveho sveta. Chcem sa vrátiť domov, a tam nemôžem. Chcem k rodine, do môjho sveta, a tam tiež nemôžem. Tak chcem radšej zomrieť.“

„Ale ide tu o celú galaxiu. Nemôžete myslieť len na seba.“

„Prečo nie? Čo ma po vašej galaxii? Dúfam, že ju čoskoro postihne úplná skaza. Viem, čo tu na Zemi chystajú, a súhlasím s tým. Tu slečna pred chvíľou povedala, že už sa rozhodla. Nuž, ja som sa tiež rozhodol. Som na strane pozemšťanov.“

„Ale prečo?“

„A prečo nie? Som predsa pozemšťan!“

17
Zmeň svoje rozhodnutie!

UPLYNULA UŽ HODINA ODVTEDY, ČO SA Arvardan pomaly prebral z bezvedomia a zistil, že nevládne leží ako utýrané zviera na bitúnku. A za celú hodinu sa nič nezmenilo. Iba čo tu horúčkovito, nezmyselne tárajú, a tým si ešte väčšmi zhoršujú aj tak neznesiteľné čakanie.

Bolo mu jasné, že ich úmyselne nechávajú čakať. Čím dlhšie budú takto bezmocne ležať, dokonca bez strážcu, akoby ich väznite-lia nepokladali už za nebezpečných, tým hlbšie si majú uvedomiť vlastnú bezmocnosť. Chcú docieliť, aby prestali vzdorovať, a keď potom konečne príde vyšetrovateľ, nemajú klásť ani ten najmenší odpor.

Arvardan sa rozhodol prerušiť mlčanie. „Zrejme nás odpočúvali. Nemali sme toľko rozprávať."

„Nie," odvetil Schwartz sucho. „Nikto nás neodpočúval."

Archeológ už mal na jazyku: „Ako to viete?" ale zdržal sa.

Ako len môže byť niekto obdarený takouto schopnosťou! Aká škoda, že ju nemá on, ale tento človek z minulosti, ktorý sa nazýva pozemšťan a nechce sa mu ďalej žiť!

Pred očami mal iba kúsok stropu. Keď obrátil hlavu, videl na pozadí holej steny Shektov ostrý profil. Keď sa mu na okamih podarilo zdvihnúť hlavu, úchytkom zazrel Polinu bledú, vyčerpanú tvár.

Zavše si ešte pálčivo pripomenul poburujúcu krivdu, že dokonca aj jeho, občana Impéria a galaxie, tu takto väznia; veľmi ho zahanbovalo, že niečo také pozemšťanom vôbec dovolil.

Ale aj tým sa prestal znepokojovať.

Keby ho aspoň boli položili vedľa Poly… Ale takto je to vlastne lepšie. Teraz naňho asi nie je ktovieako lákavý pohľad.

„Bel?" V tomto čakaní na istú smrť zaznel mu Polin rozochvený hlas ako sladká hudba.

„Prosím, Póla?"

„Myslíš, že to ešte dlho potrvá?"

„Možno už ani nie… Škoda. A my sme si nechali ujsť celé dva mesiace, však?"

„Bola to moja chyba," zašepkala. „Ja som na vine. Ale aspoň keby sme mohli byť spolu v posledných chvíľach. A všetko je to pritom také — zbytočné."

Arvardan neodpovedal. V hlave mu ako rozbehnutý kolotoč ustavične vírili myšlienky. Naozaj cíti pod sebou tvrdú plastikovú dosku, alebo sa mu to len zdá? Ako dlho bude ešte ochromený?

Musia donútiť Schwartza, aby im pomohol. Pokúsil sa usporiadať

myšlienky, hoci vedel, že sa mu to sotva podarí.

Ozval sa: „Schwartz…“

Schwartz tam ležal rovnako bezmocný ako ostatní a k tomu všetkému sa nečakane pridružilo aj ďalšie trápenie. Vnímal totiž ich myšlienky.

Keby išlo iba oňho, túžobne by očakával nevýslovnú úľavu a pokoj, ktorý mu prinesie smrť, a potláčal by v sebe posledné záchvevy lásky k životu, čo ho ešte nedávno — pred dvoma Či troma dňami — prinútili ujsť z farmy. Ale ako by to mohol urobiť teraz, keď zreteľne vníma bezmocnú hrôzu pred smrťou, čo ako vrchnák rakvy priklopila Shekta, prudký hnev a vzburu, čo vrie v Arvardanovej rozbúrenej mysli, a hlboké, dojímavé roztrpčenie mladej ženy.

Nemal by si ich vlastne ani všímať. Prečo by sa vôbec staral o trápenie tých ostatných? Má svoj vlastný život a onedlho ho tiež čaká smrť.

Ich zúfalé myšlienky však neodbytne útočili na pancier jeho predsavzatí.

Keď ho Arvardan oslovil, Schwartz hneď vedel, že chcú, aby ich zachránil. Ale prečo by to robil? Prečo?

„Pán Schwartz,“ zopakoval Arvardan naliehavo, „bolo by múdrejšie, keby ste zostali nažive, a to ako hrdina. Nemáte predsa pre čo zomrieť — a určite nie pre tých tam vonku.“

Schwartzovi sa však hromadili spomienky na mladosť a zúfalo na ne upínal celú rozochvenú myseľ. A práve táto čudesná zmiešani-na zážitkov z minulosti i prítomnosti spôsobila, že ho ich prosby začali rozčuľovať.

Ozval sa však pokojne a chladne: „Áno, môžem zostať nažive ako hrdina — a zároveň ako zradca. Tí ľudia vonku ma chcú zabiť.

Vy ich voláte ľuďmi, ale to sú iba slová, v duchu im pripisujete iné názvy, ešte som ich nepochopil, ale je to niečo mrzké. A nie preto, že oni sú mrzkí, ale preto, že sú pozemšťania.“

„To je lož!“ vykríkol Arvardan ohnivo.

„To nie je lož,“ odvetil Schwartz rovnako ohnivo, „a každý z vás to vie. Pripúšťam, že ma chcú zabiť, ale iba preto, lebo si myslia, že som jeden z vás, čo jediným gestom vedia odpísať planétu a pomaly ju zadusiť svojím pohŕdaním a neznesiteľnou povýšenosťou. Teraz sa teda bráňte sám proti tým červíkom a menejcennej hávedi, čo odrazu ohrozuje svojich božských pánov. Nežiadajte pomoc ani od jedného z nich.“

„Rozprávate ako zelót,“ povedal Arvardan užasnuto. „Ale prečo? Trpeli ste aj vy? Vravíte, že ste boli obyvateľom veľkej a nezávislej planéty. Boli ste pozemšťanom v časoch, keď život existoval len na Zemi. Vy ste teda vlastne jeden z nás, vládcov. Prečo sa stotožňujete s týmito zúfalcami? Toto už nie je planéta, ktorú si vy pamätáte. Moja

rodná planéta sa väčšmi podobá bývalej Zemi ako tento prehnitý svet.“

Schwartz sa nasmial. „Tak ja som teda jedným z vládcov? Myslím, že o tom nebudeme diskutovať. Škoda času. Porozprávajme sa radšej o vás. Vy ste typickým exemplárom, aké sem posiela galaxia. Ste neobyčajne tolerantný a veľkodušný a v duchu obdivujete sám seba, lebo sa k doktorovi Shektovi správate ako k seberovnému. Ale v hĺbke duše — a ani to nie je tak hlboko, lebo to zreteľne cítim — máte pri ňom stiesnený pocit. Nepáči sa vám jeho výzor ani spôsob jeho reči. Vlastne ho nemáte rád, aj keď je ochotný zradiť Zem… Áno, a nedávno ste sa bozkávali s pozemšťankou, a teraz to pokladáte za chvíľkovú slabosť. Hanbite sa za to…“

„Pri hviezdach, to nie je pravda… Póla,“ zašepkal Arvardan zúfalo, „never mu. Nepočúvaj ho.“

„Nemusíš to vyvracať, ani sa preto trápiť, Bel,“ povedala potichu Póla. „Našiel ti v podvedomí zvyšky predsudkov z mladosti. Keby začal čítať v mojej mysli, našiel by tam to isté. A niečo podobné by našiel aj u seba, keby vedel posudzovať seba tak negentleman-sky ako nás.“

Schwartz cítil, ako ho zalieva červeň.

Póla teraz oslovila priamo jeho, pričom vôbec nezvýšila hlas. „Pán Schwartz, ak teda viete čítať myšlienky, preverte si mňa. Povedzte, či sa chcem dopustiť zrady. Pozrite na môjho otca. Povedzte, že sa mohol ľahko vyhnúť Šesťdesiatke, keby bol chcel spolupracovať s tými šialencami, čo chcú zničiť galaxiu. Čo tou zradou získa? A pozrite dobre, či chce ktokoľvek z nás uškodiť Zemi alebo pozemšťanom.

Vraveli ste, že ste zachytili závan Balkisových myšlienok. Neviem, či ste vládali preniknúť cez všetko to bahno. Ale keď sa vráti, skúste čítať v jeho myšlienkach a zistíte, že je to šialenec… lenže vtedy už bude neskoro. Potom vás čaká smrť.“

Schwartz mlčal.

Arvardan sa náhlivo zapojil do rozhovoru. „No dobre, pán Schwartz, a teraz si preverte mňa, urobte to čo najdôkladnejšie. Narodil som sa v Baronne v sektore Sírius. Celý život som prežil v ovzduší silného antiterrestrializmu a nemôžem za všetky hlúposti a predsudky, čo sa vo mne zahniezdili. Ale vniknite mi do myšlienok a povedzte, či som sa v dospelom veku neusiloval v sebe tieto predsudky potlačiť. Nie predsudky u ostatných, to by bolo jednoduchšie, ale moje vlastné, a čo najrozhodnejšie.

Pán Schwartz, vy predsa vôbec nepoznáte súčasnú históriu! Neviete o tisícoch a státisícoch rokov, v priebehu ktorých človek osídľoval galaxiu, o vojnách a utrpení. Neviete nič o prvých storočiach po založení Impéria, keď na všetkých stranách vládol iba útlak alebo chaos. Iba posledných dvesto rokov má galaktická vláda situáciu

pevne v rukách. Jednotlivé planéty si pritom udržali kultúrnu nezávislosť, majú autonómne vlády a právo voliť vo všeobecných voľbách.

Nikdy v histórii nebolo ľudstvo tak chránené pred vojnou a biedou, nikdy predtým galaktická ekonomika tak neprosperovala, nikdy predtým neboli vyhliadky do budúcnosti svetlejšie. A chcete to všetko zničiť a začať znova? A s kým? S vládou despotickej teokra-cie, presiaknutou podozrievavosťou a nenávisťou.

Požiadavky Zeme sú opodstatnené, a ak galaxia prežije, vyriešia sa. Ale to, čo chcú oni urobiť, to nie je riešenie. Viete, čo zamýšľajú?“

Keby bol Arvardan obdarený Schwartzovymi schopnosťami, spoznal by, aký zápas sa v ňom odohráva. Jednako však inštinktívne vycítil, že nadchádza chvíľa veľkého rozhodnutia.

Schwartz bol veľmi rozrušený. Všetky tieto vzdialené svety majú zahynúť, byť spustošené a rozožraté hroznou chorobou?… Je vlastne vôbec iba pozemšťan? Pozemšťan v zúženom zmysle slova? Kedysi v mladosti opustil Európu a odsťahoval sa do Ameriky, ale nezostal aj tak tým istým človekom? A keď po rokoch ľudia opustili vypálenú a doráňanú Zem a začali osídľovať jednotlivé planéty, nezostali aj tak pozemšťanmi? Vari nie je celá galaxia osídlená tou istou ľudskou rasou? Nie sú napokon všetci potomkami Schwartza a jeho bratov?

Vážne povedal: „Dobre, súhlasím s vami. Ako vám môžem pomôcť?“

„Na akú vzdialenosť viete čítať myšlienky?“ spýtal sa Arvar-dan nedočkavo, akoby sa bál, že si to Schwartz v poslednej chvíli rozmyslí.

„Neviem. Vonku niekto je, zrejme stráže. Myslím, že by som prenikol až na ulicu, ale čím ďalej, tým nezreteľnejšie vnímam.“

„Prirodzene,“ súhlasil Arvardan. „Ale nezaregistrovali ste niekde tajomníka? Rozoznali by ste ho spomedzi ostatných?“

„Neviem,“ zamrmlal Schwartz.

Nasledovala chvíľka ticha. Minúty sa neznesiteľne vliekli.

„Vaše myšlienky mi v tom bránia. Nepozerajte na mňa. Myslite na niečo inšie.“

Poslúchli ho. Znova sa odmlčali. A potom Schwartz povedal: „Nie… nemôžem… nejde to.“

„Teraz som sa trochu pohol,“ zajasal Arvardan. „Pri galaxii, už vládzem hýbať prstami na nohách! Au!“ Každý pohyb ho však boda-vo bolel.

„Vedeli by ste niekomu aj ublížiť, pán Schwartz? Napríklad spôsobiť niekomu bolesť ako mne pred chvíľou, ale silnejšiu?“

„Jedného som zabil.“

„Naozaj? A ako ste to urobili?“

„Neviem, odrazu sa to stalo. Je to… je to…“ Schwartz vyzeral takmer komicky, keď sa takto bezmocne usiloval opísať neopísateľné.

„A vedeli by ste si poradiť aj s viacerými súčasne?“

„Neskúšal som to, ale pochybujem. Nevedel by som čítať myšlienky viacerým naraz.“

Póla sa zamiešala do rozhovoru. „Bel, nemôžeš predsa od neho chcieť, aby zabil tajomníka. Nemalo by to zmysel.“

„Prečo myslíš?“

„Ako by sme sa odtiaľto dostali? Aj keby sa nám podarilo chytiť a zabiť tajomníka, v budove sú ešte stovky ďalších. Nechápeš?“

„Mám ho!“ povedal odrazu Schwartz zachrípnuté.

„Koho?“ spýtali sa všetci traja zároveň. Dokonca aj Shekt naňho prosebné pozrel.

„Tajomníka! Myslím, že som zachytil jeho Duševný dotyk.“

„Nech vám neunikne!“ Arvardan sa nervózne pohniezdil a spadol z lavice, len tak zadunelo; márne sa potom usiloval postaviť na bezvládne nohy.

„Nezranil si sa?“ vykríkla Póla a chcela sa oprieť o lakeť; odrazu pocítila, ako sa jej uvoľnil stuhnutý kĺb v ramene.

„Nič sa mi nestalo. Pán Schwartz, vytiahnite z neho všetko, čo sa len dá.“

Schwartz sa usiloval zo všetkých síl, až ho z toho rozbolela hlava. Tykadlá jeho mysle sa neisto, neobratne, ale pevne prisali na myseľ toho druhého ako prsty dieťaťa, čo ohmatávajú neznámy predmet, na ktorý ledva dočiahnu. Až doteraz chápal všetko, čo zachytil, ale teraz vidí niečo, niečo…

Namáhavo lapal útržky tajomníkových myšlienok. „Triumf! S určitosťou vie, aký bude výsledok… Ide o akési vesmírne strely… Už ich odpálil… Nie, neodpálil… Čosi inšie… Dá príkaz, aby ich odpálili.“

Shekt zastonal. „To sú automaticky riadené rakety, ktoré rozšíria vírusy na jednotlivé planéty.“

„Ale kde ich skrývajú, pán Schwartz?“ vypytoval sa Arvardan. „Odhaľte to, človeče, hľadajte…“

„Vidím tam akúsi päťuholníkovú budovu, ale nie zreteľne… aj akési slovo, možno Sloo…“

„To je jasné,“ vykríkol Shekt. „Pri galaxii, to je jasné. Chrám v Senloo. Zo všetkých strán ho obkolesujú rádioaktívne územia. Nesmie tam nikto okrem členov Bratstva. Je v blízkosti sútoku dvoch riek?“

„Nevidím… Áno je.“

„A kedy, pán Schwartz? Kedy ich chcú odpáliť?“

„Neviem presne kedy, ale čoskoro… čoskoro. Na inšie ani nemyslí… Bude to už čo nevidieť.“ Celý sa chvel od námahy.

Arvardan sa triasol, od horúčky a vyčerpania: napokon sa mu podarilo oprieť o lakte a kolená, hoci sa mu ustavične podlamovali. „Prichádza sem?“

„Áno. Už je pri dverách.“

Len čo zmĺkol, dvere sa otvorili.

V Balkisovom výsmešnom hlase, ktorého bola razom plná sieň, zaznel víťazoslávny triumf. „Pán doktor Arvardan, nevrátili by ste sa radšej na lavicu?“

Arvardan, ktorý si dobre uvedomoval svoje ponižujúce položenie, naňho len mlčky pozrel a neodpovedal. Prestal sa opierať o boľavé údy a pomaly klesol na podlahu. Zostal nehybne ležať a sťažka dýchal. Keby sa mu do údov vrátili sily, keby sa vládal vzchopiť na posledný zúfalý skok a tajomníkovi vytrhnúť zbraň…

Tentoraz sa na lesklom opasku z plastickej hmoty, ktorým mal tajomník prepásanú tuniku, hojdala namiesto neuronického korbáča laserová pištoľ, ktorá vedela v zlomku sekundy premeniť človeka na prach.

Tajomník s veľkým zadosťučinením pozoroval štvoricu. O dievča mu ani nešlo, ale inak to bol dobrý ťah. Tak, tu sú všetci: zradca pozemšťanov, agent Impéria i ten záhadný tvor, ktorého už sledujú dva mesiace. Vari existujú aj ďalší?

Pravda, nemožno zabúdať ešte na Enniusa a Impérium. Jeho nastrčené figúrky — títo špióni a zradcovia — sú už zneškodnení, ale aj tak zostáva niekde ukrytý bystrý mozog, ktorý by mohol vyslať do boja ďalšie figúrky.

Tajomník sa naširoko rozkročil a skrížil si ruky na prsiach, a-koby im chcel pohŕdavo naznačiť svoju istotu, že nebude nútený siahnuť po zbrani. Začal ticho, zreteľne. „Treba si definitívne vyjasniť situáciu. Medzi Zemou a ostatnou galaxiou je vojna — zatiaľ nevyhlásená, ale predsa vojna. Vy ste naši zajatci a budeme s vami zaobchádzať ako nám to bude vhod. Prirodzene, zvyčajným trestom pre špiónov a zradcov je smrť…“

„Ale len ak je oficiálne vyhlásená vojna,“ skočil mu do reči Arvardan rozhorčene.

„Oficiálne vyhlásená vojna?“ zopakoval tajomník s neskrývaným výsmechom. „Čo tým myslíte? Medzi Zemou a ostatnou galaxiou bola vždy vojna, či už sme na tento fakt zdvorilo upozornili, alebo nie.“

„Nechaj ho,“ povedala Póla potichu Arvardanovi. „Nech sa vyrozpráva a máme to za sebou.“

Arvardan sa na ňu usmial so skriveným, kŕčovitým výrazom, ale potom sa s nevýslovným vypätím síl postavil na nohy celý zadychčaný.

Balkis sa zlovestne zasmial. Nenáhlivými krokmi podišiel tesne k archeológovi a rovnako nenáhlivým pohybom položil dlaň na jeho širokú hruď a posotil ho.

Arvardan sa márne usiloval zdvihnúť na obranu svoje bezvládne ruky: ochromený trup nevládal udržať rovnováhu, sťažka padol

naznak.

Póla zastenala. Silou vôle premáhala bolesť, ktorú pociťovala pri každom pohybe, a pomaly, veľmi opatrne zliezla z lavice.

Balkis sa pozeral, ako sa plazí k Arvardanovi.

„Tamto je tvoj miláčik," povedal jej. „Tvoj mocný prišelecký miláčik. Bež k nemu, dievča! Prečo otáľaš? Pevne sa k nemu priviň a zabudni v jeho náručí, že má ruky poznačené krvou miliónov pozemšťanov. A teraz tu leží, ten udatný hrdina, pokorený jediným pohybom pozemšťanovej ruky."

Póla sa medzitým dovliekla k Arvardanovi a opatrne mu ohmatávala hlavu, či nemá prerazenú lebku. Arvardan pomaly otvoril oči a pošepol jej: „Som v poriadku!"

„To je zbabelec," povedala mu Póla, „čo sa nehanbí ublížiť ochromenému človeku a potom sa chvastať svojím víťazstvom. Ver mi, drahý, väčšina pozemšťanov j e iná."

„Viem, veď inak by si ani ty nemohla byť pozemšťanka."

Tajomník celý stuhol. „Ako som už povedal, všetci ste odsúdení na smrť, ale máte šancu zachrániť sa. Chcete poznať podmienky?"

„Som si istá, že ani vás by na našom mieste nezaujímali podmienky," povedala Póla hrdo.

„Pst, Póla." Arvardan len s námahou lapal po dychu. „Čo navrhujete?"

„Aha," začudoval sa Balkis, „tak vy sa predsa len chcete zapredať? Tak ako by som to napríklad urobil ja, opovrhnutiahodný pozemšťan?"

„Sám najlepšie viete, čo ste zač," odsekol Arvardan. „O mňa tu nejde, chcem zachrániť ju."

„Nechcem, aby ma niekto zachraňoval," povedala Póla.

„Dojímavé," uškŕňal sa tajomník. „Dokonca sa veľkodušne zníži až k našim mizerným pozemšťankám a pritom sa tvári, akoby prinášal obete."

„Aké sú vaše požiadavky?" spýtal sa ho Arvardan.

„Chcem vedieť jedno. Zrejme sa niečo o našich plánoch dostalo von. Ľahko uhádnuť, ako sa to dostalo do uší doktorovi Shektovi, ale nechápem, ako sa o tom mohlo dozvedieť Impérium. A preto nás zaujíma, koľko toho Impérium vie. Niečo ste sa dozvedeli vy, Arvardan, ale čo vedia v Impériu."

„Som archeológ, a nie špión," odsekol Arvardan. „Neviem, čo všetko o vás vedia v Impériu, ale verím, že sakramentsky veľa."

„Viem si predstaviť. Nuž, možno si to ešte rozmyslíte. Pouvažujte všetci."

Schwartz sa zatiaľ nezapojil do rozhovoru; dokonca na tajomníka ani nepozrel.

Tajomník po chvíli s potláčaným hnevom pokračoval. „Mal by

som vás hádam upozorniť, čo vás čaká, ak nebudete chcieť spolupracovať. Som presvedčený, že rátate s nepríjemnou eventualitou, ako je smrť, ale nebude to také jednoduché. Doktor Shekt a jeho dcéra, ktorá sa do celého prípadu zamočila po krk, sú občanmi Zeme. Za týchto okolností bude nanajvýš namieste, ak ich podrobíme experimentu na synapsifikátore. Rozumiete mi, doktor Shekt?“

Vo fyzikových očiach sa zjavila hrôza.

„Vidím, že ste mi porozumeli,“ povedal Balkis. „Prirodzene, je celkom možné, že pri synapsifikácii vám poškodia mozog a stanú sa z vás imbecili. Je to veľmi odstrašujúca predstava: musia vás kŕmiť, lebo by ste zomreli hladom, musia vás čistiť, lebo by ste žili vo vlastných výkaloch, musia vás izolovať, aby ostatných ušetrili hrozného pohľadu. Možno budete ako odstrašujúci príklad pred naším veľkým dňom.“

„Pokiaľ ide o vás,“ tajomník sa obrátil na Arvardana, „a o vášho priateľa Schwartza, ste občanmi Impéria; zídete sa nám na zaujímavý experiment. Ešte sme nemali možnosť vyskúšať náš koncentrovaný vírus na niektorom z vás, vy imperiálni psi. Možno bude zaujímavé overiť si, či sú naše predpoklady správne. Pochopiteľne, dostanete len malú dávku, aby ste nám nezomreli prirýchlo. Pri správnej aplikácii potrvá ochorenie asi tak týždeň a potom príde nevyhnutný koniec. A budete mať neznesiteľné bolesti.“

Odmlčal sa a chvíľu si ich premeriaval prižmúrenými očami. „A tomuto všetkému,“ pokračoval „uniknete, ak budete rozumne odpovedať. Koľko toho vedia v Impériu? Majú tu aj ďalších agentov? Akým spôsobom plánujú protiútok, ak ho vôbec chystajú?“

„A kto nám zaručí, že nás nedáte zabiť, keď vám povieme, čo potrebujete?“

„Ručím vám za to, že zomriete hroznou smrťou, ak odmietnete spolupracovať. Musíte riskovať a spoľahnúť sa na moje slová. Teda ako ste sa rozhodli?“

„Dali by ste nám čas na rozmyslenie?“

„Veď vám ho dávam. Už som tu desať minút, a ešte som sa od vás nič nedozvedel… Tak čo, aká je vaša odpoveď? Mlčíte? Uvedomte si, že donekonečna nemôžete kľučkovať. Arvardan, vy sa neprestajne usilujete rozhýbať svaly. Azda dúfate, že na mňa skočíte skôr, než stihnem vytiahnuť laserovú pištoľ. No a čo by vám to pomohlo? Vonku sú nás ďalšie stovky a moje plány sa uskutočnia aj bezo mňa. Neušli by ste ani svojmu trestu.

To sa týka aj vás, Schwartz. Zabili ste nášho agenta. Boli ste to vy, však? Vari si trúfate zabiť aj mňa?“

Schwartz sa po prvý raz pozrel priamo na Balkisa. Chladnokrvne mu odpovedal: „Mohol by som, ale neurobím to.“

„No, to je od vás naozaj pekné.“

„Vôbec nie. Skôr veľmi kruté. Sám ste povedali, že sú aj horšie veci ako obyčajná rýchla smrť.“

Arvardan si odrazu uvedomil, že s novou nádejou hľadí na Schwartza.

18
Súboj

SCHWARTZOVI VÍRILI MYŠLIENKY AKO kolotoč, ale zároveň sa cítil napodiv rozjarený a uvoľnený. Zdalo sa mu, že situáciu drží pevne v rukách, ale akosi tomu ani neveril. Ochromili ho totiž posledného. Dokonca už aj doktor Shekt sa vládal posadiť, zatiaľ čo on ledva pohne rukou.

A teraz, keď nazrel do zlomyseľnej a zvrhlej duše vyškierajúceho sa Balkisa, pustil sa do súboja.

„Spočiatku som bol na vašej strane," začal, „aj keď ste ma chceli zabiť. Nazdával som sa, že chápem vaše pohnútky a zámery… Ale mysle týchto troch sú v porovnaní s vašou v podstate nevinné a čisté. Vám ide len o moc, a nie o záujmy pozemšťanov. Zem vo vašich predstavách nie je slobodná, ale znova zotročená. Vám nejde o zrušenie nadvlády Impéria, ale ojej nahradenie vašou diktatúrou."

„Teda takýto som?" uškrnul sa Balkis. „Nuž, tárajte si, čo chcete. Napokon, nepotrebujem vaše informácie až natoľko, aby som znášal vaše bezočivosti. Rozhodli sme sa totiž udrieť skôr. Aj s tým ste rátali? Neuveriteľné, čo sa dá dosiahnuť patričným nátlakom, dokonca aj u tých, čo boli presvedčení, že rýchlejšie to už nejde. Aj toto ste vyčítali z mojej mysle, vy šarlatánsky jasnovidec?"

„Nevyčítal," odvetil Schwartz. „Nezameral som sa na to, a tak mi to uniklo… Ale môžem na to pozrieť teraz… Bude to o dva dni… Skôr… Počkajme… Utorok… šesť hodín ráno chicoského času."

V tej chvíli sa v tajomníkovej ruke zjavila laserová pištoľ. Rýchlymi krokmi prišiel až k nemu a zastal nad jeho bezvládnym telom.

„Odkiaľ to vieš?"

Schwartz celý stuhol; zbieral duševné sily. Navonok sa to prejavilo iba tým, že pevne stisol čeľuste a zvraštil obočie — sprievodné znaky jeho vypätia. V duchu, akoby neviditeľnou rukou pevne zovrel tajomníkov Duševný dotyk…

Arvardan niekoľko drahocenných sekúnd ani nespozoroval, že sa situácia zmenila; tajomník zrazu zmĺkol a nehýbal sa.

„Mám ho," zamrmlal zadychčané Schwartz, „vezmite mu pištoľ. Ale dlho ho neudržím…" Zmĺkol.

A vtom Arvardan pochopil. Pozbieral všetky sily a vzoprel sa na lakte a kolená. Potom pomaly a s nadľudským úsilím neisto vstal. Póla sa tiež chcela pozviechať, no nepodarilo sa jej to. Shekt skízol z lavice a klesol na kolená. Iba Schwartz nehybne ležal s tvárou skrivenou od nesmiernej námahy.

Tajomník vyzeral, akoby zazrel hlavu Medúzy. Na hladkom čele sa mu perlil pot a nehybná tvár neprezrádzala emócie. Iba na pravej ruke, zvierajúcej laserovú pištoľ, sa prejavovali známky života. Zblízka bolo vidieť, že sa trochu chveje, keď prst takmer nebadateľnými pohybmi stláča a uvoľňuje spúšť tak slabo, že zatiaľ nehrozí nebezpečenstvo, ale pohyb sa ustavične opakuje, znova a znova…

„Držte ho pevne," zasyčal Arvardan rozradostené. Chytil sa operadla stoličky a lapal po dychu. „Musím sa k nemu dostať."

Namáhavo za sebou vliekol bezvládne nohy. Cítil sa ako v zlom sne, akoby sa brodil v bahne alebo plával v dechte; každý pohyb jeho boľavých údov trval celú večnosť.

Neuvedomoval si — a ani si nemohol uvedomiť — aký neľútostný súboj sa mu odohráva priamo pred očami.

Tajomníkovi teraz išlo len o jedno — môcť aspoň trochu pohnúť ukazovákom a stisnúť spúšť. Stačilo, aby chvejúci sa prst na spúšti poslúchol príkaz jeho mysle, a už by…

Schwartzovi takisto išlo len o jedno — zabrániť tomuto pohybu, no v chaotickej záplave rozličných pocitov, ktoré vnímal v tajomníkovom Duševnom dotyku, nevedel rozlíšiť, ktorý z nich je rozhodujúci pre pohyb ukazováka. A tak napínal všetky duševné sily, aby tajomníka udržal v úplnej strnulosti…

Tajomníkov Duševný dotyk sa proti tomuto obmedzovaniu búril a vzpieral. Schwartz, ktorý v tejto oblasti nemal nijaké skúsenosti, narazil na bystrého a mimoriadne inteligentného protivníka. Tajomníkovi sa myseľ zavše nakrátko stiahla, akoby vyčkávala, a potom sa Balkis odrazu zúrivo usiloval pohnúť niektorým svalom…

Schwartzovi sa zdalo, že sa mu podarilo nasadiť zápasnícky chvat, ktorý musí stoj čo stoj udržať, hoci sa súper energicky zmieta.

Tento ich súboj sa však navonok takmer nijako neprejavil. Iba na Schwartzových chvejúcich sa perách, dohryzených od nervozity, sa zjavila krv; tajomníkov ukazovák sa zavše nepatrne zachvel a neochaboval vo svojom úsilí.

Arvardan sa na chvíľu prestal plaziť, aby si oddýchol. Nechcel, ale musel. Keď sa vystretou rukou dotkol tajomníkovej tuniky, pocítil, že sa už nevládze pohnúť. Utýrané pľúca nestačili dodávať kyslík bezvládnym údom. Oči mal podliate krvou a v hlave mu búšila bolesť.

„Ešte chvíľočku, pán Schwartz," zachrčal. „Vydržte, vydržte…"

Schwartz pomaly pokrútil hlavou. „Už nevládzem… nevládzem…"

A naozaj, Schwartzovi sa pred očami všetko pomaly rozplývalo a strácalo v nepreniknuteľnej hmle. Tykadlá jeho mysle akoby meraveli a ochabovali.

Tajomníkov ukazovák sa opäť pokúsil stlačiť spúšť. Tentoraz však

tlak jeho prsta pomaličky narastal.

Schwartzovi oči vyliezali z jamôk a na čele navierali žily. Cítil, ako sa v tajomníkovom mozgu rodí jasavý triumf…

A vtom sa Arvardan vzchopil. Vystrel stuhnuté, neposlušné ruky a vrhol sa na tajomníka.

Tajomník, ochromený duševným bojom, sa zvalil s Arvarda-nom na zem. Laserová pištoľ mu vyletela z ruky a zacvendžala na tvrdej podlahe.

Tajomníkova myseľ sa náhle vymanila zo Schwartzovho vplyvu; Schwartzovi klesla hlava, chaoticky mu v nej pulzovalo.

Balkis sa zúrivo zmietal pod ťarchou Arvardanovho bezvládneho tela. Kolenom ho prudko kopol do slabín a päsťou udrel do tváre. Potom ho z celej sily odsotil a Arvardan zostal ležať schúlený od bolesti.

Zadychčaný a rozstrapatený tajomník sa tackavo zdvihol a zastal ako prikovaný.

Pred ním stál na neistých nohách Shekt. V chvejúcej sa pravej ruke, ktorú si ešte podopieral ľavou, zvieral pištoľ a mieril ňou na tajomníka.

„Vy hlupáci," zasyčal tajomník, zadúšajúc sa od zlosti, „čo vlastne chcete dosiahnuť? Stačí, aby som skríkol…"

„A bude po vás," odvetil mu Shekt unavene.

„Dobre viete," povedal tajomník výsmešné, „že nič nezískate, ak ma zabijete. Nezachránite ani Impérium, pre ktoré ste nás zradili, ani seba. Dajte mi pištoľ a môžete odísť."

Natiahol ruku, no Shekt sa iba zamyslene pousmial. „Nie som taký blázon, aby som vám uveril."

„Možno, ale nevládzete sa hýbať." A tajomník odskočil doprava oveľa rýchlejšie, ako fyzik stihol pohnúť roztraseným zápästím.

Balkis, ktorý sa chcel naňho vrhnúť, sústredil sa iba na pištoľ. No Schwartz opäť pozbieral všetky duševné sily a zaútočil nimi na tajomníka, takže sa mu podlomili kolená a zvalil sa ako podťatý.

Arvardan, premáhajúc bolesť, vstal. Líce mal červené a napuchnuté a krívał. „Vládzete sa hýbať, pán Schwartz?" spýtal sa.

„Trochu," odvetil Schwartz vyčerpané a skízol z lavice.

„Ide sem niekto?"

„Nevnímam nikoho."

Arvardan sa smutne pousmial na Pólu a podišiel k nej. Položil dlaň na jej jemné hnedé vlasy a ona k nemu zdvihla zaľúbený pohľad. Za tie posledné dve hodiny si viac ráz nebol istý, či jej ešte niekedy pohladká vlasy a uvidí oči.

„Možno ešte máme šancu, Póla."

Póla však pokrútila hlavou a odvetila: „Nestihneme ju už využiť. Máme čas len do utorka do šiestej ráno."

„A to je málo? Uvidíme.“ Arvardan sa sklonil na doluznačky ležiacim tajomníkom a neveľmi ohľaduplne mu nadvihol hlavu.

„Žije vôbec?“ Chvíľu sa márne usiloval nahmatať pulz stuhnutými prstami, potom pod zelenou tunikou pocítil srdce. „Máte naozaj nebezpečnú zbraň, pán Schwartz. Prečo ste ju nepoužili hneď?“

„Chcel som ho najprv znehybniť.“ Na Schwartzovi bolo jasne vidieť únavu. „Myslel som, že keby sa mi ho podarilo ovládnuť, vykĺzli by sme s ním odtiaľto; použili by sme ho ako návnadu — akoby sme boli schovaní pod jeho tunikou.“

„To by azda bolo možné,“ povedal Shekt oživené. „Asi kilometer odtiaľto vo Fort Dibburn je imperiálna posádka. Tam by sme boli v bezpečí a varovali by sme aj Enniusa.“

„Tam by sme boli v bezpečí! A čo stráže a stovky vojakov, na ktorých cestou narazíme? A čo si počneme s týmto omráčeným v zelených handrách? Vari ho ponesieme na pleciach? Alebo ho vyvezieme na vozíku?“ Arvardan sa neveselo uškrnul.

„A okrem toho,“ dodal Schwartz zachmúrene, „nepodarilo sa mi ovládať ho dostatočne dlho. Zlyhal som.“

„Ešte nemáte dosť skúseností,“ povedal Shekt presvedčené. „Pozrite, pán Schwartz, mám určitú predstavu, čo sa pritom vo vás odohráva. Váš mozog funguje ako prijímač elektromagnetických vín iného mozgu. A takisto ich môže aj vysielať. Rozumiete?“

Schwartz sa zatváril veľmi neisto.

„Určite mi rozumiete,“ presviedčal ho Shekt. „Musíte sa sústrediť na to, čo od neho chcete; najprv mu vrátime pištoľ.“

„Čože?“ vykríkli zdesene ostatní.

„Predsa nás má odtiaľto vyviesť,“ vysvetľoval Shekt. „Inak sa von nedostaneme. A najmenej nápadné to bude, keď uvidia, že má zbraň.“

„Ale neudržím ho. Hovorím vám, že som zlyhal.“ Schwartz hýbal rukami a šúchal si ich, aby sa mu do nich čo najskôr vrátil cit. „Vaše teórie ma nezaujímajú, pán doktor. Ani netušíte, o čo vlastne ide. Pri takejto veľmi háklivej záležitosti sa ľahko urobí chyba.“

„Viem, ale musíme to riziko podstúpiť. Skúste to, pán Schwartz. Keď sa preberie, prinúťte ho, aby pohol aspoň rukou.“

Tajomník zastonal a Schwartz pocítil, ako ožíva jeho Duševný dotyk. Mlčky, takmer s obavami vyčkal, kým sa tajomník vzchopí, a potom vydal príkaz. Bola to reč bez slov, tichá reč, ktorou prikazujeme ruke, aby sa pohla, taká tichá, že šiju ani neuvedomujeme.

Schwartzova ruka sa ani nepohla, ale tajomníkova áno. Muž z minulosti sa poobzeral s víťazoslávnym úsmevom, ale všetci upierali zrak len na ležiaceho Balkisa, ktorý zdvihol hlavu a z očí sa mu pomaly vytrácal sklený lesk: čudným, trhavým pohybom vystrel ruku.

Schwartz sa k nemu sklonil.

Tajomník sa nemotorne zdvihol zo zeme, len-len že sa nezvalil. Ale potom sa pustil do ťarbavého a nedobrovoľného tanca.

Tancu chýbal rytmus či ľahkosť, no v tých troch, čo sa pozerali, ako aj v Schwartzovi, čo riadil tajomníkove pohyby i myseľ, to vyvolalo takmer posvätnú hrôzu. Tajomníkovo telo sa teraz úplne podriaďovalo cudzej vôli.

Shekt sa pomaly a opatrne priblížil k tajomníkovi, ktorý pripomínal robota, a váhavo vystrel ruku. Na otvorenej dlani ležala pištoľ pažbou k tajomníkovi.

„Pán Schwartz, nech si ju vezme," zašepkal Shekt.

Balkis nemotorne natiahol ruku a vzal si pištoľ. V očiach sa mu zjavil ostrý, chápavý záblesk, ale vzápätí pohasol. Ruka pomaly, veľmi pomaly zasunula pištoľ do puzdra a bezmocne ovisla.

Schwartz sa prenikavo zasmial, no v tvári zbledol ako krieda. „Takmer mi vykĺzol."

„A teraz ho udržíte?"

„Bojuje ako diabol. Ale už nekladie taký odpor."

„Pretože viete, čo máte robiť," povedal Shekt povzbudivo, hoci o tom nebol celkom presvedčený. „A teraz ho riaďte. Veľmi ho nedržte, predstavte si, že tie pohyby vykonávate sám."

„Viete ho prinútiť hovoriť?" spýtal sa Arvardan.

Po chvíľke ticha tajomník hlbokým, chrapľavým hlasom čosi zavrčal. O chvíľku zavrčal znova.

„Lepšie to neviem," zadychčal Schwartz.

„Ale prečo nerozpráva?" spýtala sa Póla znepokojene.

Shekt pokrčil plecami. „Treba ovládať množstvo jemných svalov, je to celkom inakšie, ako pohybovať končatinami. Nič to, pán Schwartz. Nejako si poradíme."

Každému účastníkovi tejto čudesnej odysey sa vryli do pamäti nasledujúce dve hodiny celkom inak. Napríklad doktor Shekt sa dostal do akejsi zvláštnej strnulosti; nepociťoval strach, iba hlboký a bezmocný súcit so Schwartzom, ktorý napínal všetky svoje duševné sily. Ani na chvíľu nespustil oči z jeho okrúhlej tváre, skrivenej od námahy. Na ostatných ledva pozrel.

Len čo sa tajomník v zelenej tunike, predstavujúcej autoritu a moc, zjavil medzi dvermi, stráže rázne zasalutovali. Tajomník im ťarbavo a ľahostajne odzdravil. Všetci potom bez ťažkostí prešli chodbou.

Až vonku pred budovou si Arvardan zreteľne uvedomil zúfalstvo celej situácie. Galaxii hrozí nepredstaviteľné smrteľné nebezpečenstvo a cestu k záchrane možno prirovnať k labilnému trstinovému mostíku, hojdajúcemu sa nad priepasťou. A predsa Arvardan ani v tejto chvíli neodtŕhal pohľad od Poliných očí. Azda to zapríčinilo vedomie, že čo nevidieť môže prísť o život, že jeho budúcnosť sa mení v trosky, že už

nikdy neokúsi Polinu opojnú prítomnosť; nech už to je, ako chce, nijaká žena nezapôsobila naňho tak príťažlivo.

Neskôr si zo všetkého pamätal len ju. Iba to dievča…

Jasné lúče dopoludňajšieho slnka svietili Pole rovno do očí, takže Arvardanova tvár, obrátená k nej, sa jej zdala rozmazaná. Usmiala sa naňho a rozochvené si uvedomila, že sa zľahka dotýka jeho pevného, svalnatého ramena. A táto spomienka jej natrvalo zostala v mysli. Spomienka, ako ho drží pod pazuchu a cíti jeho mocné telo pod tenkým, lesklým a chladným odevom z plastickej hmoty…

Schwartz napínal posledné sily. Príjazdová cesta k bočnému vchodu, kadiaľ vyšli, bola poloprázdna. Veľmi sa mu uľavilo.

Jedine on vedel, čo by znamenalo, keby zlyhal. V tajomníkovej mysli, ktorú teraz ovládal, cítil neznesiteľné poníženie, nevýslovnú nenávisť a hrozné predsavzatia. Vyhľadal v jeho mysli ďalšie potrebné informácie — kde je jeho úradné vozidlo, kadiaľ sa k nemu dostanú… A pritom objavil aj nenávistnú pomstychtivosť, a tá by prepukla, len čo by sa mu na okamih vymkol z moci…

Tajomníkova myseľ mu prezrádzala tie najskrytejšie tajomstvá. Neskôr, v šerých hodinách brieždenia, sa Schwartzovi často vracala spomienka, ako usmerňuje šialencove kroky po nebezpečných chodníčkoch nepriateľskej pevnosti.

Keď prišli k vozidlu, Schwartz zadychčané povedal niekoľko slov. Bál sa uvoľniť natoľko, aby vydal zo seba súvislú vetu. Zachrčal: „Neviem na tom jazdiť — jeho tiež neprinútim — komplikované — neviem…“

Shekt povzbudivo zamľaskal. Neodvážil sa priamo Schwartza osloviť, ani sa ho dotknúť, aby ho náhodou nerozptýlil.

Zašepkal: „Len ho dostaňte na zadné sedadlo. Šoférovať budem ja. Ešte chvíľu ho takto udržte, potom mu vezmem pištoľ.“

Tajomníkovo vozidlo bol špeciálny model; nápadne sa líšilo od ostatných a pútalo pozornosť. Na streche rytmicky blikalo zelené svetlo a vysielalo smaragdové záblesky. Okoloidúci sa zastavovali a obdivovali ho. Protiidúce vozidlá sa náhlivo a s rešpektom vyhýbali na okraj cesty.

Vozidlo bolo také nápadné a impozantné, že si nikto z náhodných chodcov nevšimol bledého, nehybného tajomníka na zadnom sedadle… možno by sa tomu začudoval… možno by vycítil, že niečo nieje v poriadku…

No všetkých zaujalo len vozidlo a čas plynul…

Pred nimi sa týčila lesklá kovová brána, ktorej vznosná elegantná konštrukcia niesla pečať imperiálnej architektúry, takej odlišnej od pochmúrneho pozemského štýlu a jeho masívnych, prikrčených budov. Vojak na stráži varovne na nich namieril zbraň a vozidlo zastalo.

Arvardan sa vyklonil z okienka. „Som slobodný občan Impéria. Chcel by som hovoriť s veliteľom.“

„Vašu identifikačnú kartu, pane.“

„Zobrali mi ju. Som Bel Arvardan z Baronnu v sektore Sírius. Záležitosť sa týka samého guvernéra a je veľmi súrna.“

Vojak povedal čosi do mikrovysielačky, pripevnenej na zápästí. Po chvíli prišla odpoveď, odvrátil zbraň a odstúpil. Brána sa pomaly otvorila.

19
Osudná chvíľa sa blíži

V KASÁRŇACH FORT DIBBURN A V ICH OKOLÍ boli nasledujúce hodiny neobyčajne rušné. A možno ešte rušnejšie bolo v celom Chicu.

Premiér vo Washenne začal napoludnie rádiotelefonicky zháňať svojho tajomníka, ale nepodarilo sa mu ho nájsť. Premiér bol rozladený, úradníci v Paláci nápravy zmätení.

Začalo sa vyšetrovať a stráže na chodbe potvrdili, že tajomník a štyria zadržaní opustili sieň o pol jedenástej… Nie, nedal im inštrukcie. Nevedia, kam išiel, prirodzene, nepýtali sa ho.

Ani ostatné stráže o ňom nevedeli. Znepokojenie vzrastalo.

O druhej popoludní prišla správa, že dopoludnia na ceste videli tajomníkovo vozidlo… Nikto si nevšimol, či bol v ňom aj on… Podaktorí sa nazdávali, že vozidlo riadil, no neskôr sa ukázalo, že sa mýlili…

O pol tretej sa rozptýlili všetky pochybnosti a jednoznačne sa zistilo, že tajomníkovo vozidlo vošlo do kasární Fort Dibburn.

Pred treťou sa rozhodli zavolať veliteľovi kasární. Ozval sa a-kýsi poručík.

Nateraz nemôžu poskytnúť o tajomníkovi nijaké informácie. Dôstojníci jeho imperátorského veličenstva však žiadajú, aby sa zachoval pokoj a poriadok. Ďalej žiadajú, aby nateraz o zmiznutí člena predstavenstva Bratstva neinformovali verejnosť.

Lenže ich požiadavky zaúčinkovali práve opačne.

Sprisahanci nemôžu nečinne čakať, keď sa dva dni pred hodinou H ocitne jeden z ich vodcov v nepriateľových rukách. To znamená iba odhalenie či zradu, čo sú dve stránky tej istej mince. Obe možnosti znamenajú smrť.

A tak vydali príslušné rozkazy…

Obyvateľstvo Chica sa dalo do pohybu…

Do ulíc sa rozbehli profesionálni provokatéri. Otvorili sa tajné arzenály a v nedočkavých rukách sa zjavili zbrane. Potom sa masy pohli ku kasárňam a o šiestej večer vyslali k veliteľovi parlamentára.

Medzitým sa aj v kasárňach odohrávali rovnako rušné udalosti, ale v menšom rozsahu. Začali sa vo chvíli, keď mladý dôstojník, ktorý im vyšiel naproti, vystrel ruku za tajomníkovou laserovou pištoľou.

„Vezmem si ju," povedal stručne.

„Pán Schwartz, prinúťte ho, nech ju odovzdá," povedal Shekt.

Tajomník vytiahol pištoľ z puzdra a podal ju dôstojníkovi; vzápätí si Schwartz nahlas uľahčené vzdychol a uvoľnil sa.

Arvardan bol pripravený. Keď tajomník vyrazil ako uvoľnená

oceľová pružina, archeológ sa naňho vrhol a zasypal ho tvrdými údermi.

Dôstojník vyštekol rozkazy a vojaci skočili medzi nich. Keď pevné ruky chytili Arvardana za golier košele a odvliekli ho, tajomník bezvládne sedel na sedadle. Z kútika úst mu stekal pramienok krvi. Aj Arvardanovi tiekla krv z poraneného líca.

Rozochvenými rukami si prehrabol vlasy. Potom prstom ukázal na tajomníka a rázne povedal: „Obviňujem tohto muža zo sprisahania proti imperiálnej vláde. Musím ihneď hovoriť s veliteľom.“

„Uvidíme, pane,“ odvetil dôstojník pokojne. „Ak nič nenamietate, poďte so mnou. Všetci, prosím.“

A potom čakali dlhé hodiny. V útulnej a čistej miestnosti. Po prvý raz za dvanásť hodín sa mohli aj najesť a pochutilo im. Dokonca mohli využiť aj ďalšiu samozrejmosť civilizovaného človeka — kúpeľ.

Predo dvermi stála stráž; hodiny plynuli. Arvardan napokon stratil trpezlivosť a skríkol: „Veď sme sa len dostali z jedného väzenia do druhého!“

Bezduchý kasárenský život sa pokojne odvíjal svojím zabehaným tempom a nikto si ich nevšímal. Arvardan uprel pohľad na spiaceho Schwartza. Shekt pokrútil hlavou.

„Nemôžeme ho budiť,“ povedal. „Vylúčené. Je vyčerpaný. Nechajte ho spať.“

„Zostáva nám už len tridsaťdeväť hodín.“

„Viem, ale treba vydržať.“

Za nimi zaznel chladný, posmešný hlas. „Kto z vás je slobodný občan Impéria?“

Arvardan vyskočil. „Ja. Chcem…“

Zarazil sa, keď zazrel povedomú tvár. Dôstojník sa mrazivo uškrnul. Ľavé rameno držal trochu strnulo, bola to pamiatka na ich stretnutie.

Arvardan počul za chrbtom slabý Polin hlas. „Bel, to je dôstojník z obchodného domu.“

„Čo ste mu zlomili ruku,“ doložil dôstojník zlostne. „Som poručík Claudy a veľmi dobre si vás pamätám. Teda vy prichádzate zo Šíria, však? A špiníte sa tu s týmito. Pri galaxii, ako môže niekto takto klesnúť! A tú ženskú máte ešte vždy so sebou!“ Po chvíli zlomyseľné a dôrazne doložil: „…Tú mizernú pozemšťanku!“

Arvardan premohol zlosť. Nemôže, ešte nie…

Prinútil sa rozprávať úctivo. „Pán poručík, mohol by som hovoriť s plukovníkom?“

„Plukovník nemá službu.“

„Chcete povedať, že je mimo mesta?“

„To netvrdím. Ak ide o niečo naliehavé, môžem sa s ním spojiť.“

„Naozaj ide… Mohol by som hovoriť so službukonajúcim

dôstojníkom?“

„Službu mám ja.“

„Tak ma spojte s plukovníkom.“

Poručík pomaly pokrútil hlavou. „Kým sa nepresvedčím, že situácia je naozaj vážna, neurobím to.“

Arvardan sa roztriasol od netrpezlivosti. „Pri galaxii, neškriep-te sa so mnou! Ide o život a smrť!“

„Naozaj?“ Poručík Claudy afektované pokýval elegantnou paličkou. „Tak poproste, aby som vás vypočul.“

„No dobre… Môžeme začať?“

„Povedal som jasne — poprosiť!“

„Mohli by ste ma vypočuť, pán poručík?“

Z poručíkovej tváre zmizol úsmev. „Povedal som poprosiť — a to pekne pokorne a pred týmto dievčaťom!“

Arvardan preglgol a ovládol sa. „Bel Arvardan zo Šíria pokorne prosí o rozhovor so službukonajúcim dôstojníkom.“

„To sa ešte uvidí,“ odvetil poručík Claudy.

Prikročil k Arvardanovi a rýchlym pohybom mu dal zaucho práve na obviazané líce.

Arvardan zalapal po dychu a len s námahou potlačil výkrik.

„Vtedy ste si to nenechali,“ povedal poručík. „Čo na to poviete teraz?“

Arvardan mlčal.

„Už vás môžem vypočuť,“ vyhlásil poručík.

Arvardana obstúpili štyria vojaci. Poručík Claudy vykročil prvý.

Shekt a Póla osameli so spiacim Schwartzom. Shekt sa spýtal: „Tajomník je akosi potichu. Nezdá sa ti?“

Póla prikývla. „Zdá, a trvá to už dosť dlho. Ale, otec, čo myslíš, ublížia Belovi?“

„Pochybujem,“ chlácholil ju Shekt. „Zabúdaš, že k nám vlastne nepatrí. So slobodným občanom Impéria nemôžu robiť jednoducho, čo sa im zachce… Si doňho zaľúbená?“

„Veľmi, hoci viem, že je to hlúposť.“

„Pravdaže.“ Shekt sa trpko usmial. „Nepochybujem, že je to čestný muž, ale čo z toho? Vari by tu mohol zostať s nami? Alebo by si ťa vzal so sebou? Doviedol by do rodiny a priateľom predstavil pozemšťanku?“

Rozplakala sa. „Viem. Ale azda sa toho ani nedožijeme.“

Shekt vyskočil, akoby mu pri jej slovách niečo zišlo na um. Opäť poznamenal: „Akosi je tam ticho.“

Mal na mysli tajomníka. Balkis, zatvorený v susednej miestnosti, ustavične chodil hore-dolu ako šelma v klietke a jeho kroky k nim zreteľne a zlovestne doliehali. No už dosť dlho nebolo nič počuť.

Vlastne na tom nezáležalo, ale tajomník zosobňoval zlobu a

nebezpečenstvo, hroziace galaktickým obývaným svetom, a preto Shekt zľahka pomykal Schwartza. „Vstávajte.“

Schwartz sa pohniezdil. „Čo je?“ Nestačil si ešte oddýchnuť. Akoby sa hlboko doňho zakorenila únava.

„Kde je Balkis?“ spýtal sa ho Shekt.

„Kto? Aha.“ Schwartz sa poobzeral a potom si uvedomil, že ho má hľadať Duševným dotykom. Vyslal teda na všetky strany neviditeľné vlákenká svojej mysle, aby našiel dobre známeho protivníka.

Onedlho ho objavil, a to mu nateraz stačilo. Tajomníkova zlomyseľná a chorá myseľ, do ktorej už bol hlboko prenikol, vyvolávala v ňom len odpor.

„S niekým sa zhovára na poschodí,“ zahundral Schwartz.

„S kým?“

„Nepoznám ho. Počkajte, možno nám tajomník… áno, nazýva ho plukovníkom.“

Shekt a Póla si vymenili pohľady.

„Vari nejde o zradu?“ zašepkala Póla. „Dôstojník Impéria by sa iste nespolčil s pozemšťanom proti imperátorovi, však nie?“

„Neviem,“ odvetil Shekt nešťastne. „Čomukoľvek by som už uveril.“

Poručík Claudy sa usmieval. Sedel za stolom, na dosah ruky mal laserovú pištoľ a za chrbtom štyroch vojakov. Hlas mu napínalo sebauspokojenie, ktoré v tej chvíli aj pociťoval.

„Nemám rád mizerných pozemšťanov,“ vyhlásil. „Nikdy som ich ani nemal rád. Sú hanbou galaxie. Prežratí chorobami, poverčiví a leniví. Degenerovaní a hlúpi. Ale, pri hviezdach, zväčša aj vedia, kde je ich miesto.

Svojím spôsobom ich chápem. Nemôžu za to, akí sa narodili. Prirodzene, ja by som im netrpel to, čo imperátor — mám na mysli ich prekliate tradície a Nariadenia — ale na tom nezáleží. Raz prídeme na to, že…“

Arvardan mu skočil do reči: „Pozrite, nemienim tu počúvať…“

„Budete počúvať, lebo som ešte neskončil. Chcel som práve povedať, že nepochopím myšlienkové pochody nejakého poondiate-ho milovníka mizerných pozemšťanov. Človek — normálny človek — čo tak hlboko klesne, že sa spriahne s touto zberbou a behá za ich ženskými, stráca u mňa všetku úctu. Je vlastne horší ako oni…“

„Nech ťa vesmír pohltí aj s tvojimi sprostými rečami!“ skríkol Arvardan zúrivo. „Viete, že zosnovali sprisahanie proti Impériu? Viete, aká nebezpečná situácia hrozí? Každá premeškaná minúta ohrozuje miliardy obyvateľov v celej galaxii!“

„Veru neviem, doktor. Ste doktor, však? Musím rešpektovať váš titul. Viete, mám na vás vlastný názor. Možno ste sa narodili na Síriu, ale srdce máte čierne, pozemské, a imperiálne občianstvo zneužívate

len v ich prospech. Uniesli ste toho ich úradníka z predsta- venstva Bratstva. Mimochodom, to je celkom záslužné, najradšej by som mu vykrútil krk. Ale pozemšťania ho už hľadajú. Do kasárne poslali parlamentára.“

„Už poslali? Naozaj? Tak prečo sa tu dohadujeme? Musím hovoriť s plukovníkom, inak…“

„Bojíte sa, že vzniknú ťažkosti alebo nepokoje? Možno ste si ich naplánovali ako prvý krok k všeobecnému povstaniu, čo?“

„Šaliete? Prečo by som to robil?“

„Takže nenamietate, ak prepustíme tajomníka?“

„To nesmiete.“ Arvardan vyskočil na rovné nohy a chvíľku sa zdalo, že sa chce vrhnúť ponad stôl na poručíka.

Poručík už držal v ruke laserovú pištoľ. „Tak my nesmieme? Pozrite, čosi vám poviem. Už ste mi splatili časť dlhu. Dal som vám zaucho a donútil pokorne prosíkať pred vašimi pozemskými kumpánmi. Museli ste pokojne vypočuť, ako vám nadávam. A teraz by som vám s pôžitkom odstrelil ruku za tú moju zlomenú. Opovážte sa ešte pohnúť.“

Arvardan zostal ako prikovaný.

Poručík Claudy sa rozosmial a odložil pištoľ. „Škoda, že vás musím prenechať plukovníkovi. Prijme vás o štvrť na šesť.“

„A vy ste to vedeli — vedeli od začiatku.“ Arvardan od zúrivosti chripel.

„Prirodzene.“

„Poručík Claudy, ak tento premrhaný čas zapríčiní porážku Impéria, aj naše dni sú už spočítané.“ Z Arvardanovho ľadového hlasu sršala nenávisť. „Ale vy pôjdete skôr, lebo poslednú chvíľu života využijem, aby som vám rozdrúzgal lebku na kašu!“

„Poslúž si, ty milovník pozemšťanov. Kedykoľvek!“

Veliaci dôstojník vo Fort Dibburne zostarel v službe Impériu. V ostatných generáciách, keď všade panoval mier, si vojaci len ťažko získavali „slávu,“ a tak ani plukovník, rovnako ako všetci ostatní, sa ničím nepreslávil. Za dlhej vojenskej kariéry, ktorú začínal ako prostý kadet, slúžil už vo všetkých možných kútoch galaxie, a teda aj pobyt na tejto neurotickej planéte Zemi sa mu zdal iba bežnou súčasťou vojenského života. Túžil iba po jednom — po pokojnej a jednotvárnej službe bez mimoriadnych udalostí. Nie, viac nechcel, a aby dosiahol svoje, bol ochotný ponížiť sa — ba dokonca, keď treba, ospravedlniť sa aj mizernej pozemšťanke.

Arvardanovi sa plukovník zdal unavený. Golier na košeli mal rozopnutý a blúza uniformy s ligotavým zlatým odznakom Impéria bola prevesená cez operadlo stoličky. Roztržité si mädlil pravú ruku, až mu kíby prstov zaprašťali, a zamyslene sa zahľadel na Arvardana.

„Všetko je akési zmätené,“ začal, „naozaj veľmi zmätené.

Pamätám sa na vás dobre, mladý muž. Ste Bel Arvardan z Baronnu a pôvodca tohto zmätku. Vy sa zrejme ustavične dostávate do nepríjemností, však?“

„Nejde o mňa, pán plukovník, tentoraz hrozí nepríjemnosť celej galaxii.“

„Viem, viem,“ odvetil plukovník trochu netrpezlivo. „Alebo to aspoň tvrdíte. Oznámili mi, že už nemáte identifikačnú kartu.“

„Zobrali mi ju, ale na Evereste ma poznajú. Môže sa za mňa zaručiť sám guvernér, a dúfam, že to urobí ešte pred večerom.“

„Uvidíme.“ Plukovník si založil ruky na prsia a zaklonil sa. „Azda by ste mi mohli vylíčiť, čo sa stalo podľa vašej verzie.“

„Dozvedel som sa o nebezpečnom sprisahaní skupinky pozemšťanov, ktorej cieľom je násilím zvrhnúť tunajšiu imperiálnu vládu. Ak o ich plánoch nebudeme okamžite informovať príslušné vládne kruhy, môže sa im podariť nielen zvrhnúť imperiálnu vládu, ale aj zničiť celé Impérium.“

„Myslím, že v tomto prenáhlenom a za vlasy pritiahnutom konštatovaní zachádzate priďaleko. Uznávam, že pozemšťania sú schopní vyvolať rozsiahle povstanie, obkľúčiť naše kasárne a napáchať značné škody, ale neverím, že by sa im podarilo vyhnať imperiálne posádky z tejto planéty, a nieto ešte zničiť ústrednú imperiálnu vládu. Ale aj tak som ochotný vypočuť si podrobnosti tohto — hm — tohto sprisahania.“

„Situácia je, žiaľ, taká vážna, že pokladám za nevyhnutné, aby sa s týmito podrobnosťami oboznámil sám guvernér. Žiadam vás preto, aby ste ma s ním okamžite spojili.“

„Hmm… Len sa neunáhlime. Uvedomujete si, že ten pozemšťan, čo ste ho sem doviezli, je tajomníkom samého premiéra, členom predstavenstva Bratstva a veľmi dôležitou osobou?“

„Viem o tom!“

„A pritom tvrdíte, že práve on je dušou spomínaného sprisahania.“

„Áno.“

„Máte dôkazy?“

„Iste uznáte, že podrobnosti môžem prerokovať len so samým guvernérom.“

Plukovník sa zachmúril a prezeral si nechty. „Máte pochybnosti o mojej kompetencii?“

„Kdeže, pán plukovník. Ide tu však o to, že iba guvernér môže rozhodnúť, aké kroky treba podniknúť.“

„Čo máte na mysli?“

„Do tridsiatich hodín musíme bombardovať a úplne zničiť istý objekt na Zemi, inak hrozí záhuba väčšine, ak nie všetkým občanom Impéria.“

„Aký objekt?“ spýtal sa plukovník ustato.

„Spojili by ste ma, prosím, s guvernérom?“ vyštekol Arvardan.

Nastalo mŕtve ticho. Potom plukovník odmerane povedal: „Uvedomujete si, že za únos pozemšťana vás teraz môžu súdiť a potrestať pozemské úrady? Naša vláda zvyčajne z princípu chráni svojich občanov a trvá na tom, aby ich súdil galaktický súd. Tu na Zemi sú však veľmi zložité pomery a mám prísne inštrukcie vyhýbať sa akýmkoľvek treniciam. Ak teda uspokojivo neodpoviete na moje otázky, budem nútený odovzdať vás aj vašich spoločníkov tunajším policajným orgánom.“

„Ale to by znamenalo istú smrť! A pre vás takisto!… Pán plukovník, ako slobodný občan Impéria vás žiadam, aby ste mi umožnili hovoriť s guvernérom…“

Na plukovníkovom stole zabzučal telefón. Plukovník zdvihol slúchadlo. „Prosím?“

„Pane,“ zaznelo zreteľne zo slúchadla, „kasárne obkľúčili davy domorodcov. Podľa všetkého sú ozbrojení.“

„Dopustili sa nejakých násilností?“

„Zatiaľ nie, pane.“

Na plukovníkovej tvári sa nepohol ani sval. Na takéto situácie bol zvyknutý. „Pripravte na akciu anihilátory a letectvo. Všetci muži na bojové stanovištia. Strieľať len v sebaobrane. Rozumeli ste?“

„Áno, pane. Pozemský parlamentár prosí o prijatie.“

„Pošlite ho sem. A pošlite sem aj premiérovho tajomníka.“

Plukovník chladne pozrel na archeológa. „Dúfam, že si uvedomujete, akú kašu ste si navarili.“

„Žiadam, aby som bol pri tom rozhovore,“ skríkol Arvardan od zlosti celý bez seba, „a ďalej žiadam vysvetlenie, prečo ma tu nechávate trčať celé hodiny, kým vy sa zatvárate s domorodým sprisahan-com. Upozorňujem vás, že viem o vašom predchádzajúcom rozhovore.“

„Chcete ma azda z niečoho obviniť?“ zvýšil hlas aj plukovník. „Vyjadrite sa jasne.“

„Nechcem vás z ničoho obviňovať, len vám pripomenúť, že za svoje počínanie sa raz budete zodpovedať, a v budúcnosti, ak sa vôbec ešte nejakej dožijete, vás veľmi ľahko označia za človeka, ktorý svojou tvrdohlavosťou zapríčinil záhubu všetkých spoluobčanov.“

„Mlčte! Rozhodne sa nebudem zodpovedať vám! Postupovať sa bude podľa mojich príkazov. Jasné?“

20
Osudná chvíľa nadišla

VOJAK ÚCTIVO OTVORIL DVERE TAJOMNÍKOVI, ktorému na opuchnutých perách pohrával chladný úškľabok. Plukovníkovi sa uklonil, no Arvardana úplne ignoroval.

„Pán tajomník," oslovil ho plukovník, „informoval som premiéra, že ste u nás, ako aj o okolnostiach, prečo ste tu. Vaše zadržanie pokladám, prirodzene, za celkom — hm — nezvyčajné a prepustím vás, len čo to bude možné. Ako však viete, tento pán vás veľmi vážne obvinil a sme povinní prešetriť…"

„Rozumiem, pán plukovník," povedal tajomník pokojne. „No ako som vám už vysvetľoval, tento muž prišiel na Zem len pred dvoma mesiacmi, takže nemôže byť zasvätený do našich vnútorných pomerov. Jeho obvinenia nie sú ničím podložené."

Arvardan zlostne vybuchol. „Som archeológ, a navyše sa špecializujem na novšie dejiny Zeme, nedá sa teda hovoriť o nezasväte-nosti. A okrem toho vás neobviňujem len ja."

Tajomník na Arvardana ani nepozrel. Rozprával sa naďalej len s plukovníkom. „Do hry je zapletený aj istý náš vedec; onedlho bude mať šesťdesiat rokov a má utkvelú predstavu, že ho prenasledujú. A ďalší zo skupiny je neznámy muž, liečený na slabomyseľnosť. Takáto trojica predsa nemôže nikoho vážne obviniť."

Arvardan vyskočil. „Žiadam, aby ma prijal…"

„Sadnite si," prerušil ho plukovník chladne a nepriateľsky. „Odmietli ste ma o celej záležitosti informovať. Tak teraz mlčte! Priveďte parlamentára."

Bol to ďalší člen Bratstva. Pri pohľade na tajomníka ani okom nemihol. Plukovník vstal a spýtal sa ho: „Hovoríte v mene tých, čo sa zhromaždili okolo kasární?"

„Áno, pán plukovník."

„Týmto rebelantským a protizákonným činom chcete zrejme dosiahnuť, aby sme prepustili vášho spoluobčana?"

„Áno, pán plukovník. Treba ho okamžite prepustiť."

„Máte pravdu. No zákon a poriadok, ako aj patričná úcta k predstaviteľom Jeho imperátorského veličenstva na tejto planéte nedovolí, aby sa o celej veci diskutovalo, kým sme obkolesení davom ozbrojených vzbúrencov. Vaši ľudia sa musia rozísť."

„Plukovník má pravdu, brat Cori," povedal tajomník úlisné. „Prosím ťa, upokoj ich. Som tu v bezpečí a nikomu nehrozí nebezpečenstvo. Rozumieš? Nikomu. Ručím ti za to ako člen Bratstva."

„Dobre, brat môj. Som rád, že si v bezpečí.“

Parlamentár odišiel.

Plukovník stručne dodal: „Postarám sa, aby ste mohli odísť, len čo sa v meste znormalizuje situácia. Ďakujem vám za spoluprácu.“

Arvardan opäť vyskočil. „Zakazujem vám to! Chcete pustiť tohto potencionálneho vraha celého ľudstva, a pritom odmietate spojiť ma s guvernérom, na čo mám ako slobodný občan Impéria plné právo!“ A v záchvate roztrpčenosti dodal: „Veríte viac tomuto pozemskému psovi ako mne?“

Po Arvardanovom nezmyselnom výbuchu znova zaznel pokojný hlas tajomníka. „Pán plukovník, s radosťou tu zostanem, kým o celej veci nerozhodne guvernér. Zradcovstvo je veľmi vážne obvinenie, a aj samo podozrenie — hoci vymyslené — by mohlo zapríčiniť, že už nebudem môcť slúžiť svojmu ľudu. Veľmi by som uvítal možnosť presvedčiť guvernéra, akého má Impérium vo mne verného služobníka.“

„Obdivujem váš postoj,“ povedal plukovník odmerane. „Priznám sa, že na vašom mieste by som asi inak reagoval. Robíte česť svojej rase, pane. Pokúsim sa spojiť s guvernérom.“

A Arvardan sa dal mlčky odviesť do cely.

Vyhýbal sa pohľadom ostatných. Dlho sedel bez pohybu, len si roztržito obhrýzal nechty.

„Teda ako?“ spýtal sa napokon Shekt.

Arvardan smutne pokrútil hlavou. „Práve som všetko pokazil.“

„A čím?“

„Stratil som rozvahu, urazil som plukovníka a nič som nedosiahol. Nie som diplomat, pán Shekt.“

Odrazu ho zaplavila vlna sebaľútosti. „Čo som mohol robiť?“ vykríkol. „Ako som mohol dôverovať plukovníkovi, keď sa ešte predo mnou zhováral s Balkisom? Čo ak mu sľúbili život? A čo ak bol od začiatku zasvätený do sprisahania? Viem, že to znie trochu neuveriteľne, ale nesmel som riskovať. Zdalo sa mi to veľmi podozrivé. Chcel som hovoriť priamo s Enniusom.“

Fyzik vstal a založil si ruky za chrbát. „Vari Ennius príde sem?“

„Pravdepodobne. Ale nerozumiem, prečo to chcel aj Balkis.“

„Aj Balkis? Schwartz má teda pravdu.“

„A čo hovorí?“

Zavalitý pozemšťan sedel na posteli. Všetci naňho pozreli a on len pokrčil plecami a bezmocne rozhodil ruky. „Keď tajomníka viedli okolo našej miestnosti, zachytil som jeho Dotyk. Naozaj sa s tým dôstojníkom predtým dlho zhováral.“

„Viem.“

„Ale ten dôstojník nás nemieni zradiť.“

„Ach,“ vzdychol si Arvardan nešťastne, „tak som mu krivdil. Keď

príde Ennius, musím sa plukovníkovi ospravedlniť. A čo Balkis?“

„Nemá strach ani obavy, horí len nenávisťou. A nenávisť cíti najmä k nám, lebo sme ho zajali a doviedli sem. Urazili sme jeho pýchu a chce sa s nami porátať. Vnímal som jeho úmysly. On sám bez pomoci dosiahne, že Impérium proti nemu nič nepodnikne, hoci má o ňom dôkazy. Vkladá nám do rúk všetky tromfy, ale napokon nás rozdrví.“

„Myslíte, že by ohrozil všetky svoje plány a sny o dobytí Impéria len preto, aby sa nám pomstil? To by bolo šialenstvo.“

„Som si tým istý,“ povedal Schwartz presvedčivo. „On je totiž šialený!“

„A verí, že sa mu to podarí?“

„Áno.“

„Tak nám musíte pomôcť, pán Schwartz. Budeme vás potrebovať. Pozrite…“

„Nie, pán Arvardan, to nemôžeme,“ pokrútil Shekt hlavou. „Keď ste boli preč, zobudil som Schwartza a rozobrali sme situáciu. Psychické sily, ktoré mi opísal len hmlisto, zrejme neovláda celkom dokonale. Môže človeka omráčiť alebo ho paralyzovať, prípadne ho aj zabiť. Môže ovládnuť pohybové ústrojenstvo, dokonca aj proti vôli subjektu, ale nič viac. Ani tajomníka neprinútil hovoriť, lebo neovládol jeho hlasivky. Nepodarilo sa mu skoordinovať ani jeho pohyby, aby mohol viesť vozidlo, dokonca aj chôdzu mal dosť strnulú. A tak by sa nám nepodarilo ovládnuť ani Enniusa, aby vydal príslušný ústny alebo písomný rozkaz. Viete, už som nad tým uvažoval…“ Shekt stíchol.

Arvardana sa zmocňoval pocit nemohúcnosti. Odrazu ním prenikla úzkosť. „A kde je Póla?“

„Spí vedľa.“

Tak rád by ju bol zobudil… Čo všetko by ešte rád urobil…

Zdriemol si, no vzápätí ich zobudili. Z miestnosti vychádzali bledí a strhaní.

Arvardan pozrel na hodinky. Bola takmer polnoc. Zostávalo im šesť hodín.

Omámené, bezmocne sa poobzeral. Boli tu už všetci, dokonca aj guvernér. Póla stála pri Arvardanovi a štíhlymi teplými prstami ho držala za ruku. Pri pohľade na jej ustrašenú a vyčerpanú tvár sa ho zmocňoval hnev na celé Impérium.

Nezaslúžia si nič dobré tí tupci… tupci… tupci.

Ledva vnímal Shekta a Schwartza. Sedeli mu po ľavej strane. A opodiaľ sedí Balkis, ten prekliaty Balkis, pery má celé spuchnuté a na líči fialovú podliatinu; iste ho pri rozprávaní poriadne bolí… a Arvardanovi sa pery namáhavo roztiahli do zlostného úškrnu. Zaťal päste. Aj obviazané líce akoby ho menej bolelo.

Pred nimi za stolom sedel zachmúrený a nerozhodný Ennius; v ťažkom, neforemnom ochrannom odeve vyzeral takmer smiešny.

Aj on je len obyčajný tupec. Arvardana pochytila zlosť, len čo si spomenul na všetkých imperiálnych byrokratov. Nič iné ich nezaujíma len pokoj a pohodlie. Kam sa podeli dobyvatelia spred troch storočí? Kde sú?…

Šesť hodín…

Ennius dostal pred osemnástimi hodinami hlásenie z chicoskej posádky; neťažilo sa mu a obletel polovicu planéty, aby sa sem dostavil. Ani nevedel, prečo sa tak rozhodol. V podstate došlo len k poľutovaniahodnému únosu jedného z tých maniakov v zelených tunikách, čo sú miestnou kuriozitou tejto poverčivej, utýranej planéty. A navyše spomínali ešte akési nezmyselné a nepodložené obvinenie. Všetko by mohol vybaviť aj veliteľ tunajšej posádky.

Ale do prípadu sa zaplietol aj Shekt… ten Shekt… A navyše nebol obžalovaným, ale žalobcom. Zamotaná situácia.

Zamyslene si všetkých premeriaval a pritom si jasne uvedomoval, že jeho rozhodnutie môže zapríčiniť povstanie, azda aj oslabiť jeho pozíciu vo vláde a zmariť vyhliadky na ďalšiu kariéru… Vari má brať vážne Arvardanovu siahodlhú reč o zhubných vírusoch a nezvládnuteľných epidémiách? A keby tomu aj uveril a podnikol by patričné kroky, ako by na to pozerali jeho nadriadení?

Arvardan je však významný archeológ.

Zahnal tieto myšlienky a spýtal sa tajomníka: „Iste máte k tomu čo povedať?“

„Takmer nič,“ odvetil tajomník sebaisto. „Chcel by som sa iba spýtať, o aké dôkazy sa opiera táto obžaloba?“

„Vaša Excelencia,“ odvetil Arvardan netrpezlivo, „už som vám povedal, že tento muž nám vyzradil svoje plány do všetkých podrobností predvčerom, keď nás uväznili.“

„To je len ďalšie jeho nepodložené tvrdenie, a dúfam, že mu Vaša Excelencia neverí,“ povedal tajomník. „Mám svedkov, ktorí môžu potvrdiť, že v skutočnosti ma násilím uväznili oni, a nie ja ich a že neboli ohrozené ich životy, ale môj. Rád by som sa teraz spýtal, ako sa žalobcovi podarilo odhaliť celé sprisahanie, keď je na Zemi len deväť týždňov, a pritom bol pán guvernér celé roky so mnou spokojný?“

„V slovách člena Bratstva je veľa pravdy,“ pripustil Ennius vážne. „Ako ste sa o tom všetkom dozvedeli?“

Arvardan stručne odvetil: „Na sprisahanie ma upozornil doktor Shekt ešte predtým, ako sa nám obžalovaný zdôveril.“

„Hovorí pravdu, pán doktor?“ Guvernér uprel pohľad na fyzika.

„Áno, Vaša Excelencia.“

„A vy ste to ako odhalili?“

„Doktor Arvardan nezvyčajne presne opísal využitie synapsifi-

kátora a takisto presne reprodukoval posledné slová umierajúceho bakteriológa F. Smitka. Tento Smitko patril medzi sprisahancov. Jeho posledné vety máme nahráte a sú k dispozícii.“

„Ale, pán doktor, slovám umierajúceho, ktorý bol zrejme v delíriu — ak je tvrdenie doktora Arvardana pravdivé — nemožno prikladať veľký význam. Iné dôkazy nemáte?“

Arvardan sa už nezdržal, udrel päsťou na bočné operadlo kresla a zreval: „Sme tu vari na súde? Škriepime sa tu azda o dopravný priestupok? Nemáme čas vážiť dôkazy na lekárenských vážkach alebo ich premeriavať mikrometrom! Hovorím vám, že nám už zostáva len päť a pol hodiny, aby sme odvrátili hroznú katastrofu plánovanú na šiestu hodinu. Vaša Excelencia, doktora Shekta poznáte už dávnejšie. Pokladáte ho za klamára?“

Tajomník sa okamžite zamiešal do rozhovoru. „Vaša Excelencia, nikto neobviňuje doktora Shekta z vedomého klamstva. Ide len o to, že náš známy vedec zostarel a v poslednom čase ho veľmi znepokojujú blížiace sa šesťdesiate narodeniny. Bojím sa, že staroba spolu so strachom vyvolali miernu paranoju, na Zemi dosť rozšírenú… Pozrite naňho! Zdá sa vám celkom v poriadku?“

Prirodzene, Shekt naozaj nevyzeral celkom normálne. Všetko, čo zažil, a vedomie, čo ho ešte čaká, zanechali na ňom stopy vyčerpanosti, napätia a rozrušenia.

No aj tak sa donútil rozprávať normálnym hlasom, takmer pokojne. „Mohol by som sa sťažovať, že posledné dva mesiace agenti Bratstva nespúšťali zo mňa oči, otvárali mi všetku korešpondenciu a cenzurovali články. Takéto námietky by si však vysvetľovali ako paranoju, o ktorej sa tu hovorilo. Ale je tu s nami aj Jozef Schwartz, ktorý sa dobrovoľne podrobil experimentu na synapsifikátore práve v deň, keď ste ma navštívili v Ústave.“

„Pamätám sa.“ Enniusovi sa uľavilo, že téma rozhovoru sa trochu zvrtla. „To je on?“

„Áno.“

„Podľa všetkého mu experiment nijako neuškodil.“

„Naopak, veľmi mu prospel. Experiment bol mimoriadne úspešný; pacientovi sa nezvyčajne zlepšila pamäť, ktorú mal dobrú aj predtým, hoci sme o tom vtedy nevedeli. Tak či onak, teraz je schopný vnímať myšlienky iných.“

Ennius sa naklonil v kresle a ohromene vykríkol: „Čože? Chcete povedať, že vie čítať myšlienky?“

„Môžeme to ľahko demonštrovať. Ale myslím, že brat tajomník vám to potvrdí.“

Tajomník na okamih uprel chmúrny pohľad na Schwartza a po tvári mu preletel výraz nevýslovnej nenávisti. Hlas sa mu však len nebadateľné zachvel. „Vaša Excelencia, hovorí pravdu. Ten muž má

určité hypnotické schopnosti, aj keď neviem, či je to v dôsledku experimentu. Rád by som len upozornil, že tohto muža synapsiřikovali potajme, čo vyvoláva opodstatnené podozrenie.“

„Záznam sme nerobili,“ povedal Shekt potichu, „také mám dispozície od samotného premiéra.“ Tajomník iba pohŕdavo pokrčil plecami.

„Prestaňte sa dohadovať o taľafatkách a prejdime radšej k veci,“ rozhodol Ennius rázne. „Čo je s tým Schwartzom? Čo má jeho čítanie myšlienok alebo hypnotické schopnosti spoločné s týmto prípadom?“

„Shekt chce povedať,“ zamiešal sa do reči tajomník, „že Schwartz mi môže čítať myšlienky.“

„Naozaj? A čo si myslí?“ spýtal sa guvernér po prvý raz priamo Schwartza.

„Je presvedčený, že sa nám nepodarí dokázať vám pravdivosť našej obžaloby.“

„Správne,“ uškrnul sa tajomník, „aj keď na takú dedukciu netreba mimoriadne duševné schopnosti.“

„A teraz si myslí,“ pokračoval Schwartz, „že ste obyčajný hlupák, ktorý sa bojí čokoľvek podniknúť, a že ste ešte väčší hlupák, lebo túžite iba po pokoji a spravodlivosti a nazdávate sa, že svojou objektivitou sa vám podarí získať pozemšťanov.“

Tajomník očervenel. „To je lož! Vaša Excelencia, očividne vás chcú proti mne naladiť.“

„Nedám sa tak ľahko strhnúť,“ odvetil mu Ennius. Obrátil sa k Schwartzovi: „A čo si myslím ja?“

„Myslíte si, že keď aj viem vniknúť do mysle iných, mal by som si rozmyslieť, kedy čo povedať.“

Guvernér začudovane zdvihol obočie. „Uhádli ste. Potvrdzujete teda, že obžaloba, ktorú tu vyriekol doktor Arvardan a doktor Shekt, je opodstatnená?“

„V plnom rozsahu!“

„Dobre teda. Kým sa však nenájde niekto ďalší, obdarený rovnakými schopnosťami ako vy, ale nezainteresovaný na prípade, vaše svedectvo je pred zákonom neplatné, hoci inak o vašich telepatických schopnostiach nepochybujem.“

„Tu predsa nejde o právnické kľučky,“ skríkol Arvardan, „ale o záchranu celej galaxie!“

„Vaša Excelencia,“ tajomník vstal zo stoličky, „žiadam, aby Jozef Schwartz opustil miestnosť.“

„A prečo?“

„Tento muž nielenže číta myšlienky, ale disponuje aj určitou mentálnou silou, ktorou ma ochromil, a len tak sa im podarilo uniesť ma. Trvám na svojej požiadavke z obavy, že by niečo také zopakoval, dokonca aj proti vám, Vaša Excelencia.“

Arvardan vstal, ale tajomník rýchlo dodal: „Nijaké rokovanie nemôže byť spravodlivé, ak sa na ňom zúčastňuje niekto, čo vie duševnými schopnosťami ovplyvniť sudcu.“

Ennius sa rozhodol. Vošiel vojak a odviedol Schwartza, ktorý sa ani nezdráhal, jeho okrúhla tvár bola celkom pokojná.

Pre Arvardana to bol posledný úder. Tajomník teraz vstal a chvíľu mlčal. Z jeho územčistej postavy v zelenej tunike vyžarovalo zlovestné sebavedomie.

„Vaša Excelencia,“ začal oficiálne a vážne, „všetky obvinenia i dôkazy, ktoré doktor Arvardan predložil, sa opierajú o svedectvo doktora Shekta. Doktor Shekt sa oháňa slovami, ktoré v delíriu bľabotal umierajúci. A predsa sa všetky tieto obvinenia dostali na povrch až po experimente s Jozefom Schwartzom na synapsifikátore.

Kto je vlastne Jozef Schwartz? Kým sa nezjavil na scéne, bol doktor Shekt normálny, pokojný občan. Veď Vaša Excelencia sa s ním zhovárala práve v to odpoludnie, keď sa Jozef Schwartz prihlásil na experiment. Vyzeral vtedy nenormálne? Naznačil vám, že sa chystá sprisahanie proti Impériu? Alebo vám azda spomenul predsmrtné táranie toho biochemika? Vyzeral azda ustarostený, alebo bol znepokojený? Teraz tvrdí, že mu premiér prikázal sfalšovať výsledky experimentov na synapsifikátore a utajiť mená synapsifikovaných. Aj vtedy vám o tom povedal? Alebo až teraz, keď sa zjavil Jozef Schwartz? Znova sa pýtam, kto je Jozef Schwartz? Keď ho doviedli do Ústavu, hovoril neznámou rečou. Zistili sme to až neskôr, keď sme zapochybovali o úsudku doktora Shekta. A na experiment ho prihlásil istý farmár, ktorý o jeho totožnosti nevedel vôbec nič. A ani my sme nič nezistili. Tento muž má pritom prekvapujúce duševné schopnosti. Na vzdialenosť tridsiatich metrov môže obeť omráčiť silou vôle. Na menšiu vzdialenosť aj zabíja. Aj mňa najprv celkom ochromil, potom silou vôle manipuloval mojimi končatinami, dokonca, keby sa mu zachcelo, mohol manipulovať aj mojou mysľou.

Verím teda, že Schwartz manipuloval aj myslením ostatných. Vravia, že som ich uväznil, že som im hrozil smrťou, že som sa priznal k velezrade a sprisahaniu proti Impériu. Vaša Excelencia, keďže boli celý čas pod vplyvom Schwartza, človeka, ktorý je schopný ovládať ľudské myslenie, položte im aspoň jedinú otázku: “Nie je Schwartz zradca?“ Ak nie, tak potom kto to je?“

A tajomník si spokojne, priam veselo sadol.

Arvardan mal pocit, že ho posadili na centrifúgu, ktorá sa roztáča čoraz rýchlejšie.

Čo na to odpovedať? Že Schwartz pochádza z minulosti? Aké má na to dôkazy? Že Schwartz rozprával dávnovekým mŕtvym jazykom? Veď len on sám to môže potvrdiť. A možno naozaj manipulovali s jeho myslením. Napokon, ako môže vedieť, či k niečomu takému nedošlo?

Kto je Schwartz? Prečo je taký presvedčený o sprisahaní proti Impériu?

Opäť sa nad tým zamyslel. Odkiaľ vôbec nabral takú istotu, že sa chystá sprisahanie? Je síce archeológ, pochybovať patrí k jeho profesii, ale… Existovala vôbec niekedy len jediná obývaná planéta? Alebo bozky istého dievčaťa? Alebo existoval vôbec Jozef Schwartz?

Nebol schopný rozmýšľať: Nemohol rozmýšľať!

„No prosím?“ spýtal sa Ennius netrpezlivo. „Chcete k tomu niečo povedať, pán doktor Shekt? Alebo vy, pán doktor Arvardan?“

Odrazu preťal ticho Polin hlas. „Čo od nich vlastne chcete počuť? Vari nevidíte, že tajomník klame? Nevidíte, že nás chce všetkých obalamutiť falošnými rečami? Onedlho všetci zomrieme, a už mi na tom nezáleží, ale mohli sme tomu zabrániť, zabrániť… A namiesto toho sedíme a tárame a tárame…“ Usedavo sa rozplakala.

„Tak už došlo aj na plač hysterickej ženskej…“ povedal tajomník. „Vaša Excelencia, mám takýto návrh. Moji nepriatelia tvrdia, že celá akcia s vírusmi a ktoviečo ešte sa onedlho začne, tuším o šiestej ráno. Navrhujem, aby ste si ma tu ako rukojemníka ešte týždeň ponechali. Ak sa ich obvinenie zakladá na pravde, o niekoľko dní by sme sa mali na Zemi dozvedieť o epidémii v galaxii. Imperiálne jednotky budú ešte vždy pánmi Zeme…“

„Zem je ozaj rovnocenná náhrada za celú galaxiu,“ zamrmlal bledý Shekt.

„Život je drahý mne práve tak, ako aj môjmu ľudu. Som však ochotný zostať tu ako rukojemník a bezodkladne informovať predstavenstvo Bratstva, že tu zostanem ešte týždeň z vlastnej vôle. Tak zabránime prípadným nepokojom.“

Založil si ruky na prsia.

Ennius zdvihol utrápenú tvár. „Nepokladám tohto muža za vinného…“

Arvardan sa už neovládol. Pokojne, ale rozhodne vstal a rýchlo kráčal ku guvernérovi. Nikto nevedel, čo chce urobiť, neskôr si ani sám na nič nevedel spomenúť. Napokon, na tom nezáležalo. Ennius mal poruke neuronický korbáč a použil ho.

Už po tretí raz, odkedy prišiel na Zem, ho pohltila bolesť. Všetko sa pred ním zvírilo a rozplynulo.

Nadišla šiesta hodina ráno a Arvardan ešte vždy ležal v bezvedomí…

21
Osudná chvíľa pominula

SVETLO… ROZMAZANÉ SVETELNÉ ŠKVRNY a hmlisté tiene sa prelínali a vlnili a napokon sa sformovali do zreteľnejšieho obrazu.

Skláňala sa nad ním čiasi tvár.

„Póla!“ V tej chvíli Arvardan razom nadobudol vedomie. „Koľko je hodín?“

Prstami ju pevne chytil za zápästie, až sa mimovoľne mykla.

„Sedem preč,“ zašepkala. „Hodina H už pominula.“

Vydesene sa rozhliadol po miestnosti a po svojej posteli. Nedbal na pálčivú bolesť v krku. V kresle sa krčil vychudnutý Shekt. Smutne vyhlásil: „Všetko je stratené, pán Arvardan.“

„TakEnnius…“

„Ennius sa nevedel rozhodnúť. Však je to zvláštne?“ Shekt sa čudno, chrapľavo zasmial. „Nám trom sa podarilo odhaliť sprisahanie proti ľudskej rase, zajali sme vodcu sprisahancov a priviedli ho pred súd. Celkom ako v bájkach, kde nepremožiteľní hrdinovia v poslednej chvíli zvíťazia. Tak to zvyčajne končieva. Lenže v našom prípade bájka pokračuje a my sme zistili, že nám nikto neverí. A to sa v bájkach nestáva, však? Tam sa zvyčajne všetko dobre skončí, nemám pravdu? Nechápem…“ Ostatné slová pohltili suché, drsné vzlyky.

Arvardan roztrpčené odvrátil hlavu. Poline oči, temné a hlboké ako vesmír, boli plné sĺz. Na okamih ho tento hviezdnatý vesmír pohltil. A v duchu si predstavil, ako sa závratne rýchlo blížia k hviezdam lesklé kovové telesá, ktoré na presne prerátaných smrtonosných dráhach ľahko prekonávajú svetelné roky. Onedlho — ak sa tak ešte nestalo — sa priblížia ku všetkým planétam, preniknú cez atmosféru a zmenia sa v neviditeľný, smrtonosný dážď vírusov…

Všetko je stratené.

Už sa to nedá zastaviť.

„Kde je Schwartz?“ spýtal sa skleslo.

Póla iba pokrútila hlavou. „Už sa nevrátil.“

Dvere sa otvorili, a hoci sa Arvardan vyrovnal s vedomím neodvratnej smrti, zdvihol hlavu a tvárou mu preletel záblesk nádeje.

Vošiel Ennius a zachmúrený Arvardan sa odvrátil.

Ennius podišiel k otcovi a dcére a zahľadel sa na nich. Póla so Shektom si aj v tejto chvíli uvedomovali, že sú pozemšťania, a neodvážili sa nič povedať. Bolo im jasné, že aj keď ich čaká iba krátky a neradostný život, guvernérov bude ešte kratší a plný utrpenia.

Ennius poklopal Arvardana po pleci. „Pán doktor?“

„Vaša Excelencia?“ napodobnil Arvardan s trpkou iróniou jeho

intonáciu.

„Už je šesť preč.“ Ennius v tú noc nespal. Hoci oficiálne uznal Balkisovu nevinu, nebol si celkom istý, či tí traja sú šialení, alebo ich konanie niekto ovplyvnil. Počúval chronometer, ako tikotom ľahostajne odratúva sekundy života galaxie.

„Máte pravdu,“ prisvedčil Arvardan. „Šesť preč, a hviezdy ešte svietia.“

„A ešte vždy ste nezmenili svoj názor?“

„Vaša Excelencia,“ povedal Arvardan, „o niekoľko hodín začnú zomierať prvé obete. Nikto si to ešte nevšimne, veď ľudia zomierajú denne. O niekoľko týždňov budú zomierať státisíce. Chorobu prežije málokto. Nijaké osvedčené lieky nepomôžu. Prvé planéty požiadajú o pomoc proti epidémii. O dva týždne sa k nim pridá množstvo ďalších a v celých galaktických sektoroch vyhlásia stav ohrozenia. O mesiac zostane dákych dvadsať planét nedotknutých. O pol roka bude galaxia mŕtva… A čo urobíte vy, keď sem začnú prichádzať prvé správy?

Dovoľte, aby som vám aj to predpovedal. Máte viac možností; ohlásite, že epidémia pochádza zo Zeme, a nikto z nás nezostane nažive. Alebo vyhlásite vojnu Bratstvu strážcov tradícií a nikto z nich nezostane nažive. Alebo vytriete pozemšťanov z tváre tejto planéty… Alebo budete sprostredkovateľom medzi vaším priateľom Balkisom a Galaktickou radou, alebo tými, čo prežijú. Možno budete mať dokonca tú česť a zložíte Balkisovi k nohám trosky Impéria ako výmenu za protilátku, o ktorej ešte neviete, či sa dostane v potrebnom množstve a čase na jednotlivé planéty a či vôbec zachráni nejakú ľudskú bytosť.“

Ennius sa nasilu zasmial. „Nezdá sa vám, že ste smiešne melodramatický?“

„No pravdaže. Ja som nebohý a vy mŕtvola, ale aj tak treba zachovať ľadový pokoj a imperiálnu noblesu, však?“

„Ak mi neviete zabudnúť, že som proti vám použil neuronický korbáč…“

„Ale kdeže,“ odsekol Arvardan ironicky. „Už som si naň zvykol. Takmer nič necítim.“

„Usilujem sa vám to vysvetliť čo najlogickejšie. Ide o nepríjemný prípad. Poslať hore nejaké rozumné hlásenie nebude jednoduché, a rovnako ťažké by bolo bezdôvodne podniknúť nejaké akcie proti pozemšťanom. Všetci vaši spoločníci sú pozemšťania, takže zaváži len váš hlas. Azda by ste mohli podpísať vyhlásenie, že keď ste predniesli obžalobu, neboli ste celkom, hm… No, ešte by sme vymysleli nejakú formuláciu, aby sa nemuselo spomínať ovládanie ľudskej mysle.“

„To nebude problém. Vyhovoríte sa, že mi preskočilo, že som bol opitý, zhypnotizovaný, alebo nadrogovaný. Čokoľvek z toho postačí.“

„Už ste dostali rozum? Tak vám niečo poviem. S vašou mysľou určite manipulovali,“ zašepkal Ennius tajnostkársky. „Pochádzate

predsa zo Šíria. Ako ste sa mohli zaľúbiť do pozemšťanky?“

„Čože?“

„Nekričte tak. Vravím vám, dali by ste sa za normálnych okolností takto obalamutiť domorodcom? Vari by ste niekedy čo len pozreli na takúto?“ A nenápadne kývol hlavou smerom k Pole.

Arvardan naňho chvíľku ohromene hľadel. Potom jeho ruka vyrazila ako šíp a zdrapila najvyššieho pozemského predstaviteľa Impéria za hrdlo. Ennius sa zúfalo a márne usiloval vyslobodiť z jeho zovretia.

„Na takúto? Máte na mysli slečnu Shektovú? Ak áno, žiadam vás, aby ste sa jej patrične ospravedlnili. Ale čert vás ber. Aj tak ste už mŕtvola.“

Ennius sťažka zalapal po dychu. „Doktor Arvardan, ste zatknú…“

Dvere sa otvorili a náhlivo vstúpil plukovník. „Vaša Excelencia, tá pozemská chamraď sa sem vrátila.“

„Čože? Vari sa Balkis nespojil so svojimi úradníkmi? Mal im oznámiť, že tu zostane týždeň.“

„Hovoril s nimi a je tu. Ale davy sa nerozišli. Ako vojenský veliteľ navrhujem, aby sme začali paľbu. Aký máte na to názor, Vaša Excelencia?“

„Vyčkajte, kým neprehovorím s Balkisom. Nech ho sem hneď dovedú.“ Obrátil sa k Arvardanovi. „S vami si to vybavím neskôr.“

Balkis vošiel s úsmevom. Zdvorilo sa uklonil guvernérovi, ktorý mu ledva kývol hlavou na pozdrav.

„Počujte,“ začal guvernér rázne, „ako sa dozvedám, vaši ľudia sa zhromažďujú na prístupových cestách k Fort Dibburnu. Tak sme sa nedohodli… Pozrite, nechceme zbytočné krviprelievanie, ale aj naša trpezlivosť má svoje medze. Nemôžete im prikázať, aby sa v pokoji rozišli?“

„Ak sa mi bude chcieť, Vaša Excelencia.“

„Ak sa vám bude chcieť? Tak nech sa vám radšej chce, a to hneď.“

„Neskoro, Vaša Excelencia!“ Tajomník sa zaškeril a zdvihol ruku. V hlase mu zaznieval nenávistný, dlho potláčaný triumf. „Ty hlupák! Pridlho si vyčkával, a teraz ťa čaká smrť! Alebo si môžeš vybrať život v otroctve — no pamätaj, nebude to nijaká slasť.“

Zúrivosť a nenávisť, ktoré zaznievali v tajomníkovom hlase, na Enniusa zjavne nezapôsobili. Dokonca aj v tejto chvíli, dozaista najpokorujúcejšej v celej jeho kariére, ho neopustilo sebaovládanie imperiálneho diplomata. Iba pobledol v tvári a vpadnuté oči hľadeli ešte unavenejšie.

„Tak som pre svoju nerozhodnosť prišiel o všetko? To o tých vírusoch je pravda?“ V hlase mu zaznieval akýsi roztržitý, priam ľahostajný údiv. „Ale veď Zem a vy osobne — ste mojimi

rukojemníkmi.“

„Veľmi sa mýliš!“ skríkol víťazoslávne tajomník. „Ty a tvoji ľudia sú mojimi rukojemníkmi. Vypustili sme vírus do celej galaxie, ba nevynechali sme ani Zem. Prenikol až do priestorov všetkých tunajších imperiálnych posádok, dokonca aj do Himalájí. My pozemšťania sme proti nemu imúnni, ale ako sa cítite vy, pán guvernér? Ste malátny? Vyschýna vám v hrdle? Cítite horúčku? No, veď to dlho nepotrvá. A protilátku môžete dostať len od nás.“

Ennius chvíľu mlčal, potom mu tvár stvrdla a spyšnela.

Obrátil sa k Arvardanovi a pokojne, kultivovane ho oslovil. „Pán doktor, ospravedlňujem sa vám, že som pochyboval o vašich slovách. Pán doktor Shekt, slečna Shektová, prijmite moje ospravedlnenie.“

Arvardan vyceril zuby. „Ďakujem vám. To nám všetkým veľmi pomôže.“

„Vaša irónia je namieste,“ povedal guvernér. „A teraz ma ospravedlňte, vrátim sa do Himalájí, aby som zomrel medzi svojimi. Akýkoľvek kompromis s týmto — s týmto človekom je, prirodzene, vylúčený. Dúfam, že moji imperiálni vojaci sa budú správať ako treba a že veľa pozemšťanov nám bude svietiť na cestu po temných chodbách smrti… Zbohom.“

„Počkajte. Počkajte. Nikam nechoďte.“ Pomaly, veľmi pomaly sa Ennius obrátil za novým hlasom.

A pomaly, veľmi pomaly vošiel dnu Jozef Schwartz, trochu zachmúrený a veľmi vyčerpaný.

Tajomník ostražito poodstúpil. Pohľad na človeka z minulosti v ňom vyvolával neistotu.

„Nie,“ zaškrípal zubami, „tajomstvo protilátky zo mňa nedostanete, lebo ho nepoznám. Pozná ho len niekoľko ľudí a len hŕstka ďalších vie, ako ju správne použiť. Zaručene ich nenájdete skôr, ako vírus začne pôsobiť.“

„Hneď ich možno nenájdeme,“ pripustil Schwartz, „ale určite skôr, ako vírus začne pôsobiť. Viete, nijaké vírusy ani jedy neexistujú.“

Zmysel jeho slov si všetci hneď neuvedomili. Arvardanovi zišla na um šialená myšlienka. Naozaj s jeho vôľou manipulovali? Naozaj to všetko bola iba gigantická a zlomyseľná hra, do ktorej rovnako ako jeho zatiahli aj tajomníka? Ale ak áno, tak prečo?

„Rýchlo, človeče, čo tým chcete povedať?“ ozval sa Ennius.

„To je jednoduché,“ odvetil Schwartz. „Dnes v noci som si uvedomil, že nemôžem len tak nečinne sedieť a počúvať, ale že treba konať… Tak som opatrne preskúmal tajomníkove myšlienky… Nechcel som, aby si to všimol. Nakoniec požiadal, aby ma z miestnosti vyviedli. Prirodzene, sám som mu to vnukol, a ostatné už bolo ľahké.

Omráčil som strážcu a odišiel na letisko, kde mali bojovú pohotovosť. Lietadlá boli natankované, vyzbrojené a pripravené na let,

piloti vyčkávali. Jedného z nich som si vybral a odleteli sme do Senloo.“

Tajomník vyzeral, akoby chcel niečo povedať, ale nevydal ani hlások.

Prvý sa ozval Shekt. „Ako ste prinútili pilota viesť lietadlo, Schwartz? Veď najviac, čo viete, je prinútiť niekoho kráčať.“

„Áno, ak je to proti jeho vôli. Z myšlienok doktora Arvardana však viem, ako obyvatelia Šíria nenávidia pozemšťanov, a tak som sa poobzeral po pilotovi, čo pochádza zo sektora Sírius. A našiel som poručíka Claudyho.“

„Poručíka Claudyho?“ vykríkol Arvardan.

„Áno… Vy ho tuším poznáte, áno, teraz to zreteľne viem!“

„Môžete si byť istý, že ho poznám… Ale pokračujte, pán Schwartz.“

„Ten dôstojník nenávidí pozemšťanov z celej duše; hoci som vnikol do jeho mysle, neviem si to vysvetliť. Chcel ich všetkých zničiť. Iba prísna vojenská disciplína mu bránila sadnúť do lietadla a vrhnúť sa na nich.

A s takouto mysľou je to inak. Stačí len malý impulz, trochu ju povzbudiť a nezabráni jej v tom ani disciplína. Pochybujem, či si vôbec všimol, že som do lietadla nastúpil aj ja.“

„Ako ste našli Senloo?“ zašepkal Shekt.

„Za mojich čias,“ odvetil Schwartz, „existovalo mesto, ktoré sa volalo St. Louis. Ležalo na sútoku dvoch veľkých riek… Napokon sme Senloo našli. Bola síce noc, no v svetielkujúcej záplave rádioaktívnych území sme zrazu zazreli tmavý fľak. Doktor Shekt raz spomínal, že Chrám je oázou nedotknutej pôdy. V duchu som poručíkovi prikázal, aby sme tam zhodili svetlicu, a pod nami sme zazreli päťuholníkovú budovu. Zodpovedala obrazu, aký som objavil v ta-jomníkovej mysli… A teraz je na tom mieste len veľká, asi tridsať metrov hlboká jama. Stalo sa to o tretej ráno. Nijaké rakety s vírusmi neodštartovali a vesmíru nehrozí nebezpečenstvo.“

Z tajomníkových úst sa vydralo zavytie, pripomínajúce skuvíňanie démonov. Prikrčil sa, akoby chcel skočiť — a zrazu sa zrútil.

Na spodnej pere sa mu zjavila pena.

„Ja som mu neublížil,“ povedal Schwartz potichu. Potom zamyslene, hľadiac na ležiace telo, dodal: „Vrátili sme sa už pred šiestou, ale vedel som, že musím vyčkať, kým neuplynie určená hodina a Balkis nezačne jasať. Vedel som, že sa tak stane, čítal som to v jeho mysli, a napokon len tak som ho mohol usvedčiť… A teraz ho už niet.“

22
To najkrajšie nás ešte len čaká

UŽ TRIDSAŤ DNÍ UPLYNULO OD NOCI, KTORÁ mala priniesť záhubu celej galaxii, od chvíle, čo Jozef Schwartz odštartoval z letiska, pričom za nimi prenikavo vyzváňali poplašné zvonce a éterom lietali rozkazy, aby sa okamžite vrátili.

No nevrátili sa, aspoň dovtedy nie, kým nezničili Chrám v Senloo.

Za svoje hrdinstvo teraz dostal aj oficiálne pocty. Vo vrecku mal stužku nositeľa radu Vesmírneho korábu a Slnka prvej triedy. Okrem neho a ešte dvoch ho všetci dostali iba in memoriam.

To už bolo čosi pre krajčíra na dôchodku.

Prirodzene, nikto okrem úzkeho kruhu tých najvyšších úradníkov nevedel presne, čím si vyznamenanie zaslúžil, ale na tom nezáležalo, raz sa svojím hrdinským činom nezmazateľne zapíše do u-čebníc dejepisu.

Kráčal tichým večerom k domu doktora Shekta. Mesto bolo pokojné, rovnako ako trblietanie hviezd nad ním. Na jednotlivých miestach Zeme sa síce ešte bránili bandy zelótov, no ich vodcovia poväčšine padli alebo ich zajali a ostatní lojálni pozemšťania si s nimi poradia.

Vesmírom sa blížili k Zemi prvé gigantické zásobovacie konvoje, ktoré privážali zdravú pôdu. Ennius opäť predložil svoj návrh, aby sa všetci pozemšťania presídlili na inú planétu, ale oni odmietli. Nepotrebujú dobročinnosť. Stačí im možnosť, že si môžu pretvoriť svoju planétu. Nech im umožnia znova vybudovať zem svojich otcov, prapôvodnú kolísku celého ľudstva. Chcú to všetko vytvoriť vlastnými rukami, ozdraviť zničenú pôdu, aby sa nanovo rozzelenali mŕtve pláne a rozkvitli púšte v niekdajšej pôvodnej kráse.

Nesmierne náročná úloha si iste vyžiada aj sto rokov, no ale čo? Len nech galaxia zapožičia strojné zariadenie a dodá potraviny a pôdu. Pri jej nevyčerpateľných zdrojoch to bude maličkosť, ktorá sa im navyše bohato vráti.

A raz bude pozemšťan opäť rovnocenným príslušníkom ľudskej rasy, žijúcim na planéte rovnocennej s ostatnými, a bude sa môcť každému pozrieť do očí.

Schwartz kráčal hore schodmi k vchodových dverám a srdce mu plesalo nad svetlou budúcnosťou Zeme. O týždeň odchádza s Arvardanom do centrálnej časti galaxie. Kto z jeho vrstovníkov kedy opustil Zem?

A v tej chvíli si spomenul na niekdajšiu Zem, jeho Zem. Tak

dávno je už mŕtva. Tak dávno.

A pritom odvtedy uplynulo iba tri a pol mesiaca.

Práve sa načiahol rukou k signalizačnému panelu pri dverách, keď sa odrazu zarazil; v mysli mu zazneli slová z vnútrajška domu. Teraz vnímal všetko veľmi zreteľne ako cengot drobných zvončekov.

Bol to Arvardan, ktorý ako zvyčajne nevedel vyjadriť slovami všetky myšlienky. „Póla, čakal som a dlho som uvažoval. Ale viac už nebudem. Musíš ísť so mnou."

V Polinej mysli postrehol rovnaké nadšenie ako v Arvardano-vej, no z jej slov zaznievala neistota a rozpaky: „To nemôžem, Bel. To je vylúčené. Moje primitívne spôsoby a správanie… Veď by som si prichodila hlúpa na tých všetkých centrálnych planétach. A okrem toho som iba pozem…"

„Nerozprávaj tak. Si moja žena a bašta. Keby to niekoho zaujímalo, pochádzaš zo Zeme a si slobodná občianka Impéria. A keby niekto chcel vedieť viac, si moja žena."

„No dobre, ale čo potom, keď podáš správu archeologickej spoločnosti v Trantore?"

„Čo potom? Najprv si vezmeme rok voľna a navštívime všetky väčšie planéty galaxie. Nevynecháme ani jednu, aj keby sme ta mali ísť poštovým vesmírnym korábom. Takto si aspoň urobíš predstavu o galaxii a zároveň si za vládne peniaze urobíme tú najkrajšiu svadobnú cestu."

„A potom…"

„A potom sa vrátime na Zem a dobrovoľne strávime najbližších štyridsať rokov života zúrodňovaním rádioaktívnych území."

„Ale prečo to všetko robíš?"

„Lebo," a Schwartz zreteľne vnímal, ako sa Arvardan zhlboka nadýchol, „lebo si to želáš aj ty a ja ťa veľmi ľúbim, a navyše som požiadal o pozemské občianstvo; tu sú papiere…"

„Tak dobre…"

A v tej chvíli rozhovor zmĺkol.

Prirodzene, Schwartz aj naďalej vnímal ich Duševné dotyky, a tak sa veľmi spokojný a trochu rozpačitý obrátil na odchod. Môže predsa počkať. Času má dosť, navštívi ich neskôr, nech vychutnajú chvíle súkromia.

Krátil si čas prechádzkou po uliciach a nad hlavou mu studeným svitom blikali hviezdy — viditeľné i neviditeľné planéty galaxie.

Znova si potichu pre seba, pre novú Zem i pre všetky tie milióny planét v nekonečných diaľavách zopakoval prastaré verše, ktoré už z toľkých kvadriliónov ľudí poznal len on: Zostarni so mnou! To najkrajšie nás ešte len čaká, jeseň života, keď leto je už za nami…

JEDNÝM Z NAJPLODNEJŠÍCH, najprekladanejších a najobľúbenejších súčasných autorov vedecko-fantastickej literatúry je

Isa-ac Asimov. Dodnes publikoval viac ako sto titulov. Námetovo i obsahovo je to veľmi pestrá mozaika, v ktorej nájdeme nielen romány a poviedky z oblasti sci-fi, ale aj objemné diela popularizujúce exaktné vedy, učebnice pre vysokoškolských poslucháčov, knihy encyklopedického charakteru pre mládež a podobne. Svetová vedecko-fantastická literatúra našla v Asimovovi nadšeného propagátora a tvorcu, bez ktorého už je neodmysliteľný vývin tohto literárneho žánru.

Američan Isaac Asimov sa narodil roku 1920 v Sovietskom zväze, odkiaľ sa jeho rodičia presťahovali do USA, keď mal tri roky. Ako prisťahovalcom sa im neľahko žilo a dlho trvalo, než si mohli otvoriť obchodík s cukrovinkami. Tvrdý zápas o denné živobytie pomohlo Asimovi vypestovať si usilovnosť a cieľavedomosť, čo ho spolu s nadaním a inteligenciou sformovalo vo vedca a spisovateľa.

Študoval na Columbia University a na tejto univerzite roku 1948 aj obhájil doktorát; neskôr pôsobil na lekárskej univerzite v Bostone ako profesor biochémie. Vedecké uznanie získal aj za odborné učebnice i populárno-vedecké diela, za čo sa stal nositeľom ceny Edisonovej nadácie. Asimov písal aj pod pseudonymom Paul French.

Písaniu vedecko-fantastických poviedok a románov i populár-no-vedeckých publikácií sa venoval skôr iba zo záujmu, no svetový ohlas na tomto poli ho podnietil, aby opustil pôdu univerzity a rozhodol sa pre povolanie slobodného spisovateľa.

Sedemnásťročný napísal prvú sci-fi poviedku, ale zapadla. Úspešná bola až tretia Stroskotáme pri Veste (Marooned off Vesta) napísaná o rok. Úspech ho potešil, a tak pokračoval v práci. Za dva nasledujúce roky napísal vyše tridsať poviedok, ktoré vyšli časopisecký. K jeho najznámejším prácam patria knihy Koniec večnosti (The End of Eternity), Nechránené slnko (The Naked Sun — v slovenčine vyšlo pod titulom Vo vesmíre niekto vraždí), Oceľová jaskyňa (The Caves of Steel), Uplynulý priestor (The Currents of Space), Cesta Marťanov (The Martian Way), Nový svet (Foundation), Nový svet a ríša (Foundation and Empire), Druhý Nový svet (Second Foundation) a iné.

Asimovovo dielo je obsiahle a rozmanité, ale v podstate má spoločného menovateľa v logike a racionálnosti, autor vychádza z konkrétnych základov a opiera sa o prírodné zákony, hoci v danom období len tušené. No oveľa väčšmi si treba ceniť na Asimovových prácach humanizmus a varovný hlas adresovaný dnešnému ľudstvu. V prípadnom súboji s inými vesmírnymi ríšami naša Zem, a teda ľudstvo, obstojí iba vtedy, ak si včas vyrieši pálčivé problémy pozemského dneška, ak ľudstvo postaví svoje vedecké výdobytky predovšetkým do služieb každodenného života, tvorby a budovania, a nie do služieb panovačných túžob a plánov, teda boja a tým aj

ničenia. Prostredníctvom svojich sci-fi románov sa autor prihovára dnešku, apeluje na dnešných ľudí v záujme budúcich generácií.

Redakcia
Digitalizované
2001
RoboV
Adresa mojej stránky — http://sweb.cz/robov.knihy/
Mirror tejto stránky — http://www.robov.knihy.szm.sk/
Email — robov.knihy@seznam.cz